

IES POBRA

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

DO

DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA

CURSO 2020 - 2021

ÍNDICE

1. Introducción e contextualización	3
2. Programacion de valores éticos	5
3. Programación de Filosofía, 4º curso de ESO	75
4. Programación de Filosofía 1º curso de Bacharelato	122
5. Programación de Historia da Filosofía, 2º curso de Bacharelato	171
6. Programación de Psicoloxía, 2º curso de Bacharelato	202
7. Programación de Ética e filosofía do dereito, 2º curso de Bacharelato	235
8. Procedementos para a avaliación inicial (ESO)	264
9. Plans de traballo para a superación das materias pendentes (ESO)	264
10. Programas específicos para alumnado repetidor (ESO)	264
11. Procedementos para a superación da materia de filosofía de 1º curso de Bacharelato pendente	265
12. Metodoloxía xeral do Departamento	265
13. Medidas de atención á diversidade	273
14. Concreción dos elementos transversais	274
15. Materiais e recursos didácticos	276
16. Actividades complementarias e extra escolares	277
17. Procedementos para avaliar a Programación	277
18. Concreción aprendizaxes imprescindibles non conqueridas o curso anterior	278
19. Previsión do desenvolvemento da Programación nos escenarios de actividade lectiva presencial, semipresencial e/ou non presencial	278

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN XERAL

O Instituto de Educación Secundaria da Pobra do Caramiñal acolle principalmente alumnado procedente do concello da Pobra, ofertando catro liñas de Educación Secundaria Obrigatoria e dúas de Bacharelato, nas modalidades de Ciencias e Humanidades e Ciencias Sociais. Así mesmo, se imparte un ciclo medio de Coidados auxiliares dos enfermos e un superior de Dietética e nutrición.

O centro participa en diversos programas europeos

Durante o curso 2020 – 2021 o Departamento de Filosofía ten asignada a docencia das seguintes materias:

- Valores éticos, materia específica de opción nos cursos 1º (3 grupos), 2º (3 grupos), 3º (2 grupos) e 4º de ESO (2 grupos)
- Filosofía, materia optativa 4º curso de ESO (1 grupo)
- Filosofía, materia troncal común en 1º curso de Bacharelato (2 grupos)
- Historia da Filosofía, materia troncal en 2º curso de Bacharelato de Humanidades e Ciencias Sociais (1 grupo)
- Psicoloxía, materia específica de opción en 2º curso de Bacharelato (2 grupos)
- Ética e Filosofía do Dereito, materia de libre configuración autonómica en 2º curso de Bacharelato (1 grupo)

A docencia destas materias asignadas estará a cargo do profesorado relacionado a continuación:

D. David Moreiras Ares (Titor dun grupo de 1º Bacharelato)

Dña. Carmen Calvo Tarela (Xefa de Departamento).

O presente documento concreta e contextualiza a seguinte normativa en vigor para as materias asignadas a este Departamento:

Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29 de xuño de 2015).

Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta. (DOG do 21 de xullo de 2015).

Orde ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato.

Resolución do 15 de xullo de 2016, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para a implantación, no curso académico 2016/2017, do currículo establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia.

A Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa, establece no preámbulo que o dominio dunha segunda, ou mesmo dunha terceira lingua estranxeira, se converteu nunha prioridade na educación, como consecuencia do proceso de globalización en que vivimos, á vez que se mostra como unha das principais carencias do noso sistema educativo.

2. PROGRAMACIÓN DE VALORES ÉTICOS

MATERIA OPTATIVA

DE 1º, 2º, 3º E 4º CURSO DE ESO

Índice

- 2.1. Introducción. Contextualización e xustificación da materia.
- 2.2 Obxectivos xerais da Educación Secundaria Obrigatoria.
- 2.3 Obxectivos para a materia de Valores Éticos.
- 2.4 Como contribúe a materia á consecución das competencias clave.
- 2.5 Contidos para cada nivel educativo.
  - 2.5.1 Contidos para Primeiro Curso de ESO.
  - 2.5.2 Contidos para Segundo Curso de ESO.
  - 2.5.3 Contidos para Terceiro Curso de ESO.
  - 2.5.4 Contidos para Cuarto Curso de ESO.
- 2.6 Temporalización.
- 2.7 Concreción por niveis para cada estándar de aprendizaxe.
  - 2.7.1 Concreción para Primeiro Curso de ESO.
  - 2.7.2 Concreción para Segundo Curso de ESO.
  - 2.7.3 Concreción para Terceiro Curso de ESO.
  - 2.7.4 Concreción para Cuarto Curso de ESO.
- 2.8 Metodoloxía.
- 2.9 Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.
  - 2.9.1 Procedementos, instrumentos e ponderación.
  - 2.9.2 Actividades de recuperación
  - 2.9.3 Avaliación extraordinaria.
  - 2.9.4 Rúbricas para a avaliación
- 2.10 Medidas de atención á diversidade
- 2.11 Materiais e recursos didacticos
- 2.12 Concreción das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso anterior

2.1 INTRODUCCIÓN. CONTEXTUALIZACIÓN E XUSTIFICACIÓN DA MATERIA.

O valor da reflexión ética que ofrece a materia de Valores Éticos debe centrarse en dotar ao alumnado dos instrumentos de racionalidade e obxectividade necesarios para que os seus xuízos valorativos teñan o rigor, a coherencia e a fundamentación racional que requiren, co fin de que as súas decisións sexan dignas de guiar a súa conduta, a súa vida persoal e as súas relacións sociais.

O currículo básico da materia estrutúrase en torno a tres eixos:

En primeiro lugar, pretende cumprir co mandato da Constitución Española, que fixa como obxectivo fundamental da educación o pleno desenvolvemento da personalidade humana no respecto aos principios democráticos de convivencia e aos dereitos e liberdades fundamentais.

En segundo lugar, contribúe a potenciar a autonomía do alumno e a preparalo para converterse no principal axente do seu propio desenvolvemento aprendendo a construír, mediante unha elección libre e racionalmente fundamentada en valores éticos, un pensamento e un proxecto de vida propios, asumindo de modo consciente, crítico e reflexivo o exercicio da liberdade e o control acerca da súa propia existencia.

Finalmente, contribúe a favorecer a construción dunha sociedade libre, igualitaria, próspera e xusta, mediante a participación activa de cidadáns conscientes e respectuosos dos valores éticos nos que debe fundamentarse a convivencia e a participación democrática, recoñecendo os dereitos humanos como referencia universal para superar os conflitos, defender a igualdade, o pluralismo político e a xustiza social.

2.2 OBXECTIVOS XERAIS DA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA.

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes; coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais; practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos; exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais e resolver pacificamente os conflitos, así como rexeitar a violencia os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, incorporar novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza nun mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e na galega, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de xeito apropiado.
- j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.
- k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, e contribuír así á súa conservación e mellora.
- l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

2.3 OBXECTIVOS PARA A MATERIA VALORES ÉTICOS.

1. Valorar a dignidade humana e entender a especificidade do humano.
2. Identificar as características ou rasgos psicolóxicos propios da personalidade.

3. Comprender a importancia do desenvolvemento da autonomía na construción da identidade persoal durante a adolescencia.
4. Comprender a relación entre liberdade persoal e responsabilidade.
5. Distinguir entre autonomía e heteronomía moral.
6. Comprender o concepto de intelixencia emocional e valorar a importancia das habilidades sociais e emocionais na vida do adolescente.
7. Desenvolver actitudes e habilidades para potenciar a autoestima.
8. Coñecer as diferenzas entre os conceptos de ética e moral.
9. Identificar a liberdade e a sociabilidade como bases da moralidade.
10. Valorar a función que desempeñan os valores morais, como orientadores do comportamento humano, na vida persoal e social.
11. Entender o concepto de norma moral e valorar a súa influencia no comportamento humano.
12. Entender a relación existente entre ética, política e xustiza.
13. Coñecer algunhas das teorías éticas máis importantes ao longo da historia: eudemonismo aristotélico, hedonismo de Epicuro, a ética utilitarista e a ética formal kantiana.
14. Descubrir como se creou a ONU e as circunstancias históricas que motivaron a redacción da Declaración Universal dos Dereitos Humanos.
15. Identificar os valores e os principios éticos que sustentan a Declaración Universal dos Dereitos Humanos.
16. Coñecer o contido da Declaración Universal dos Dereitos Humanos.
17. Identificar as situacións que supoñen unha violación dos dereitos da muller e da infancia.
18. Analizar a problemática á que se enfronta, hoxe en día, a aplicación da Declaración Universal de Dereitos Humanos.
19. Descubrir os valores nos que se fundamenta a Constitución Española, e os dereitos e deberes fundamentais dos cidadáns.
20. Familiarizarse co contido da Constitución Española.
21. Valorar a importancia da participación cidadá na vida política e coñecer algunhas das formas máis comúns de exercer esa participación.
22. Averiguar que é a Unión Europea e cales son os seus obxectivos principais.
23. Reflexionar sobre os avances tecnolóxicos e científicos para considerar a posibilidade de fixar uns límites éticos e xurídicos, sobre a base do respecto á dignidade humana e os dereitos recoñecidos na Declaración Universal dos Dereitos Humanos.
24. Coñecer as causas e os síntomas da tecnodependencia.

25. Entender o concepto de conciencia ecolóxica e valorar a necesidade de apostar por un desenvolvemento sostible.

2.4 CÓMO CONTRIBÚE A MATERIA Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE.

As competencias clave representan un grupo de coñecementos, habilidades e actitudes, valores éticos e emocións, transferibles e multifuncionais. Son competencias que toda persoa necesita para o seu desenvolvemento persoal.

Competencias clave:

- Competencia en comunicación lingüística. (CCL)
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. (CMCT)
- Competencia dixital. (CD)
- Competencia para aprender a aprender. (CAA)
- Competencias sociais e cívicas. (CSC)
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. (SIEE)
- Conciencia e expresións culturais. (CEC)

A materia de Valores Éticos contribúe a desenvolver as competencias relativas ao pensamento crítico e a resolución de problemas desde o momento en que incide na necesidade de analizar, plantexar, argumentar e dar solucións fundamentadas aos problemas éticos, sendo este o eixo sobre o que xira todo o currículo básico e o carácter específico do saber ético.

A competencia social e cívica, a de conciencia e expresión cultural, así como o traballo colaborativo incrementáanse cando se reflexiona sobre o fundamento ético da sociedade e se toma conciencia da importancia dos seus valores culturais. Ademais, a solución de conflitos interpersoais de forma non violenta promove no alumnado o interese por desenvolver actitudes de tolerancia, solidariedade, compromiso e respecto á pluralidade cultural, política, relixiosa ou de calquera outra natureza.

A competencia de aprender a aprender promóvese mediante o exercicio dos procesos cognitivos que se realizan no desenvolvemento do currículo básico, tales como analizar, sintetizar, relacionar, comparar, aplicar, avaliar, argumentar, etc., e favorecendo nos alumnos a satisfacción que produce o descubrimento do coñecemento

Por último, a presentación de dilemas éticos e o debate das súas posibles solucións contribúen ao desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística, porque esixe

exercitarse na escoita, a exposición de ideas e a comunicación de sentimentos, empregando tanto a linguaxe oral como outros sistemas de representación.

Competencia en comunicación lingüística (CCL)

Para desenvolver esta competencia é fundamental o fomento da lectura, así como a análise e comentario dos libros e textos sobre valores éticos e dereitos humanos incluídos en cada unha das unidades didácticas.

Outros obxectivos asociados a esta competencia son, por un lado, a mellora da comunicación e, por outro, a transmisión de valores morais mediante a exposición e resolución de dilemas morais. Estes requiren o exercicio de habilidades sociais e comunicativas como a expresión de ideas e sentimentos, a escoita activa e a empatía.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)

A competencia matemática se estimula mediante o emprego e a comprensión dos aspectos cuantitativos de informacións sobre os feitos da realidade social, cultural e económica que se estuden. Os traballos que se elaboren facilitarán o emprego significativo de nocións de estatística básica, o uso de escalas numéricas e gráficas.

Competencia dixital (CD)

A competencia dixital está ligada ao uso de dispositivos informáticos que permitan ao alumnado entender a relación que existe entre a tecnoloxía e os valores éticos, e facilitar o acceso ao coñecemento de feitos sociais e documentos históricos que mostren a contribución dos valores éticos á sociedade.

Competencia para aprender a aprender (CAA)

Aprender a aprender implica recoñecer as necesidades educativas e exercitar procesos cognitivos tales como a análise, a argumentación, a comparación, etc., que caracterizan calquera proceso de aprendizaxe.

Competencias sociais e cívicas (CSC)

As competencias sociais e cívicas son as que están relacionadas dunha forma máis directa coa materia de Valores Éticos. As habilidades sociais e as actitudes cívicas resultan potenciadas cando se recoñece a importancia que teñen os valores éticos na sociedade na que vivimos. Igualmente axudan a fortalecer a identidade persoal, facilitando a resolución de conflitos interpersoais, ao tempo que desenvolven valores tan importantes como son a tolerancia, a solidariedade e o respecto á diversidade cultural, ideolóxica, relixiosa, etc.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (SIEE)

A autonomía, a iniciativa persoal, o espírito emprendedor e a creatividade son aspectos da personalidade que benefician notablemente á sociedade. Para entrenar e desenvolver estas habilidades é recomendable ofrecer ao alumnado unha serie de actividades e supostos prácticos relacionados coa vida cotiá que lle permitan expoñer as súas propias ideas e ofrecer solucións orixinais e creativas.

Conciencia e expresións culturais (CEC)

A materia de Valores Éticos permite o desenvolvemento de pautas persoais, sociais e interculturais que fomentan a participación activa en calquera sociedade democrática, respectando os dereitos e os valores éticos socialmente recoñecidos.

2.5 BLOQUES DE CONTIDOS POR NIVEIS

No currículo básico poden distinguirse dúas partes claramente diferenciadas:

A primeira iníciase co estudo da dignidade da persoa, como fundamento dos valores éticos e a capacidade que esta posúe para elixir as súas accións e modelar a súa propia personalidade, asumindo a responsabilidade de ser libre. Seguidamente, plantéxanse as relacións interpersoais co fin de entendelas a partir do respecto e a igualdade, resaltando a natureza social do ser humano, a necesidade de desenvolver a capacidade de relación coa comunidade, a importancia das influencias sociais no individuo e os límites que supoñen para a práctica da súa liberdade, tomando como criterio normativo de esta relación o respecto á dignidade aos dereitos humanos. Continúase realizando a reflexión ética acerca dos valores e a súa relación coa autorrealización humana, o seu desenvolvemento moral e a análise dalgunhas teorías éticas realizadas por pensadores especialmente significativos.

A segunda parte conduce á aplicación dos valores éticos en algúns ámbitos da acción humana. Propón a análise da actividade política no mundo actual, o papel da democracia, a súa vinculación co Estado de Dereito e a división de poderes, facendo posible unha sociedade que garanta os Dereitos humanos. Continúa coa reflexión sobre os valores éticos que sinala a Constitución Española e as relacións que esta establece entre o Estado e o cidadán, así como co feito histórico da súa integración na Unión Europea. Insístese no papel da Declaración Universal dos Dereitos Humanos como criterio internacional para unha xustificación ética do Dereito.

Finalmente, valórase a necesidade dunha reflexión seria acerca da función que debe desempeñar a Ética no relativo á investigación científica e tecnolóxica, co fin de asegurar que os avances nestes ámbitos e a súa aplicación non violen o respecto á dignidade e aos Dereitos Humanos, nin á protección e conservación do medio ambiente.

BLOQUE 1: A dignidade da persoa

Estudo do concepto de persoa, os seus rasgos distintivos, como son a racionalidade, a liberdade e intelixencia emocional e a construción da personalidade a nivel cognitivo, afectivo e especificamente moral.

BLOQUE 2: A comprensión o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais.

Análise dos factores de asertividade e habilidades sociais inherentes á apertura do individuo á sociedade, así como da necesidade de establecer límites xurídicos e éticos no eido das relacións interpersoais.

BLOQUE 3: A reflexión ética

Introdución ao estudo dos valores morais e a súa relación coas normas éticas, así como do papel de ambos elementos na configuración da vida persoal e social. Abunda na natureza moral da persoa humana e, finalmente, profundiza no coñecemento de teorías éticas fundamentais como o socratismo, o aristotelismo, o epicureísmo e o utilitarismo.

BLOQUE 4: A xustiza e a política

Plantexamento das relacións entre a ética e a política e os principios éticos regulativos das democracias contemporáneas, materializados na Declaración Universal dos Dereitos Humanos e a Constitución, e unha revisión das organizacións implicadas na defensa de estes dereitos e a súa aplicación ao mundo actual.

BLOQUE 5: Os valores éticos, o Dereito, a Declaración Universal de Dereitos Humanos e outros tratados internacionais sobre valores humanos.

Análise das conexións y diverxencias entre ética, xustiza e dereito, e un estudo dos contidos máis relevantes da Declaración Universal de Dereitos Humanos. Insiste na importancia da súa achega no contexto histórico no que xurdiron e a vixencia e actualidade dos mesmos.

BLOQUE 6: Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.

Plantexamento crítico do impacto da tecnociencia na vida humana, que formula os dilemas e problemas éticos derivados da mesma en medicina e biotecnoloxía e, finalmente, constatar a necesidade de establecer límites éticos e xurídicos a un progreso científico que vulnere a dignidade do ser humano.

Estrutturamos e adaptamos os contidos que marca a lexislación para o seu traballo na aula, en unidades didácticas que destacamos nas seguintes relacións para cada nivel educativo. Cada unha delas concrétase, á súa vez, en distintos apartados.

2.5.1 CONTIDOS PARA PRIMEIRO CURSO DE ESO.

Bloque 1. A dignidade da persoa.

B1.1. O concepto problemático de persoa. Significado etimolóxico.

B1.2. Características da persoa: independencia, racionalidade e liberdade.

B1.3. Dignidade da persoa: a persoa como ser moral.

B1.4. Adolescencia: crise de identidade, formación de grupos e influencia do grupo no/na adolescente.

B1.5. Desenvolvemento da autonomía persoal na adolescencia. Control da conduta e escolla de valores éticos.

B1.6. Personalidade: factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno ambiental que inflúen na súa construción. Capacidade de autodeterminación no ser humano.

B1.7. A razón e a liberdade na estruturación da personalidade e na escolla dos valores éticos que a conformarán.

B1.8. A intelixencia emocional e o seu papel no desenvolvemento moral da persoa.

B1.9. Emocións, sentimentos e vida moral.

B1.10. Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.

B1.11. Habilidades emocionais segundo Goleman.

B1.12. Habilidades emocionais e virtudes éticas.

B1.13. Introspección: autocoñecemento, autocontrol e autonomía.

B1.14. Construción da identidade propia consonte valores éticos.

B1.15. Persoa como proxecto vital.

Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais.

B2.1. A natureza social do ser humano.

B2.2. Relación dialéctica entre individuo e sociedade.

B2.3. Os valores éticos como guías das relacións interpersoais na sociedade.

B2.4. Proceso de socialización: interiorización de valores e normas morais.

B2.5. Valores inculcados polos axentes sociais na configuración da personalidade.

B2.6. Necesidade da crítica racional para alcanzar valores éticos universais, exemplificados na DUDH e baseados na dignidade humana.

B2.7. Diferenza entre a vida privada (regulada pola ética) e a vida pública (regulada polo dereito). Límites da liberdade nos dous ámbitos.

B2.8. Habilidades emocionais de Goleman e valores éticos que atinxen ás relacións humanas.

B2.9. Asertividade fronte a agresividade e a inhibición.

B2.10. Asertividade e respecto á dignidade das outras persoas.

B2.11. Asertividade e outras habilidades sociais.

B2.12. Valores e virtudes éticas nas relacións interpersoais.

B2.13. Deber moral e cívico do auxilio.

Bloque 3. A reflexión ética.

B3.1. Diferenzas entre ética e moral. Importancia da reflexión ética.

B3.2. Conduta instintiva animal e o comportamento racional, libre e moral do ser humano.

B3.3. Liberdade e concepto de persoa.

B3.4. Influencia na liberdade da intelixencia e da vontade.

B3.5. Factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, o papel da educación.

B3.6. Valores. O seu papel na vida individual e colectiva.

B3.7. Clases de valores.

B3.8. Xerarquías de valores

B3.9. Carácter distintivo dos valores éticos.

B3.10. Valores e normas éticas, e os seus efectos beneficiosos para a persoa e para a comunidade.

Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos.

B5.1. Preámbulo da DUDH: a dignidade das persoas como fundamento dos seus dereitos universais, inalienables e innatos.

B5.2. Dereitos da muller: patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e desigualdade de xénero.

B5.3. Dereitos da infancia.

B5.4. Organizacións que traballan polos dereitos humanos: institucións internacionais e ONG.

2.5.2 CONTIDOS PARA SEGUNDO CURSO DE ESO.

Bloque 1. A dignidade da persoa

B1.1. Conceptos de persoa achegados pola filosofía.

B1.2. Visión kantiana: a persoa como suxeito autónomo e como un fin en si mesma.

B1.3. Noción aristotélica da virtude: relación cos actos, os hábitos e o carácter. Virtudes éticas.

Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais

B2.1. Diferenzas entre ética e dereito.

B2.2. Posibles conflitos entre os valores que regulan a vida privada e os que regulan a vida pública.

Bloque 3. A reflexión ética

B3.1. Diferenza entre ética e moral.

B3.2. Reflexión ética como guía racional de conduta. B3.3. Estrutura moral da persoa.

B3.4. Etapas do desenvolvemento moral en Piaget e Kohlberg. Paso da heteronomía á autonomía moral.

B3.5. A liberdade como raíz da estrutura moral da persoa.

B3.6. Características distintivas dos valores éticos.

B3.7. Valores éticos e dignidade humana.

B3.8. Normas. Especificidade das normas éticas.

B3.9. Relativismo moral dos sofistas.

B3.10. Intelectualismo moral en Sócrates e Platón.

B3.11. Relativismo moral fronte a obxectivismo moral.

B3.12. Clasificación das teorías éticas: éticas de fins e éticas procedementais.

B3.13. A ética de Epicuro como ética de fins.

B3.14. O eudemonismo aristotélico como ética de fins.

B3.15. O ben supremo da persoa en Aristóteles e as tres tendencias da alma.

B3.16. O utilitarismo como ética de fins: principio de utilidade; concepto de pracer; compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal; localización do valor moral nas consecuencias da acción.

Bloque 4. A xustiza e a política

B4.1. Relación entre ética, política e xustiza no pensamento aristotélico.

B4.2. Semellanzas, diferenzas e relacións entre valores éticos e valores cívicos.

B4.3. A política de Aristóteles.

B4.4. Concepto aristotélico de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade.

Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos

B5.1. Relacións entre ética e dereito.

Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.

B6.1. Dimensión moral da ciencia e da tecnoloxía polo seu impacto en todos os ámbitos da vida humana.

B6.2. Valores recollidos na DUDH como criterio para fixar límites á investigación científico-tecnolóxica.

B6.3. Problemas da tecnoddependencia.

B6.4. Dilemas morais que presentan os avances en medicina e biotecnoloxía.

2.5.3 CONTIDOS PARA TERCEIRO CURSO DE ESO.

Bloque 4. A xustiza e a política.

B4.1. A democracia como forma de goberno na que se plasman os principios éticos da DUDH.

B4.2. O Estado de dereito.

B4.3. Léxico da unidade: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc.

B4.4. División de poderes. A proposta de Montesquieu e a súa función de control do Estado por parte da cidadanía.

B4.5. Deber moral da participación cidadá no exercicio da democracia.

B4.6. Riscos de democracias que violen os dereitos humanos.

B4.7. A Constitución española: valores éticos nos que se fundamenta e conceptos preliminares que establece.

B4.8. Dereitos e liberdades públicas fundamentais na Constitución española.

B4.9. Adecuación da Constitución española aos principios éticos da DUDH.

B4.10. Deberes cidadáns na Constitución española.

B4.11. Responsabilidade fiscal e principios reitores da política social e económica na Constitución española.

B4.12. Estatuto de Autonomía de Galicia: título preliminar; título primeiro, capítulos I e II.

B4.13. Desenvolvemento histórico da Unión Europea (UE): obxectivos e valores éticos en que se fundamenta, de acordo coa DUDH.

B4.14. Logros alcanzados pola UE en beneficio dos seus cidadáns e das súas cidadás.

Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos.

B5.1. Relación entre ética e dereito.

B5.2. Relación entre legalidade e lexitimidade.

B5.3. Xustificación das normas xurídicas.

B5.4. Convencionalismo dos sofistas

B5.5. Iusnaturalismo. Iusnaturalismo de Locke.

B5.6. Iuspositivismo de Kelsen.

B5.7. Elaboración da DUDH e creación da ONU. Circunstancias históricas, obxectivos de ambos os acontecementos e papel da DUDH como código ético de conduta dos estados.

B5.8. Estrutura da DUDH: os seus artigos e os tipos de dereito.

B5.9. Xeracións de dereitos e feitos históricos que influíron no seu desenvolvemento. B5.10. Problemas aos que se enfrenta o exercicio dos dereitos civís e políticos da DUDH.

Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.

B6.1. Necesidade de criterios éticos na investigación científica. Progreso científico-técnico e valores éticos.

2.5.4 CONTIDOS PARA CUARTO CURSO DE ESO.

Bloque 1. A dignidade da persoa.

B1.1. A dignidade do ser humano como valor básico no que se asenta a DUDH.

B1.2. Atributos esenciais do ser humano na DUDH: razón, conciencia e liberdade.

B1.3. Léxico do bloque: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc.

Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais

B2.1. Dereitos e liberdades dos individuos establecidos na DUDH que o Estado debe respectar.

B2.2. Fenómeno da socialización global.

B2.3. Perigos da socialización global á marxe dos valores éticos universais.

B2.4. Medios de comunicación de masas e socialización global. Conflito entre liberdade de expresión outros dereitos.

Bloque 3. A reflexión ética.

B3.1. Importancia e valor da reflexión ética como defensa dos DDHH.

B3.2. Novos campos da ética aplicada: profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.

B3.3. Proxecto de vida persoal: límites e oportunidades que ofrecen as circunstancias persoais, e valores éticos que serven como guía.

B3.4. Éticas formais e éticas materiais.

B3.5. Ética kantiana: carácter formal. Autonomía da persoa como valor ético fundamental.

B3.6. Ética do discurso, de Apel e Habermas, como ética formal. Relación coa ética de Kant.

Bloque 4. A xustiza e a política

B4.1. Democracia e xustiza.

B4.2. Deberes cívicos como cumprimento de valores éticos e como defensa e difusión dos dereitos humanos.

B4.3. Perigos dunha globalización sen valores éticos.

B4.4. Promoción dos DDHH por parte dos Estados: fomento e ensino dos valores éticos.

Bloque 5. Os valores éticos, o Dereito e a Declaración Universal dos Dereitos Humanos. (DUDH).

B5.1. Dereito e leis: finalidade, características e xustificación ética.

B5.2. Conflitos entre principios éticos individuais e principios normativos sociais.

B5.3. Teoría da xustiza de Rawls: posición orixinal e veo de ignorancia; criterio de imparcialidade; función dos dous principios de xustiza.

B5.4. Os DDHH como ideais irrenunciáveis.

B5.5. Deficiencias na aplicación dos DDHH referidos ao económico e ao social.

B5.6. Organizacións que traballan pola defensa dos DDHH.

B5.7. Dereito á seguridade e a paz.

B5.8. Compromiso coa paz e a solidariedade coas vítimas da violencia.

B5.9. Ameazas á paz.

B5.10. As Forzas Armadas na Constitución española.

B5.11. Misións das Forzas Armadas.

B5.12. Conflitos armados: importancia das organizacións internacionais na súa prevención e na súa solución.

Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.

B6.1. Validez ética dos proxectos científicos e tecnolóxicos.

B6.2. Códigos deontolóxicos dos axentes sociais.

2.6 TEMPORALIZACIÓN

Tendo en conta a escasa carga horaria da materia (unha hora semanal), o número de sesións dedicadas a cada unidade didáctica dependerá do criterio do profesor e, sobre todo, do interese mostrado polo alumnado durante o desenvolvemento da mesma.

Con carácter xeral, a distribución de contidos por avaliacións e para todos os niveis educativos quedará como sigue:

- Primeiro trimestre: Bloques 1 e 2.
- Segundo trimestre : Bloques 3 e 4.
- Terceiro trimestre : Bloques 5 e 6.

2.7 CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE.

2.7.1 CONCRECIÓN PARA PRIMEIRO CURSO DE ESO.

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 1. A dignidade da persoa							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. O concepto problemático de persoa. Significado etimolóxico. ▪ B1.2. Características da persoa: independencia, racionalidade e liberdade. ▪ B1.3. Dignidade da persoa: a persoa como ser moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Construír un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de ser libre. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando o seu significado etimolóxico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.2. Describe as características principais da persoa: substancia independente, racional e libre. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.3. Explica e valora a dignidade da persoa que, como ente autónomo, se converte nun "ser moral". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Adolescencia: crise de identidade, formación de grupos e influencia do grupo no/na adolescente. ▪ B1.5. Desenvolvemento da autonomía 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Comprender a crise da identidade persoal que xorde na adolescencia e as súas causas, e describir as características dos grupos que forman e a influencia que exercen sobre os seus membros, coa finalidade de tomar conciencia da 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.2.1. Coñece información, de fontes diversas, arredor dos grupos de adolescentes, as súas características e a influencia que exercen sobre os seus membros na determinación da súa conduta, e realiza un resumo coa información 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	persoal na adolescencia. Control da conduta e escolla de valores éticos.	necesidade que ten, para seguir medrando moralmente e pasar á vida adulta, do desenvolvemento da súa autonomía persoal e do control da súa conduta.	obtida. ▪ VEB1.2.2. Elabora conclusións sobre a importancia que ten para o/a adolescente desenvolver a autonomía persoal e ter o control da súa propia conduta conforme aos valores éticos libremente elixidos.	▪ CSIEE	▪ 2	▪ 1º trimestre	▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
▪ A ▪ f ▪ g ▪ l	▪ B1.6. Personalidade: factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno ambiental que influen na súa construción. Capacidade de autodeterminación no ser humano.	▪ B1.3. Describir en que consiste a personalidade e valorar a importancia de enriquecela con valores e virtudes éticas, mediante o esforzo e a vontade persoal.	▪ VEB1.3.1. Identifica en que consiste a personalidade e os factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno que influen na súa construción, e aprecia a capacidade de autodeterminación no ser humano.	▪ CSC ▪ CSIEE	▪ 2	▪ 1º trimestre	▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
▪ A ▪ d ▪ g ▪ h	▪ B1.7. A razón e a liberdade na estruturación da personalidade e na escolla dos valores éticos que a conformarán.	▪ B1.4. Xustificar a importancia que ten o uso da razón e a liberdade para humano para determinar "como quere ser", elixindo os valores éticos que desexa incorporar á súa personalidade.	▪ VEB1.4.1. Describe e estima o papel relevante da razón e a liberdade para configurar cos seus propios actos a estrutura da súa personalidade. ▪ VEB1.4.2. Realiza unha lista dos valores éticos que estima como desexables para integralos na súa personalidade, e explica as razóns da súa elección.	▪ CSC ▪ CSIEE	▪ 2 ▪ 2	▪ 1º trimestre ▪ 1º trimestre	▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado Traballo de aula ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.8. A intelixencia emocional e o seu papel no desenvolvemento moral da persoa. ▪ B1.9. Emocións, sentimentos e vida moral. ▪ B1.10. Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Analizar en que consiste a intelixencia emocional e valorar a súa importancia no desenvolvemento moral do ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.5.1. Define a intelixencia emocional e as súas características, valorando a súa importancia na construción moral do ente humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.5.2. Explica en que consisten as emocións e os sentimentos, e como se relacionan coa vida moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.5.3. Atopa, disertando en grupo, a relación entre algunhas virtudes e valores éticos e o desenvolvemento das capacidades de autocontrol emocional e automotivación, tales como a sinceridade, o respecto, a prudencia, a temperanza, a xustiza e a perseveranza, entre outras 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.11. Habilidades emocionais segundo Goleman. ▪ B1.12. Habilidades emocionais e virtudes éticas. ▪ B1.13. Introspección: autoconhecimento 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Estimar a importancia do desenvolvemento da intelixencia emocional e a súa influencia na construción da personalidade e o seu carácter moral, con capacidade de empregar a introspección para recoñecer emocións 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.6.1. Comprende en que consisten as habilidades emocionais que, segundo Goleman, debe desenvolver o ser humano, e elabora un esquema explicativo arredor do tema, en colaboración en grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	o, autocontrol e autonomía.	e sentimentos no seu interior, para mellorar as súas habilidades emocionais.	<ul style="list-style-type: none"> VEB1.6.2. Relaciona o desenvolvemento das habilidades emocionais coa adquisición das virtudes éticas, tales como a perseveranza, a prudencia, a autonomía persoal, a temperanza, a fortaleza da vontade, a honestidade cun mesmo, o respecto á xustiza e a fidelidade aos propios principios éticos, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> VEB1.6.3. Emprega a introspección como medio para recoñecer as propias emocións, os sentimentos e os estados de ánimo, coa finalidade de ter un maior control deles e ser capaz de automotivarse, converténdose no dono da propia conduta. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> a d g m 	<ul style="list-style-type: none"> B1.14. Construción da identidade propia consonte valores éticos. B1.15. Persoa como proxecto vital. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.7. Comprender e apreciar a capacidade do ser humano, para influír de maneira consciente e voluntaria na construción da súa propia identidade, consonte os valores éticos, e así mellorar a súa autoestima. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB1.7.1. Toma conciencia e aprecia a capacidade que posúe para modelar a propia identidade e facer de si mesmo/a unha persoa xusta, sincera, tolerante, amable, xenerosa, respectuosa, solidaria, honesta, libre, etc., nunha palabra, digna de ser apreciada por si mesmo/a. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> VEB1.7.2. Deseña un proxecto de vida persoal conforme o modelo de persoa que quere ser e os valores éticos que desexa adquirir, facendo que a súa propia vida teña un sentido. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais							
<ul style="list-style-type: none"> a b d e g h 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. A natureza social do ser humano. B2.2. Relación dialéctica entre individuo e sociedade. B2.3. Os valores éticos como guías das relacións interpersoais na sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e a relación dialéctica que se establece entre este e a sociedade, estimando a importancia dunha vida social dirixida polos valores éticos. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB2.1.1. Explica por que o ser humano é social por natureza e valora as consecuencias que ten este feito na súa vida persoal e moral. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> VEB2.1.2. Discirne e expresa, en pequenos grupos, sobre a influencia mutua que se establece entre o individuo e a sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> VEB2.1.3. Achega razóns que fundamenten a necesidade de establecer uns valores éticos que guíen as relacións interpersoais e utiliza a iniciativa persoal para elaborar, mediante soportes informáticos, unha presentación gráfica das súas conclusións sobre este tema. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Proceso de socialización: interiorización de valores e normas morais. ▪ B2.5. Valores inculcados polos axentes sociais na configuración da personalidade. ▪ B2.6. Necesidade da crítica racional para alcanzar valores éticos universais, exemplificados na DUDH e baseados na dignidade humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Describir e valorar a importancia da influencia do contorno social e cultural no desenvolvemento moral da persoa, a través da análise do papel que desempeñan os axentes sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.1. Describe o proceso de socialización e valora a súa importancia na interiorización individual dos valores e as normas morais que rexen a conduta da sociedade en que vive. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.2. Exemplifica, en colaboración en grupo, a influencia que teñen na configuración da personalidade os valores morais inculcados polos axentes sociais, entre eles a familia, a escola, os amigos e os medios de comunicación masiva, elaborando un esquema e conclusións, utilizando soportes informáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.3. Xustifica e aprecia a necesidade da crítica racional, como medio indispensable para adecuar aos valores éticos universais establecidos na DUDH os costumes, as normas, os valores, etc., do seu medio, rexeitando todo o que atente contra a dignidade do humano e os seus dereitos fundamentais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1 trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Diferenza entre a vida privada (regulada pola ética) e a vida pública (regulada polo dereito). Límites da liberdade nos dous ámbitos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Distinguir na persoa os ámbitos da vida privada e da vida pública, a primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os límites da liberdade persoal e social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.3.1. Define os ámbitos da vida privada e a pública, así como o límite da liberdade humana, en ambos os casos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Habilidades emocionais de Goleman e valores éticos que atinxen ás relacións humanas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Relacionar e valorar a importancia das habilidades da intelixencia emocional sinaladas por Goleman, en relación coa vida interpersonal, e establecer o seu vínculo cos valores éticos que enriquecen as relacións humanas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.4.1. Comprende a importancia que para Goleman ten a capacidade de recoñecer as emocións alleas e a de controlar as relacións interpersoais, e elabora un resumo esquemático sobre o tema. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.9. Asertividade fronte a agresividade e a inhibición. ▪ B2.10. Asertividade e respecto á dignidade das outras persoas. ▪ B2.11. Asertividade e outras habilidades sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Utilizar a conduta asertiva e as habilidades sociais, coa finalidade de incorporar á súa personalidade algúns valores e virtudes éticas necesarias no desenvolvemento dunha vida social máis xusta e enriquecedora. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.5.1. Explica en que consiste a conduta asertiva, facendo unha comparación co comportamento agresivo ou inhibido, e adopta como principio moral fundamental, nas relacións interpersoais, o respecto á dignidade das persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.5.2. Aмосa, nas relacións interpersoais, unha actitude de respecto cara ao dereito que todos os seres humano teñen a sentir, pensar e actuar de forma 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			diferente, a equivocarse, a gozar do tempo de descanso, a ter unha vida privada, a tomar as súas propias decisións, etc., e nomeadamente a ser valorado de forma especial polo simple feito de ser persoa, sen discriminar nin menosprezar a ninguén, etc.				
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.5.3. Emprega, en diálogos curtos reais ou inventados, habilidades sociais como a empatía, a escoita activa, a interrogación asertiva, etc., coa finalidade de que aprenda a utilizalos de forma natural na súa relación coas demais persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.5.4. Exercita algunhas técnicas de comunicación interpersonal, mediante a realización de diálogos orais, tales como a forma axeitada de dicir non, o disco raiado, o banco de néboa, etc., co obxecto de dominalas e poder utilizalas no momento adecuado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.12. Valores e virtudes éticas nas relacións interpersoais. ▪ B2.13. Deber 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Xustificar a importancia dos valores e das virtudes éticas para conseguir unhas relacións 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.6.1. Identifica a adquisición das virtudes éticas como unha condición necesaria para lograr unhas boas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	moral e cívico do auxilio.	interpersoais xustas, respectuosas e satisfactorias.	relacións interpersoais, entre elas a prudencia, a lealdade, a sinceridade, a xenerosidade, etc.				profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> VEB2.6.2. Elabora unha lista con algúns valores éticos que deben estar presentes nas relacións entre o individuo e a sociedade, tales como responsabilidade, compromiso, tolerancia, pacifismo, lealdade, solidariedade, prudencia, respecto mutuo, xustiza, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> VEB2.6.3. Destaca o deber moral e cívico que todas as persoas teñen de prestar auxilio e socorro a outras cuxa vida, liberdade e seguridade estean en perigo de xeito inminente, colaborando na medida das súas posibilidades a prestar primeiros auxilios, en casos de emerxencia. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
Bloque 3. A reflexión ética							
<ul style="list-style-type: none"> a d h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Diferenzas entre ética e moral. Importancia da reflexión ética. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Distinguir entre ética e moral, sinalando as semellanzas e as diferenzas entre elas e estimando a importancia da reflexión ética como 	<ul style="list-style-type: none"> VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		un saber práctico necesario para guiar de forma racional a conduta do ser humano á súa plena realización.	▪ VEB3.1.2. Achega razóns que xustifican a importancia da reflexión ética.	▪ CSC	▪ 2	▪ 2º trimestre	▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
▪ a ▪ d ▪ f ▪ h	▪ B3.2. Conduta instintiva animal e o comportamento racional, libre e moral do ser humano.	▪ B3.2. Destacar o significado e a importancia da natureza moral do ser humano, tomando conciencia da necesidade que ten de normas éticas.	▪ VEB3.2.1. Distingue entre a conduta instintiva do animal e o comportamento racional e libre do ser humano, destacando a magnitude das súas diferenzas e apreciando as consecuencias que estas teñen na vida das persoas.	▪ CMCCT ▪ CSC	▪ 2	▪ 2trimestre	▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h	▪ B3.3. Liberdade e concepto de persoa. ▪ B3.4. Influencia na liberdade da intelixencia e da vontade. ▪ B3.5. Factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación.	▪ B3.3. Recoñecer que a liberdade constitúe a raíz da estrutura moral na persoa e apreciar o papel que a intelixencia e a vontade teñen como factores que incrementan a capacidade de autodeterminación.	▪ VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e o concepto de persoa. ▪ VEB3.3.2. Analiza e valora a influencia que teñen na liberdade persoal a intelixencia, que nos permite coñecer posibles opcións para elixir, e a vontade, que nos dá a fortaleza suficiente para facer o que temos decidido facer. ▪ VEB3.3.3. Analiza algúns factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e	▪ CCL ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD ▪ CMCCT	▪ 2 ▪ 2 ▪ 2	▪ 2 trimestre ▪ 2º trimestre ▪ 2º trimestre	▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos:

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			ambientais, que influen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación, e expón as súas conclusións de forma clara, mediante unha presentación realizada con soportes informáticos e audiovisuais.				Cademo do profesor Cademo do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Valores. O seu papel na vida individual e colectiva. ▪ B3.7. Clases de valores. ▪ B3.8. Xerarquías de valores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Xustificar e apreciar o papel dos valores na vida persoal e social, resaltando as súas características, a súa clasificación e a súa xerarquía, coa finalidade de comprender a súa natureza e a súa importancia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.1. Explica o que son os valores e as súas principais características, e aprecia a súa importancia na vida individual e colectiva das persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.2. Procura e selecciona información sobre a existencia de clases de valores: relixiosos, afectivos, intelectuais, vitais, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.3. Realiza, en traballo en grupo, unha xerarquía de valores, explicando a súa fundamentación racional, mediante unha exposición usando medios informáticos ou audiovisuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Carácter distintivo dos valores éticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Resaltar a importancia dos valores éticos, as 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.5.1. Explica a diferenza entre os valores éticos e o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
▪ h		súas especificacións e a súa influencia na vida persoal e social do ser humano, destacando a necesidade de ser recoñecidos e respectados por todos.	resto dos valores, e valora a importancia para a persoa dos valores éticos.				Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
▪ a ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h	▪ B3.10. Valores e normas éticas, e os seus efectos beneficiosos para a persoa e para a comunidade.	▪ B3.6. Tomar conciencia da importancia dos valores e das normas éticas, como guía da conduta individual e social, asumindo a responsabilidade de difundilos e promovelos polos beneficios que proporcionan á persoa e á comunidade.	▪ VEB3.6.1. Destaca algunhas das consecuencias negativas que, a nivel individual e comunitario, ten a ausencia de valores e normas éticas, tales como o egoísmo, a corrupción, a mentira, o abuso de poder, a intolerancia, a insolidariedade, a violación dos dereitos humanos, etc.	▪ CSC	▪ 2	▪ 2º trimestre	▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			▪ VEB3.6.2. Emprende, utilizando a iniciativa persoal e a colaboración en grupo, a organización e o desenvolvemento dunha campaña no seu medio, co fin de promover o recoñecemento dos valores éticos como elementos fundamentais do pleno desenvolvemento persoal e social.	▪ CAA ▪ CSC ▪ CSIEE	▪ 2	▪ 2º trimestre	▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos							

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Preámbulo da DUDH: a dignidade das persoas como fundamento dos seus dereitos universais, inalienables e innatos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Identificar, no preámbulo da DUDH, o respecto á dignidade das persoas e os seus atributos esenciais como o fundamento do que derivan todos os dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.1.1. Explica e aprecia en que consiste a dignidade que esta declaración reconece ao ser humano como persoa, posuidora duns dereitos universais, inalienables e innatos, mediante a lectura do seu preámbulo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Dereitos da muller: patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e desigualdade de xénero. ▪ B5.3. Dereitos da infancia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Estimar a importancia do problema actual do exercicio dos dereitos da muller e da infancia en grande parte do mundo, coñecendo as súas causas e tomando conciencia deles, coa finalidade de promover a súa solución. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.1. Dá razóns sobre a orixe histórica do problema dos dereitos da muller, recoñecendo os patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e a desigualdade de xénero. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.2. Xustifica a necesidade de actuar en defensa dos dereitos da infancia, loitando contra a violencia e o abuso do que nenos e as nenas son vítimas no século XXI, tales como o abuso sexual, o traballo infantil, ou a súa utilización como soldados/as, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.3. Emprende, en colaboración en grupo, a elaboración dunha campaña contra a discriminación da muller e a violencia de xénero no seu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			medio familiar, escolar e social, e avalía os resultados obtidos.				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ e ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Organizacións que traballan polos dereitos humanos: institucións internacionais e ONG. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Apreciar o labor que realizan institucións e ONG que traballan pola defensa dos dereitos humanos, auxiliando as persoas que por natureza os posúen, pero non teñen a oportunidade de exercelos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.3.1. Indaga, en traballo en colaboración, sobre o traballo de institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan polo cumprimento dos dereitos humanos (Amnistía Internacional, e ONG como Mans Unidas, Médicos sen Fronteiras e Cáritas, entre outros), e elabora e expresa as súas conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

2.7.2 CONCRECIÓN PARA SEGUNDO CURSO DA ESO.

Valores éticos. 2º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 1. A dignidade da persoa							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Conceptos de persoa achegados pola filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Construír un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando algunhas definicións achegadas por 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno

Valores éticos. 2º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		ser libre.	filósofos/as.				do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Visión kantiana: a persoa como suxeito autónomo e como un fin en si mesma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Identificar os conceptos de heteronomía e autonomía, mediante a concepción kantiana da persoa, coa finalidade de valorar a súa importancia e aplicala na realización da vida moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.2.1. Explica a concepción kantiana do concepto de persoa, como suxeito autónomo capaz de ditar as súas propias normas morais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.2.2. Comenta e valora a idea de Kant ao concibir a persoa como un fin en si mesma, rexeitando a posibilidade de ser tratada por outros como instrumento para alcanzar fins alleos a ela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A ▪ b ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Noción aristotélica da virtude: relación cos actos, os hábitos e o carácter. Virtudes éticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Entender a relación entre os actos, os hábitos e o desenvolvemento do carácter, mediante a comprensión do concepto de virtude en Aristóteles e, en especial, o relativo ás virtudes éticas, pola importancia que teñen no desenvolvemento da personalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.3.1. Sinala en que consiste a virtude e as súas características en Aristóteles, indicando a súa relación cos actos, os hábitos e o carácter. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.3.2. Enumera algúns dos beneficios que, segundo Aristóteles, achegan as virtudes éticas ao ser humano, identifica algunhas destas e ordénalas segundo un criterio racional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Diferenzas entre ética e dereito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Distinguir, na persoa, os ámbitos da vida privada e da vida pública, a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.1. Distingue entre os ámbitos de acción que corresponden á ética 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula

Valores éticos. 2º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Posibles conflitos entre os valores que regulan a vida privada e os que regulan a vida pública. 	<p>primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os límites da liberdade persoal e social.</p>	<p>e ao dereito, e expón as súas conclusións mediante unha presentación elaborada con medios informática.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.2. Reflexiona arredor do problema da relación entre estes dous campos, o privado e o público, e a posibilidade de que exista un conflito de valores éticos entre ambos, así como a forma de atopar unha solución baseada nos valores éticos, exemplificando de maneira concreta tales casos, e expón as súas posibles solucións fundamentadas eticamente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
Bloque 3. A reflexión ética							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Diferenza entre ética e moral. ▪ B3.2. Reflexión ética como guía racional de conduta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Distinguir entre ética e moral, sinalando as semellanzas e as diferenzas entre elas, e estimando a importancia da reflexión ética como un saber práctico necesario para guiar de xeito racional a conduta do ser humano á súa plena realización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral, no que se refire á súa orixe e á súa finalidade. ▪ VEB3.1.2. Achega razóns que xustifiquen a importancia da reflexión ética, como unha guía racional de conduta necesaria na vida do ser humano, expresando de forma apropiada os argumentos en que se fundamenta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 2º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Estrutura moral da persoa. ▪ B3.4. Etapas do desenvolvemento moral en Piaget e Köhlberg. Paso da heteronomía á autonomía moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Destacar o significado e a importancia da natureza moral do ser humano, analizando as súas etapas de desenvolvemento e tomando conciencia da necesidade que ten de normas éticas, libre e racionalmente asumidas, como guía do seu comportamento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.2.1. Sinala en que consiste a estrutura moral da persoa como ser racional e libre, razón pola que esta é responsable da súa conduta e das consecuencias desta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.2.2. Explica as tres etapas do desenvolvemento moral na persoa, segundo a teoría de Piaget ou a de Köhlberg, e as características propias de cada unha, destacando como se pasa da heteronomía á autonomía moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. A liberdade como raíz da estrutura moral da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Recoñecer que a liberdade constitúe a raíz da estrutura moral na persoa, e apreciar o papel da intelixencia e da vontade como factores que incrementan a capacidade de autodeterminación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e os conceptos de persoa e estrutura moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Características distintivas dos valores éticos. ▪ B3.7. Valores éticos e dignidade humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Resaltar a importancia dos valores éticos, as súas especificacións e a súa influencia na vida persoal e social do ser humano, destacando a necesidade de ser recoñecidos e respectados por todos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.1. Describe as características distintivas dos valores éticos, utilizando exemplos concretos deles e apreciando a súa relación esencial coa dignidade humana e a conformación dunha personalidade xusta e satisfactoria. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.2. Emprega o espírito emprendedor para realizar, en 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula

Valores éticos. 2º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			grupo, unha campaña destinada a difundir a importancia de respectar os valores éticos, tanto na vida persoal como na social.				<ul style="list-style-type: none"> ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Normas. Especificidade das normas éticas. ▪ B3.9. Relativismo moral dos sofistas. ▪ B3.10. Intelectualismo moral en Sócrates e Platón. ▪ B3.11. Relativismo moral fronte a obxectivismo moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Establecer o concepto de normas éticas e apreciar a súa importancia, identificando as súas características e a natureza da súa orixe e validez, mediante o coñecemento do debate ético que existiu entre Sócrates e os sofistas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.5.1. Define o concepto de norma e de norma ética, distinguíndoa das normas xurídicas, relixiosas, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.5.2. Sinala quen foron os sofistas e algúns dos feitos e das razóns en que se fundamentaba a súa teoría relativista da moral, destacando as consecuencias que esta ten na vida das persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.5.3. Coñece os motivos que levaron a Sócrates a afirmar o "intelectualismo moral", e explica en que consiste e a postura de Platón ao respecto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.5.4. Compara o relativismo e o obxectivismo moral apreciando a vixencia destas teorías éticas na actualidade, e expresa opinións de forma argumentada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Clasificación das teorías éticas: éticas de fins e éticas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Explicar as características e os obxectivos das teorías éticas, así como a súa clasificación en 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.6.1. Enuncia os elementos distintivos das "teorías éticas" e argumenta a súa clasificación en éticas de fins e éticas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do

Valores éticos. 2º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
▪ I	procedementais. ▪ B3.13. A ética de Epicuro como ética de fins.	éticas de fins e procedementais, sinalando os principios máis destacados do hedonismo de Epicuro.	procedementais, e elabora un esquema coas súas características máis destacadas.				profesor Caderno do alumnado
			▪ VEB3.6.2. Enuncia os aspectos fundamentais da teoría hedonista de Epicuro e os valores éticos que defende, destacando as características que a identifican como unha ética de fins.	▪ CCEC	▪ 2	▪ 2º trimestre	▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			▪ VEB3.6.3. Elabora, en colaboración co grupo, argumentos a favor e/ou en contra do epicureísmo, e expón as súas conclusións cos argumentos racionais correspondentes.	▪ CAA ▪ CCL	▪ 2	▪ 2º trimestre	▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
▪ b ▪ h ▪ I	▪ B3.14. O eudemonismo aristotélico como ética de fins. ▪ B3.15. O ben supremo da persoa en Aristóteles e as tres tendencias da alma.	▪ B3.7. Entender os principais aspectos do eudemonismo aristotélico, identificándoo como unha ética de fins e valorando a súa importancia e a vixencia actuais.	▪ VEB3.7.1. Explica o significado do termo "eudemonismo" e o que para Aristóteles significa a felicidade como ben supremo, e elabora e expresa conclusións.	▪ CCL	▪ 2	▪ 2º trimestre	▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			▪ VEB3.7.2. Distingue os tres tipos de tendencias que hai no ser humano, segundo Aristóteles, e a súa relación co que el considera como ben supremo da persoa.	▪ CCEC	▪ 2	▪ 2º trimestre	▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			▪ VEB3.7.3. Achega razóns para clasificar o eudemonismo de Aristóteles dentro da categoría da ética de fins.	▪ CCL	▪ 2	▪ 2º trimestre	▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do

Valores éticos. 2º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
							profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ g ▪ h ▪ l 	<p>▪ B3.16. O utilitarismo como ética de fins: principio de utilidade; concepto de pracer; compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal; localización do valor moral nas consecuencias da acción.</p>	<p>▪ B3.8. Comprender os elementos máis significativos da ética utilitarista e a súa relación co hedonismo de Epicuro, clasificándoa como unha ética de fins e elaborando argumentos que apoiem a súa valoración persoal arredor desta formulación ética.</p>	<p>▪ VEB3.8.1. Fai unha recensión das ideas fundamentais da ética utilitarista: o principio de utilidade, o concepto de pracer, a compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal e a localización do valor moral nas consecuencias da acción, entre outras.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<p>▪ VEB3.8.2. Enumera as características que fan do utilitarismo e do epicureísmo unhas éticas de fins.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<p>▪ VEB3.8.3. Argumenta racionalmente as súas opinións sobre a ética utilitarista.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
Bloque 4. A xustiza e a política							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ e ▪ h ▪ l 	<p>▪ B4.1. Relación entre ética, política e xustiza no pensamento aristotélico.</p> <p>▪ B4.2. Semellanzas, diferenzas e relacións entre valores éticos e valores cívicos.</p>	<p>▪ B4.1. Comprender e valorar a importancia da relación entre os conceptos de ética, política e xustiza, mediante a análise e a definición destes termos, destacando o vínculo entre eles no pensamento de Aristóteles.</p>	<p>▪ VEB4.1.1. Explica e aprecia as razóns que dá Aristóteles para establecer un vínculo necesario entre ética, política e xustiza.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<p>▪ VEB4.1.2. Utiliza e selecciona información sobre os valores éticos e cívicos, identificando e</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos:

Valores éticos. 2º de ESO

Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			apreciando as semellanzas, as diferenzas e as relacións entre eles.				Cademo do profesor Cademo do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. A política de Aristóteles. ▪ B4.4. Concepto aristotélico de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Coñecer e apreciar a política de Aristóteles e as súas características esenciais, e entender o seu concepto de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade, elaborando un xuízo crítico sobre a perspectiva deste filósofo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.2.1. Elabora, recorrendo á súa iniciativa persoal, unha presentación con soporte informático, sobre a política aristotélica como unha teoría organicista, cunha finalidade ética e que atribúe a función educativa ao Estado. ▪ VEB4.2.2. Selecciona e usa información, en colaboración co grupo, para entender e apreciar a importancia que Aristóteles lle dá á xustiza como valor ético no que se fundamenta a lexitimidade do Estado e a súa relación coa felicidade e o ben común, e expón as súas conclusións persoais debidamente fundamentadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CD ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
<p>Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos</p>							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Relacións entre ética e dereito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Sinalar a vinculación entre a ética, o dereito e a xustiza, a través do coñecemento das súas semellanzas, diferenzas e relacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.1.1. Procura e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, as semellanzas e os vínculos entre a ética e o dereito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado

Valores éticos. 2º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Dimensión moral da ciencia e da tecnoloxía polo seu impacto en todos os ámbitos da vida humana. ▪ B6.2. Valores recollidos na DUDH como criterio para fixar límites á investigación científico-tecnolóxica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Recoñecer a importancia da dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, así como a necesidade de establecer límites éticos e xurídicos, coa finalidade de orientar a súa actividade consonte os valores defendidos pola DUDH. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.1. Utiliza información de distintas fontes para analizar a dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, avaliando o impacto positivo e negativo que estas poden ter en todos os ámbitos da vida humana (social, económico, político, ético e ecolóxico, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.2. Achega argumentos que fundamenten a necesidade de pór límites éticos e xurídicos á investigación práctica, tanto científica como tecnolóxica, tomando a dignidade humana e os valores éticos recoñecidos na DUDH como criterio normativo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.3. Recorre á súa iniciativa persoal para expor as súas conclusións sobre o tema tratado, utilizando medios informáticos e audiovisuais, de xeito argumentado e ordenado racionalmente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Problemas da tecnodependencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Entender e valorar o problema da tecnodependencia e a alienación humana á que 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.2.1. Destaca o problema e o perigo que representa para o ser humano a tecnodependencia, sinalando os seus síntomas e as súas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do profesor

Valores éticos. 2º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		conduce.	causas, e estimando as súas consecuencias negativas, como unha adición incontrolada aos dispositivos electrónicos, aos videoxogos e ás redes sociais, que conduce as persoas cara a unha progresiva deshumanización.				do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Dilemas morais que presentan os avances en medicina e biotecnoloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Utilizar os valores éticos contidos na DUDH no campo científico e tecnolóxico, coa finalidade de evitar a súa aplicación inadecuada e solucionar os dilemas morais que ás veces se presentan, nomeadamente no terreo da medicina e a biotecnoloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.3.1. Analiza información seleccionada de diversas fontes, coa finalidade de coñecer en que consisten algúns dos avances en medicina e biotecnoloxía, que formulan dilemas morais (utilización de células nai, clonación, euxeñese, etc.), sinalando algúns perigos que estes encerran de prescindir do respecto á dignidade humana e os seus valores fundamentais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.3.2. Presenta unha actitude de tolerancia e respecto ante as opinións que se expresan na confrontación de ideas, coa finalidade de solucionar os dilemas éticos, sen esquecer a necesidade de empregar o rigor na fundamentación racional e ética de todas as alternativas de solución formuladas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado

2.7.3 CONCRECIÓN PARA TERCEIRO CURSO DA ESO

Valores éticos. 3º ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 4. A xustiza e a política							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. A democracia como forma de goberno na que se plasman os principios éticos da DUDH. ▪ B4.2. O Estado de dereito. ▪ B4.3. Léxico da unidade: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade de, etc. ▪ B4.4. División de poderes. A proposta de Montesquieu e a súa función de control do Estado por parte da cidadanía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Xustificar racionalmente a necesidade dos valores e principios éticos contidos na DUDH, como fundamento universal das democracias durante os séculos XX e XXI, destacando as súas características e a súa relación cos conceptos de "Estado de dereito" e "división de poderes". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.1.1. Fundamenta racionalmente e eticamente a elección da democracia como un sistema que está por riba doutras formas de goberno, polo feito de incorporar nos seus principios os valores éticos sinalados na DUDH. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.1.2. Define o concepto de "Estado de dereito" e establece a súa relación coa defensa dos valores éticos e cívicos na sociedade democrática. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.1.3. Describe o significado dos seguintes conceptos e establece a relación entre eles: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.1.4. Explica a división de poderes proposta por Montesquieu e a función que desempeñan o poder legislativo, o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do profesor

Valores éticos. 3º ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<p>executivo e o xudicial no Estado democrático, como instrumento para evitar o monopolio do poder político e como medio que permite aos cidadáns e ás cidadás o control do Estado.</p>				do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Deber moral da participación cidadá no exercicio da democracia. ▪ B4.6. Riscos de democracias que violen os dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Recoñecer a necesidade da participación activa dos cidadáns e das cidadás na vida política do Estado coa finalidade de evitar os riscos dunha democracia que viole os dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.2.1. Asume e explica o deber moral e civil que teñen os cidadáns e as cidadás de participar activamente no exercicio da democracia, coa finalidade de que se respecten os valores éticos e cívicos no seo do Estado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.2.2. Define a magnitude dalgúns dos riscos que existen nos gobernos democráticos cando non se respectan os valores éticos da DUDH (dexeneración en demagogia, ditadura das maiorías, escasa participación cidadá, etc.) e formula posibles medidas para evitalos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.7. A Constitución española: valores éticos nos que se fundamenta e conceptos preliminares que establece. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Coñecer e valorar os fundamentos da Constitución española de 1978, identificando os valores éticos dos que parte e os conceptos preliminares que establece. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.3.1. Identifica e aprecia os valores éticos máis salientables nos que se fundamenta a Constitución española, e sinala a orixe da súa lexitimidade e a súa finalidade, mediante a lectura comprensiva e comentada do seu preámbulo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 3º ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.3.2. Describe os conceptos preliminares delimitados na Constitución española e a súa dimensión ética (nación española, pluralidade ideolóxica ou papel e funcións atribuídas ás Forzas Armadas), a través da lectura comprensiva e comentada dos artigos 1 ao 9. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.8. Dereitos e liberdades públicas fundamentais na Constitución española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Amosar respecto pola Constitución española e identificar nela, mediante unha lectura explicativa e comentada, os dereitos e os deberes do individuo como persoa e cidadán ou cidadá, apreciando a súa adecuación á DUDH, coa finalidade de asumir de xeito consciente e responsable os principios de convivencia que ben rexer no Estado español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.4.1. Sinala e comenta a importancia dos "dereitos e as liberdades públicas fundamentais da persoa" establecidos na Constitución: liberdade ideolóxica, relixiosa e de culto; carácter aconfesional do Estado; dereito á libre expresión de ideas e pensamentos; e dereito á reunión política e á libre asociación, e os seus límites. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.9. Adecuación da Constitución española aos principios éticos da DUDH. ▪ B4.10. Deberes cidadáns na Constitución española. ▪ B4.11. Responsabilidade 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Sinalar e apreciar a adecuación da Constitución española aos principios éticos definidos pola DUDH, mediante a lectura comentada e reflexiva dos "dereitos e deberes dos cidadáns" (artigos do 30 ao 38) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.5.1. Coñece e aprecia na Constitución española a súa adecuación á DUDH, e sinala os valores éticos en que se fundamentan os dereitos e os deberes dos cidadáns e das cidadás, así como os principios reitores da política social e económica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 3º ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	de fiscal e principios reitores da política social e económica na Constitución española.	e dos "principios reitores da política social e económica" (artigos do 39 ao 52).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.5.2. Explica e asume os deberes cidadáns que establece a Constitución, e ordénaos segundo a súa importancia, xustificando a orde elixida. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE 	▪ 2	▪ 1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.5.3. Achega razóns para xustificar a importancia que ten, para o bo funcionamento da democracia, o feito de que os cidadáns as cidadás sexan conscientes non só dos seus dereitos, senón tamén das súas obrigas como un deber cívico, xurídico e ético. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	▪ 2	▪ 1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.5.4. Recoñece a responsabilidade fiscal dos cidadáns e da cidadás, e a súa relación cos orzamentos xerais do Estado como un deber ético que contribúe ao desenvolvemento do ben común. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	▪ 2	▪ 1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ g ▪ h ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.12. Estatuto de Autonomía de Galicia: título preliminar; título primeiro, capítulos I e II. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.6. Coñecer e valorar os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia segundo aparece no seu título preliminar e no título primeiro, capítulos I e II. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.6.1. Sinala e comenta, a través do traballo colaborativo, os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia recollidos no seu título preliminar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC 	▪ 2	▪ 1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.6.2. Identifica e valora as características sinaladas no título I sobre o "poder 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	▪ 2	▪ 1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos:

Valores éticos. 3º ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			galego".				Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> VEB4.6.3. Identifica e valora as funcións e as características do Parlamento sinaladas no capítulo I, e da Xunta e a súa Presidencia, segundo o capítulo II. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> a d h l 	<ul style="list-style-type: none"> B4.13. Desenvolvemento histórico da Unión Europea (UE): obxectivos e valores éticos en que se fundamenta, de acordo coa DUDH. B4.14. Logros alcanzados pola UE en beneficio dos seus cidadáns e das súas cidadás. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.7. Coñecer os elementos esenciais da UE, analizando os beneficios recibidos e as responsabilidades adquiridas polos estados membros e a súa cidadanía, coa finalidade de recoñecer a súa utilidade e os logros alcanzados por esta. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB4.7.1. Describe a integración económica e política da UE, o seu desenvolvemento histórico desde 1951, os seus obxectivos e os valores éticos nos que se fundamenta, de acordo coa DUDH. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> VEB4.7.2. Identifica e aprecia a importancia dos logros alcanzados pola UE e o beneficio que estes supuxeron para a vida dos cidadáns e das cidadás (anulación de fronteiras e restricións alfandagueiras, libre circulación de persoas e capitais, etc.), así como as obrigas adquiridas en diferentes ámbitos (económico, político, da seguridade e a paz, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado

Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos

<ul style="list-style-type: none"> a b e 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Relación entre ética e dereito. B5.2. Relación 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Sinalar a vinculación entre a ética, o dereito e a xustiza, a través do 	<ul style="list-style-type: none"> VEB5.1.1. Busca e selecciona información en páxinas web, para 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CD 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula
---	---	---	---	---	---	--	--

Valores éticos. 3º ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
▪ h	entre legalidade e lexitimidade.	coñecemento das súas semellanzas, diferenzas e relacións, e analizar o significado dos termos de legalidade e lexitimidade.	identificar as diferenzas, semellanzas e vínculos existentes entre a Ética e o Dereito, e entre a legalidade e a lexitimidade, elaborando e presentando conclusións fundamentadas.				▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
▪ a ▪ b ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Xustificación das normas xurídicas. ▪ B5.4. Convencionalismo dos sofistas ▪ B5.5. Iusnaturalismo. ▪ B5.6. Iuspositivismo de Kelsen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Explicar o problema da xustificación das normas xurídicas, a través da análise das teorías do dereito natural ou iusnaturalismo, o convencionalismo e o positivismo xurídico, identificando a súa aplicación no pensamento xurídico de determinados/as filósofos/as, coa finalidade de ir conformando unha opinión argumentada sobre a fundamentación ética das leis. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.1. Elabora en grupo unha presentación con soporte dixital sobre a teoría iusnaturalista do dereito, o seu obxectivo e as súas características, identificando na teoría de Locke un exemplo desta no que se refire á orixe das leis xurídicas, a súa validez e as funcións que lle atribúe ao Estado. ▪ VEB5.2.2. Destaca e valora, no pensamento sofista, a distinción entre "physis" e "nomos", describindo a súa contribución ao convencionalismo xurídico, e elabora conclusións argumentadas arredor deste tema. ▪ VEB5.2.3. Analiza información sobre o positivismo xurídico de Kelsen, nomeadamente no relativo á validez das normas e dos criterios que utiliza, especialmente o de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 ▪ 2 ▪ 2 ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre ▪ 2º trimestre ▪ 2º trimestre ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado

Valores éticos. 3º ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<p>eficacia, e a relación que establece entre a ética e o dereito.</p>				
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.4. Recorre ao espírito emprendedor e á iniciativa persoal para elaborar unha presentación con medios informáticos, en colaboración co grupo, comparando as tres teorías do dereito e explicando as súas conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.7. Elaboración da DUDH e creación da ONU. Circunstancias históricas, obxectivos de ambos os acontecementos e papel da DUDH como código ético de conduta dos estados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Analizar o momento histórico e político que impulsou a elaboración da DUDH e a creación da ONU, coa finalidade de entendela como unha necesidade do seu tempo, cuxo valor continúa vixente como fundamento ético universal da lexitimidade do dereito e dos estados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.3.1. Explica a función da DUDH como un código ético recoñecido polos países integrantes da ONU, coa finalidade de promover a xustiza, a igualdade e a paz en todo o mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.3.2. Contrasta información dos acontecementos históricos e políticos que orixinaron a DUDH, entre eles o uso das ideoloxías nacionalistas e racistas que defendían a superioridade duns homes sobre outros, chegando ao extremo do Holocausto xudeu, así como a discriminación e o exterminio de todas as persoas que non pertencen a unha determinada etnia, a un modelo físico, a unha relixión, a unhas ideas políticas, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 3º ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.3.3. Sinala os obxectivos da creación da ONU e a data en que se asinou a DUDH, e valora a importancia deste feito para a historia da humanidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.8. Estrutura da DUDH: os seus artigos e os tipos de dereito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Interpretar e apreciar o contido e a estrutura interna da DUDH, coa finalidade de coñecer e propiciar o seu aprecio e respecto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.4.1. Constrúe un esquema sobre a estrutura da DUDH, que se compón dun preámbulo e 30 artigos que poden clasificarse da seguinte maneira: <ul style="list-style-type: none"> – Os artigos 1 e 2 refírense aos dereitos inherentes a todas as persoas: a liberdade, a igualdade, a fraternidade e a non-discriminación. – Os artigos do 3 ao 11 refírense aos dereitos individuais. – Os artigos do 12 ao 17 establecen os dereitos do individuo en relación coa comunidade. – Os artigos do 18 ao 21 sinalan os dereitos e as liberdades políticas. – Os artigos do 22 ao 27 céntranse nos dereitos económicos, sociais e culturais. – Finalmente, os artigos do 28 ao 30 refírense á interpretación de todos eles, ás condicións necesarias para o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado

Valores éticos. 3º ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			seu exercicio e aos seus límites.				
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.4.2. Elabora unha campaña, en colaboración co grupo, coa finalidade de difundir a DUDH como fundamento do dereito e a democracia, no seu medio escolar, familiar e social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CSC ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.9. Xeracións de dereitos e feitos históricos que influíron no seu desenvolvemento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Comprender o desenvolvemento histórico dos dereitos humanos como unha conquista da humanidade 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.5.1. Describe os feitos máis influentes no desenvolvemento histórico dos dereitos humanos da primeira xeración (dereitos civís e políticos), da segunda xeración (económicos, sociais e culturais) e da terceira (dereitos dos pobos á solidariedade, ao desenvolvemento e á paz). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado

Valores éticos. 3º ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.10. Problemas aos que se enfrenta o exercicio dos dereitos civís e políticos da DUDH. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.6. Avaliar, utilizando o xuízo crítico, a magnitude dos problemas aos que se enfrenta a aplicación da DUDH. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.6.1. Investiga mediante información obtida en distintas fontes, sobre os problemas e os retos da aplicación da DUDH, no que se refire ao exercicio de dereitos civís (destacando os problemas relativos á intolerancia, a exclusión social, a discriminación da muller, a violencia de xénero e a existencia de actitudes como a homofobia, o racismo, a xenofobia, o acoso laboral e escolar, etc.) e dos dereitos políticos (guerras, terrorismo, ditaduras, xenocidio, refuxiados/as políticos/as, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía

<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Necesidade de criterios éticos na investigación científica. Progreso científico-técnico e valores éticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Recoñecer que existen casos en que a investigación científica non é neutral, senón que está determinada por intereses políticos, económicos, etc., mediante a análise da idea de progreso e a súa interpretación equivocada, cando os obxectivos non respectan un código ético fundamentado na DUDH. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.1. Obtén e selecciona información, traballando en colaboración, dalgúns casos nos que a investigación científica e tecnolóxica non foi guiada nin é compatible cos valores éticos da DUDH, xerando impactos negativos nos ámbitos humano e ambiental, sinalando as causas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.2. Diserta, colaborando en grupo, sobre a idea de progreso na 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula

Valores éticos. 3º ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<p>ciencia e a súa relación cos valores éticos, o respecto á dignidade humana e o seu medio, e elabora e expón conclusións.</p>				<ul style="list-style-type: none"> ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.3. Selecciona e contrasta información, colaborando en grupo, sobre algunhas das ameazas da aplicación indiscriminada da ciencia e a tecnoloxía para o contorno ambiental e para a vida (explotación descontrolada dos recursos naturais, destrución de hábitats, contaminación química e industrial, choiva ácida, cambio climático, desertificación, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

2.7.4 CONCRECIÓN PARA CUARTO CURSO DA ESO

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materi	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
------------	----------	-------------------------	---------------------------	--------------------	--	-----------------	--

Bloque 1. A dignidade da persoa

<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. A dignidade do ser humano como valor básico no que se asenta a DUDH. ▪ B1.2. Atributos esenciais do ser humano na DUDH: razón, conciencia e liberdade. ▪ B1.3. Léxico do bloque: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Interpretar e valorar a importancia da dignidade da persoa como o valor do que parte e no que se fundamenta a DUDH, subliñando os atributos inherentes á natureza humana e os dereitos inalienables e universais que derivan dela, como o punto de partida sobre o que deben xirar os valores éticos nas relacións humanas a nivel persoal, social, estatal e universal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.1. Identifica a orixe dos dereitos inalienables e universais que establece a DUDH na dignidade do ser humano en tanto que persoa e os atributos inherentes á súa natureza. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.2. Identifica na DUDH os atributos esenciais do ser humano: razón, conciencia e liberdade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.3. Relaciona adecuadamente os termos e as expresións seguintes, que se utilizan na DUDH: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado

Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais

<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Dereitos e liberdades dos individuos establecidos na DUDH que o Estado debe respectar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Explicar, baseándose na DUDH, os principios que deben rexer as relacións entre a cidadanía e o Estado, co fin de favorecer o seu cumprimento na 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.1. Comenta, segundo o establecido pola DUDH nos artigos do 12 ao 17, os dereitos do individuo que o Estado debe respectar e fomentar, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
---	--	---	--	---	---	--	---

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materi	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 		sociedade en que viven.	nas relacións existentes entre ambos.				
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.2. Explica os límites do Estado que establece a DUDH nos artigos do 18 ao 21, ao determinar as liberdades dos cidadáns e das cidadás que este debe protexer e respectar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.3. Elabora unha presentación con soporte informático e audiovisual que ilustre os contidos máis sobresalientes tratados no tema, e expón as súas conclusións de xeito argumentado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Fenómeno da socialización global. ▪ B2.3. Perigos da socialización global á marxe dos valores éticos universais. ▪ B2.4. Medios de comunicación de masas e socialización global. Conflito entre liberdade de expresión outros dereitos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Explicar en que consiste a socialización global e a súa relación cos medios de comunicación masiva, valorando os seus efectos na vida e no desenvolvemento moral das persoas e da sociedade, e reflexionar acerca do papel que deben ter a ética e o Estado en relación con este tema. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.1. Describe e avalía o proceso de socialización global, mediante o que se produce a interiorización de valores, normas, costumes, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimesre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.2. Sinala os perigos que encerra o fenómeno da socialización global se se desenvolve á marxe dos valores éticos universais, e debate acerca da necesidade de establecer límites éticos e xurídicos neste tema. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materi	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.3. Diserta acerca do impacto que teñen os medios de comunicación masiva na vida moral das persoas e da sociedade, expresando as súas opinións con rigor intelectual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.4. Valora a necesidade dunha regulación ética e xurídica en relación co uso de medios de comunicación masiva, respectando o dereito á información e á liberdade de expresión que posúen os cidadáns e as cidadás. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado

Bloque 3. A reflexión ética

<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ f ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Importancia e valor da reflexión ética como defensa dos DDHH. ▪ B3.2. Novos campos da ética aplicada: profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecer que a necesidade dunha regulación ética é fundamental no mundo actual de grandes e rápidos cambios, debido á magnitude dos perigos aos que se enfronta o ser humano, polo que resulta necesaria a súa actualización e a ampliación aos novos campos de acción da persoa, co fin de garantir o cumprimento dos dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.1.1. Xustifica racionalmente e estima a importancia da reflexión ética no século XXI, como instrumento de protección dos dereitos humanos ante o perigo que poden representar entes posuidores de grandes intereses políticos e económicos e grupos violentos, que teñen ao seu alcance armamento de grande alcance científico e tecnolóxico, capaces de pór en grande risco os dereitos fundamentais da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
--	---	---	---	---	---	--	---

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materi	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> VEB3.1.2. Sinala algúns dos novos campos aos que se aplica a ética (profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> a d g h m 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Proxecto de vida persoal: límites e oportunidades que ofrecen as circunstancias persoais, e valores éticos que serven como guía. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Comprender e apreciar a importancia que teñen para o ser humano do século XXI as circunstancias que o rodean, salientando os límites que lle imponen e as oportunidades que lle ofrecen para a elaboración do seu proxecto de vida, conforme os valores éticos que libremente elixe e que dan sentido á súa existencia. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB3.2.1. Describe e avalía as circunstancias que no momento actual o/a rodean, identificando as limitacións e as oportunidades que se lle formulan desde as perspectivas social, laboral, educativa, económica, familiar, afectiva, etc., co obxecto de deseñar, a partir delas, o seu proxecto de vida persoal, determinando libremente os valores éticos que deben guialo/a. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> a b d h l 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Éticas formais e éticas materiais. B3.5. Ética kantiana: carácter formal. Autonomía da persoa como valor ético fundamental. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Distinguir os principais valores éticos nos que se fundamentan as éticas formais, establecendo a súa relación coa ética kantiana e sinalando a importancia que este filósofo lle atribúe á autonomía da persoa como valor ético fundamental. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB3.3.1. Define os elementos distintivos das éticas formais e compáraos cos relativos ás éticas materiais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> VEB3.3.2. Explica as características da ética kantiana (formal, universal e racional), así como a importancia da súa achega á ética universal. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> VEB3.3.3. Aprecia, na ética kantiana, o seu fundamento na autonomía da persoa 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materi	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			como valor ético esencial e a súa manifestación no imperativo categórico e as súas formulacións.				<ul style="list-style-type: none"> Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> b c d e g h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Ética do discurso, de Apel e Habermas, como ética formal. Relación coa ética de Kant. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Identificar a ética do discurso, de Habermas e de Apel como unha ética formal, que salienta o valor do diálogo e o consenso na comunidade, como procedemento para atopar normas éticas xustas. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB3.4.1. Identifica a ética do discurso como unha ética formal e describe en que consiste o imperativo categórico que formula, sinalando as similitudes e as diferenzas que posúe co imperativo da ética de Kant. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> VEB3.4.2. Utiliza a súa iniciativa persoal e emprendedora para elaborar unha presentación con soporte informático acerca das éticas formais, expresando e elaborando conclusións fundamentadas. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 2ºtrimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Bloque 4. A xustiza e a política

<ul style="list-style-type: none"> a c d h l 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Democracia e xustiza. B4.2. Deberes cívicos como cumprimento de valores éticos e como defensa e difusión dos dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Concibir a democracia non só como unha forma de goberno, senón como un estilo de vida cidadá, consciente do seu deber como elemento activo da vida política, colaborando na defensa e na difusión dos dereitos humanos tanto na súa vida persoal como na social. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB4.1.1. Comprende a importancia que ten para a democracia e a xustiza, que os cidadáns e as cidadás coñezan e cumpran os seus deberes (defensa dos valores éticos e cívicos, coidado e conservación de todos os bens e servizos públicos, participación na elección de representantes 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
---	---	--	---	---	---	--	---

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materi	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			políticos/as, respecto e tolerancia á pluralidade de ideas e de crenzas, acatamento das leis e das sentenzas dos tribunais de xustiza, pagamento dos impostos establecidos, etc.).				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Perigos dunha globalización sen valores éticos. ▪ B4.4. Promoción dos DDHH por parte dos Estados: fomento e ensino dos valores éticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Reflexionar acerca do deber da cidadanía e dos Estados de promover o ensino e a difusión dos valores éticos como instrumentos indispensables para a defensa da dignidade e os dereitos humanos, ante o perigo que o fenómeno da globalización pode representar para a destrución do planeta e a deshumanización da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.2.1. Diserta e elabora conclusións, en grupo, acerca das terribles consecuencias que pode ter para o ser humano o fenómeno da globalización, se non se establece unha regulación ética e política (egoísmo, desigualdade, interdependencia, internacionalización dos conflitos armados, imposición de modelos culturais determinados por intereses económicos que promoven o consumismo e a perda de liberdade humana, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.2.2. Comenta o deber ético e político que teñen todos os estados, ante os riscos da globalización, de tomar medidas de protección dos dereitos humanos, nomeadamente a obriga de fomentar o ensino dos valores éticos e a súa vixencia, e a necesidade de respectalos en todo o mundo (deber de contribuír na 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materi	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			construción dunha sociedade xusta e solidaria, fomentando a tolerancia, o respecto aos dereitos das demais persoas; honestidade, lealdade, pacifismo, prudencia, e mutua comprensión mediante o diálogo, a defensa e protección da natureza, etc.).				
Bloque 5. Os valores éticos, o Dereito e a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH)							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Dereito e leis: finalidade, características e xustificación ética. ▪ B5.2. Conflitos entre principios éticos individuais e principios normativos sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Apreciar a necesidade das leis xurídicas no Estado, para garantir o respecto aos dereitos humanos, e disertar acerca dalgúns dilemas morais nos que existe un conflito entre os deberes éticos, relativos á conciencia da persoa, e os deberes cívicos que lle impoñen as leis xurídicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.1.1. Explica a finalidade e as características das leis xurídicas dentro do Estado e a súa xustificación ética, como fundamento da súa lexitimidade e da súa obediencia. ▪ VEB5.1.2. Debate acerca da solución de problemas nos que hai un conflito entre os valores e principios éticos do individuo e os da orde civil, formulando solucións razoadas, en casos como os de desobediencia civil e obxección de conciencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Teoría da xustiza de Rawls: posición orixinal e veo de ignorancia; criterio de imparcialidade; función dos dous principios de xustiza. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Disertar acerca da teoría de Rawls baseada na xustiza como equidade e como fundamento ético do dereito, e emitir un xuízo crítico acerca dela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.1. Procura información en internet co fin de definir os principais conceptos utilizados na teoría de Rawls e establece unha relación entre eles (posición orixinal e veo de ignorancia, criterio de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materi	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			imparcialidade e función dos dous principios de xustiza que propón).				
			<ul style="list-style-type: none"> VEB5.2.2. Realiza un xuízo crítico acerca da teoría de Rawls e explica a súa conclusión argumentada acerca dela. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> a b c d e g h 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Os DDHH como ideais irrenunciabes. B5.5. Deficiencias na aplicación dos DDHH referidos ao económico e ao social. B5.6. Organizacións que traballan pola defensa dos DDHH. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Valorar a DUDH como conxunto de ideais irrenunciabes, tendo presentes os problemas e as deficiencias na súa aplicación, especialmente no relativo ao ámbito económico e social, indicando a importancia das institucións e os/as voluntarios/as que traballan pola defensa dos dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB5.3.1. Xustifica racionalmente a importancia dos dereitos humanos como ideais para alcanzar polas sociedades e os Estados, e recoñece os retos que aínda teñen que superar. VEB5.3.2. Sinala algunha das deficiencias no exercicio dos dereitos económicos e sociais (pobreza, e falta de acceso á educación, á saúde, ao emprego, á vivenda, etc.). VEB5.3.3. Emrende a elaboración dunha presentación, con soporte informático e audiovisual, acerca dalgunhas institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan pola defensa e respecto dos dereitos humanos: Organización das Nacións Unidas (ONU) e os seus organismos, como FAO, Organismo 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSC CCEC CD CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 2 2 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 3º trimestre 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materi	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<p>Internacional de Enerxía Atómica (OIEA), Organización Mundial da Saúde (OMS), Organización das Nacións Unidas para a Educación, a Ciencia e a Cultura (UNESCO), etc., organizacións non gobernamentais como Greenpeace, UNICEF, Cruz Vermella, Media Lúa Vermella, etc., así como o Tribunal Internacional de Xustiza, o Tribunal de Xustiza da Unión Europea, etc.</p>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.7. Dereito á seguridade e a paz. ▪ B5.8. Compromiso coa paz e a solidariedade coas vítimas da violencia. ▪ B5.9. Ameazas á paz. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Entender a seguridade e a paz como un dereito recoñecido na DUDH (no seu artigo 3) e como un compromiso dos españois e das españolas a nivel nacional e internacional (preámbulo da Constitución española), identificando e avaliando o perigo das novas ameazas que xurdiron nos últimos tempos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.4.1. Diserta, en pequenos grupos, acerca da seguridade e a paz como un dereito fundamental das persoas, e aprecia a súa importancia para o exercicio do dereito á vida e á liberdade, elaborando e expresando as súas conclusións (artigo 3 da DUDH). ▪ VEB5.4.2. Toma conciencia do compromiso dos españois e das españolas coa paz, como unha aspiración colectiva e internacional recoñecida na Constitución española, e rexeita a violación dos dereitos humanos, amosando solidariedade coas vítimas da violencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 ▪ 2 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado ▪ Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula ▪ Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materi	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> VEB5.4.3. Emrende a elaboración dunha presentación, con soporte audiovisual, sobre algunhas das novas ameazas para a paz e a seguridade no mundo actual (terrorismo, desastres ambientais, catástrofes naturais, mafias internacionais, pandemias, ataques cibernéticos, tráfico de armas de destrución masiva, de persoas e de órganos, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> CD CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> a d h 	<ul style="list-style-type: none"> B5.10. As Forzas Armadas na Constitución española. B5.11. Misións das Forzas Armadas. B5.12. Conflitos armados: importancia das organizacións internacionais na súa prevención e na súa solución. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Coñecer a misión atribuída na Constitución española ás Forzas Armadas e a súa relación cos compromisos que España ten cos organismos internacionais a favor da seguridade e a paz, reflexionando acerca da importancia do dereito internacional para regular e limitar o uso e as aplicación da forza e do poder. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB5.5.1. Coñece, analiza e asume como cidadán ou cidadá os compromisos internacionais realizados por España en defensa da paz e a protección dos dereitos humanos, como membro de organismos internacionais (ONU, OTAN, UE, etc.). VEB5.5.2. Explica a importancia da misión das forzas armadas (artigo 15 da lei de defensa nacional) en materia de defensa e seguridade nacional, de dereitos humanos e de promoción da paz, e a súa contribución en situacións de emerxencia e axuda humanitaria, tanto nacionais como internacionais. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 2 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materi	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> VEB5.5.3. Analiza as consecuencias dos conflitos armados a nivel internacional, apreciando a importancia das organizacións internacionais que promoven e vixían o cumprimento dun dereito internacional fundamentado na DUDH. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado

Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.

<ul style="list-style-type: none"> a b e f h m 	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Validez ética dos proxectos científicos e tecnolóxicos. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Identificar criterios que permitan avaliar, de xeito crítico e reflexivo, os proxectos científicos e tecnolóxicos, co fin de valorar a súa idoneidade en relación co respecto aos dereitos e valores éticos da humanidade. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB6.1.1. Utiliza información de forma selectiva para atopar algúns criterios que cumpra ter en conta para estimar a viabilidade de proxectos científicos e tecnolóxicos, considerando a idoneidade ética dos obxectivos que pretenden e a avaliación dos riscos e as consecuencias persoais, sociais e ambientais que a súa aplicación poida ter. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CMCCT CSC CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado
<ul style="list-style-type: none"> a d f g h 	<ul style="list-style-type: none"> B6.2. Códigos deontolóxicos dos axentes sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.2. Estimar a necesidade de facer cumprir unha ética deontolóxica a científicos/as, tecnólogos/as e outros/as profesionais. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB6.2.1. Comprende e explica a necesidade de apoiar a creación e o uso de métodos de control, e a aplicación dunha ética deontolóxica para científicos/as e tecnólogos/as e, en xeral, para todas as profesións, fomentando a aplicación dos valores éticos no mundo laboral, financeiro e 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CSC CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> 2 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Cademo do profesor Cademo do alumnado

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materi	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			empresarial.				

2.8 METODOLOXÍA

Ademais dos principios que con carácter xeral sinalamos no apartado correspondente da Programación xeral para todas as materias do Departamento, resumimos aquí algunhas consideracións específicas en relación coa metodoloxía específica para Valores Éticos. O proceso de ensino-aprendizaxe da materia Valores Éticos non se limita ao ámbito dos coñecementos. Unha materia que pretende unha formación integral do alumno, debe considerar tamén os procedementos que permitan a adquisición de capacidades e estratexias para un traballo autónomo e, ao mesmo tempo, o desenvolvemento de valores e actitudes de convivencia democrática que fagan posible a actitude crítica do alumnado e que faciliten a súa inserción na sociedade na que viven.

O punto de partida de todo o proceso de ensino-aprendizaxe deben ser os coñecementos previos do alumnado para proceder a partir de aí, con un espírito sempre construtivo, a unha análise crítica dos mesmos.

Conforme a este principio, propoñemos as seguintes orientacións metodolóxicas:

A aprendizaxe non ha de basearse exclusivamente nun proceso acumulativo no que as ideas son impostas externamente e vanse engadindo unhas a outras. O profesor deberá evitar as explicacións maxistras dando protagonismo ao alumno. Trátase de que sexan os alumnos e alumnas, nun proceso continuo de intercambio de opinións, coñecementos e experiencias, tanto persoais como alleas, os encargados de construír a súa propia aprendizaxe.

Débense potenciar aquelas actividades orientadas a aprender a razoar e argumentar dun modo crítico e autónomo, tal e como ven recollido en nos obxectivos da materia.

O desenvolvemento das unidades didácticas que compoñen o programa da materia, iníciase cunhas cuestións iniciais que o profesor plantexará aos seus alumnos e alumnas na primeira sesión e que lle permitirá obter a información necesaria (detectar o seus coñecementos e experiencias previos) para orientar o proceso de ensino-aprendizaxe e anticipar algúns dos conceptos máis importantes que se irán abordando ao longo da unidade.

Durante as seguintes sesións, os alumnos realizarán as actividades (individuais e de grupo) seleccionadas polo profesor. As actividades propostas serán e de diferente natureza, de feito algunhas delas require o uso de internet e das novas tecnoloxías, polo que corresponde ao docente decidir, en función do tempo dispoñible e, sobre todo, do interese que teña suscitado a temática da unidade, se traballalas na aula de forma oral ou ben facelo por escrito. Deberá, ao mesmo tempo, considerar a conveniencia de que algunhas delas poidan ser realizadas na casa polo alumnado para ser revisadas na próxima sesión.

Tamén existe a posibilidade de traballar por proxectos, isto é, de propoñer ao alumnado un proxecto de investigación cuns obxectivos concretos que deben lograr. Son eles, os propios estudantes, os que deben organizarse, conseguir a información, organizala e elaborala para responder á pregunta proposta ou para solucionar o problema plantexado. O resultado final pode ter distintos formatos: un folleto, unha campaña, unha presentación, unha investigación científica...

2.9 CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

a) Criterios de avaliación

- A habilidade na construción de conceptos e o seu uso efectivo nas diferentes actividades.
- Comprensión e análise dos problemas relacionados coa valoración de procesos de decisión persoal e/ou social.
- Capacidade de xustificación e argumentación das ideas expostas.
- Capacidade de análise dos argumentos e contraargumentos propostos para a resolución de dilemas éticos.
- Comprensión das capacidades de razoamento, sentimentos e vontade na elaboración da personalidade e a toma de decisións.

- Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e os factores fundamentais que inflúen na vida social e no desenvolvemento moral da persoa.
- Ser quen de separar e distinguir os ámbitos privado e público para o ámbito das decisións e accións humanas.
- Conseguir un grao de integración e coherencia entre os coñecementos teóricos dos valores e a aplicación e uso dos mesmos nas súas accións cotiás no centro de ensino.

b) Criterios de cualificación

A nota de avaliación obterase do seguinte modo:

- Traballos na aula recollidos no Caderno de clase do alumno/a:70%.
- Actitude na aula30%.

O alumnado da materia de Valores Éticos será advertido no inicio do curso de que a súa nota de partida é de 10. Para manter a nota en cada avaliación deberá satisfacer as seguintes condicións

- Asistir puntualmente a clase.
- Amosar interese e participar activamente, de maneira individual e cooperativa, no proxecto de curso e nas diferentes actividades da programación.
- Realizar todas as actividades que se programen dentro e fóra da aula, tanto individuais como colectivas.

c) Instrumentos de avaliación

- Caderno do profesor para valorar as actitudes na aula.
- Caderno do alumno: onde se avaliarán os traballos realizados e as exposicións na aula.
- **Actitude na aula.** Caderno do profesor. Ficha do alumno/a (max.3 puntos)

Cumprimento das indicacións do profesor	0.25
Traer o material de traballo	0.25
Participación na clase	0.25

Respectar a quenda de palabra	0.25
Respectar as opinións dos outros	0.25
Coidado do material persoal e da aula	0.25
Manter un comportamento e unha postura correcta	0.25
Puntualidade e orde nas entradas e saídas da aula	0.25
Aproveitamento do tempo de traballo persoal	0.25
Non faltar de forma inxustificada	0.25
Actitude colaboradora	0.25
Implicación coa materia	0.25

- **Caderno de clase** (max. 7 puntos) o diario de clase será o medio para medir o grao de consecución dos estándares de aprendizaxe e competencias clave. Os criterios de corrección dos traballos do alumno serán os seguintes:
  - Deberán presentarse todos os traballos na orde na que foron propostos e realizados na aula.
  - No caso de que algún traballo non se realizase no seu momento por causas xustificadas o alumno poderá presentalo para a súa cualificación posterior
  - Os traballos estarán realizados de forma completa e non poderán estar copiados polos de outros alumnos.
  - A presentación dos traballos deberá axustarse ás condicións prescritas na aula.
  - A calidade dos traballos presentados, as respostas elaboradas, a boa redacción, o traballo de reflexión, a recompilación de datos, a calidade da exposición oral.

Rúbrica para a avaliación do caderno de clase				
	1	2	3	4

A portada do caderno inclúe o nome e apelidos, o título da materia, o curso e grupo?				
Realiza todas as actividades?				
As respostas están xustificadas e argumentadas suficientemene ?				
Corrixe as actividades seguindo as explicacións dos seus compañeiros e as do profesor?				
Apunta as dúbidas para consultalas co profesor na próxima sesión?				
Realiza esquemas e resumos destacando as ideas principais en cada un dos temas?				
Titula cada unidade e escribe a data na que realiza as actividades?				
Copia sempre os enunciados das actividades e coida a ortografía e a presentación (orde e limpeza)?				
Respeita as marxes e organiza correctamente as actividades realizadas ao longo de cada unidade?				
Separa claramente cada unha das unidades didácticas e comeza cada unidade nunha páxina nova?				
Entrega o caderno para a súa revisión na data indicada?				

d) Criterios de promoción e grao mínimo de consecución en cada estándar de aprendizaxe

Para establecer o grao mínimo de consecución en cada estándar de aprendizaxe establecemos a seguinte gradación en 4 niveis:

- **Grao 1. Insuficiente:** o alumno/a non traballa, ten dificultades na aprendizaxe ou non aplica os procesos intelectuais (análise, enumeración, xerarquización e comparación, interpretación e comprensión, recoñecemento e expresión, debate e discusión...) na aplicación de coñecementos en actividades prácticas (individuais e colectivas, documentais, gráficas, numéricas...) referidas no estándar e, xa que logo, **non acada o grao mínimo esixible** de consecución para o devandito estándar de aprendizaxe
- **Grao 2.Suficiente, aínda que mellorable:** o alumno/a traballa con boa actitude, aínda que con algunha dificultade na aprendizaxe, aplica con algún erro os procesos intelectuais (análise, enumeración, xerarquización e comparación, interpretación e comprensión, recoñecemento e expresión, debate e discusión...) na aplicación de coñecementos en actividades prácticas (individuais e colectivas, documentais, gráficas, numéricas...) referidas no estándar e, xa que logo, **acada o grao mínimo esixible** de consecución para o devandito estándar de aprendizaxe

- **Grao 3.Bo:** o alumno/a traballa con boa actitude, sen dificultades na aprendizaxe, sen erros significativos nos procesos intelectuais (análise, enumeración, xerarquización e comparación, interpretación e comprensión, recoñecemento e expresión, debate e discusión...) e na aplicación de coñecementos en actividades prácticas (individuais e colectivas, documentais, gráficas, numéricas...) referidas no estándar e, xa que logo, **acada un bo grao esixible** de consecución para o devandito estándar de aprendizaxe
- **Grao 4.Excelente:** o alumno/a traballa con moi boa actitude, sen dificultades na aprendizaxe, sen erros nos procesos intelectuais (análise, enumeración, xerarquización e comparación, interpretación e comprensión, recoñecemento e expresión, debate e discusión...) e na aplicación de coñecementos en actividades prácticas (individuais e colectivas, documentais, gráficas, numéricas...) referidas no estándar e, xa que logo, **acada un excelente grao esixible** de consecución para o devandito estándar de aprendizaxe

Para acadar o nivel de suficiencia final o alumnado deberá obter unha cualificación media do 50% en cada un dos instrumentos de avaliación aplicados: Caderno do alumnado e avaliación da actitude na aula. Aprobar a avaliación implica acadar un mínimo de 5 puntos tras aplicar as porcentaxes.

Unha vez aprobadas as tres avaliacións, a cualificación final do curso será a media aritmética das tres. Se ao longo do curso existe un progreso nas cualificacións, terase en conta para mellorar a media aritmética.

2.9.2 Actividades de recuperación:

A recuperación das avaliacións parciais durante o curso consistirá na repetición e entrega dos traballos ou actividades do caderno de clase non realizados ou avaliados negativamente. Para a súa corrección e cualificación empregaremos a mesma ponderación que na avaliación ordinaria.

2.9.3 Avaliación extraordinaria:

Aqueles alumnos/as que non acaden unha cualificación de 5 puntos no cálculo da media das tres avaliacións deberán presentarse a un exame final de todos os estándares de aprendizaxe do curso. A cualificación do exame establecerase sobre 10 puntos e o alumno/a deberá acadar cando menos 5 para superar a materia.

2.10 Atención á diversidade

É preciso ter en conta os estilos diferentes de aprendizaxe do alumnado e adoptar

as medidas oportunas para afrontar esta diversidade. Hai estudantes reflexivos (detéñense na análise dun problema) e estudantes impulsivos (responden moi rapidamente); estudantes analíticos (pasan lentamente das partes ao todo) e estudantes sintéticos (abordan o tema desde a globalidade); uns traballan durante períodos longos e outros necesitan descansos; algúns necesitan ser reforzados continuamente e outros non; hainos que prefiren traballar sós e hainos que prefiren traballar en pequeno ou gran grupo. Ademais hai alumnado que require atención específica.

Como actividades de detección de coñecementos previos empregaranse as seguintes estratexias:

- Debate e actividade pregunta-resposta sobre o tema introducido polo profesorado, co fin de facilitar unha idea precisa sobre de onde se parte.
- Repaso das nocións xa vistas con anterioridade e consideradas necesarias para a comprensión da unidade, tomando nota das lagoas ou dificultades detectadas.
- Introducción de cada aspecto teórico aténdose ao seu contexto e á súa importancia para temas actuais e cotiáns, sempre que iso sexa posible.
- Como actividades **de consolidación** aplicarase:
  - Realización de exercicios apropiados e variados co fin de afianzar os contidos teóricos, culturais e léxicos que se vaian traballando na unidade.
  - Traballo cos textos e motivos complementarios de cada unidade para asentar e consolidar os coñecementos adquiridos.
  - Coas actividades de recuperación e tamén con actividades de ampliación atenderase non só ao alumnado que presenta problemas no proceso de aprendizaxe, senón tamén aqueles que alcanzaron no tempo previsto os obxectivos propostos.
- As distintas formas de agrupamento do alumnado e a súa distribución na aula inflúen, sen dúbida, en todo o proceso. Entendendo o proceso educativo como un desenvolvemento comunicativo, é de grande importancia ter en conta o traballo en grupo, recurso que se aplicará en función das actividades que se vaian realizar concretamente, por exemplo, nos debates, exposicións e comentarios de textos, xa que a posta en común de conceptos e ideas individuais xera unha dinámica creativa e de interese no alumnado.

- Concederáselle grande importancia ás actividades de traballo persoal e individual; en concreto, actividades de síntese/resumo e nas de consolidación dos conceptos teóricos, así como nas de recuperación e ampliación.
- Teremos que acometer, pois, o tratamento da diversidade neste nivel da ESO desde dúas vías:
  - A atención á diversidade na programación dos contidos, presentándoos en dúas fases: unha de información xeral e outra de fixación da información básica, que se tratará mediante esquemas, resumos, cadros conceptuais...
  - A atención á diversidade na programación das actividades, como instrumento de atención ás diferenzas individuais dos alumnos e alumnas. A variedade de actividades con distinto nivel de dificultade permiten a adaptación ás diversas capacidades, intereses e motivacións.

2.11 Materiais e recursos didácticos.

- Apuntamentos elaborados polo departamento, fotocopiados ou recollidos no caderno de clase
- Material divulgativo proporcionado por institucións sociais de marcado carácter solidario coas que se colaborará no proxecto educativo de clase.
- Materiais multimedia extraídos da rede, tales como anuncios publicitarios, curtametraxes, fragmentos de series ou animacións que poden servir como apoio didáctico para o tratamento dun problema
- Artigos xornalísticos ou fragmentos literarios que poidan servir para activar estratexias e situacións educativas relacionadas coa consecución dos obxectivos e as competencias.
- Utilización de ferramentas de traballo dixital en rede (compartir documentos e elaborar mapas conceptuais)
- Explicacións do profesorado utilizando medios multimedia (as aulas conta cun proxector conectado a un portátil).
- Nas aulas Abalar os ordenadores do alumnado

3. PROGRAMACIÓN DE FILOSOFÍA

MATERIA OPTATIVA

DE 4º CURSO DE ESO

Índice:

- 3.1. Introducción. Contextualización e xustificación da materia.
- 3.2. Obxectivos xerais da Educación Secundaria Obrigatoria.
- 3.3. Obxectivos xerais para a materia
- 3.4. Como contribúe a materia á consecución das competencias básicas.
- 3.5. Contidos.
- 3.6. Temporalización.
- 3.7. Concreción para cada estándar de aprendizaxe.
- 3.8. Metodoloxía.
- 3.9. Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.
  - 3.9.1 Procedementos, instrumentos e ponderación.
  - 3.9.2 Actividades de recuperación
  - 3.9.3 Avaliación extraordinaria.
  - 3.9.4 Rúbricas para a avaliación.
- 3.10. Atención á diversidade
- 3.11 Recursos didácticos
- 3.12 Concreción das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas o curso anterior

3.1 INTRODUCCIÓN. CONTEXTUALIZACIÓN E XUSTIFICACIÓN DA MATERIA.

A materia de Filosofía de Cuarto Curso de ESO supón o inicio para o alumno dunha reflexión que terá continuidade no Bacharelato mediante a materia do mesmo nome que se imparte no Primeiro Curso e, no seu caso, a través da materia optativa para Segundo Curso de Historia da Filosofía. Ao tempo trátase dunha materia que ten sentido propio ou autónomo con respecto destas, xa que posúe unha grande utilidade para todo o alumnado, con independencia do seu posterior itinerario de estudos e das decisións que vaia tomar respecto ao seu futuro académico ou profesional.

Precisamente, Filosofía de Cuarto de ESO, impártese no curso final da Etapa, despois de que o alumnado tivera a posibilidade de estudar contidos introdutorios aos filosóficos nas materias de Valores Éticos e supón unha achega importante para insistir na tarefa de acadar unha madurez intelectual e vital que lle será precisa no seu desenvolvemento persoal. Esa necesidade de madurez inscríbese nun período, o da adolescencia, no que o individuo afronta os seus propios interrogantes acerca do sentido da existencia propia e allea e cuestiona boa parte do experimentado hasta ese momento, os conceptos aprendidos, os prexuízos adquiridos, as súas relacións cos demais e a sociedade na que se atopa. Nese contexto, a ensinanza da filosofía pode converterse nunha axuda fundamental na súa busca dunha posición ante o mundo, que lle permita a toma de decisións dun xeito autónomo, seguro e responsable.

A materia de Filosofía pode servir ao alumnado desta idade como mapa que lle oriente cara á comprensión de si mesmo e do seu entorno e lle faga coñecer os grandes interrogantes da nosa cultura, que indefectiblemente han de conectar cos seus propios, ao tempo que toma contacto cos conceptos e teorías que intentan dar resposta a esas grandes cuestións. Deste xeito, o alumno dotarase de ferramentas como a actitude crítica e reflexiva que lle levará a non admitir ideas que non teñan sido rigorosamente analizadas e evidenciadas. Entrará en contacto con ideas que lle fagan capaz de apreciar a beleza e a capacidade transformadora das manifestacións artísticas e de afrontar a xestión creativa das súas propias capacidades estéticas. Poderá distinguir o razoamento e a argumentación fundamentada e coherente, como capacidade necesaria para evitar o pensamento único e dogmático, de modo que o alumno poida elaborar a súa propia visión moral e política de maneira autónoma, informada e cimentada. Ademais, polo seu carácter transversal, teórico e práctico, a materia de Filosofía permitirá ao alumno integrar nunha visión de conxunto a gran diversidade de saberes, capacidades e valores.

Todos estes saberes e aptitudes resultan insubstituíbles na súa formación, xa que grazas a eles poderá afondar posteriormente nese ámbito de reflexión que lle posibilite converterse nunha persoa e nun cidadán crítico e autónomo, preparado para a asunción das súas responsabilidades e a participación na súa comunidade.

A materia de Filosofía de Cuarto Curso de ESO supón o inicio para o alumno dunha reflexión que terá continuidade no Bacharelato mediante a materia do mesmo nome que se imparte no Primeiro Curso e, no seu caso, a través da materia optativa para Segundo Curso de Historia da Filosofía. Ao tempo trátase dunha materia que ten sentido propio ou autónomo con respecto destas, xa que posúe unha grande utilidade para todo o alumnado, con independencia do seu posterior itinerario de estudos e das decisións que vaia tomar respecto ao seu futuro académico ou profesional.

Precisamente, Filosofía de Cuarto de ESO, impártese no curso final da Etapa, despois de que o alumnado tivera a posibilidade de estudar contidos introdutorios aos filosóficos nas materias de Valores Éticos e supón unha achega importante para insistir na tarefa de acadar unha madurez intelectual e vital que lle será precisa no seu desenvolvemento persoal. Esa necesidade de madurez inscríbese nun período, o da adolescencia, no que o individuo afronta os seus propios interrogantes acerca do sentido da existencia propia e allea e cuestiona boa parte do experimentado hasta ese momento, os conceptos aprendidos, os prexuízos adquiridos, as súas relacións cos demais e a sociedade na que se atopa. Nese contexto, a ensinanza da filosofía pode converterse nunha axuda fundamental na súa busca dunha posición ante o mundo, que lle permita a toma de decisións dun xeito autónomo, seguro e responsable.

A materia de Filosofía pode servir ao alumnado desta idade como mapa que lle oriente cara á comprensión de si mesmo e do seu entorno e lle faga coñecer os grandes interrogantes da nosa cultura, que indefectiblemente han de conectar cos seus propios, ao tempo que toma contacto cos conceptos e teorías que intentan dar resposta a esas grandes cuestións. Deste xeito, o alumno dotarase de ferramentas como a actitude crítica e reflexiva que lle levará a non admitir ideas que non teñan sido rigorosamente analizadas e evidenciadas. Entrará en contacto con ideas que lle fagan capaz de apreciar a beleza e a capacidade transformadora das manifestacións artísticas e de afrontar a xestión creativa das súas propias capacidades estéticas. Poderá distinguir o razoamento e a argumentación fundamentada e coherente, como capacidade necesaria para evitar o pensamento único e dogmático, de modo que o alumno poida elaborar a súa propia visión moral e política de maneira autónoma, informada e cimentada. Ademais, polo seu carácter transversal, teórico e práctico, a materia de Filosofía

permitirá ao alumno integrar nunha visión de conxunto a gran diversidade de saberes, capacidades e valores.

Todos estes saberes e aptitudes resultan insubstituíbles na súa formación, xa que grazas a eles poderá afondar posteriormente nese ámbito de reflexión que lle posibilite converterse nunha persoa e nun cidadán crítico e autónomo, preparado para a asunción das súas responsabilidades e a participación na súa comunidade.

3.2 OBXECTIVOS XERAIS DA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA.

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes; coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais; practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos; exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais e resolver pacificamente os conflitos, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, incorporar novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza nun mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e na galega, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de xeito apropiado.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, e contribuír así á súa conservación e mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

3. 3 OBXECTIVOS PARA A MATERIA DE FILOSOFÍA.

1. Afondar no coñecemento da filosofía como saber teórico e como razón práctica.

2. Analizar a diferenza entre filosofía, ciencia e relixión.

3. Identificar os usos lóxico e práctico da filosofía.

4. Identificar a filosofía como actitude crítica.

5. Analizar o nacemento da filosofía e identificalo en Grecia.

6. Identificar a primeira pregunta filosófica e afondar nos primeiros autores: Sócrates, Platón, Aristóteles...

7. Afondar no coñecemento do temperamento e do carácter persoais.
8. Comprender e extrapolar as teorías da personalidade a contextos actuais de análise.
9. Comprender a importancia das emocións e da motivación na configuración do eu persoal.
10. Discriminar entre o que se entende por conciencia e inconsciente.
11. Identificar as visións da humanidade da filosofía antiga.
12. Afondar na concepción medieval do ser humano.
13. Reflexionar sobre a visión moderna da natureza humana.
14. Coñecer e analizar as teorías contemporáneas sobre o ser humano.
15. Coñecer os conceptos de cultura, de civilización e de sociedade, e os elementos que conforman unha cultura.
16. Afondar nas diferentes etapas e nos distintos procesos de socialización.
17. Recoñecer as diferentes actitudes humanas ante a diversidade cultural.
18. Distinguir entre coñecemento e opinión e coñecer os métodos da ciencia para achegarse á razón.
19. Coñecer as principais teorías clásicas do coñecemento e a definición e as diversas concepcións da verdade.
20. Analizar as teorías da intelixencia de Gardner e de Goleman e reflexionar sobre a súa aplicación no mundo actual.
21. Atopar o equilibrio entre a racionalidade teórica e práctica, relacionándoas coa cultura desde un punto de vista crítico.
22. Coñecer a liberdade nos seus múltiples sentidos, diferenciando entre liberdade negativa e liberdade positiva, e relacionala co determinismo.
23. Dialogar sobre a polémica filosófica do libre albedrío.
24. Reflexionar sobre a diferenza entre ética e moral.
25. Coñecer o concepto e os problemas da bioética.
26. Atopar argumentos éticos sobre o uso da tecnoloxía en distintos contextos.

27. Analizar os problemas das éticas ambiental e dos negocios.
28. Pensar na pregunta metafísica pola esencia da realidade, cuestionándose a filosofía da natureza.
29. Analizar o problema da liberdade e a ciencia contemporánea e o sentido da existencia.
30. Reflexionar sobre as teorías filosóficas da vida, a existencia e a temporalidade.
31. Recoñecer as etapas da creatividade e as súas fontes.
32. Apreciar a creación artística afondando no sentido de beleza.

3.4 COMO CONTRIBÚE A MATERIA Á CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS BÁSICAS.

A materia de Filosofía de Cuarto Curso de Educación Secundaria Obrigatoria traballa moitas das competencias clave. Tal e como estableceu a UNESCO en 1996, a aprendizaxe competencial é ao mesmo tempo, o vehículo da aplicación do ensino e o pilar básico dunha educación permanente para o século XXI. A OCDE, a Unión Europea e os gobernos que a integran apostan claramente por sistemas educativos baseados en competencias. Vexamos como a materia de Filosofía pode contribuír á súa adquisición:

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)

Na medida en que a filosofía foi historicamente a nai de diferentes disciplinas científicas, e que tamén abordou cuestións como a estrutura do coñecemento científico e das consecuencias da tecnoloxía para a vida humana, esta competencia é crucial neste proxecto. Ademais, a lóxica, como disciplina que vincula filosofía e matemática recibe un tratamento especial nesta materia.

Así, ademais dos descritores da competencia que se traballan puntualmente nas unidades, destacamos os seguintes:

- Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas, comprender o que acontece arredor nosa e responder preguntas.

- Coñecer e utilizar os elementos matemáticos básicos: operacións, magnitudes, porcentaxes, proporcións, formas xeométricas, criterios de medición e codificación numérica, etc.
- Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico.
- Organizar a información utilizando procedementos matemáticos.
- Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.

Comunicación lingüística (CCL)

A Filosofía é unha disciplina fundamentalmente racional, discursiva e conceptual, os estudantes deberán practicar a comprensión textual, a definición de termos específicos da materia, a expresión escrita, a adecuación a certos contextos de comunicación e a comunicación oral en debates e argumentacións en clase.

Polo tanto, destacamos os descritores seguintes:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Manter unha actitude favorable cara á lectura.
- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.
- Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.
- Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para facer un mellor uso dela.
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.
- Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou en materias diversas

Competencia dixital (CD)

A competencia dixital trabállase fundamentalmente mediante a análise de produtos audiovisuais, películas en especial, que tratan temas que podemos vincular coas cuestións desenvolvidas en cada unidade. Por outra parte, tamén se intentou fomentar o uso de novas tecnoloxías na exposición didáctica e, para iso, propónse o uso de recursos dixitais na presentación e exposición de traballos.

Para iso, nesta área, traballaremos os seguintes descritores da competencia:

- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais (CEC)

A importancia da cultura, da arte, da historia, etc., e a necesaria conciencia do seu valor tamén desempeñan un papel crucial neste proxecto de Filosofía de 4.º ESO. Mediante a análise de diferentes obras de arte, pretendemos incentivar a conciencia e o gusto estético. Polo demais, a conexión entre a Filosofía e o ámbito da cultura en xeral é evidente e, por conseguinte, é necesario fomentar unha actitude de respecto, de tolerancia e de coñecemento do amplo patrimonio cultural que constitúe a nosa forma de vida.

Polo que, nesta área, traballaremos os seguintes descritores:

- Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...) e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
- Expresar sentimentos e emocións mediante códigos artísticos.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas (CSC)

A función social da filosofía e a súa vinculación coa teoría da sociedade implican que a reflexión sobre os valores sociais e morais, os hábitos, etc., sexan parte ineludible do labor filosófico. Por unha parte, intentamos presentar nocións e teorías básicas relativas á natureza social do ser humano. Por outra, ademais, pretendeuse cultivar a capacidade de diálogo e de entendemento a través de actividades participativas, como, por exemplo, o debate.

Para iso adestraremos os seguintes descritores:

- Coñecer as actividades humanas, adquirir unha idea da realidade histórica a partir de distintas fontes e identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución.
- Aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Desenvolver a capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e de traballo, e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e de ideas.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIE)

O desenvolvemento do sentido de iniciativa e espírito emprendedor é de vital importancia en calquera contexto educativo porque favorece a autonomía dos alumnos e das alumnas, e o desenvolvemento de habilidades persoais para emprender accións innovadoras en contextos académicos que logo se poderán extrapolar a situacións vitais. No propio estudo da materia, o alumnado debe recoñecer os seus recursos e desenvolver hábitos que permitan superar dificultades no traballo e na consecución de metas establecidas. Valores como o liderado, a creatividade, a iniciativa persoal ou a autonomía non son alleos á educación filosófica. Capacidades como a argumentación, o razoamento ou a exposición pública están ligadas ao fomento da iniciativa individual. Máis alá destes valores transversais, presentes en todas as unidades, o mundo da empresa e a economía recibe un tratamento específico nestes materiais.

Os descritores que adestraremos son:

- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo, superando as dificultades.
- Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa.
- Encontrar posibilidades no contorno que outros non aprecian.
- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

Aprender a aprender (CAA)

A competencia de aprender a aprender pódese desenvolver na área fomentando tarefas que permitan que o alumno ou a alumna se recoñeza a si mesmo como aprendiz para a mellora dos seus procesos de aprendizaxe. Fomentarase a autonomía dos estudantes e o seu desenvolvemento como aprendices capaces de xerar novo coñecemento a partir dos contidos impartidos en clase.

Traballaremos os seguintes descritores de xeito prioritario:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Planificar os recursos necesarios e os pasos que se han de realizar no proceso de aprendizaxe.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

3.5 CONTIDOS.

A materia estrutúrase en seis bloques: "A filosofía", "Identidade persoal", "Socialización", "Pensamento", "Realidade e metafísica" e "Transformación". Pode entenderse, dun xeito escolar, que estes bloques representan globalmente un equilibrio, xa que tres deles responden a unha dimensión marcadamente teórica (filosofía, pensamento, realidade e metafísica), mentres os outros tres acentúan máis a vertente práctica da reflexión

filosófica (identidade persoal, socialización e transformación). Co desenvolvemento destes bloques o alumnado debe ser quen, a través da internalización, a asimilación e a consecución das competencias clave, de adquirir unhas destrezas teórico-prácticas basais para o avance e a mellora no eido persoal e na interacción social, adquirindo, ao tempo, unha visión filosófica e cultural en xeral.

Bloque 1. A Filosofía.

B1.1. Conceptos do bloque "A filosofía": filosofía, mito, logos, saber, opinión, abstracto, concreto, razón, sentidos, arché, causa, monismo, dualismo, pluralismo, substancia, prexuízo, etc.

B1.2. Modos de pensar: coñecer, opinar, argumentar, interpretar, razoar, analizar, criticar, descubrir, crear.

B1.3. Explicación racional (logos) e mitolóxica (mito).

B1.4. Comparativa de textos míticos e racionais ao respecto da cosmoxénese e a antropoxénese.

B1.5. A pregunta polo arché nos presocráticos: solucións de Heráclito, Parménides e Demócrito.

B1.6. O individuo e a polis en Sócrates e en Protágoras.

B1.7. A necesidade de dar sentido como consubstancial ao ser humano.

B1.8. Funcións da filosofía nas súas vertentes teórica e práctica.

Bloque 2. Identidade persoal

B2.1. Conceptos do bloque "Identidade persoal": personalidade, temperamento, carácter, conciencia, inconsciencia, condutismo, cognitivismo, psicoloxía humanística, psicanálise, etc.

B2.2. A personalidade.

B2.3. Teorías sobre a personalidade

B2.4. Etapas do desenvolvemento da identidade persoal. Tipos de personalidade.

B2.5. O inconsciente na psicanálise.

B2.6. O innato e o adquirido na formación da personalidade. B2.7. A filosofía da mente e a neurociencia.

B2.8. A motivación e os conceptos asociados: emoción, sentimento, necesidades primarias e secundarias, autorrealización, vida afectiva e frustración.

B2.9. A motivación desde a teoría cognitiva: coñecemento e motivación.

B2.10. Teoría humanística sobre a motivación. Diferenzas coa teoría cognitivista.

B2.11. Condición afectiva humana

B2.12. Impulsos, emocións e sentimentos.

B2.13. Papel do corpo na afectividade

B2.14. Incidencia na conduta das emocións: frustración, desexo e amor.

B2.15. Incidencia na conduta das emocións: A curiosidade e o pracer de aprender, o desexo de lograr obxectivos, a satisfacción pola resolución de problemas, o agrado polo recoñecemento de éxito e a compracencia polo estímulo de iniciativas

B2.16. As emocións como estímulo da iniciativa, a autonomía e o emprendemento.

B2.17. O ser humano como centro das múltiples perspectivas que se integran no saber orixinario que é a filosofía.

B2.18. Teorías sobre a alma de Platón e de Aristóteles, e relación nelas entre alma, corpo e afectos.

B2.19. A introspección en Agostiño de Hipona. B2.20. O cogito de Descartes

B2.21. O home-máquina dos materialistas franceses do século XVIII. B2.22. A vontade como elemento definitorio do humano.

B2.23. Reflexión filosófica sobre a afectividade. B2.24. O ser humano como proxecto.

Bloque 3. Socialización

B3.1. Conceptos do bloque "Socialización": individualidade, alteridade, socialización, estado de natureza, dereitos naturais, contrato social, respecto, propiedade, Estado, lexitimación, institucionalización, rol, status, conflito e cambio social, globalización, etc.

B3.2. Cultura e sociedade. Compoñentes socioculturais do ser humano.

B3.3. Contidos culturais: institucións, ideas, crenzas, valores, obxectos materiais, etc.

B3.4. Niveis biolóxico, afectivo e cognitivo na internalización da cultura.

B3.5. Elementos do proceso de socialización: socialización primaria e secundaria.

B3.6. Teses fundamentais sobre a orixe da sociedade e o Estado.

B3.7. A civilización. Diferenza entre civilización e cultura. Oriente e Occidente.

B3.8. Comunicación. Comunicación non verbal.

B3.9. A comunicación na época das tecnoloxías da información e da comunicación.

B3.10. O individuo como capaz de innovar e crear cambios culturais.

B3.11. Diferenzas culturais. Relativismo cultural e etnocentrismo.

Bloque 4. Pensamento

B4.1. Conceptos do bloque "Pensamento": razón, sentidos, experiencia, abstracción, universalidade, sistematicidade, racionalismo, dogmatismo, empirismo, límite, intelixencia, intelixencia emocional, certeza e erro.

B4.2. Características da racionalidade humana.

B4.3. Posibilidades e límites da razón.

B4.4. Racionalidade teórica e racionalidade práctica. Teoría e experiencia.

B4.5. Concepcións contemporáneas sobre a intelixencia.

B4.6. Teoría da intelixencia emocional.

B4.7. A verdade e os seus tipos: a verdade como correspondencia; a verdade segundo o pragmatismo americano; a verdade desde o perspectivismo e o consenso.

B4.8. Papel do erro na procura da verdade. O erro como oportunidade.

Bloque 5. Realidade e metafísica

B5.1. Conceptos do bloque "Realidade e metafísica": metafísica, realidade, pregunta radical, esencia, natureza, cosmos, caos, creación, finalismo, contingente, mecanicismo e determinismo.

B5.2. Metafísica: o seu obxecto e o seu método.

B5.3. A natureza como esencia e como totalidade: o Universo.

B5.4. Orixe do Universo. Eternidade ou creación.

B5.5. Respostas á pregunta pola finalidade do Universo.

B5.6. Respostas á pregunta sobre o posto do ser humano no Universo.

B5.7. Determinismo e Indeterminismo. Teoría do caos.

B5.8. Sentido da existencia. Vida e morte.

B5.9. Sentido da historia.

B5.10. Lugar do ser humano no mundo.

Bloque 6. Transformación

B6.1. Conceptos do bloque "Transformación-ética": vontade, liberdade negativa, liberdade positiva, autodeterminación, libre albedrío, determinismo, indeterminismo e condicionamento.

B6.2. Libre albedrío e vontade.

B6.3. Libre albedrío: condicionamentos sociais e políticos.

B6.4. Libre albedrío: xenética e neurociencia.

B6.5. O libre albedrío e o determinismo na natureza.

B6.6. Posturas filosóficas sobre o libre albedrío: a do estoicismo, a de Kant e a intermedia, que avoga pola non existencia da liberdade absoluta.

B6.7. Conceptos do bloque "Transformación Estética": estética, creatividade, sinapse neuronal, imaxinación, pensamento diverxente, pensamento converxente e serendipia.

B6.7. Imaxinación humana: características.

B6.8. Imaxinación: funcionamento e mecanismos de aparición de novas ideas.

B6.9. Creatividade humana.

B6.10. Fases do proceso creativo.

B6.11. Principais técnicas de desenvolvemento da creatividade: revisión de supostos e inversión.

B6.12. Técnica do brainstorming.

B6.13. Relación entre liberdade e creatividade.

B6.14. Elementos que potencian a creatividade: motivación, perseveranza, orixinalidade e medio.

B6.15. Innovación e creación como asunción de riscos.

3.6 TEMPORALIZACIÓN.

A distribución de contidos por avaliacións quedará como sigue:

-Primeiro trimestre: Bloques 1 e 2 .

-Segundo trimestre: Bloques 3 e 4

-Terceiro trimestre: Bloques 5 e 6.

3.7 CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 1. A filosofía							
b e f h	B1.1. Conceptos do bloque "A filosofía": filosofía, mito, logos, saber, opinión, abstracto, concreto, razón, sentidos, arché, causa, monismo, dualismo, pluralismo, substancia, prexuízo, etc. B1.2. Modos de pensar: coñecer,	B1.1. Comprender o que é a reflexión filosófica, diferenciándoa doutros tipos de saberes que estudan aspectos concretos da realidade e do individuo.	FIB1.1.1. Define e utiliza conceptos como filosofía, mito, logos, saber, opinión, abstracto, concreto, razón, sentidos, arché, causa, monismo, dualismo, pluralismo, substancia ou prexuízo, e elabora un glosario con eles.	CAA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas:Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	opinar, argumentar, interpretar, razoar, analizar, criticar, descubrir, crear.		FIB1.1.2. Distingue entre, coñecer, opinar, argumentar, interpretar, razoar, analizar, criticar, descubrir e crear.	CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E. indiv. T.E. Coop. Present oral Texto creat.
b e h l	B1.3. Explicación racional (logos) e mitolóxica (mito). B1.4. Comparativa de textos míticos e racionais ao respecto da cosmoxénese e a antropoxénese.	B1.2. Coñecer a orixe da filosofía occidental (onde, cando e por que xorde), distinguíndoa dos saberes prerracionais, o mito e a maxia, en tanto que saber práctico, e comparándoa con algunhas características xerais das filosofías orientais.	FIB1.2.1. Explica as diferenzas entre a explicación racional e a mitolóxica, en comparación tamén con algunhas características xerais das filosofías orientais.	CCEC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E. indiv. T.E. Coop. Present oral Texto creat.
			FIB1.2.2. Le textos interpretativos e descritivos da formación do Cosmos e o ser humano, pertencentes ao campo mitolóxico e ao campo racional, e extrae semellanzas e diferenzas nas formulacións.	CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T.E.Coop. Present. oral Texto creat.
h l	B1.5. A pregunta polo arché nos presocráticos: solucións de Heráclito, Parménides e Demócrito.	B1.3. Identificar o primeiro interrogante filosófico da filosofía grega, a pregunta pola orixe, e coñecer as primeiras respostas dadas polos primeiros pensadores gregos.	FIB1.3.1. Describe as primeiras respostas presocráticas á pregunta polo arché, coñece os seus autores e reflexiona por escrito sobre as solucións de interpretación da realidade expostas por Heráclito,	CCEC CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Texto creat.

Filosofía. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			Parménides e Demócrito.				
ahil	B1.6. O individuo e a polis en Sócrates e en Protágoras.	B1.4. Coñecer o xiro antropolóxico da filosofía no século V a.C., explicando algunhas das ideas centrais de Sócrates e de Protágoras, e reflexionando sobre a aplicación práctica da filosofía respecto ao individuo e a sociedade en que vive.	FIB1.4.1. Compara a interpretación do ser humano e a sociedade defendida por Sócrates coa exposta por Protágoras, e argumenta a súa propia postura.	CSC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Texto creat.
gh	B1.7. A necesidade de dar sentido como consubstancial ao ser humano.	B1.5. Reflexionar e argumentar, de xeito escrita e oral, sobre o interese, especificamente humano, por entenderse a si mesmo e o que o rodea.	FIB1.5.1. Realiza pequenos ensaios, argumentando as súas opinións de xeito razoado, no que pretenda dar sentido a algún conxunto de experiencias.	CAA CCL	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral ▪ Texto creat.
hil	B1.8. Funcións da filosofía nas súas vertentes teórica e práctica.	B1.6. Recoñecer as funcións da filosofía en tanto que saber crítico que aspira a fundamentar, analizar e argumentar sobre os problemas últimos da realidade, desde unha vertente tanto teórica como práctica.	FIB1.6.1. Diserta sobre as posibilidades da filosofía segundo as súas funcionalidades .	CCL	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Texto creat

Filosofía. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 2. Identidade personal							
b d h	B2.1. Conceptos do bloque "Identidade persoal": personalidade, temperamento, carácter, conciencia, inconsciencia, condutismo, cognitivismo, psicoloxía humanística, psicanálise, etc.	B2.1. Comprender a profundidade da pregunta "quen son?", coñecendo algunhas respostas dadas desde a psicoloxía e a filosofía, reflexionar e valorar a importancia de coñecerse a si mesmo/a, e expresalo por escrito.	FIB2.1.1. Define e utiliza conceptos como personalidade, temperamento, carácter, conciencia, inconsciencia, condutismo, cognitivismo, psicoloxía humanística, psicanálise, e elabora un glosario con eses termos.	CCL	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas: Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral ▪ Texto creat
H	B2.2. A personalidade.	B2.2. Definir o que é a personalidade, así como os principais conceptos relacionados con ela.	FIB2.2.1. Define e caracteriza o que é a personalidade.	CCL	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas: Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral ▪ Textocreat
H	B2.3. Teorías sobre a personalidade	B2.3. Coñecer e explicar as teses centrais dalgunhas teorías sobre a personalidade.	FIB2.3.1. Coñece as teses fundamentais sobre a personalidade e argumenta sobre iso.	CCL	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas: Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral ▪ Textocreat
a b d g h	B2.4. Etapas do desenvolvemento da identidade persoal. Tipos de personalidade.	B2.4. Recoñecer as etapas do desenvolvemento da identidade persoal, reflexionando sobre os factores que determinan o	FIB2.4.1. Le textos literarios nos que se analiza a personalidade dos personaxes, identifica os trazos e os	CAA CCL	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas: Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral ▪ Textocreat

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		éxito e o fracaso, e achega a propia opinión razoada sobre estes dous conceptos.	tipos de personalidade, e reflexiona por escrito sobre a temática.				
L	B2.5. O inconsciente na psicanálise.	B2.5. Analizar que se entende por inconsciente no marco do pensamento da psicanálise.	FIB2.5.1. Analiza que se entende por inconsciente.	CCEC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Texto creat
a b e h n	B2.6. O innato e o adquirido na formación da personalidade.	B2.6. Reflexionar por escrito e dialogar en grupo sobre a posible incidencia que a herdanza xenética e o adquirido teñen na formación da personalidade.	FIB2.6.1. Le e analiza textos filosóficos, literarios ou científicos cuxo punto de reflexión sexa a herdanza adquirida na formación da personalidade, incidindo no autocoñecemento.	CAA CCL CMCCT	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Texto creat
b e g	B2.7. A filosofía da mente e a neurociencia.	B2.7. Investigar en internet en que consiste a filosofía da mente e a neurociencia, e seleccionar a información máis significativa.	FIB2.7.1. Investiga e selecciona información significativa sobre conceptos fundamentais de filosofía da mente.	CCL CD	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Texto creat
d h	B2.8. A motivación e os conceptos asociados: emoción, sentimento, necesidades primarias e secundarias, autorrealización, vida afectiva e frustración.	B2.8. Identificar a función e a importancia da motivación como factor enerxético e direccional da vida humana nas súas múltiples dimensións.	FIB2.8.1. Define e utiliza con rigor conceptos como motivación, emoción, sentimento, necesidades primarias e secundarias, autorrealización, vida afectiva e frustración.	CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Texto creat

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
D	B2.9. A motivación desde a teoría cognitiva: coñecemento e motivación.	B2.9. Recoñecer, no marco da teoría cognitiva, o valor do coñecemento como elemento motivador da conduta humana, reflexionando sobre a consideración do ser humano como animal racional.	FIB2.9.1. Explica as teses máis importantes da teoría cognitiva acerca do coñecemento e a motivación.	CAA	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
dh	B2.10. Teoría humanística sobre a motivación. Diferenzas coa teoría cognitivista.	B2.10. Explicar as ideas centrais da teoría humanística sobre a motivación, reflexionando sobre o carácter da motivación como elemento distintivo do ser humano fronte ao simplemente animal.	FIB2.10.1. Explica as ideas centrais da teoría humanística sobre a motivación e expresa a súa opinión razoada ao respecto.	CAA CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
			FIB2.10.2. Explica e compara a visión sobre a motivación da teoría cognitivista e a da teoría humanística sobre a motivación.	CAA	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
dh	B2.11. Condición afectiva humana B2.12. Impulsos, emocións e sentimentos. B2.13. Papel do corpo na afectividade	B2.11. Coñecer a condición afectiva do ser humano, distinguindo entre impulsos, emocións e sentimentos, e recoñecendo o papel do corpo na posibilidade de manifestación do afectivo.	FIB2.11.1. Analiza e argumenta sobre textos breves e significativos de autores salientables sobre as emocións, e argumenta por escrito as propias opinións.	CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
d h m	B2.14. Incidencia na conduta das emocións: frustración, desexo e amor.	B2.12. Valorar a importancia da relación entre a motivación e o afectivo para dirixir a conduta humana en diferentes direccións e con distinta intensidade.	FIB2.12.1. Analiza textos e diserta sobre a incidencia das emocións, como a frustración, o desexo ou o amor, entre outras, na conduta humana.	CCL CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
b d g h	B2.15. Incidencia na conduta das emocións: A curiosidade e o pracer de aprender, o desexo de lograr obxectivos, a satisfacción pola resolución de problemas, o agrado polo recoñecemento de éxito e a compracencia polo estímulo de iniciativas	B2.13. Reflexionar e argumentar sobre a importancia da motivación e das emocións, como a curiosidade e o pracer de aprender, o desexo de lograr obxectivos, a satisfacción pola resolución de problemas, o agrado polo recoñecemento de éxito, a compracencia polo estímulo de iniciativas, etc.	FIB2.13.1. Argumenta sobre o papel das emocións para estimular a aprendizaxe, o rendemento, o logro de obxectivos e a resolución de problemas, entre outros procesos.	CAA CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
d g h	B2.16. As emocións como estímulo da iniciativa, a autonomía e o emprendemento.	B2.14. Reflexionar sobre o papel das emocións como ferramenta para ser emprendedor/a e creativo/A.	FIB2.14.1. Analiza textos en que se describe o papel das emocións como estímulo da iniciativa, a autonomía e o emprendemento.	CCL CSIEE	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
b d g h	B2.17. O ser humano como centro das múltiples perspectivas que se integran no saber orixinario que é a filosofía.	B2.15. Coñecer, desde a historia da filosofía, algunhas das reflexións sobre aspectos que caracterizan o ser humano en canto tal,	FIB2.15.1. Desenvolve de forma colaborativa un glosario para publicar en internet, coa terminoloxía filosófica da	CD CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		valorando a función da filosofía como saber orixinario e integrador de múltiples perspectivas cuxo centro común é a persoa.	unidade.				
h l	B2.18. Teorías sobre a alma de Platón e de Aristóteles, e relación nelas entre alma, corpo e afectos.	B2.16. Explicar as teorías da alma de Platón e de Aristóteles, reflexionando sobre a consideración e a relación entre a alma, o corpo e os afectos, que se analizan nesas teorías.	FIB2.16.1. Explica a teoría da alma de Platón.	CCEC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
			FIB2.16.2. Explica a teoría da alma de Aristóteles.	CCEC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
			FIB2.16.3. Argumenta a súa opinión sobre a relación entre o corpo e a mente ou alma.	CAA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
g h l	B2.19. A introspección en Agostiño de Hipona.	B2.17. Coñecer a importancia da introspección sinalada por Agostiño de Hipona, como método de autoconecemento e de formación da propia identidade.	FIB2.17.1. Explica o que é a introspección segundo Agostiño de Hipona, utilizando este tipo de pensamento en primeira persoa para describirse a si mesmo/a.	CAA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
h l	B2.20. O cogito de Descartes B2.21. O home-máquina dos materialistas franceses do	B2.18. Describir e comparar a concepción cartesiana do papel do pensamento	FIB2.18.1. Expón o significado da tese de Descartes "Penso, logo existo".	CCEC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	século XVIII.	como aspecto que define o individuo, fronte ás concepcións materialistas e mecanicistas do home-máquina no materialismo francés do século XVIII.	FIB2.18.2. Expón as súas reflexións sobre as implicacións do materialismo na súa descrición do ser humano.	CCEC CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
H	B2.22. A vontade como elemento definitorio do humano.	B2.19. Coñecer a importancia da facultade da vontade como elemento definitorio do humano.	FIB2.19.1. Explica o que é a vontade.	CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
d h	B2.23. Reflexión filosófica sobre a afectividade.	B2.20. Expresar algunha das consideracións filosóficas sobre o afectivo.	FIB2.20.1. Argumenta, desde o plano filosófico, sobre o papel das emocións na consideración do ser humano en canto tal.	CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
g h	B2.24. O ser humano como proxecto.	B2.21. Recoñecer as implicacións filosóficas da idea do home como proxecto.	FIB2.21.1. Expresa e desenvolve a idea de home como proxecto.	CCL CSIEE	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
Bloque 3. Socialización							
a b g h l	B3.1. Conceptos do bloque "Socialización": individualidade, alteridade, socialización, estado de natureza, dereitos naturais, contrato social, respecto, propiedade, Estado, lexitimación, institucionalizac	B3.1. Identificar o "outro" tal como é na súa individualidade e, ao mesmo tempo, identificalo como un "alter ego" que comparte un espazo e unhas circunstancias comúns, dando lugar á intersubxectividade.	FIB3.1.1. Define e utiliza conceptos como individualidade, alteridade, socialización, estado de natureza, dereitos naturais, contrato social, respecto, propiedade, Estado, lexitimación,	CCL CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	ión, rol, status, conflito e cambio social, globalización, etc.		institucionalización, rol, status, conflito e cambio social, e globalización.				
ahil	B3.2. Cultura e sociedade. Compoñentes socioculturais do ser humano.	B3.2. Recoñecer a dimensión social e cultural do ser humano, identificando e distinguindo os conceptos de cultura e de sociedade.	FIB3.2.1. Define e explica o significado dos conceptos de cultura e de sociedade, facendo referencia aos compoñentes socioculturais que hai no ser humano.	CCEC CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
añoo	B3.3. Contidos culturais: institucións, ideas, crenzas, valores, obxectos materiais, etc. B3.4. Niveis biolóxico, afectivo e cognitivo na internalización da cultura.	B3.3. Identificar o proceso de construción, os elementos e a lexitimación dunha cultura, valorando esta non só como ferramenta de adaptación ao medio, senón como ferramenta para a transformación e a autosuperación.	FIB3.3.1. Expresa algúns dos principais contidos culturais, como son as institucións, as ideas, as crenzas, os valores, os obxectos materiais, etc.	CCEC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
			FIB3.3.2. Coñece os niveis aos que se realiza a internalización dos contidos culturais dunha sociedade; é dicir, a nivel biolóxico, afectivo e cognitivo.	CAA CCEC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
dh	B3.5. Elementos do proceso de socialización: socialización primaria e secundaria.	B3.4. Coñecer os elementos do proceso de socialización e relacionalos coa propia personalidade.	FIB3.4.1. Describe a socialización primaria e secundaria.	CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
ah	B3.6. Teses fundamentais sobre a orixe	B3.5. Coñecer as teorías sobre a orixe da	FIB3.5.1. Explica as teses fundamentais	CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv.

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	da sociedade e o Estado.	sociedade e reflexionar de forma escrita sobre elas, argumentando as propias opinións ao respecto.	sobre a orixe da sociedade e o Estado.		Cuestionario: 5		<ul style="list-style-type: none"> ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
a b d l	B3.7. A civilización. Diferenza entre civilización e cultura. Oriente e Occidente.	B3.6. Comprender o sentido do concepto de civilización, relacionando as súas semellanzas e diferenzas co concepto de cultura.	FIB3.6.1. Explica o que é unha civilización e pon exemplos fundamentados, e investiga e reflexiona sobre as semellanzas e as diferenzas entre oriente e occidente.	CAA CCEC CSC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
e g h	B3.8. Comunicación. Comunicación non verbal. B3.9. A comunicación na época das tecnoloxías da información e da comunicación.	B3.7. Definir o que é a comunicación, analizando as formas de comunicación non verbal, e a incidencia das novas tecnoloxías da información e da comunicación.	FIB3.7.1. Explica o que é a comunicación e reflexiona sobre as vantaxes e os inconvenientes cando a ferramenta para ela son as novas tecnoloxías.	CD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
a g l	B3.10. O individuo como capaz de innovar e crear cambios culturais.	B3.8. Reflexionar sobre o posible papel activo dun/dunha mesmo/a na construción da cultura e, en canto tal, identificarse como ser creativo e innovador, capaz de xerar elementos culturais.	FIB3.8.1. Reflexiona por escrito sobre o papel activo dun/dunha mesmo/a no seu contexto sociocultural, como ser capaz de innovar e xerar cambios culturais.	CCL CSIEE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
a b e h l ñ o	B3.11. Diferenzas culturais. Relativismo cultural e etnocentrismo.	B3.9. Reflexionar e indagar sobre o relativismo cultural e o etnocentrismo.	FIB3.9.1. Coñece o relativismo cultural e o etnocentrismo, e reflexiona sobre eles, expresando conclusións propias e achegando exemplos con feitos investigados e contrastados en internet.	CAA CCEC CD	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
Bloque 4. Pensamento							
b h	B4.1. Conceptos do bloque "Pensamento": razón, sentidos, experiencia, abstracción, universalidade, sistematicidade, racionalismo, dogmatismo, empirismo, límite, intelixencia, intelixencia emocional, certeza e erro. B4.2. Características da racionalidade humana.	B4.1. Comprender a facultade racional como específica do ser humano e as súas implicacións, analizando en que consiste a racionalidade e cales son as súas características.	FIB4.1.1. Define e utiliza conceptos como razón, sentidos, experiencia, abstracción, universalidade, sistematicidade, racionalismo, dogmatismo, empirismo, límite, intelixencia, intelixencia emocional, certeza e erro. FIB4.1.2. Explica o que é a racionalidade e describe algunhas das súas características.	CCL CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º trimestre 2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
h l	B4.3. Posibilidades e límites da razón.	B4.2. Explicar as teses básicas dalgunhas concepcións filosóficas sobre as posibilidades e os límites da razón.	FIB4.2.1. Explica a concepción sobre as posibilidades da razón.	CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
F	B4.4. Racionalidade teórica e racionalidade práctica. Teoría e experiencia.	B4.3. Distinguir a racionalidade teórica da racionalidade práctica, así como teoría e experiencia.	FIB4.3.1. Identifica as dúas posibilidades de aplicación da racionalidade: teórica e práctica.	CAA CCEC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
d h l	B4.5. Concepcións contemporáneas sobre a intelixencia. B4.6. Teoría da intelixencia emocional.	B4.4. Coñecer a concepción contemporánea sobre a intelixencia, incidindo na teoría da intelixencia emocional de Daniel Goleman.	FIB4.4.1. Explica as teses centrais da teoría da intelixencia emocional.	CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
			FIB4.4.2. Argumenta sobre a relación entre a razón e as emocións.	CCL CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
b g h	B4.7. A verdade e os seus tipos: a verdade como correspondencia; a verdade segundo o pragmatismo americano; a verdade desde o perspectivismo e o consenso. B4.8. Papel do erro na procura da verdade. O erro como oportunidade.	B4.5. Comprender algúns dos principais tipos de verdade (a verdade como correspondencia; a verdade segundo o pragmatismo americano; a verdade desde o perspectivismo e o consenso) e reflexionar sobre a posibilidade de alcanzar a verdade absoluta.	FIB4.5.1. Define algúns tipos de verdade, como son a verdade como correspondencia, a verdade segundo o pragmatismo americano e a verdade desde o perspectivismo.	CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
			FIB4.5.2. Reflexiona sobre a parte positiva de equivocarse e a importancia do erro como posibilidade de procura de novas estratexias e solucións.	CAA CSIEE	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
Bloque 5. Realidade e metafísica							

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
h l	B5.1. Conceptos do bloque "Realidade e metafísica": metafísica, realidade, pregunta radical, esencia, natureza, cosmos, caos, creación, finalismo, continxente, mecanicismo e determinismo. B5.2. Metafísica: o seu obxecto e o seu método.	B5.1. Coñecer o significado do termo "metafísica", comprendendo que é a principal disciplina das que compoñen a filosofía, identificando o seu obxectivo fundamental, consistente en realizar preguntas radicais sobre a realidade, e entendendo en que consiste o "preguntar radical".	FIB5.1.1. Define e utiliza conceptos como metafísica, realidade, pregunta radical, esencia, natureza, cosmos, caos, creación, finalismo, continxente, mecanicismo e determinismo.	CCL	▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
			FIB5.1.2. Define o que é a metafísica, o seu obxecto de coñecemento e o seu modo característico de preguntar sobre a realidade.	CCEC	▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
b f h l n	B5.3. A natureza como esencia e como totalidade: o Universo. B5.4. Orixe do Universo. Eternidade ou creación. B5.5. Respostas á pregunta pola finalidade do Universo. B5.6. Respostas á pregunta sobre o posto do ser humano no Universo.	B5.2. Comprender unha das principais respostas á pregunta acerca do que é a natureza e identificar esta non só como a esencia de cada ser, senón ademais como o conxunto de todas as cousas que hai, e coñecer algunhas das grandes preguntas metafísicas acerca da natureza: a orixe e a finalidade do Universo, a orde que rexe a natureza, se é que a hai, e o	FIB5.2.1. Expresa as dúas posibles respostas á pregunta pola orixe do Universo (é eterno ou foi creado), e expón as súas reflexións sobre as implicacións relixiosas e filosóficas de ambas as dúas.	CAA CCEC CMCCT	▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
			FIB5.2.2. Expón as dúas posturas sobre a cuestión acerca de se o Universo ten unha finalidade, unha dirección, ou se non a ten, e argumenta filosoficamente	CAA CMCCT	▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		posto do ser humano no Cosmos, reflexionando sobre as implicacións filosóficas de cada unha destas cuestións.	a súa opinión ao respecto. FIB5.2.3. Analiza textos cuxo punto de reflexión é a realidade física que nos rodea e os interrogantes filosóficos que suscita.	CCL	▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
f h	B5.7. Determinismo e Indeterminismo. Teoría do caos.	B5.3. Coñecer as implicacións filosóficas da teoría do caos, comprendendo a importancia de sinalar se a natureza se rexe por leis deterministas ou se rexe polo azar cuántico, e argumentar a propia opinión sobre como afecta esta resposta de cara á comprensión da conduta humana.	FIB5.3.1. Define o que é o determinismo e o indeterminismo, no marco da reflexión sobre se existe unha orde no Universo rexida por leis.	CMCCT	▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
f h l n	B5.8. Sentido da existencia. Vida e morte. B5.9. Sentido da historia. B5.10. Lugar do ser humano no mundo.	B5.4. Reflexionar sobre a interrogación polo sentido da existencia, explicando as teses centrais dalgunhas teorías filosóficas da vida, e disertar razoadamente sobre a vida ou a morte, ou o devir histórico, ou o lugar do individuo na realidade, entre	FIB5.4.1. Coñece as teses centrais do vitalismo de filósofos/as que reflexionan sobre a vida. FIB5.4.2. Analiza textos literarios, filosóficos e científicos que versan sobre temas metafísicos como a existencia, a morte, o devir	CCEC CCL	▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 ▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre 3º trimestre	▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat ▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		outras cuestións metafísicas.	histórico ou o lugar do individuo na realidade, e expón as súas propias reflexións ao respecto.				
Bloque 6. Transformación							
a b g h	B6.1. Conceptos do bloque "Transformación-ética": vontade, liberdade negativa, liberdade positiva, autodeterminación, libre albedrío, determinismo, indeterminismo e condicionamento.	B6.1. Coñecer os dous significados do concepto de liberdade de acción (liberdade negativa e liberdade positiva), e aplicarlos tanto no ámbito da sociedade política como no terreo da vida privada ou a liberdade interior.	FIB6.1.1. Define e utiliza conceptos como vontade, liberdade negativa, liberdade positiva, autodeterminación, libre albedrío, determinismo, indeterminismo e condicionamento.	CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T:E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
			FIB6.1.2. Analiza textos breves sobre o tema da liberdade, e argumenta a propia opinión.	CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T:E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
H	B6.2. Libre albedrío e vontade.	B6.2. Comprender o que é o libre albedrío ou a liberdade interior, en relación coa posibilidade de autodeterminación dun mesmo e coa facultade da vontade.	FIB6.2.1. Explica o que é o libre albedrío e a facultade humana da vontade.	CCL	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T:E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
a f g h	B6.3. Libre albedrío: condicionamentos sociais e políticos.	B6.3. Reflexionar e argumentar sobre a relación entre a liberdade interior e a liberdade social	FIB6.3.1. Expón as súas reflexións sobre a posibilidade de que exista ou non o libre albedrío, tendo	CMCCT CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T:E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
	B6.4. Libre albedrío:						

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	xenética e neurociencia.	e política.	en conta os avances no coñecemento da xenética e a neurociencia.				
h	B6.5. O libre albedrío e o determinismo na natureza.	B6.4. Coñecer a existencia de determinismo na natureza, analizando a posibilidade que ten o ser humano de ser libre, tendo en conta que é un ser natural e, en canto tal, sometido ás leis da natureza.	FIB6.4.1. Argumenta sobre as posibilidades do ser humano de actuar libremente, tendo en conta que é un ser natural.	CCL CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
h l	B6.6. Posturas filosóficas sobre o libre albedrío: a do estoicismo, a de Kant e a intermedia, que avoga pola non existencia da liberdade absoluta.	B6.5. Recoñecer as tres posturas sobre o problema da liberdade absoluta ou condicionada: a tese estoica, a negación do sometemento da vontade ás leis naturais de Kant e a posición intermedia, que rexeita non a liberdade, senón a liberdade absoluta.	FIB6.5.1. Expresa diferentes posturas de filósofos en torno ao tema da liberdade.	CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
b d h	B6.7. Conceptos do bloque "Transformación-Estética": estética, creatividade, sinapse neuronal, imaxinación, pensamento diverxente, pensamento converxente e serendipia.	B6.6. Coñecer a estética como a parte da filosofía que estuda o proceso creativo, a experiencia estética e a beleza.	FIB6.6.1. Define e utiliza conceptos como estética, creatividade, sinapse neuronal, imaxinación, pensamento diverxente, pensamento converxente e serendipia.	CCL CMCCT	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T.E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat

Filosofía. 4º de ESO

Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
g h	B6.7. Imaxinación humana: características. B6.8. Imaxinación: funcionamento e mecanismos de aparición de novas ideas.	B6.7. Identificar o que é a imaxinación, en tanto que facultade específica do ser humano, explicando como funciona e cales son as súas características.	FIB6.7.1. Leer e comentar textos breves e significativos sobre o mecanismo de aparición de ideas novas.	CAA CCL	▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
			FIB6.7.2. Explicar o que é a imaxinación e exemplifícala mediante a redacción de relatos breves de temática filosófica.	CCL CSIEE	▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
b e g h n	B6.9. Creatividade humana.	B6.8. Recoñecer a capacidade humana da creatividade, en tanto que potencialidade existente en todas as persoas e que se consegue adestrando o cerebro.	FIB6.8.1. Analizar textos de literatura fantástica, considerando os elementos especificamente creativos e reflexionando sobre eles.	CCL CSIEE	▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
g h n	B6.10. Fases do proceso creativo.	B6.9. Coñecer as fases do proceso creativo e reflexionar sobre a importancia de que o pensamento diverxente imaxinativo e o pensamento lóxico e racional traballen xuntos.	FIB6.9.1. Explicar as fases do proceso creativo.	CSIEE	▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat
b n	B6.11. Principais técnicas de desenvolvemento da creatividade: revisión de supostos e inversión.	B6.10. Coñecer e aplicar algunhas técnicas de desenvolvemento da creatividade.	FIB6.10.1. Utilizar a técnica de desenvolvemento da creatividade coñecida como de revisión de supostos e inversión, e aplicala sobre	CAA	▪ Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5	3º trimestre	▪ Cuestionario ▪ T.E.indiv. ▪ T:E.Coop. ▪ Present. oral Textocreat

Filosofía. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			algunha teoría filosófica ou científica.				
			FIB6.10.2. Explica as principais técnicas de desenvolvemento da creatividade.	CSIEE	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T:E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
a b g h	B6.12. Técnica do brainstorming.	B6.11. Utilizar a técnica do brainstorming para construír unha historia literaria con temática filosófica.	FIB6.11.1. Utiliza de forma colectiva a técnica do brainstorming para reflexionar sobre temas filosóficos tratados durante o curso.	CAA CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T:E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
b g h	B6.13. Relación entre liberdade e creatividade.	B6.12. Valorar a liberdade como condición básica para a creatividade innovadora, a conexión entre si das ideas preexistentes e a competitividade.	FIB6.12.1. Argumenta sobre o papel da liberdade como condición fundamental para a creación, e razo a súa opinión.	CCL CSC	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T:E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
g h n	B6.14. Elementos que potencian a creatividade: motivación, perseveranza, orixinalidade e medio.	B6.13. Coñecer as características das persoas especialmente creativas, como a motivación, a perseveranza, a orixinalidade e o medio, e investigar sobre como se poden potenciar esas calidades.	FIB6.13.1. Explica as características das persoas especialmente creativas e algunhas das formas en que pode potenciarse esta condición.	CCEC CSIEE	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T:E.indiv. T:E.Coop. Present. oral Textocreat
G	B6.15. Innovación e creación como asunción de riscos.	B6.14. Reflexionar argumentadamente sobre o sentido do risco e a súa relación para alcanzar	FIB6.14.1. Argumenta sobre a importancia de asumir riscos e saír da	CSIEE	<ul style="list-style-type: none"> Rúbricas:Nivel 3 Cuestionario: 5 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario T:E.indiv. T:E.Coop. Present. oral

Filosofía. 4º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		solucións innovadoras e, xa que logo, a posibilidade de evolucionar.	chamada zona de confort para alcanzar metas e lograr resultados creativos e innovadores.				Textocreat

3.8 METODOLOXÍA

A metodoloxía didáctica debe favorecer a capacidade do alumnado para aprender por si mesmo, para traballar en equipo e para aplicar os métodos apropiados de comentario e análise de texto, definición conceptual e, ademais, tamén debe subliñar a relación dos aspectos teóricos das materias tanto coa vida cotiá como con outras materias.

En relación co exposto anteriormente, a proposta didáctica de Filosofía elaborouse de acordo cos criterios metodolóxicos seguintes:

- Adaptación ás características do alumnado da E.S.O., ofrecendo actividades diversificadas de acordo coas capacidades intelectuais propias da etapa.
- Facilitar a capacidade do alumnado para aprender por si mesmo.
- Fomentar a participación do alumnado na dinámica xeral da aula, combinando estratexias que propicien a individualización con outras que fomenten a socialización.
- Procurar despertar o interese do alumnado pola aprendizaxe que se lle propón.
- Presentar os contidos cunha estrutura clara, mostrando as relacións entre os contidos de Filosofía e os doutras disciplinas doutras áreas.
- Activación das capacidades intelectuais de análise, explicación e interpretación.
- Variedade na metodoloxía, dado que o alumnado aprende a partir de fórmulas moi diversas.
- Ler comprensivamente e analizar, de forma crítica, textos significativos e breves, pertencentes a pensadores destacados.
- Argumentar e razoar os propios puntos de vista sobre as temáticas estudadas na unidade, de forma oral e escrita, con claridade e coherencia.
- Seleccionar e sistematizar información obtida de diversas fontes.
- Analizar e argumentar sobre propostas filosóficas, elaborando de forma colaboradora esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles, mediante o uso de medios e plataformas dixitais.

Resulta conveniente utilizar estratexias didácticas variadas, que combinen, do xeito en que cada un considere máis apropiado, as estratexias expositivas, acompañadas de actividades de aplicación e as estratexias de indagación.

As estratexias expositivas

Preséntanlle ao alumnado, oralmente ou mediante textos, un coñecemento xa elaborado que debe asimilar. Resultan adecuadas para as propostas introdutorias e panorámicas e para ensinar feitos e conceptos; especialmente aqueles máis abstractos e teóricos, que dificilmente o alumnado pode alcanzar só con axudas indirectas.

Non obstante, resulta moi conveniente que esta estratexia se acompañe da realización polo alumnado de actividades, que posibiliten enlazar os novos coñecementos cos que xa posúe.

As estratexias de comentario e análise textual

Trátase de enfrontar ao alumnado a textos, argumentacións e debates problemáticos nos que debe poñer en práctica e utilizar reflexivamente conceptos, procedementos e actitudes para así adquirilos de forma consistente.

O emprego destas estratexias está máis relacionado coa aprendizaxe de procedementos, aínda que estes levan consigo, á súa vez, a adquisición de conceptos, dado que tratan de poñer o alumnado en situacións que fomenten a súa reflexión e poñan en xogo as súas ideas e conceptos. Tamén son moi útiles para a aprendizaxe e desenvolvemento de hábitos. Actitudes e valores. As técnicas didácticas en que poden traducirse estas estratexias son moi diversas

Entre elas destacamos polo seu interese as tres seguintes:

- As tarefas sen unha solución clara e pechada, nas que as distintas opcións son igualmente posibles e válidas, para facer reflexionar o alumnado sobre a complexidade dos problemas humanos e sociais, sobre o carácter relativo e imperfecto das solucións achegadas para eles e sobre a natureza provisional do coñecementohumano.
- O estudo de casos ou feitos e situacións concretas como instrumento para motivar e facer máis significativo o estudo dos fenómenos xerais e para abordar os procedementos de causalidademúltiple.
- Os proxectos de investigación, estudos ou traballos de redacción habitúan o

alumnado a afrontar e a resolver problemas con certa autonomía, a formular preguntas e a adquirir experiencia na busca e a consulta autónoma. Ademais, facilítanlle unha experiencia valiosa sobre o traballo dos especialistas namateria.

As actividades didácticas

En calquera das estratexias didácticas adoptadas é esencial a realización de actividades por parte do alumnado, posto que cumpren os obxectivos seguintes:

- Afianzan a comprensión dos conceptos e permítenlle ao profesorado comprobalo.
- Son a base para o traballo cos textos e para fomentar as capacidades de comprensión, análise e razoamento.
- Permiten darles unha dimensión múltiple aos conceptos, percibindo as súas conexións con outras nocións e a súa aplicación a diferentes ámbitos docoñecemento.
- Fomentan actitudes que axudan á formación humana doalumnado.

Crterios para a selección das actividades

Na selección de actividades seguiranse estes criterios:

- Que desenvolvan a capacidade do alumnado para aprender por si mesmo, utilizando diversasestratexias.
- Que proporcionen situacións de aprendizaxe que esixan certa mental e leven a reflexionar e a xustificar as afirmacións ou asactuacións.
- Que estean perfectamente relacionadas cos contidosteóricos.
- Que teñan unha formulación clara, para que o alumnado entenda sen dificultade o que debefacer.
- Que sexan variadas e permitan afianzar os conceptos, traballar os procedementos (textos, imaxes, películas e outros documentos), desenvolver actitudes que colaboren na formación humana e atender á diversidade na aula (teñen distinto grao de dificultade).
- Que lles dean unha proxección práctica aos contidos, aplicando os coñecementos á realidade.

- Que sexan motivadoras e conecten cos intereses do alumnado, por referirse a temas actuais ou relacionados co seumedio.

Tipos de actividades

Actividades de ensino-aprendizaxe.

A esta tipoloxía responde unha parte importante das actividades

- de localización, afianzamento, análise e interpretación de textos e ampliación de conceptos.
- de comentario de textos clásicos,
- análise de documentos audiovisuais (películas ou documentais) e de obras de arte.

Actividades de aplicación dos contidos teóricos á realidade e ao medio do alumnado.

- traballos de investigación ou reflexión persoal argumentada sobre algúns temas.

Actividades encamiñadas a fomentar a concienciación, o debate, o xuízo crítico, a tolerancia, asolidariedade...

Actividades de creación filosófico-literaria.

3.9 CRITERIOS PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os procedementos de avaliación que se aplicarán son basicamente dous:

- A observación de comportamentos na aula.
- A realización de probas escritas.

O primeiro procedemento está dirixido a avaliar o logro de estándares de aprendizaxe actitudinais e procedementais. Mediante este procedemento observarase durante a realización das diferentes tarefas de aprendizaxe (debate, toma de notas no caderno, fluxo de opinión compartida, etc.):

- A capacidade de argumentación e razoamento.
- A atención, o interese e o esforzo.
- A actitude de tolerancia e respecto no trato cos demais.
- A actitude dialogante e de saber escoitar aos demais.

- A capacidade para traballar en equipo.
- A capacidade de analizar e criticar razoadamente as opinións e valores alleos.
- A capacidade autocrítica e derectificación.
- Acreatividade.

Mediante o segundo procedemento tentarase obter datos sobre o logro de estándares de aprendizaxe procedimentais e conceptuais a través das seguintes probas:

- Cuestionario de comprensión e razoamento.
- Disertacións.
- Comentarios de textos (os textos poderán ser filosóficos, científicos, literarios ou xornalísticos).
- Traballos de investigación individuais e cooperativos.
- Exposición orais.
- Realización de actividades periódicas no caderno de clase.
- Textos de creación filosófico-literaria.

Avaliación ordinaria

Realizarase como mínimo unha proba de avaliación de contidos por trimestre. Esta proba adoptará a forma dun cuestionario con respostas breves e referidas aos estándares do currículo. Poderá complementarse con algún gráfico, fragmento de texto ou cuestión temática para medir o grao de desenvolvemento da capacidade de síntese e relación.

Esta proba se puntuará de 0 a 10

A superación desta proba escrita suporá que o alumnado acada unha puntuación mínima de 5 puntos.

A nota media da avaliación será o resultado das medias dos diferentes tipos de probas avaliativas de acordo co seu valor ponderado.

PROCEDEMENTO	MÍNIMO	PONDERACIÓN	INSTRUMENTO
Cuestionario (1/2 por av.)	5 puntos sobre 10	80,00%	Examen
Traballos propostos e exposición na clase.	Nivel C na rúbrica de avaliación de traballos .	10,00%	Rúbrica

Observación directa do alumno	Asistencia, puntualidade e participación regulares	10,00%	Observación diaria por parte do profesorado.
-------------------------------	--	--------	--

A cualificación final do curso será a media aritmética das tres avaliacións. Se ao longo do curso existe un progreso nas cualificacións, terase en conta para mellorar a media aritmética.

3.9.2 Actividades derecuperación

A recuperación das avaliacións parciais durante o curso consistirá na repetición e entrega dos traballos ou actividades do caderno de clase non realizados ou avaliados negativamente, así como a repetición dos exames correspondentes. Para a súa corrección empregaremos a mesma ponderación que na avaliación ordinaria. Baixo esta condición non se poderá obter máis ca unha nota relativa de 5 puntos.

3.9.3 Avaliación Extraordinaria

Aquel alumnado que non supere a materia cunha puntuación mínima de 5 puntos na convocatoria ordinaria, terá o dereito de presentarse a unha proba extraordinaria en setembro. Esta proba terá a mesma estrutura que as propostas para as avaliacións ordinarias.

3.9.4 Rúbricas para avaliación

TRABALLO ESCRITO	Nivel C (mínimo aceptable)			
	Nivel D	Nivel C (mínimo aceptable)	Nivel B	Nivel A
ESTRUTURA	O traballo contén todas as partes que debe ter a súa estrutura (portada, índice, introdución, corpo, conclusión, bibliografía...).	Falta algunha das partes da estrutura do traballo.	Faltan varias partes da estrutura do traballo.	O traballo só consta dunha ou dúas partes da estrutura.

ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN	A presentación das ideas está organizada e segue unha secuencia lóxica que facilita a lectura. A estrutura está ben secuenciada.	A presentación das ideas está organizada e segue unha secuencia lóxica que facilita a lectura. A estrutura ten algún erro de secuenciación.	A presentación das ideas non sempre está organizada nin segue unha secuencia lóxica, o que dificulta a lectura. A estrutura ten varios erros de secuenciación.	A presentación das ideas está desorganizada e non segue unha secuencia lóxica, o que dificulta a lectura. A estrutura carece de secuenciación.
CONTIDO	O texto mostra un excelente coñecemento do tema, un desenvolvemento completo dos seus diversos aspectos e das ideas, unha elaboración propia da información e mencións ás fontes de onde se obtivo.	O texto mostra un bo coñecemento do tema, un desenvolvemento bo dos seus diversos aspectos e das ideas, e unha razoable elaboración propia da información, aínda que sen mencións ás fontes de onde se obtivo.	O texto mostra un regular coñecemento do tema, un desenvolvemento limitado dos seus diversos aspectos e das ideas, unha presentación da información literal, sen elaboración propia, e sen mencións ás fontes de onde se obtivo.	O texto mostra un pobre coñecemento do tema e un desenvolvemento inadecuado dos diversos aspectos e ideas, que non fan referencia ao tema proposto.
VOCABULARIO	Utilízase un vocabulario xeral preciso, adecuado e variado, e faise uso dun vocabulario específico do tema tratado.	Utilízase case sempre un vocabulario xeral preciso, adecuado e variado, e un vocabulario específico do tema tratado, pero cométese algún erro.	Utilízase un vocabulario xeral adecuado, pero moi básico, e faise un uso moi limitado do vocabulario específico do tema tratado.	O vocabulario xeral é inadecuado e pobre, e non se fai uso dun vocabulario específico do tema tratado.
GRAMÁTICA	Obsérvase un uso variado e adecuado de estruturas gramaticais complexas, sen	Obsérvase un uso variado e adecuado de estruturas gramaticais complexas, pero aprécianse algúns	Non se fai uso de estruturas gramaticais complexas, senón simples, e aprécianse algúns	Faise un uso incorrecto das estruturas gramaticais e aprécianse moitos erros.

EXPOSICIÓN ORAL	EXPOSICIÓN			
	NIVEL D	NIVEL C	NIVEL B	NIVEL A
	<p>Fala coa velocidade adecuada e fai as pausas convenientes durante a intervención.</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade ao longo de toda a súa intervención.</p> <p>Exprésase con fluidez verbal, modula a voz e utiliza un volume adecuado.</p> <p>Mantén o contacto visual coa audiencia durante a exposición, mostrando seguridade e confianza.</p>	<p>Fala coa velocidade adecuada, pero non fai todas as pausas convenientes</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade en case toda a súa intervención</p> <p>Exprésase con fluidez verbal e modula a voz, pero non sempre utiliza un volume adecuado</p> <p>Mantén o contacto visual coa audiencia, aínda que, nalgunha ocasión, só mira a unha sección, mostrando unha lixeira inseguridade e falta de confianza</p>	<p>Fala coa velocidade adecuada en xeral, aínda que demasiado rápido ás veces, e non fai as pausas convenientes.</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade só nalgúns momentos da súa intervención</p> <p>Exprésase con fluidez verbal en ocasións, pero non modula a voz nin utiliza un volume adecuado</p> <p>Mantén o contacto visual só cunha pequena parte da audiencia, dando frecuentes mostras de inseguridade e de falta de</p>	<p>Fala demasiado rápido e non fai ningunha pausa durante a intervención.</p> <p>Non vocaliza nin pronuncia correctamente, non se entende o que di.</p> <p>Non se expresa con fluidez verbal, nin utiliza un volume adecuado.</p> <p>Non mantén o contacto visual coa audiencia mostrando unha absoluta falta de seguridade e de</p>

			confianza.	confianza.
CONTIDO	Demostra que está ben documentado sobre o tema, achegando información e datos, e ofrecendo explicacións ampliadas propias e interesantes.	Demostra estar documentado sobre o tema, do que achega bastantes datos e explicacións	Demostra que ten algún coñecemento do tema, achegando algúns datos e explicacións	Demostra non ter ningún coñecemento sobre o tema e non achega datos nin explicacións.
VOCABULARIO	Usa un vocabulario rico e adecuado durante toda a exposición.	Usa un vocabulario rico e adecuado en case toda a exposición..	Usa un vocabulario básico adecuado en case toda a exposición	Usa un vocabulario pobre e non adecuado durante toda a exposición.
ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN	Presenta a información de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.	Presenta case toda a información de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.	Presenta só algunha parte da exposición de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.	Presenta a información de xeito desorganizado e sen unha secuenciación lóxica
INTERACCIÓN	Interacciona e empatiza coa audiencia, mantendo a súa atención co uso de diferentes técnicas (fai preguntas e bromas, achega experiencias, emprega estratexias...) ao longo de toda a exposición.	Interacciona coa audiencia, mantendo a súa atención co uso de diferentes técnicas na maior parte da exposición	Interacciona esporadicamente coa audiencia, utilizando en raras ocasións algunha técnica, ao longo da exposición	Non interacciona coa audiencia en ningún momento da exposición.
TEMPO	Realiza a exposición no tempo previsto, cunha adecuada distribución do tempo.	Realiza a exposición no tempo previsto, pero precipita o seu final ou atrásao para axustar a distribución do tempo	Non realiza a exposición no tempo previsto, ben por exceso ou ben por defecto, cunha distribución do tempo pouco adecuada.	Non realiza a exposición no tempo previsto, ben por exceso ou ben por defecto, cunha distribución do tempo totalmente inadecuada.
MATERIAIS DE APOIO	. Enriquece toda a exposición con diferentes recursos visuais (fotos, diagramas, mapas, debuxos...) e tecnolóxicos.	Enriquece unha gran parte da exposición con diferentes recursos visuais (fotos, diagramas, mapas, debuxos...) e tecnolóxicos	Enriquece algunha parte da exposición con algún recurso visual ou tecnolóxico	Non utiliza ningún recurso visual nin tecnolóxico no desenvolvemento da exposición.
LINGUAXE XESTUAL E CORPORAL	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma adecuada e necesaria, para apoiar e reforzar a presentación.	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma case sempre adecuada, aínda que, nalgunha ocasión, innecesaria.	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma adecuada só nalgúns momentos e, a miúdo, de forma innecesaria.	Non fai uso da linguaxe xestual e corporal

PRESENTACIÓN MULTIMEDIA	NIVEL D	NIVEL C	NIVEL B	NIVEL A
FONDO / EQUIPOS	En toda a presentación usa fondos de diapositivas orixinais propios, en lugar de equipos xa deseñados	En case toda a presentación usa fondos de diapositivas orixinais propios; nalgunhas utiliza equipos xa deseñados.	Nalgunhas diapositivas usa fondos de diapositivas orixinais propios; nalgunhas utiliza equipos xa deseñados.	Sempre utiliza equipos xa deseñados para os fondos de diapositivas
FONTE	Ao longo da presentación utiliza un tipo de fonte lexible e	Nalgunha diapositiva utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou un tamaño de letra	Na maior parte das diapositivas utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou	Ao longo da presentación utiliza un tipo de fonte pouco

	un tamaño de letra adecuado.	inadecuado	un tamaño de letra inadecuado.	lexible ou un tamaño de letra inadecuado
COR	Utiliza fondos que contrasten co texto (escuro-claro). Fai unha boa combinación de cores ao longo de toda a presentación, acorde coa temática que se estea a tratar	Non utiliza, nalgunha diapositiva, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.	Non utiliza, en varias diapositivas, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.	Non utiliza, en moitas diapositivas, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.
ELEMENTOS MULTIMEDIA	Utiliza, ao longo de toda a presentación, diversidade de imaxes, animacións, vídeos e audios, todos eles relacionados coa temática.	Utiliza, en case toda a presentación, diversidade de imaxes, animacións, vídeos ou audios; nalgunhas diapositivas, non se relacionan coa temática	Utiliza, nalgunhas diapositivas da presentación, imaxes, animacións, vídeos ou audios; algúns destes elementos están repetidos ou non se relacionan coa temática..	Non utiliza imaxes, animacións, vídeos ou audios na presentación
CONTIDO	O contido presentado expón o tema proposto de forma profunda e ampliada, e cun tratamento variado	O contido presentado expón o tema proposto de forma profunda e ampliada, e cun tratamento variado; nalgunha ocasión, hai algún erro ou falta algunha información relevante.	Gran parte do contido presentado é pobre; hai erros ou faltan informacións relevantes.	O contido presentado é pobre e non expón correctamente o tema proposto.
ORGANIZACIÓN DA INFORMACIÓN	Toda a información está organizada de xeito claro e lóxico.	A maior parte da información está organizada de forma clara e lóxica; algunha diapositiva parece fóra de lugar.	Só ocasionalmente a información está organizada de forma clara e lóxica	A información aparece dispersa e sen organización.
CANTIDADE DE INFORMACIÓN	As diapositivas non están saturadas de información	Algunha diapositiva está saturada de información.	Case todas as diapositivas están saturadas de información	As diapositivas están saturadas de información

GRAO DE COMPRESIÓN DUN TEXTO

ASPECTOS	D	C	B	A
Anticipa ou predí de que pode tratar o texto a partir do título.				
Extrae información específica e explícita do texto.				
Identifica as ideas principais e as secundarias.				

Explica de que trata o texto.				
Elabora un resumo a partir da información relevante.				
Sitúa en que parte do texto se encontra a información requirida.				
Relaciona o texto con gráficos ou debuxos.				
Fai preguntas sobre o lido.				

3.10 ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

É preciso ter en conta os estilos diferentes de aprendizaxe do alumnado e adoptar as medidas oportunas para afrontar esta diversidade. Hai estudantes reflexivos (detéñense na análise dun problema) e estudantes impulsivos (responden moi rapidamente); estudantes analíticos (pasan lentamente das partes ao todo) e estudantes sintéticos (abordan o tema desde a globalidade); uns traballan durante períodos longos e outros necesitan descansos; algúns necesitan ser reforzados continuamente e outros non; hainos que prefiren traballar sós e hainos que prefiren traballar en pequeno ou gran grupo. Ademais hai alumnado que require atención específica.

Como actividades de detección de coñecementos previos empregaranse as seguintes estratexias:

- Debate e actividade pregunta-resposta sobre o tema introducido polo profesorado, co fin de facilitar unha idea precisa sobre de onde se parte.
- Repaso das nocións xa vistas con anterioridade e consideradas necesarias para a comprensión da unidade, tomando nota das lagoas ou dificultades detectadas.
- Introducción de cada aspecto teórico aténdose ao seu contexto e á súa importancia para temas actuais e cotiáns, sempre que iso sexa posible.
- Como actividades **de consolidación** aplicarase:
  - Realización de exercicios apropiados e variados co fin de afianzar os contidos teóricos, culturais e léxicos que se vaian traballando na unidade.

- Traballo cos textos e motivos complementarios de cada unidade para asentar e consolidar os coñecementos adquiridos.
- Coas actividades de recuperación e tamén con actividades de ampliación atenderase non só ao alumnado que presenta problemas no proceso de aprendizaxe, senón tamén aqueles que alcanzaron no tempo previsto os obxectivos propostos.
- As distintas formas de agrupamento do alumnado e a súa distribución na aula inflúen, sen dúbida, en todo o proceso. Entendendo o proceso educativo como un desenvolvemento comunicativo, é de grande importancia ter en conta o traballo en grupo, recurso que se aplicará en función das actividades que se vaian realizar concretamente, por exemplo, nos debates, exposicións e comentarios de textos, xa que a posta en común de conceptos e ideas individuais xera unha dinámica creativa e de interese no alumnado.
- Concederáselle grande importancia ás actividades de traballo persoal e individual; en concreto, actividades de síntese/resumo e nas de consolidación dos conceptos teóricos, así como nas de recuperación e ampliación.
- Teremos que acometer, pois, o tratamento da diversidade neste nivel da ESO desde dúas vías:
  - A atención á diversidade na programación dos contidos, presentándoos en dúas fases: unha de información xeral e outra de fixación da información básica, que se tratará mediante esquemas, resumos, cadros conceptuais...
  - A atención á diversidade na programación das actividades, como instrumento de atención ás diferenzas individuais dos alumnos e alumnas. A variedade de actividades con distinto nivel de dificultade permiten a adaptación ás diversas capacidades, intereses e motivacións.

3.11 RECURSOS DIDÁCTICOS

- O alumnado utilizará como recurso básico os apuntamentos de clase, aínda que se recomendará algún libro de texto como apoio
- Páxina web de recursos de filosofía do MEC: <http://encina.pntic.mec.es/>

- Recursos audiovisuais en distintos soportes para informar, realizar actividades comentario de texto e debate: Internet, películas, documentais, artigos de prensa.
- Selección de textos dos autores contemplados no programa
- Proposta de lectura a escoller entre diferentes títulos

4. PROGRAMACIÓN DE FILOSOFÍA

DE

1º CURSO DE BACHARELATO

Índice

- 4.1 Introducción. Contextualización e xustificación da materia.
- 4.2 Obxectivos xerais do Bacharelato.
- 4.3. Obxectivos xerais para a materia de Filosofía.
- 4.4 Como contribúe a materia á consecución das competencias clave.
- 4.5 Contidos.
- 4.6 Temporalización.
- 4.7 Concreción para cada estándar de aprendizaxe.
- 4.8 Metodoloxía.
- 4.9 Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.
  - 4.9.1 Procedementos, instrumentos e ponderación.
  - 4.9.2 Actividades de recuperación
  - 4.9.3 Avaliación extraordinaria.
  - 4.9.4 Rúbricas para a avaliación de traballos.
- 4.10 Atención a diversidade
- 4.11 Materiais e recursos didácticos.

4.1 INTRODUCCIÓN E XUSTIFICACIÓN DA MATERIA.

A través da UNESCO, a ONU alenta aos seus estados membros a traballar na promoción, no fortalecemento e na extensión da filosofía en todos os niveis do ensino, porque a sociedade democrática, formada por unha pluralidade diversa de persoas e comunidades, proxectos e intereses, demanda un pensamento racional que axude a comprender o mundo complexo que nos rodea e proporcione instrumentos para edificar unha sociedade libre, igual e xusta. A UNESCO considera que a materia de Filosofía, o saber máis antigo de Europa, é a ferramenta adecuada que debe servir a este fin. A filosofía forma unha cidadanía reflexiva, lúcida, participativa, amante das institucións democráticas e con habilidades prácticas na resolución dos problemas específicos das sociedades democráticas avanzadas.

A materia de Filosofía capacita o alumnado para o exercicio do pensamento crítico e independente, co que alcanzar unha mellor comprensión do mundo globalizado e de si mesmo/a. Grazas a esta materia, os alumnos e as alumas adquiren a aptitude de entretecer unha defensa racional e razoable da súa autonomía, da súa dignidade e dos seus dereitos nun contexto en vías de globalización. O pensamento filosófico achega os coñecementos teóricos e as destrezas prácticas para entender, analizar e propor solucións aos desafíos intelectuais e morais do século XXI. Asemade, a materia de Filosofía ofrece os fundamentos conceptuais dos principios e dos valores da paz e da seguridade mundiais: democracia, imperio da lei, dereitos humanos, tolerancia, xustiza, igualdade e liberdade (a UNESCO nomea a Filosofía como "Escola de liberdade" na súa estratexia internacional e no informe de 2007). Os métodos filosóficos achegan enfoques plurais e contrastados que permiten albiscar saídas aos problemas que afectan a convivencia humana. A aprendizaxe do tratamento racional e dialogado destes asuntos disipa o recurso á violencia e á guerra, e fomenta a paz e a seguridade global e local.

En segundo lugar, a materia de Filosofía impulsa no alumnado o valor da indagación e a reflexión argumentada para descubrir prexuízos, xerar claridade respecto aos obxectivos e ao sentido da vida, valorar a calidade dos argumentos, detectar sofismas e falacias, resistir a presión arbitraria dos/das superiores e dos/das pares, atopar puntos de encontro entre posicións diferentes, humanizar as persoas con quen estamos obrigados/as a convivir. É por iso que o tratamento na aula desta materia ten que facer reflexionar ao alumnado sobre as razóns da presenza maioritariamente masculina na produción filosófica desde as súas orixes, ao tempo que debe dar visibilidade ao pensamento filosófico na muller.

A materia de Filosofía axuda a desmontar os argumentos das condutas baseadas nos valores da dominación e a vontade de poder que provocan crises ecolóxicas, económicas e humanas. A meditación filosófica esperta no alumnado o interese polas demais persoas, estimula a empatía para imaxinar os problemas que lles afectan e crea a capacidade para se emocionar moralmente. Mercé ao autoconhecimento que promove a filosofía, o alumnado pode chegar a recoñecer que a fragilidade, a debilidade e a mortalidade non son aspectos negativos e odiosos da existencia humana, senón ocasións para a axuda mutua, a cooperación e a reciprocidade.

En cuarto lugar, grazas aos modelos diversos de pensamento filosófico, a materia de Filosofía estimula a deliberación sosegada sobre as decisións que rexen a vida cotiá individual e colectiva, e impulsa a tomar iniciativas razoables. Nunha sociedade democrática avanzada, o alumnado debe formarse para aplicar o pensamento crítico á análise de principios económicos e políticos, sopesar teorías sobre a liberdade e a xustiza social, recoñecer a interacción dos fenómenos naturais e sociais, avaliar o impacto ético e social da tecnociencia e gozar con autonomía dos produtos artísticos. A materia de Filosofía proporciona a visión e a comprensión holística necesaria para realizar estas tarefas. O alumnado educado filosoficamente é, daquela, activo, curioso, argumentativo, creativo, comprometido e innovador.

Na materia de Filosofía, todas estas esixencias están aglutinadas en varios bloques temáticos: a especificidade do saber filosófico, o coñecemento humano, a pregunta pola realidade, a condición humana e a racionalidade práctica. A través destes bloques o alumnado coñecerá os interrogantes, os conceptos, as formulacións e as respostas da filosofía aos grandes problemas do saber, o coñecemento, a ciencia, a realidade, a natureza, o ser humano, a acción, a arte, o discurso e a innovación. Os contidos relacionados coa epistemoloxía, a filosofía da ciencia e da natureza, e a metafísica permiten afondar no coñecemento que o alumnado ten do seu contorno e da súa relación con el. O alumnado desenvolve a competencia para interpretar sucesos, avaliar o seu impacto, localizar as súas causas, anticipar e prever as consecuencias, analizar os factores capaces de transformar a realidade. Así mesmo, invitan o alumnado a exercer o pensamento metódico (na ciencia, na ontoloxía e na metafísica) con rigor e precisión. Os contidos de antropoloxía, ética e filosofía política dan luz sobre a realidade individual, social e cultural; estimulan a autocompreensión e o autoconhecimento, espertan a capacidade de argumentación moral e política, desenvolven a conciencia normativa e a empatía moral, fomentan o respecto polos dereitos humanos, invitan á participación activa na vida democrática. Os contidos de filosofía da linguaxe, lóxica, retórica e argumentación serven para educar a interpretación, a expresión, a formulación e a exposición do propio pensamento e do alleo en contextos comunicativos variados (deliberación, negociación, investigación, diálogo, controversia, discusión crítica e conversa informal), empregando con eficacia o razoamento lóxico e respectando as máximas que rexen a conduta racional comunicativa. Os contidos de estética proxectan o alumnado a comprender, apreciar e valorar con espírito crítico reflexivo, actitude aberta e respectuosa, as diferentes manifestacións culturais e artísticas. A finalidade é apropiarse criticamente dun conxunto de criterios estéticos para estimar o valor da produción cultural e artística e, chegado o caso, producir obras artísticas innovadoras con contido filosófico.

4.2 OBXECTIVOS XERAIS DO BACHARELATO.

No marco da LOMCE, o Bacharelato ten como finalidade proporcionarlle ao alumnado formación, madureza intelectual e humana, coñecementos e habilidades que lle permitan desenvolver funcións sociais e incorporarse á vida activa con responsabilidade e competencia. Así mesmo, capacitará o alumnado para acceder á educación superior.

O Bacharelato contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa.
- b) Consolidar unha madureza persoal e social que lles permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades existentes e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas con discapacidade.
- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe, e como medio de desenvolvemento persoal.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como escrita, a lingua castelá e, no seu caso, a lingua cooficial da súa comunidade autónoma.
- f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
- g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e a comunicación.

- h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de forma solidaria no desenvolvemento e a mellora do seu medio social.
- i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
- j) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e a tecnoloxía no cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio.
- k) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
- l) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
- n) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- n) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

4.3 OBXECTIVOS PARA A MATERIA DE FILOSOFÍA.

-A materia de Filosofía ten como meta que o alumnado sexa capaz de pensar e comprender, abstraéndose racionalmente do campo concreto estudado en cada unha das outras materias, para centrarse naquilo que caracteriza especificamente a filosofía, isto é, reflexionar, razoar, criticar e argumentar, utilizando o modo de preguntar radical e último que lle é propio, sobre os problemas referidos á totalidade da vivencia humana, e iso sen deixar de lado a súa capacidade de transformación e cambio tanto do individuo coma da sociedade.

-A filosofía é un modo especial de preguntar e de saber, un xeito de entender e de enfrontarse á realidade que nos rodea, ás circunstancias nas que vivimos e que, en boa medida, nos fan ser e comprender como somos. Por iso, a materia de Filosofía persegue como obxectivo principal a comprensión por parte do alumnado de si mesmo e do seu mundo, dotándoo para iso de ferramentas cognitivas tanto teóricas coma prácticas.

-No plano teórico, o alumnado coñecerá os grandes interrogantes, os conceptos especializados e as teorías que intentan dar resposta ás grandes cuestións. Na súa dimensión práctica, a materia dota de ferramentas como a actitude crítica e reflexiva que lles ensina aos alumnos e alumnas a non admitir ideas que non foron rigorosamente analizadas e evidenciadas, o saber pensar, razoar e argumentar con fundamento, coherencia e de forma autónoma, a habilidade discursiva para dialogar e convencer evitando o pensamento único e dogmático, a capacidade para discernir entre o evidente e o arbitrario, o substancial e o accidental, a xestión creativa das súas capacidades estéticas ou o razoamento moral e político autónomo, coherente e cimentado e, en definitiva, a valorar a capacidade da filosofía como instrumento de innovación e transformación desde hai máis de 2500 anos; todo iso resúmese na súa vocación orixinaria, o amor ao saber, e iso filosofando, idea clave que se lle debe transmitir ao alumnado desde esta materia e que constitúe o punto de partida.

-No ámbito práctico, o estudo da ética e da filosofía política desenvolve a comprensión da realidade individual, cultural e social da man da capacidade normativa e transformadora da filosofía, permitindo realizar razoamentos críticos e dialogantes e fomentando o respecto polos valores universais e a participación activa na vida democrática. Dende os estudos de estética alcánzanse competencias culturais, como o respecto á liberdade de expresión e á diversidade cultural.

-Finalmente, a materia debe motivar o alumnado para aprender a aprender, competencia que está na base do amor ao saber, por saber, finalidade que se encarna na Filosofía como en

ningunha outra materia e que constitúe o puntode apoio para experimentar e xerar iniciativas persoais, enfrontándose á vida e, en definitiva, crecendo como persoas.

4.4 COMO CONTRIBÚE A MATERIA Á CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Tal e como se describe na LOMCE, todas as áreas ou materias do currículo deben participar no desenvolvemento das distintas competencias do alumnado. Estas, de acordo coas especificacións da lei, son:

- 1.º Comunicación lingüística.
- 2.º Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- 3.º Competencia dixital.
- 4.º Aprender a aprender.
- 5.º Competencias sociais e cívicas.
- 6.º Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- 7.º Conciencia e expresións culturais.

A materia de Filosofía potencia o desenvolvemento das competencias sociais e cívicas, por estar estreitamente vinculadas coa finalidade última de todo o seu proxecto. Pero nesa consecución precisa acudir á competencia en comunicación lingüística, que lle permite ao alumnado tanto a exposición dun pensamento rigoroso e claro como o diálogo frutífero coas demais persoas. A competencia de aprender a aprender maniféstase na obriga intrínseca do facer filosófico de xerar marcos de sentido cada vez máis complexos, globais e enriquecedores que nos permitan tratar cunha realidade plástica, multifacética e omniabarcante, realidade que provoca en nós a moi humana sensación de admiración. E nesa sensación, a Filosofía non está soa, xa que a matemática e a ciencia se nutren da mesma

fonte, e a competencia neses saberes cobra máis luz cando se examinan desde o saber que na orixe foi un con eles. Pero non abonda coa admiración. Con ela aparece a curiosidade que só se satisfai cando polo sentido de iniciativa e o espírito emprendedor nos animamos á acción, á creación e á innovación. O mesmo saber require atrevemento e iniciativa, como nos lembra Kant. A competencia dixital capacita os alumnos e as alumnas para o uso das novas tecnoloxías que serven para traballar coa materia mesma da razón que se presenta baixo as dúas facetas da información e a comunicación. O percorrido da filosofía polos seus temas e pola súa historia brinda acceso, ao cabo, a un panorama de teorías, pensadores/as, correntes, ideas, argumentos, críticas e preguntas que conforman a trama onde se viñeron tecendo as expresións culturais que nos fan ser o que somos.

Nesta Programación de Filosofía para 1.º de Bacharelato potenciamos o desenvolvemento das competencias de comunicación lingüística, conciencia e expresións culturais e as competencias sociais e cívicas. Evidentemente, o resto das competencias tamén foron consideradas, particularmente o fomento da aprendizaxe autónoma (aprender a aprender). Para alcanzar unha adquisición eficaz das competencias e a súa integración efectiva no currículo, incluíronse actividades de aprendizaxe integradas que lle permitirán ao alumnado avanzar cara aos resultados de aprendizaxe de máis dunha competencia ao mesmo tempo.

Ademais, cabe recordar que serán os estándares de aprendizaxe avaliábeles, como elementos de maior concreción, observables e medibles, os que, ao poñerse en relación coas competencias clave, permitan graduar o rendemento ou o desempeño alcanzado en cada unha delas.

Comunicación lingüística (CCL)

Na medida que a filosofía é unha disciplina fundamentalmente racional, discursiva e conceptual, os estudantes deberán practicar a comprensión textual, a definición de termos

específicos da materia, a expresión escrita, a adecuación a certos contextos de comunicación e a comunicación oral en debates e argumentacións na clase.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Tendo en conta que a filosofía foi historicamente a nai de diferentes disciplinas científicas, e que tamén abordou cuestións como a estrutura do coñecemento científico e das consecuencias da tecnoloxía para a vida humana, esta competencia é crucial neste proxecto. Ademais, a Lóxica, como disciplina que vincula filosofía e matemática, recibe un coidadoso tratamento nunha unidade específica.

Competencia dixital (CD)

A competencia dixital trabállase fundamentalmente mediante a análise de produtos audiovisuais, películas en especial, que tratan temas que podemos vincular coas cuestións desenvolvidas en cada unidade.

Aprender a aprender (CAA)

Foméntase a autonomía dos estudantes e o seu desenvolvemento como aprendices capaces de xerar novo coñecemento a partir dos contidos impartidos na clase. Así mesmo, na clase pódense traballar actividades orientadas a crear hábitos de esquematización, resumo e definición, que son básicos para posibilitar a autonomía no estudo.

Competencias sociais e cívicas (CSC)

A función social da filosofía e a súa vinculación coa teoría da sociedade implican que a reflexión sobre os valores sociais e morais, os hábitos, etc., sexan parte ineludible do labor filosófico. Por unha parte, intentamos presentar nocións e teorías básicas relativas á natureza social do ser humano. Por outra, ademais, pretendeuse cultivar a capacidade de diálogo e entendemento a través de actividades participativas, como o debate.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIE)

Valores como o liderado, a creatividade, a iniciativa persoal ou a autonomía non son alleos á educación filosófica. Capacidades como a argumentación, o razoamento ou a exposición pública están ligadas ao fomento da iniciativa individual.

Conciencia e expresións culturais (CEC)

A importancia da cultura, a arte, a historia, etc., e a necesaria conciencia do seu valor tamén desempeñan un papel relevante na materia de Filosofía de 1.º de Bacharelato. Mediante a análise de diferentes obras de arte, pretendemos incentivar a conciencia e o gusto estético. Polo demais, a conexión entre a Filosofía e o ámbito da cultura en xeral é evidente, e, por conseguinte, é necesario fomentar unha actitude de respecto, tolerancia e coñecemento do amplo patrimonio cultural que constitúe a nosa forma de vida.

4.5 CONTIDOS.

Os contidos da materia de Filosofía están estruturados neste nivel educativo en dez temas que relacionamos a continuación.

TEMA 1: O SABER FILOSÓFICO

B1.1. A Filosofía. O seu sentido, a súa necesidade e a súa historia.

B1.2. O saber racional. A explicación pre-racional: mito e maxia. A explicación racional: a razón e os sentidos.

B1.3. Funcións e vixencia da Filosofía.

B1.4. As disciplinas teórico-prácticas do saber filosófico.

B1.5. Racionalidade teórica e práctica.

B1.6. O saber filosófico a través da súa historia. Características da Filosofía.

TEMA 2: OS LÍMITES DO COÑECEMENTO

B2.1.A teoría do coñecemento.

B2.2. Graos e ferramentas do coñecer: razón, entendemento, sensibilidade.

B2.3 A abstracción.

B2.4 Os problemas implicados no coñecer: as súas posibilidades, os seus límites, os intereses, o irracional.

B2.5 O problema filosófico do coñecemento.

B2.6 A verdade como propiedade das cousas. A verdade como propiedade do entendemento: coherencia e adecuación.

B2.7 Algúns modelos filosóficos de explicación do coñecemento e o acceso á verdade.

TEMA 3: CIENCIA E MÉTODO CIENTÍFICO

B3.1 Filosofía, ciencia e tecnoloxía. A filosofía da ciencia.

B3.2 Obxectivos e instrumentos da ciencia.

B3.3 O método hipotético-dedutivo.

B3.4 A investigación científica na modernidade e na época contemporánea: das matemáticas e a técnica como ferramentas de coñecemento e interpretación fundamentais e reformulaciódos conceptos clásicos.

B3.5 Técnica e Tecnoloxía: saber e praxe

B3.6 Reflexións filosóficas sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico: o problema da indución

B3.7 A visión aristotélica do quefacer científico.

B3.8 A interrelación entre a filosofía e a ciencia.

TEMA 4: A REALIDADE E AS COSMOVISIONS CIENTÍFICAS

- B4.1. A metafísica como explicación teórica da realidade.
- B4.2. A pregunta polo ser como punto de partida da Filosofía. Platón vs. Aristóteles.
- B4.3. A interrogación metafísica sobre a verdadeira realidade: o problema da aparencia e a realidade.
- B4.4. A pregunta pola orixe e estrutura do real.
- B4.5. A caracterización da realidade: o cambio ou a permanencia, o substancialismo estático fronte o devir. Esencialismo e existencialismo.
- B4.6. A necesidade de categorizar racionalmente o real.
- B4.7. As cosmovisións científicas sobre o universo. A filosofía da Natureza como admiración filosófica pola Natureza.
- B4.8. O paradigma cualitativo organicista: O universo aristotélico.
- B4.9. O Universo máquina: a visión mecanicista na Modernidade. Supostos epistemolóxicos do modelo heliocéntrico: A busca das leis universais dun Universo infinito. Determinismo, regularidade, conservación, economía e continuidade.
- B4.10. A visión contemporánea do Universo.
- B4.11. O reencontro da Filosofía e a Física na Teoría do Caos.

TEMA 5: A DEFINICIÓN DO SER HUMANO. ANTROPOLOXÍA FILOSÓFICA. A VISIÓN DO SER HUMANO AO LONGO DA HISTORIA E O SENTIDO DA EXISTENCIA HUMANA

- B5.1. A reflexión filosófica sobre o ser humano e o sentido da existencia: A antropoloxía filosófica.
- B5.2. As implicacións filosóficas da evolución. Filosofía e Bioloxía.

B5.3. A dialéctica natureza-cultura no proceso de antropoxénese e de construción da identidade propia humana.

B5.4. A visión grega: o heroe homérico: concepto socrático; dualismo platónico, o animal racional e político aristotélico, materialismo e individualismo helenista.

B5.5. O pensamento medieval: creación á imaxe divina, nova concepción do corpo e a alma, da morte, da liberdade.

B5.6. O Renacemento: antropocentrismo e humanismo.

B5.7. A Modernidade e o século XIX: razón, emocións e liberdade. B5.8. O ser humano na filosofía contemporánea.

B5.9. As visións filosóficas orientais: budismo, taoísmo e hinduísmo. B5.10. Algunhas claves sobre o sentido da existencia humana.

B5.11. A cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a Historia, a necesidade de transcendencia.

B5.12. A reflexión filosófica sobre o corpo.

B5.13. As distintas teorías filosóficas sobre a relación mente-corpo

TEMA 6. A ÉTICA

B6.1 Racionalidade teórica e práctica.

B6.2 A orixe da Ética occidental: Sócrates vs. Sofistas.

B6.2. A Ética como reflexión sobre a acción moral: carácter, conciencia e madurez moral.

B6.3. Principais teorías sobre a moral humana.

B6.4. A busca da felicidade.

B6.5. A boa vontade: Kant.

B6.6. A xustiza como virtude ético-política. B6.7. Relativismo e universalismo moral.

TEMA 7: A POLÍTICA.

B7.1. Os fundamentos filosóficos do Estado.

B7.2. Principais interrogantes da Filosofía Política.

B7.3. A Xustiza segundo Platón.

B7.4. O convencionalismo nos Sofistas.

B7.5. O realismo político: Maquiavelo.

B7.6 O contractualismo: Hobbes, Locke, Rousseau e Montesquieu.

B7.8. A paz perpetua de Kant

B7.9. Os fundamentos filosóficos do capitalismo no s.XIX. John Stuart Mill. Alienación e ideoloxía segundo Marx.

B6.16. A disputa política entre Popper e a Escola de Frankfurt.

B6.17. A función do pensamento utópico

B6.18. Legalidade e lexitimidade.

TEMA 8: A CAPACIDADE SIMBÓLICA DO SER HUMANO: ARTE E CREATIVIDADE

B6.19. A capacidade simbólica, E. Cassirer. B6.20. A creatividade, H. Poincaré.

B6.21. A Estética filosófica, función e características.

B6.22. A arte como instrumento de comprensión e expresión simbólica da realidade.

B6.23. A Estética filosófica e a capacidade simbólica do ser humano. A realidade dende a arte, a literatura e a música.

B6.24. As relación da arte coa ética, o coñecemento e a técnica.

B6.25. O sentimento, a experiencia e o xuízo estético. A beleza. Creación artística e sociedade.

Abstracción artística e pensamento metafísico. A arte como xustificación ou como crítica da realidade.

B6.26. A Filosofía e a arte. Filosofía e literatura. A Filosofía e a música.

TEMA 9: REGRAS DA ARGUMENTACIÓN: LÓXICA SIMBÓLICA E RETÓRICA DO DISCURSO.

B6.27. Retórica, argumentación e lóxica: a comunicación dende a filosofía.

B6.28. A importancia da comunicación e a súa relación coa linguaxe, a verdade e a realidade.

B6.29. A lóxica proposicional.

B6.30. A Retórica e a composición do discurso

B6.31. A argumentación: regras e ferramentas do diálogo e a demostración de argumentos.

B6.32. Filosofía da linguaxe: o problema filosófico dos conceptos universais e o erro argumentativo da xeneralización apresurada.

TEMA 10: FILOSOFÍA E EMPRESA.

B6.33. A filosofía e a empresa como proxecto racional.

B6.34. O modo metafísico de preguntar para deseñar un proxecto vital e de empresa.

B6.35. Os procesos de cuestionamento e a importancia da definición de obxectivos

B6.36. Proceso de análise racional do conxunto dun sistema, dos elementos que o integran e da orde racional que subxace á estrutura lóxica dun proxecto, vital e empresarial.

B6.37. Importancia do diálogo e da defensa argumentativa de proxectos, fins e medios.

B6.38. Deseño dun proxecto vital e laboral. Papel da Estética no desenvolvemento do pensamento creativo e innovador.

B6.39. Importancia da ética para establecer o sistema de valores no traballo.

B6.40. Razón crítica en tanto que reguladora da acción humana.

4.6 TEMPORALIZACIÓN.

Os contidos anteriormente relacionados serán distribuídos do seguinte xeito entre as tres avaliacións do curso:

1ª AVALIACIÓN:

- Tema 1: O saber filosófico.
- Tema 2: Os límites do coñecemento.
- Tema 3: Ciencia e método científico.
- Tema 4: A realidade e as cosmovisións científicas.

2ª AVALIACIÓN:

- Tema 5. A definición do ser humano. Antropoloxía filosófica. A visión do ser humano ao longo da historia e o sentido da existencia humana.
- Tema 6: A ética.
- Tema 7: A política

3ª AVALIACIÓN:

- Tema 8: A capacidade simbólica do ser humano: Arte e creatividade.
- Tema 9: Regras da argumentación: Lóxica simbólica e retórica do discurso.
- Tema 10: Filosofía e empresa.

4.7 CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE.

Filosofía. 1º de bacharelato							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 1. Contidos transversais							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Textos filosóficos e pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Ler comprensivamente e analizar de forma crítica textos significativos e breves, pertencentes a pensadores/as destacados/as. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB1.1.1. Analiza de xeito crítico textos pertencentes a pensadores/as destacados/as, identifica a problemática e as solucións expostas (distinguindo as teses principais e a orde da argumentación) e relaciona os problemas propostos nos textos co estudado na unidade, e/ou co achegado por outros/as filósofos/as ou correntes, e/ou con saberes distintos da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º Trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Argumentar e razoar os propios puntos de vista sobre as temáticas estudadas na unidade, de forma oral e escrita, con claridade e coherencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB1.2.1. Argumenta e razoa as súas opinións de forma oral e escrita, con claridade e coherencia, e demostrando un esforzo creativo e educativo na valoración persoal dos problemas filosóficos analizados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º Trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Seleccionar e sistematizar información obtida de distintas fontes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB1.3.1. Selecciona e sistematiza información obtida tanto de libros específicos como de internet, usando as posibilidades das novas tecnoloxías para consolidar e ampliar a información. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º Trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB1.3.2. Elabora listas de vocabulario de conceptos e comprende o seu significado, aplícaos con rigor e organízalos en 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º Trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía.				<ul style="list-style-type: none"> Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> d e g 	<ul style="list-style-type: none"> B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.4. Analizar e argumentar sobre formulacións filosóficas, elaborando de xeito colaborativo esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles, mediante o uso de medios e plataformas dixitais. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB1.4.1. Elabora con rigor esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas, etc., amosando a comprensión dos eixes conceptuais estudados. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 1º Trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre

Bloque 2. O saber filosófico

<ul style="list-style-type: none"> b d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Filosofía: sentido, necesidade e historia. B2.2. Saber racional. Explicación prerracional: mito e maxia. Explicación racional: razón e sentidos. B2.3. Funcións e vixencia da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Coñecer e comprender a especificidade e a importancia do saber racional en xeral e do filosófico en particular, en tanto que saber de comprensión e interpretación da realidade, valorando que a filosofía é, á vez, un saber e unha actitude que estimula a crítica, a autonomía, a creatividade e a innovación. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB2.1.1. Recoñece as preguntas e os problemas que veñen caracterizando a filosofía desde a súa orixe, comparando coa formulación doutros saberes, como o científico ou o teolóxico. FIB2.1.2. Explica a orixe do saber filosófico diferenciándoo dos saberes prerracionais, como o mito ou a maxia. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCEC CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trim 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> d e 	<ul style="list-style-type: none"> B2.4. Disciplinas teórico-prácticas do saber filosófico. B2.5. Racionalidade teórica e práctica. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Identificar as dimensións teórica e práctica da filosofía, os seus obxectivos, as características, as disciplinas, os métodos e as funcións, relacionándoa paralelamente con outros saberes de 	<ul style="list-style-type: none"> FIB2.2.1. Identifica, relaciona e distingue as vertentes práctica e teórica do labor filosófico, así como as disciplinas que conforman a filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		comprensión da realidade.					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. O saber filosófico a través da súa historia. Características da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Contextualizar histórica e culturalmente as problemáticas analizadas e expresar por escrito as achegas máis importantes do pensamento filosófico desde a súa orixe, identificando os principais problemas formulados e as solucións achegadas, e argumentando as propias opinións ao respecto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.3.1. Recoñece as principais problemáticas filosóficas características de cada etapa cultural europea. ▪ FIB2.3.2. Expresa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trim ▪ 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Comprender e utilizar con precisión o vocabulario filosófico fundamental, realizando un glosario de termos de xeito colaborativo mediante as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.4.1. Comprende e usa con rigor conceptos filosóficos como razón, sentidos, mito, logos, arché, necesidade, continxencia, causa, existencia, metafísica, lóxica, gnoseoloxía, obxectividade, dogmatismo, criticismo, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionados coa temática filosófica estudada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Analizar de maneira crítica fragmentos de textos significativos e breves sobre a orixe, a caracterización e a vivencia da filosofía, identificando as problemáticas e solucións expostas, distinguindo as teses principais e a orde de argumentación, relacionando os 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.5.1. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos sobre a orixe da explicación racional e acerca das funcións e as características do pensamento filosófico, pertencentes a pensadores/as, que identifiquen as problemáticas filosóficas formuladas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		problemas formulados nos textos co estudado na unidade e coa presentación doutros intentos de comprensión da realidade, como o científico e o teolóxico, ou outros tipos de filosofía, como a oriental.					
Bloque 3. O coñecemento							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Teoría do coñecemento. ▪ B3.2. Graos e ferramentas do coñecer: razón, entendemento e sensibilidade. ▪ B3.3. Abstracción. ▪ B3.4. Problemas implicados no coñecer: posibilidades, límites e intereses; o irracional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Coñecer de modo claro e ordenado as problemáticas implicadas no proceso do coñecemento humano, analizadas desde o campo filosófico, os seus graos, as ferramentas e as fontes, e expor por escrito os modelos explicativos do coñecemento máis significativos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.1.1. Identifica e expresa de xeito claro e razoado os elementos e as problemáticas que implica o proceso do coñecemento da realidade, como é o dos seus graos, as súas posibilidades e os seus límites. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Problema filosófico do coñecemento. ▪ B3.6. A verdade como propiedade das cousas. A verdade como propiedade do entendemento: coherencia e adecuación. ▪ B3.7. Algúns modelos filosóficos de explicación do coñecemento e o acceso á verdade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Explicar e reflexionar sobre o problema do acceso á verdade, identificando as problemáticas e as posturas filosóficas que xurdiron en torno ao seu estudo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.2.1. Coñece e explica teorías acerca do coñecemento e a verdade, como son o idealismo, o realismo, o racionalismo, o empirismo, o perspectivismo, o consenso ou o escepticismo, e contrasta semellanzas e diferenzas entre os conceptos clave que manexan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.2.2. Explica e contrasta criterios e teorías sobre a verdade, tanto no plano metafísico como nognoseolóxico, usando con rigor termos comognoseoloxía, razón, sentidos, abstracción, obxectividade, certeza, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			dúbida, evidencia, escepticismo, autoridade, probabilidade, prexuízo, coherencia, adecuación, consenso, incerteza, interese, irracional, etc., e construír un glosario de conceptos de xeito colaborativo, usando internet.				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionadas coas temáticas filosóficas estudadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Analizar de forma crítica fragmentos de textos significativos sobre a análise filosófica do coñecemento humano, os seus elementos, as súas posibilidades e os seus límites, valorando os esforzos por alcanzar unha aproximación á verdade arredándose do dogmatismo, da arbitrariedade e dos prexuízos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.3.1. Analizar fragmentos de textos breves de Descartes, Hume, Kant, Nietzsche, Ortega y Gasset, Habermas, Popper, Kuhn ou Michel Serres, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Filosofía, ciencia e tecnoloxía. Filosofía da ciencia. ▪ B3.9. Obxectivos e instrumentos da ciencia. ▪ B3.10. Método hipotético-dedutivo. ▪ B3.11. Investigación científica na modernidade e na época contemporánea: das matemáticas e a técnica como ferramentas de coñecemento e interpretación fundamentais á reformulación dos conceptos clásicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Coñecer e explicar a función da ciencia, os seus modelos de explicación, as súas características, os seus métodos e a tipoloxía do saber científico, expondo as diferenzas e as coincidencias do ideal e a investigación científica co saber filosófico, como pode ser a problemática da obxectividade ou a adecuación teoría-realidade, argumentando as propias opinións de xeito razoado e coherente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.4.1. Explica os obxectivos, as funcións e os principais elementos da ciencia, manexando termos como feito, hipótese, lei, teoría ou modelo. ▪ FIB3.4.2. Constrúe unha hipótese científica, identifica os seus elementos e razoa a orde lóxica do proceso de coñecemento. ▪ FIB3.4.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos como indución, hipotético-dedutivo, método, verificación, predición, realismo, causalidade, obxectividade, relatividade, caos e indeterminismo, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCC T ▪ CMCC T ▪ CMCC T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trim ▪ 1º trim ▪ 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			entre outros.				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Técnica e tecnoloxía: saber e praxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Relacionar e identificar as implicacións da tecnoloxía, en tanto que saber práctico transformador da natureza e da realidade humana, reflexionando, desde a filosofía da tecnoloxía, sobre as relacións coa ciencia e cos seres humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.5.1. Extrae conclusións razoadas sobre a inxerencia humana por transformar e dominar a natureza, pódoo ao servizo do ser humano, así como das consecuencias desta actuación, e participa de debates acerca das implicacións da tecnoloxía na realidade social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCC T ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.13. Reflexións filosóficas sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico: o problema da indución ▪ B3.14. Visión aristotélica do quefacer científico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Analizar de xeito crítico fragmentos de textos filosóficos sobre a reflexión filosófica acerca da ciencia, a técnica e a filosofía, identificando as problemáticas e as solucións propostas, distinguindo as teses principais e a orde da argumentación, relacionar os problemas formulados nos textos co estudado na unidade e razoar a postura propia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.6.1. Analiza fragmentos de textos breves e significativos de pensadores como Aristóteles, Popper, Kuhn, B. Russell, A. F. Chalmers ou J. C. Borrón, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCC T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.15. Relación entre filosofía e ciencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Entender e valorar a relación entre a filosofía e a ciencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.7.1. Identifica e reflexiona de forma argumentada acerca de problemas comúns aos campos filosófico e científico, como son o problema dos límites e as posibilidades do coñecemento, a cuestión da obxectividade e a verdade, a racionalidade tecnolóxica, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCC T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> FIB3.7.2. Investiga e selecciona información en internet, procedente de fontes solventes, sobre as problemáticas citadas, e realiza un proxecto de grupo sobre algunha temática que afonde na interrelación entre a filosofía e a ciencia. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
Bloque 4. A realidade							
<ul style="list-style-type: none"> d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. A metafísica como explicación teórica da realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Recoñecer e valorar a metafísica, disciplina que estuda a realidade en tanto que totalidade, distinguíndoa das ciencias, que versan sobre aspectos particulares desta. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB4.1.1. Coñece o que é a metafísica e usa a abstracción para comprender os seus contidos e a súa actividade, razoando sobre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Pregunta polo ser como punto de partida da Filosofía. Platón fronte a Aristóteles. B4.3. Interrogación metafísica sobre a verdadeira realidade: problema da aparencia e a realidade. B4.4. Pregunta pola orixe e a estrutura do real. B4.5. Caracterización da realidade: cambio ou permanencia, substancialismo estático fronte ao devir. Esencialismo e existencialismo. B4.6. Necesidade de categorizar racionalmente o real. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Coñecer e explicar, desde un enfoque metafísico, os principais problemas que presenta a realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB4.2.1. Describe as principais interpretacións metafísicas e os problemas que suscita o coñecemento metafísico da realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> FIB4.2.2. Comprende e utiliza con rigor conceptos metafísicos como ser, sistema metafísico, realidade, aparencia, materia e espírito, unidade, dualidade, multiplicidade, devir, necesidade, continxencia, transcendencia, categoría e abstracción, materialismo, espiritualismo, existencialismo ou esencialismo, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> FIB4.2.3. Realiza unha análise crítica ante teorías metafísicas diverxentes de 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop.

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			interpretación da realidade.				<ul style="list-style-type: none"> ▪ P.oral ▪ Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB4.2.4. Analiza e comprende fragmentos de textos breves e significativos sobre as problemáticas metafísicas que presenta a realidade, de pensadores como Platón, Aristóteles, Tomás de Aquino, Descartes, Marx, Nietzsche, etc., comparando e establecendo semellanzas e diferenzas entre os enfoques, e disertando coherentemente sobre as posturas históricas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.7. Cosmovisións científicas sobre o universo. A filosofía da natureza como admiración filosófica pola natureza. ▪ B4.8. Paradigma cualitativo organicista: universo aristotélico. ▪ B4.9. Universo máquina: visión mecanicista na Modernidade. Supostos epistemolóxicos do modelo heliocéntrico: procura das leis universais dun universo infinito. Determinismo, regularidade, conservación, economía e continuidade. ▪ B4.10. Visión contemporánea do Universo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Coñecer e comparar as explicacións dadas desde as grandes cosmovisións sobre o universo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB4.3.1. Explica e compara dúas das grandes cosmovisións do Universo: o paradigma organicista aristotélico e o modelo mecanicista newtoniano. ▪ FIB4.3.2. Describe os caracteres esenciais das interpretacións relativista e cuántica contemporáneas da realidade, explicando as implicacións filosóficas asociadas a eses caracteres. ▪ FIB4.3.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos e científicos como cosmovisión, paradigma, Universo, natureza, finalismo, organicismo, determinismo, orde, causalidade, conservación, principio, mecanicismo, materia, relatividade, cuántica, espazo, tempo, azar, determinismo, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCC T ▪ CMCC T ▪ CMCC T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trim ▪ 1º trim ▪ 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	<ul style="list-style-type: none"> B4.11. Reencontro da filosofía e a física na teoría do caos. 		indeterminismo, probabilidade, gaia e caos, entre outros.				
<ul style="list-style-type: none"> d e g h i 	<ul style="list-style-type: none"> B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado coas temáticas filosóficas estudadas. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Elaborar táboas e/ou mapas conceptuais comparando os caracteres adxudicados historicamente ao Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando e historicamente e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB4.4.1. Elabora esquemas, táboas e/ou mapas conceptuais que comparen os caracteres adxudicados historicamente ao Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando e historicamente e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> CD 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> d e h i m 	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.5. Ler e analizar de xeito crítico textos filosóficos, epistemolóxicos e científicos sobre a comprensión da realidade, tanto desde o plano metafísico como desde o físico, usando con precisión os termos técnicos estudados, relacionar os problemas presentados nos textos co estudo nas unidades e razoar a postura propia. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB4.5.1. Analiza textos filosóficos e científicos, clásicos e contemporáneos, que aborden as mesmas problemáticas, e investigar a vivencia das ideas expostas. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCC T 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> FIB4.5.2. Reflexiona sobre as implicacións filosóficas que afectan a visión do ser humano en cada cosmovisión filosófico-científica estudada, e argumenta as súas propias ideas de xeito razoado e creativo. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
Bloque 5. O ser humano desde a filosofía							
<ul style="list-style-type: none"> b c d 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. A reflexión filosófica sobre o ser humano e o sentido da existencia: antropoloxía 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Recoñecer en que consiste a antropoloxía filosófica. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB5.1.1. Utilizar con rigor vocabulario específico da temática, como evolución, dialéctica, proceso, progreso, emerxencia, 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
▪ e	filosófica.		azar, selección natural, apto, reduccionismo, creacionismo, evolución cultural, vitalismo, determinismo xenético, natureza e cultura.				▪ Tx cre
▪ d ▪ e ▪ h ▪ i	▪ B5.2. Implicacións filosóficas da evolución. Filosofía e bioloxía.	▪ B5.2. Coñecer e explicar as implicacións filosóficas da evolución, en relación cos contidos metafísicos e cos/coas pensadores/as xa estudados/as.	▪ FIB5.2.1. Coñece e explica as consideracións filosóficas implicadas na teoría da evolución, como a consideración dinámica e dialéctica da vida ou o indeterminismo, entre outras.	▪ CMCC T	▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5	▪ 2º trim	▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			▪ FIB5.2.2. Analiza fragmentos breves e significativos de E. Morin, K. Popper, R. Dawkins, J. Mosterin, A. Gehlen, M. Harris ou M. Ponty, entre outros.	▪ CCEC	▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5	▪ 2º trim	▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ i ▪ l	▪ B5.3. A dialéctica natureza-cultura no proceso de antropoxénese e de construción da identidade propia humana.	▪ B5.3. Recoñecer e reflexionar, de maneira argumentada, sobre a interacción dialéctica entre o compoñente natural e o cultural que caracterizan o ser humano como tal, sendo o culturalmente adquirido condición para a innovación e a creatividade que caracterizan a especie.	▪ FIB5.3.1. Identifica e expón en que consiste o compoñente natural innato do ser humano, e a súa relación cos elementos culturais que xorden nos procesos de antropoxénese e humanización, dando lugar á identidade propia do ser humano.	▪ CCEC ▪ CSC	▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5	▪ 2º trim	▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			▪ FIB5.3.2. Diserta sobre o ser humano en tanto que resultado da dialéctica evolutiva entre o xeneticamente innato e o culturalmente adquirido, condición para a innovación e a capacidade creativa que caracterizan a nosa especie.	▪ CSIEE ▪ CCEC	▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5	▪ 2º trim	▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			▪ FIB5.3.3. Localiza información en internet acerca das investigacións	▪ CD ▪ CSC	▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5	▪ 2º trim	▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop.

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			actuais sobre a evolución humana, e reflicte a información seleccionada e sistematizada de xeito colaborativo.				<ul style="list-style-type: none"> ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Valorar os coñecementos adquiridos nesta unidade, rexeitando os prexuízos tanto etnocéntricos como por motivos físicos, e tamén as actitudes de intolerancia, inxustiza e exclusión. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB5.4.1. Argumenta con coherencia, baseándose nos datos obxectivos aprendidos, sobre as implicacións de adoptar prexuízos etnocéntricos para vulgar os seres humanos e as culturas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Visión grega. Heroe homérico: concepto socrático. Dualismo platónico. Animal racional e político aristotélico. Materialismo e individualismo helenista. ▪ B5.5. Pensamento medieval: creación á imaxe divina; nova concepción do corpo e a alma, da morte e da liberdade. ▪ B5.6. Renacemento: antropocentrismo e humanismo. ▪ B5.7. Modernidade e século XIX: razón, emocións e liberdade. ▪ B5.8. O ser humano na filosofía contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Coñecer e reflexionar sobre as concepcións filosóficas sobre o ser humano como tal que se viñeron dando ao longo da filosofía occidental, comparando semellanzas e diferenzas entre as sucesivas formulacións, analizando criticamente a influencia do contexto sociocultural na concepción filosófica, e valorando algunhas formulacións diverxentes que abriron camiño cara á consideración actual da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB5.5.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente sobre o ser humano. ▪ FIB5.5.2. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dos grandes pensadores. ▪ FIB5.5.3. Usa con rigor termos como dualismo e monismo antropolóxico, areté, mente, corpo, espírito, creacionismo, antropocentrismo, teocentrismo, alma, humanismo, persoa, dignidade, sentido, estado de natureza, estado de civilización, existencia, liberdade, emoción, paixón, determinismo, alienación, nihilismo, existencia, inconsciente, morte, historia ou transcendencia, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim ▪ 2º trim ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.9. Visións filosóficas orientais: budismo, taoísmo e hinduísmo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.6. Comparar a visión filosófica occidental do ser humano coa visión filosófica oriental, o budismo, o taoísmo e o hinduísmo, e argumentar as opinións propias sobre semellanzas e diferenzas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB5.6.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente no contexto da filosofía occidental sobre o ser humano, coa visión filosófica oriental, o budismo, o taoísmo e o hinduísmo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.10. Algunhas claves sobre o sentido da existencia humana. ▪ B5.11. Cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia e a necesidade de transcendencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.7. Disertar, de forma oral e escrita, sobre as temáticas intrinsecamente filosóficas no ámbito do sentido da existencia, como poden ser a cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia ou a necesidade de transcendencia, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB5.7.1. Diserta, de xeito oral e escrito, sobre as grandes cuestións metafísicas que lle dan sentido á existencia humana. ▪ FIB5.7.2. Argumenta e razoa, de xeito oral e escrito, acerca dos puntos de vista propios sobre o ser humano, desde a filosofía e sobre diferentes temáticas filosóficas relacionadas co sentido da existencia humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.12. Reflexión filosófica sobre o corpo. ▪ B5.13. Teorías filosóficas sobre a relación entre mente e corpo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.8. Coñecer algunhas teorías filosóficas occidentais sobre o corpo humano, e reflexionar de xeito colaborativo e argumentar acerca dos puntos de vista propios. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB5.8.1. Coñece as teorías filosóficas da relación entre mente e corpo (monismo, dualismo e emerxentismo), e argumenta sobre esas teorías comparando semellanzas e diferenzas, de forma colaborativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCC T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ Present. oral ▪ Textocreat

Bloque 6. A racionalidade práctica

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Racionalidade teórica e práctica. ▪ B6.1. Orixe da ética occidental: Sócrates fronte aos sofistas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Identificar a especificidade da razón na súa dimensión práctica, en tanto que orientadora da acción humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.1.1. Recoñece a función da racionalidade práctica para dirixir a acción humana, aínda recoñecendo os seus vínculos ineludibles coa razón teórica e a intelixencia emocional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.1.2. Explica a orixe da ética occidental no pensamento grego, contrastando, de forma razoada, a concepción socrática coa dos sofistas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. A ética como reflexión sobre a acción moral: carácter, conciencia e madurez moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Recoñecer o obxecto e función da ética. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.2.1. Explica e razoa acerca do obxecto e a función da ética. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Principais teorías sobre a moral humana. ▪ B6.4. Procura da felicidade. ▪ B6.5. A boa vontade: Kant. ▪ B6.6. A xustiza como virtude ético-política. ▪ B6.7. Relativismo e universalismo moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Coñecer e explicar as principais teorías éticas sobre a xustiza e a felicidade, e sobre o desenvolvemento moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.3.1. Expresa de xeito crítico as argumentacións das principais teorías éticas sobre a felicidade e a virtude, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.3.2. Expresa de maneira crítica as argumentacións das principais teorías éticas sobre a xustiza, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.3.3. Analiza textos breves dalgúns dos filósofos representantes das principais teorizacións éticas e sobre o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			desenvolvemento psicolóxico moral do individuo.				<ul style="list-style-type: none"> Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> FIB6.3.4. Usa con rigor termos como ética, moral, acción moral, autonomía, responsabilidade, convención moral, madureza moral, virtude moral, subxectivismo, relativismo e universalismo moral, utilitarismo, deber moral, ética de máximos, ética de mínimos, consenso, xustiza, eudemonismo, hedonismo, emotivismo e utilitarismo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> a b c d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B6.8. Fundamentos filosóficos do Estado. B6.9. Principais interrogantes da filosofía política. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.4. Explicar a función, as características e os principais interrogantes da filosofía política, como a orixe e a lexitimidade do Estado, as relacións entre o individuo e o Estado ou a natureza das leis. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.4.1. Identifica a función, as características e os principais interrogantes da filosofía política. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> FIB6.4.2. Utiliza con rigor conceptos como democracia, Estado, xustiza, dereito, dereitos naturais, Estado democrático e de dereito, legalidade, lexitimidade, convención, contractualismo, alienación, ideoloxía, utopía, entre outros conceptos clave da filosofía política. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> a b c d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B6.10. A xustiza segundo Platón. B6.11. O convencionalismo nos sofistas. B6.12. Realismo político: Maquiavelo. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.5. Coñecer as teorías e os conceptos filosóficos principais que estiveron na base da construción da idea de Estado e das súas funcións, apreciando o papel da filosofía como reflexión crítica. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.5.1. Explica de xeito coherente as formulacións filosófico-políticas de Platón, os sofistas, Maquiavelo, Locke, Montesquieu, Rousseau, Hobbes, Kant, John Stuart Mill, Popper ou Habermas, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.13. Contractualismo: Hobbes, Locke e Rousseau e Montesquieu. ▪ B6.14. A paz perpetua de Kant. ▪ B6.15. Fundamentos filosóficos do capitalismo no século XIX. John Stuart Mill. Alienación e ideoloxía segundo Marx. ▪ B6.16. Disputa política entre Popper e a escola de Frankfurt. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.5.2. Analiza e reflexiona sobre a relación entre individuo e Estado, sobre a base do pensamento dos sofistas, Marx e a escola de Frankfurt. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.5.3. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dalgúns dos autores estudados, nos que se argumente sobre o concepto de Estado, os seus elementos e as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.5.4. Valora e utiliza a capacidade argumentativa, de forma oral e escrita, contra a arbitrariedade, o autoritarismo e a violencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.17. Función do pensamento utópico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.6. Disertar de xeito oral e escrito sobre a utilidade do pensamento utópico, analizando e valorando a súa función, para propor posibilidades alternativas, proxectar ideas innovadoras e avaliar o xa experimentado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.6.1. Reflexiona por escrito sobre as posibilidades do pensamento utópico, e argumenta as súas propias ideas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.18. Legalidade e lexitimidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.7. Distinguir os conceptos de legalidade e lexitimidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.7.1. Describe e compara os conceptos de legalidade e lexitimidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.19. Capacidade simbólica. E. Cassirer. ▪ B6.20. Creatividade. H. Poincaré. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.8. Recoñecer a capacidade simbólica como elemento distintivo da especie humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.8.1. Explica as teses fundamentais de E. Cassirer sobre a capacidade simbólica humana, e as de H. Poincaré sobre o proceso creativo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.21. Estética filosófica: función e características. ▪ B6.22. A arte como instrumento de comprensión e expresión simbólica da realidade. ▪ B6.23. A estética filosófica e a capacidade simbólica do ser humano. A realidade desde a arte, a literatura e a música. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.9. Coñecer o campo da estética, reflexionando sobre as contribucións filosóficas realizadas por tres das construcións simbólicas culturais fundamentais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.9.1. Comprende e usa conceptos como estética, creatividade, creación, símbolo, signo, arte, experiencia estética, mímese, beleza, gusto, subxectividade, xuízo estético e vangarda. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.9.2. Contrasta e relaciona algunhas construcións simbólicas fundamentais no contexto da cultura occidental, e analiza, de xeito colaborativo, textos literarios, audicións musicais e visualizacións de obras de arte para explicar os contidos da unidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.24. Relación da arte coa ética, co coñecemento e coa técnica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.10. Relacionar a creación artística con outros campos como o da ética, o coñecemento e a técnica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.10.1. Diserta sobre a relación e a posibilidade transformadora da realidade humana, a creación artística, a ciencia e a ética. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.25. Sentimento, experiencia e xuízo estético. Beleza. Creación artística e sociedade. Abstracción artística e pensamento metafísico. A arte como xustificación 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.11. Analizar textos en que se comprenda o valor da arte, a literatura e a música como vehículos de transmisión do pensamento filosófico, utilizando con precisión o vocabulario específico propio da 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.11.1. Coñece e describe algúns dos elementos fundamentais da reflexión estética sobre a arte, analizando textos significativos de filósofos como Platón, Schelling, Hume, Kant, Nietzsche, Walter Benjamin, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	ou como crítica da realidade. <ul style="list-style-type: none"> B6.26. Filosofía e arte. Filosofía e literatura. Filosofía e música. 	estética filosófica.	Gadamer, Marcuse ou Adorno, entre outros, e aplica esas ideas ao estudo de diversas obras de arte. <ul style="list-style-type: none"> FIB6.11.2. Entende o valor filosófico da literatura, analizando textos breves de pensadores e literatos como Platón, Santo Agostiño, Calderón de la Barca, Pío Baroja, A. Machado, Voltaire, Goethe, Sartre, Unamuno, Borges ou Camus, entre outros. FIB6.11.3. Coñece a visión filosófica da música a través da análise de textos filosóficos sobre as visións dos pitagóricos, de Platón, Schopenhauer, Nietzsche ou Adorno, entre outros, así como mediante audicións significativas. 				
				<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
				<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> d g h n 	<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.12. Reflexionar por escrito sobre algunhas das temáticas significativas estudadas, argumentando as propias posicións, e ampliar en internet a información aprendida. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.12.1. Diserta de xeito claro e coherente sobre o valor das artes para transmitir ideas filosóficas, e procura e selecciona información en internet que amplíe o xa aprendido. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> b d e 	<ul style="list-style-type: none"> B6.27. Retórica, argumentación e lóxica: a comunicación desde a filosofía. B6.28. Importancia da comunicación e a súa relación coa linguaxe, a verdade e a realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.13. Entender a importancia da comunicación para o desenvolvemento do ser humano e as sociedades. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.13.1. Coñece e manexa con rigor conceptos como símbolo, comunicación, linguaxe formal, lóxica, xuízo lóxico, razoamento, demostración, discurso, elocuencia, orador, retórica, exordio, inventio, dispositivo, argumentación, elocutio, compositio, actio, falacia, debate, negociación, 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			persuasión e concepto universal, entre outros.				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.29. Lóxica proposicional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.14. Coñecer en que consiste a lóxica proposicional e apreciar o seu valor para amosar o razoamento correcto e a expresión do pensamento como condición fundamental para as relacións humanas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.14.1. Utiliza os elementos e as regras do razoamento da lóxica de enunciados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.30. Retórica e composición do discurso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.15. Coñecer as dimensións que forman parte da composición do discurso retórico, e aplicalas na composición de discursos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.15.1. Comprende e explica a estrutura e o estilo da retórica e da argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.15.2. Coñece a estrutura e a orde do discurso, e escribe breves discursos retóricos establecendo coherentemente a exposición e a argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.31. Argumentación: regras e ferramentas do diálogo e a demostración de argumentos. ▪ B6.32. Filosofía da linguaxe: o problema filosófico dos conceptos universais e o erro argumentativo da xeneralización 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.16. Coñecer e utilizar as regras e as ferramentas básicas do discurso baseado na argumentación demostrativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.16.1. Constrúe un diálogo argumentativo no que demostra as súas propias teses mediante as regras e as ferramentas da argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.16.2. Distingue un argumento veraz dunha falacia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	apresurada.		<ul style="list-style-type: none"> FIB6.16.3. Analiza e comenta textos breves e significativos sobre a arte da retórica e a argumentación de Platón, Aristóteles, Cicerón, Quintiliano, Tácito e autores/as contemporáneos/as. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trime 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> b d e m p 	<ul style="list-style-type: none"> B6.33. A filosofía e a empresa como proxecto racional. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.17. Coñecer as posibilidades da filosofía na creación dun proxecto, en xeral, e no ámbito empresarial en particular, e valorar o seu papel potenciador da análise, a reflexión e o diálogo. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.17.1. Utiliza conceptos con sentido filosófico e aplicaos ao contexto empresarial: principios, saber, orde lóxica, finalidade, demostración, razoamento, indución, dedución, argumentación, sentido, significado, creatividade, diálogo, obxectivo/subxectivo, emocións, globalidade e valor, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> b e m p 	<ul style="list-style-type: none"> B6.34. O modo metafísico de preguntar para deseñar un proxecto vital e de empresa. B6.35. Os procesos de cuestionamento e a importancia da definición de obxectivos. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.18. Comprender a importancia do modo de "preguntar radical" da metafísica para proxectar unha idea ou un proxecto vital ou empresarial, facilitando os procesos de cuestionamento e definición das preguntas radicais e as respostas a estas. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.18.1. Formula correctamente os interrogantes filosóficos radicais que deben estar na base da creación dun proxecto, tanto vital como laboral, como "que son?", "que fago?", "por que?", "para que?", "cal é o meu obxectivo?", "cal é o seu sentido, a súa razón de ser?", etc., e saber argumentar a defensa das respostas. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> b m p 	<ul style="list-style-type: none"> B6.36. Proceso de análise racional do conxunto dun sistema, dos elementos que o integran e da orde racional que subxace á estrutura lóxica dun proxecto, 	<ul style="list-style-type: none"> B6.19. Comprender o valor da teoría do coñecemento, a razón crítica e a lóxica para introducir racionalidade na orixe e no desenvolvemento dun proxecto. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.19.1. Deseña un proxecto vital ou empresarial, sobre a base da filosofía, valorando a íntima relación entre os pensamentos e as accións, entre a razón e as emocións, a través do diálogo, da argumentación 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Rúb:Nivel C Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trim 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestiona T.indiv. T.Coop. P.oral Tx cre

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	vital e empresarial.		e a linguaxe filosófica.				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.37. Importancia do diálogo e da defensa argumentativa de proxectos, fins e medios. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.20. Valorar as técnicas do diálogo filosófico, a argumentación e a retórica para organizar a comunicación entre as partes e a resolución de negociacións e de conflitos, para xerar diálogo baseado na capacidade de argumentar correctamente, para definir e comunicar correctamente o obxectivo dun proxecto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.20.1. Coñece e utiliza as ferramentas da argumentación e o diálogo na resolución de dilemas e conflitos dentro dun grupo humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionarios ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.38. Deseño dun proxecto vital e laboral. Papel da Estética no desenvolvemento do pensamento creativo e innovador. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.21. Valorar a capacidade da estética filosófica para favorecer o pensamento creativo e innovador que permite adaptarse e anticiparse aos cambios, xerando innovación e evitando o estancamento, valorando así a función e a importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e o avance dunha cultura, e a transformación da realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.21.1. Valora a posibilidade de crear tarefas innovadoras, valorando a función e a importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e o avance dunha cultura, e a transformación da realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionarios ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ f ▪ m ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.39. Importancia da ética para establecer o sistema de valores no traballo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.22. Comprender e apreciar a función axiolóxica da ética para establecer un sistema de valores que permita mellorar o clima laboral, comprendendo que os valores éticos son clave para lograr o equilibrio entre innovación, sustentabilidade e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.22.1. Realiza un decálogo de valores éticos que deben rexer no mundo laboral e de cara á sociedade e á natureza. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionarios ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.22.2. Valora e diserta sobre a importancia do 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúb:Nivel C 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionarios ▪ T.indiv.

Filosofía. 1º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		competitividade.	traballo para desenvolvernos como seres humanos, para o avance dunha cultura e para transformar a realidade.		▪ Exame: 5		▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre
▪ b ▪ m ▪ p	▪ B6.40. Razón crítica en tanto que reguladora da acción humana.	▪ B6.23. Coñecer e valorar a importancia da razón crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo.	▪ FIB6.23.1. Comprende e valora a importancia da razón crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo.	▪ CSC	▪ Rúb:Nivel C ▪ Exame: 5	▪ 3º trim	▪ Cuestiona ▪ T.indiv. ▪ T.Coop. ▪ P.oral ▪ Tx cre

4.8 METODOLOXÍA.

Ademáis dos principios e estratexias que sinalamos con carácter xeral para todas as materias na Programación do Departamento, a materia de Filosofía de Primeiro de Bacharelato organizarase de acordo cos criterios metodolóxicos seguintes:

-Adaptación ás características do alumnado de Bacharelato, ofrecendo actividades diversificadas de acordo coas capacidades intelectuais propias da etapa.

-Autonomía: facilitar a capacidade do alumnado para aprender por si mesmo.

-Actividade: fomentar a participación do alumnado na dinámica xeral da aula, combinando estratexias que propicien a individualización con outras que fomenten a socialización.

-Motivación: procurar espertar o interese do alumnado pola aprendizaxe que se lle propón.

-Integración e interdisciplinariedade: presentar os contidos cunha estrutura clara,

mostrando as relacións entre os contidos de Filosofía e os doutras disciplinas doutras áreas.

-Rigor e desenvolvemento de capacidades intelectuais de certo nivel (analíticas, explicativas e interpretativas).

-Variedade na metodoloxía, dado que o alumnado aprende a partir de fórmulas moi diversas.

Máis concretamente, estes criterios deben ter en conta os criterios de avaliación transversais a todo o temario de Filosofía de 1.º de Bacharelato, que son os seguintes:

1. Ler comprensivamente e analizar, de forma crítica, textos significativos e breves, pertencentes a pensadores destacados.
2. Argumentar e razoarse propios puntos de vista sobre as temáticas estudadas na unidade, de forma oral e escrita, con claridade e coherencia.
3. Seleccionar e sistematizar información obtida de diversas fontes.
4. Analizar e argumentar sobre propostas filosóficas, elaborando de forma colaboradora esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles, mediante o uso de medios e plataformas dixitais.

Non obstante, resulta conveniente utilizar estratexias didácticas variadas, que combinen, do xeito en que cada un considere máis apropiado, as estratexias expositivas, acompañadas de actividades de aplicación e as estratexias de indagación.

As técnicas didácticas en que poden traducirse estas estratexias son moi diversas. Entre elas destacamos polo seu interese as tres seguintes:

-As tarefas sen unha solución clara e pechada, nas que as distintas opcións son igualmente posibles e válidas, para facer reflexionar o alumnado sobre a complexidade dos problemas humanos e sociais, sobre o carácter relativo e imperfecto das solucións achegadas para eles e sobre a natureza provisional do coñecemento humano.

-O estudo de casos ou feitos e situacións concretas como instrumento para motivar e

facer máis significativo o estudo dos fenómenos xerais e para abordar os procedementos de causalidade múltiple

-Os proxectos de investigación, estudos ou traballos de redacción habitúan o alumnado a afrontar e a resolver problemas con certa autonomía, a formular preguntas e a adquirir experiencia na busca e a consulta autónoma. Ademais, facilítanlle unha experiencia valiosa sobre o traballo dos especialistas na materia.

En calquera das estratexias didácticas adoptadas é esencial a realización de actividades por parte do alumnado.

A corrección das actividades fomenta a participación do alumnado na clase, aclara dúbidas e permítelle ao profesorado coñecer, de forma case inmediata, o grao de asimilación dos conceptos teóricos, o nivel co que se manexan os procedementos e os hábitos de traballo.

4.9 CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

Os criterios de avaliación para a materia de Filosofía de 1º de BAC veñen establecidos no Decreto 86/2015 polo que se establece o currículo para o Bacharelato en Galicia e como desenvolvemento da Lei Orgánica 8/2013 para a mellora da calidade educativa. Tales criterios figuran no punto 7 desta Programación relacionados cos obxectivos xerais e as competencias clave.

O proceso de avaliación establecerá obxectivamente o grao de consecución dos obxectivos fixados e o grao de desenvolvemento e adquisición das competencias clave a partir das aprendizaxes reflectidas nas actividades concretas e nos períodos de temporalización do curso, e tendo como referencia os referidos criterios de avaliación, desenvolvidos en estándares de aprendizaxe avaliábeis. Desesta maneira a avaliación permite a cuantificación dos progresos do alumnado e indica o grao de consecución dos obxectivos establecidos e o grao de adquisición competencial como un proceso formativo ao longo do curso. Igualmente posibilita detectar o nivel de asimilación dos contidos e o o grao de progresión nos procedementos formativos do alumnado, así como tamén as carencias e os aspectos nos que haxa que incidir mediante reforzos.

4.9.1 Procedementos, instrumentos e ponderación.

A constatación de que o alumno acada os distintos estándares de avaliación realizarase por medio de tres procedementos de avaliación: EXAME E/OU CUESTIONARIOS, presentación de TRABALLOS propostos e OBSERVACIÓN directa do alumno.

-O 80% da cualificación corresponde á/ás probas obxectivas individuais.

A superación destas probas esixirá o dominio dos contidos e a adquisición dos obxectivos específicos das unidades implicadas en ditas probas e expresados nos estándares de aprendizaxe recollidos no apartado 6 desta Programación.

-O 15% da cualificación corresponde aos traballos realizados polo alumno.

Valorarase fundamentalmente a realización das tarefas encomendadas diariamente, os traballos de investigación e a súa exposición en clase, así como as contestacións ás cuestións que se lle vaian plantexando. É obrigatorio entregar os traballos que se vaian proponendo como condición para aprobar a avaliación.

-O 5 % restante da cualificación corresponde á observación directa do alumno.

Valorarase a participación na clase, a asistencia, a puntualidade, a colaboración na aula e nas actividades, a actitude e boa disposición, a atención, a presentación e realización das tarefas no tempo estipulado, a contribución ao desenvolvemento de debates, así mo a capacidade de diálogo e tolerancia amosada neles.

PROCEDEMENTO	MÍNIMO	PONDERACIÓN	INSTRUMENTO
Cuestionario/resolución de cuestión	5 puntos sobre 10	80 %	Examen
Exercicios e traballos de clase	Nivel C na rúbrica de avaliación de traballos	15 % A entrega é condición para o aprobado	Rúbrica
Observación directa do alumno	Asistencia, puntualidade e participación regulares	5 %	Observación diaria por parte do profesorado.

Para acadar o nivel de suficiencia (5 puntos) nunha avaliación cómpre acadar polo menos o nivel de suficiencia (metade da puntuación) no apartado 1 (exame), correspondente Á PUNTUACIÓN MÍNIMA REQUIRIDA. De non obterse o nivel de suficiencia neste apartado a cualificación máxima que se poderá obter será de 4 puntos.

Aprobar a avaliación implica acadar un mínimo de 5 puntos tras aplicar estas porcentaxes.

Unha vez aprobadas as tres avaliacións, a **cualificación final** do curso será a media aritmética das tres. Si ao longo do curso existe un progreso nas cualificacións, terase en conta para mellorar a media aritmética.

*** A falta de asistencia aos exames non é recuperable, salvo en caso de xustificación documental médica (en caso de enfermidade) ou de institución oficial (no caso de non asistencia por requirimento para exames ou por causa persoal ineludible). A recuperación dos exames aos que se faltou por causa xustificada farase antes da avaliación, de ser posible, ou posteriormente e farase constar a avaliación no caderno do profesor.

*** Non se pode asistir aos exames con móbiles, ou calquera outro tipo de aparellos. Si o profesorado localiza no exame algún destes aparello ou “chuletas” poderá invalidar a proba ó alumno/a o que suporá suspender a avaliación .

4.9.2 Actividades derecuperación

A recuperación das avaliacións parciais durante o curso consistirá na repetición e entrega dos traballos non realizados ou avaliados negativamente e a repetición dos exames correspondentes. Para a súa corrección e cualificación empregaremos a mesma ponderación que na avaliación ordinaria.

4.9.3 Avaliación extraordinaria

Aqueles alumnos que non superen a cualificación de 5 puntos no cálculo da media das tres avaliacións deberán presentarse a un exame final de todos os estándares de aprendizaxe do curso de características similares aos realizados durante o mesmo. A cualificación do exame establecerase sobre 10 puntos e o alumno deberá acadar cando menos 5 para superar a materia.

4.9.4 Rúbricas para a avaliación de traballos.

TRABALLO ESCRITO	Nivel D	Nivel C (mínimo aceptable)	Nivel B	Nivel A
ESTRUTURA	O traballo contén todas as partes que debe ter a súa estrutura (portada, índice, introdución, corpo, conclusión, bibliografía...).	Falta algunha das partes da estrutura do traballo.	Faltan varias partes da estrutura do traballo.	O traballo só consta dunha ou dúas partes da estrutura.
ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN	A presentación das ideas está organizada e segue unha secuencia lóxica que facilita a lectura. A estrutura está ben secuenciada.	A presentación das ideas está organizada e segue unha secuencia lóxica que facilita a lectura. A estrutura ten algún erro de secuenciación.	A presentación das ideas non sempre está organizada nin segue unha secuencia lóxica, o que dificulta a lectura. A estrutura ten varios erros de secuenciación.	A presentación das ideas está desorganizada e non segue unha secuencia lóxica, o que dificulta a lectura. A estrutura carece de secuenciación.
CONTIDO	O texto mostra un excelente coñecemento do tema, un desenvolvemento completo dos seus diversos aspectos e das ideas, unha elaboración propia da información e mencións ás fontes.	O texto mostra un bo coñecemento do tema, un desenvolvemento bo dos seus diversos aspectos e das ideas, e unha razoable elaboración propia da información, aínda que sen mencións ás fontes de onde se obtivo.	O texto mostra un regular coñecemento do tema, un desenvolvemento limitado dos seus diversos aspectos e das ideas, unha presentación da información literal, sen elaboración propia, e sen mencións ás fontes de onde se obtivo.	O texto mostra un pobre coñecemento do tema e un desenvolvemento inadecuado dos diversos aspectos e ideas, que non fan referencia ao tema proposto.
VOCABULARIO	Utilízase un vocabulario xeral preciso, adecuado e variado, e faise uso dun vocabulario específico do tema tratado.	Utilízase case sempre un vocabulario xeral preciso, adecuado e variado, e un vocabulario específico do tema tratado, pero cométese algún erro.	Utilízase un vocabulario xeral adecuado, pero moi básico, e faise un uso moi limitado do vocabulario específico do tema tratado.	O vocabulario xeral é inadecuado e pobre, e non se fai uso dun vocabulario específico do tema tratado.
GRAMÁTICA	Obsérvase un uso variado e adecuado de estruturas gramaticais complexas, sen erros.	Obsérvase un uso variado e adecuado de estruturas gramaticais complexas, pero aprécianse algúns erros.	Non se fai uso de estruturas gramaticais complexas, senón simples, e aprécianse algúns erros.	Faise un uso incorrecto das estruturas gramaticais e aprécianse moitos erros.

ORTOGRAFÍA	Non comete ningún erro ortográfico.	Comete un ou dous erros ortográficos.	Comete entre tres e cinco erros ortográficos.	Comete máis de cinco erros ortográficos.
-------------------	-------------------------------------	---------------------------------------	---	--

EXPOSICIÓN ORAL	NIVEL D	NIVEL C	NIVEL B	NIVEL A
EXPRESIÓN	<p>Fala coa velocidade adecuada e fai as pausas convenientes durante a intervención.</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade ao longo de toda a súa intervención.</p> <p>Exprésase con fluidez verbal, modula a voz e utiliza un volume adecuado.</p> <p>Mantén o contacto visual coa audiencia durante a exposición, mostrando seguridade e confianza.</p>	<p>Fala coa velocidade adecuada, pero non fai todas as pausas convenientes</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade en case toda a súa intervención</p> <p>Exprésase con fluidez verbal e modula a voz, pero non sempre utiliza un volume adecuado Mantén o contacto visual coa audiencia, aínda que, nalgunha ocasión, só mira a unha sección, mostrando unha lixeira inseguridade e falta de confianza</p>	<p>Fala coa velocidade adecuada en xeral, aínda que demasiado rápido ás veces, e non fai as pausas convenientes.</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade só nalgúns momentos da súa intervención</p> <p>Exprésase con fluidez verbal en ocasións, pero non modula a voz nin utiliza un volume adecuado Mantén o contacto visual só cunha pequena parte da audiencia, dando frecuentes mostras de inseguridade e de falta de confianza.</p>	<p>Fala demasiado rápido e non fai ningunha pausa durante a intervención.</p> <p>Non vocaliza nin pronuncia correctamente, non se entende o que di. Non se expresa con fluidez verbal, nin utiliza un volume adecuado. Non mantén o contacto visual coa audiencia mostrando unha absoluta falta de seguridade e de confianza.</p>
CONTIDO	Demostra que está ben documentado sobre o tema, achegando información e datos, e ofrecendo explicacións ampliadas propias e interesantes.	Demostra estar documentado sobre o tema, do que achega bastantes datos e explicacións	Demostra que ten algún coñecemento do tema, achegando algúns datos e explicacións	Demostra non ter ningún coñecemento sobre o tema e non achega datos nin explicacións.
VOCABULARIO	Usa un vocabulario rico e adecuado durante toda a exposición.	Usa un vocabulario rico e adecuado en case toda a exposición..	Usa un vocabulario básico adecuado en case toda a exposición	Usa un vocabulario pobre e non adecuado durante toda a exposición.
ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN	Presenta a información de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.	Presenta case toda a información de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.	Presenta só algunha parte da exposición de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.	Presenta a información de xeito desorganizado e sen unha secuenciación lóxica
INTERACCIÓN	Interacciona e empatiza coa audiencia, mantendo a súa atención co uso de diferentes técnicas (fai preguntas e bromas, achega experiencias, emprega estratexias...) ao longo de toda a exposición.	Interacciona coa audiencia, mantendo a súa atención co uso de diferentes técnicas na maior parte da exposición	Interacciona esporadicamente coa audiencia, utilizando en raras ocasións algunha técnica, ao longo da exposición	Non interacciona coa audiencia en ningún momento da exposición.

TEMPO	Realiza a exposición no tempo previsto, cunha adecuada distribución do tempo.	Realiza a exposición no tempo previsto, pero precipita o seu final ou atrasa para axustar a distribución do tempo	Non realiza a exposición no tempo previsto, ben por exceso ou ben por defecto, cunha distribución do tempo pouco adecuada.	Non realiza a exposición no tempo previsto, ben por exceso ou ben por defecto, cunha distribución do tempo totalmente inadecuada.
MATERIAIS DE APOIO	. Enriquece toda a exposición con diferentes recursos visuais (fotos, diagramas, mapas, debuxos...) e tecnolóxicos.	Enriquece unha gran parte da exposición con diferentes recursos visuais (fotos, diagramas, mapas, debuxos...) e tecnolóxicos	Enriquece algunha parte da exposición con algún recurso visual ou tecnolóxico	Non utiliza ningún recurso visual nin tecnolóxico no desenvolvemento da exposición.
LINGUAXE XESTUAL E CORPORAL	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma adecuada e necesaria, para apoiar e reforzar a presentación.	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma case sempre adecuada, aínda que, nalgunha ocasión, innecesaria.	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma adecuada só nalgúns momentos e, a miúdo, de forma innecesaria.	Non fai uso da linguaxe xestual e corporal

PRESENTACIÓN MULTIMEDIA	NIVEL D	NIVEL C	NIVEL B	NIVEL A
FONDO / EQUIPOS	En toda a presentación usa fondos de diapositivas orixinais propios, en lugar de equipos xa deseñados	En case toda a presentación usa fondos de diapositivas orixinais propios; nalgunhas utiliza equipos xa deseñados.	Nalgunhas diapositivas usa fondos de diapositivas orixinais propios; nalgunhas utiliza equipos xa deseñados.	Sempre utiliza equipos xa deseñados para os fondos de diapositivas
FONTE	Ao longo da presentación utiliza un tipo de fonte lexible e un tamaño de letra adecuado.	Nalgunha diapositiva utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou un tamaño de letra inadecuado	Na maior parte das diapositivas utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou un tamaño de letra inadecuado.	Ao longo da presentación utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou un tamaño de letra inadecuado
COR	Utiliza fondos que contrasten co texto (escuro-claro). Fai unha boa combinación de cores ao longo de toda a presentación, acorde coa temática que se estea a tratar	Non utiliza, nalgunha diapositiva, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.	Non utiliza, en varias diapositivas, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.	Non utiliza, en moitas diapositivas, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.
ELEMENTOS MULTIMEDIA	Utiliza, ao longo de toda a presentación, diversidade de imaxes, animacións, vídeos e audios, todos eles relacionados coa temática.	Utiliza, en case toda a presentación, diversidade de imaxes, animacións, vídeos ou audios; nalgunhas diapositivas, non se relacionan coa temática	Utiliza, nalgunhas diapositivas da presentación, imaxes, animacións, vídeos ou audios; algúns destes elementos están repetidos ou non se relacionan coa temática..	Non utiliza imaxes, animacións, vídeos ou audios na presentación
CONTIDO	O contido presentado expón o tema proposto de forma profunda e ampliada, e cun	O contido presentado expón o tema proposto de forma profunda e ampliada, e cun tratamento variado; nalgunha	Gran parte do contido presentado é pobre; hai erros ou faltan informacións relevantes.	O contido presentado é pobre e non expón correctamente o tema proposto.

	tratamento variado	ocasión, hai algún erro ou falta algunha información relevante.		
ORGANIZACIÓN DA INFORMACIÓN	Toda a información está organizada de xeito claro e lóxico.	A maior parte da información está organizada de forma clara e lóxica; algunha diapositiva parece fóra de lugar.	Só ocasionalmente a información está organizada de forma clara e lóxica	A información aparece dispersa e sen organización.
CANTIDADE DE INFORMACIÓN	As diapositivas non están saturadas de información	Algunha diapositiva está saturada de información.	Case todas as diapositivas están saturadas de información	As diapositivas están saturadas de información

COMPRESIÓN DE TEXTOS

ASPECTOS	D	C	B	A
Anticipa ou predí de que pode tratar o texto a partir do título.				
Extrae información específica e explícita do texto.				
Identifica as ideas principais e as secundarias.				
Explica de que trata o texto.				
Elabora un resumo a partir da información relevante.				
Sitúa en que parte do texto se encontra a información requirida.				
Relaciona o texto con gráficos ou debuxos.				
Fai preguntas sobre o lido.				

4.10 MEDIDAS ATENCIÓN DIVERSIDADE

É preciso ter en conta os estilos diferentes de aprendizaxe do alumnado e adoptar as medidas oportunas para afrontar esta diversidade. Hai estudantes reflexivos (detéñense na análise dun problema) e estudantes impulsivos (responden moi rapidamente); estudantes

analíticos (pasan lentamente das partes ao todo) e estudantes sintéticos (abordan o tema desde a globalidade); uns traballan durante períodos longos e outros necesitan descansos; algúns necesitan ser reforzados continuamente e outros non; hainos que prefiren traballar sós e hainos que prefiren traballar en pequeno ou gran grupo.

Como actividades de **detección de coñecementos previos** empregaranse as seguintes estratexias:

- Debate e actividade pregunta-resposta sobre o tema introducido polo profesorado, co fin de facilitar unha idea precisa sobre de onde se parte.
- Repaso das nocións xa vistas con anterioridade e consideradas necesarias para a comprensión da unidade, tomando nota das lagoas ou dificultades detectadas.
- Introducción de cada aspecto teórico aténdose ao seu contexto e á súa importancia para temas actuais e cotiáns, sempre que iso sexa posible.

Como actividades **de consolidación** aplicarase:

- Realización de exercicios apropiados e variados co fin de afianzar os contidos teóricos, culturais e léxicos que se vaian traballando na unidade.
- Traballo cos textos e motivos complementarios de cada unidade para asentarse e consolidar os coñecementos adquiridos.

Coas actividades de recuperación e tamén con actividades de ampliación atenderase non só ao alumnado que presentan problemas no proceso de aprendizaxe, senón tamén aqueles que alcanzaron no tempo previsto os obxectivos propostos.

As distintas formas de agrupamento do alumnado e a súa distribución na aula inflúen, sen dúbida, en todo o proceso. Entendendo o proceso educativo como un desenvolvemento comunicativo, é de grande importancia ter en conta o traballo en grupo, recurso que se aplicará en función das actividades que se vaian realizar concretamente, por exemplo, nos debates, exposicións e comentarios de textos, xa que a posta en común de conceptos e ideas individuais xera unha dinámica creativa e de interese no alumnado.

Concederáselle grande importancia ás actividades de traballo persoal e individual; en concreto, actividades de síntese/resumo e nas de consolidación dos conceptos teóricos, así como nas de recuperación e ampliación.

Teremos que acometer, pois, o tratamento da diversidade no Bacharelato desde dúas

vías:

1. A atención á diversidade na programación dos contidos, presentándoos en dúas fases: unha de información xeral e outra de fixación da información básica, que se tratará mediante esquemas, resumos, cadros conceptuais...
2. A atención á diversidade na programación das actividades, como instrumento de atención ás diferenzas individuais do alumnado. A variedade de actividades con distinto nivel de dificultade permiten a adaptación ás diversas capacidades, intereses e motivacións.

4.11 MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

- O alumnado utilizará como recurso básico os apuntamentos de clase, aínda que se recomendará algún libro de texto como apoio e fotocopias dos contidos máis importantes.
- Páxina web de recursos de filosofía do MEC:<http://encina.pntic.mec.es/>
- Recursos audiovisuais en distintos soportes para informar, realizar actividades comentario de texto e debate: Internet, películas, documentais, artigos deprensa.
- Selección de textos dos autores contemplados no programa
- Proposta de lectura a escoller entre diferentes títulos

5. PROGRAMACIÓN

DE

HISTORIA DA FILOSOFÍA

DE

2º CURSO DE BACHARELATO

Índice

- 5.1 Introducción. Contextualización e xustificación da materia.
- 5.2 Obxectivos xerais do bacharelato
- 5.3 Obxectivos xerais da materia.
- 5.4 Competencias básicas
- 5.5 Contidos
- 5.6 Temporalización.
- 5.7 Concreción para cada estándar de aprendizaxe
- 5.8 Metodoloxía didáctica.
- 5.9 Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.
  - 5.9.1 Procedementos de avaliación.
  - 5.9.2 Criterios de cualificación.
  - 5.9.3 Actividades de recuperación
  - 5.9.4 Rúbricas
- 5.10 Atención á diversidade
- 5.11 Materiais e recursos didácticos

5.1 INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A “*Historia da Filosofía*”, ademais de ser unha materia que dá sentido e continuidade desde unha perspectiva histórica ás ideas que se presentaron nas materias de Filosofía de cuarto de ESO e Filosofía de primeiro de bacharelato, contribúe ao desenvolvemento integral dos alumnos e das alumnas de bacharelato, xa que **permite tomar conciencia do seu ser como ser pensante e autónomo, e reflexionar sobre as súas propias crenzas, ideas e conviccións e as do mundo que hai arredor, de xeito crítico e razoado, e rexeitalas e/ou modificalas, ou asumilas como parte de si.** *Historia da Filosofía* non se presenta como un percorrido cronolóxico polas ideas do pensamento occidental sen máis; tampouco debería ser un simple compendio de autores e autoras, senón un intento de achegamento ao esforzo do ser humano por comprender a realidade e o propio ser humano en todas as súas dimensións. Trátase dunha investigación que nos fará máis libres, permitíranos comprender o pasado e o presente, e proxectar solucións sobre os problemas que se nos formulen no futuro. É no pensar de “outros/as” (e con “outros/as”) como se foi configurando ao longo da historia das ideas, como lograremos estimular o noso propio pensamento, ese “sapere aude” kantiano, que nos leve a xerar as nosas propias ideas tendo en conta de onde proceden e respectando as persoas que non pensan coma nós. Ese pensar através do diálogo de distintos/as autores/as e épocas que foron creando aproximacións ou tendencias cara á verdade respecto aos problemas e ás grandes preguntas que se formulou o ser humano ao longo da súa existencia constitúe a *Historia da Filosofía*.

5.2 OBXECTIVOS XERAIS PARA O BACHARELATO

No marco da LOMCE, o Bacharelato ten como finalidade proporcionarlle ao alumnado formación, madureza intelectual e humana, coñecementos e habilidades que lle permitan desenvolver funcións sociais e incorporarse á vida activa con responsabilidade e competencia. Así mesmo, capacitará o alumnado para acceder á educación superior.

O Bacharelato contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española así como

polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa.

b) Consolidar unha madureza persoal e social que lles permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.

c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades existentes e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas con discapacidade.

d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe, e como medio de desenvolvemento persoal.

e) Dominar, tanto na súa expresión oral como escrita, a lingua castelá e, no seu caso, a lingua cooficial da súa comunidade autónoma.

f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.

g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e a comunicación.

h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de forma solidaria no desenvolvemento e a mellora do seu medio social.

i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.

j) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e a tecnoloxía no cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio.

k) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

l) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

n) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

n) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

5.3 OBXECTIVOS XERAIS PARA A MATERIA DE HISTORIA DA FILOSOFÍA.

A Historia da Filosofía é unha materia que pon o alumnado en contacto coa historia das ideas do pensamento occidental, á vez que facilita os recursos necesarios para a comprensión do seu desenvolvemento e as relacións que se dan entre elas. O coñecemento da Historia da Filosofía contribúe á educación de persoas autónomas, con capacidade de pensamento crítico e propio, dado que, como nos ensinou Kant, a filosofía se fundamenta na autonomía da propia razón e no xuízo crítico das ideas, tanto alleas coma propias.

A Historia da Filosofía contribúe ao desenvolvemento persoal e á formación da propia identidade, ao formularlle ao alumnado cuestións de significado profundo sobre a súa propia existencia e o marco social no que se desenvolve, permitíndolle unha maior capacidade de participación nos procesos sociais, culturais e económicos nos que está inmerso e nos cambios da sociedade actual; pero, ademais, contribúe activamente ao desenvolvemento da capacidade de aprendizaxe, que permitirá ao alumnado adquirir as competencias e as habilidades necesarias para o desenvolvemento de actividades complexas e da capacidade de aprender ao longo de toda a vida.

Por todo iso, a Historia da Filosofía preséntase como unha materia que persegue conseguir o logro da maior parte dos obxectivos e as competencias do Bacharelato: tanto os relacionados co desenvolvemento persoal e social (autonomía, capacidade crítica e de diálogo), o exercicio da cidadanía democrática e o desenvolvemento dunha conciencia cívica ou o fomento da igualdade de dereitos entre homes e mulleres, como os que permiten alcanzar os coñecementos, as capacidades do pensamento abstracto e as habilidades da investigación e o traballo intelectual, ademais dos referidos aos hábitos de estudo, aos recursos orais e de uso das tecnoloxías da información e a comunicación e ao afianzamento de actitudes de asertividade, iniciativa e traballo en equipo.

Coa materia de Historia da Filosofía alcánzanse unha gran diversidade de habilidades cognitivas (a través do desenvolvemento do pensamento abstracto), permítese o logro das competencias transversais (como o pensamento crítico, a xestión da diversidade, a creatividade ou a capacidade de comunicar) e transmítense actitudes (como a confianza, o

entusiasmo ou a constancia), ao valorar o esforzo da filosofía por resolver os grandes problemas do ser humano e a súa sociedade en todas as épocas.

A materia preséntase en continuidade coa Filosofía de 4.º de ESO e de 1.º de Bacharelato, desenvolvendo desde a perspectiva histórica as problemáticas que se viron en cursos anteriores, e presentando no pensamento de cada filósofo estudado as súas achegas con respecto aos núcleos temáticos que se trataron nestas materias.

5.4 COMO CONTRIBÚE A MATERIA Á CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Tal e como se describe na LOMCE, todas as áreas ou materias do currículo deben participar no desenvolvemento das distintas competencias do alumnado. Estas, de acordo coas especificacións da lei, son:

- 1.º Comunicación lingüística.
- 2.º Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- 3.º Competencia dixital.
- 4.º Aprender a aprender.
- 5.º Competencias sociais e cívicas.
- 6.º Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- 7.º Conciencia e expresións culturais.

Comunicación lingüística (CCL)

Na medida que a filosofía é unha disciplina fundamentalmente racional, discursiva e conceptual, os estudantes deberán practicar a comprensión textual, a definición de termos específicos da materia, a expresión escrita, a adecuación a certos contextos de comunicación e a comunicación oral en debates e argumentacións na clase.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Na medida en que a filosofía foi historicamente a nai de diferentes disciplinas científicas, e que tamén abordou cuestións como a estrutura do coñecemento científico e as

consecuencias da tecnoloxía para a vida humana, esta competencia é crucial neste proxecto. Diversos autores da historia da filosofía tamén tiveron un papel relevante no desenvolvemento da ciencia moderna, como o caso de Bacon, Galileo ou Descartes, por exemplo.

Competencia dixital (CD)

A competencia dixital trabállase fundamentalmente mediante tarefas de busca en Internet e a preparación de traballos de exposición en clase. Por outra parte, tamén se intenta fomentar o uso de novas tecnoloxías na exposición didáctica por parte do profesorado.

Aprender a aprender (CAA)

Foméntase a autonomía dos estudantes e o seu desenvolvemento como aprendices capaces de xerar novo coñecemento a partir dos contidos impartidos na clase. Así mesmo, na clase pódense traballar actividades orientadas a crear hábitos de esquematización, resumo e definición, que son básicos para posibilitar a autonomía no estudo.

Competencias sociais e cívicas (CSC)

A función social da filosofía e a súa vinculación coa teoría da sociedade implican que a reflexión sobre os valores sociais e morais, os hábitos, etc., sexan parte ineludible do labor filosófico. Por unha parte, intentamos presentar nocións e teorías básicas relativas á natureza social do ser humano. Por outra, ademais, pretendeuse cultivar a capacidade de diálogo e entendemento a través de actividades participativas, como o debate.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIE)

Valores como o liderado, a creatividade, a iniciativa persoal ou a autonomía non son alleos á educación filosófica. Capacidades como a argumentación, o razoamento ou a exposición pública están ligadas ao fomento da iniciativa individual.

Conciencia e expresións culturais (CEC)

A importancia da cultura, a arte, a historia, etc., e a necesaria conciencia do seu valor tamén desempeñan un papel relevante na materia de Filosofía de 1.º de Bacharelato. Mediante a análise de diferentes obras de arte, pretendemos incentivar a conciencia e o gusto estético. Polo demais, a conexión entre a Filosofía e o ámbito da cultura en xeral é evidente, e, por

consequente, é necesario fomentar unha actitude de respecto, tolerancia e coñecemento do amplo patrimonio cultural que constitúe a nosa forma de vida.

5.5 CONTIDOS

A materia está organizada en cinco bloques: o primeiro é transversal e, polo tanto, reaparecerá ao longo de todo o currículo, trátase da análise de textos, a argumentación, as ferramentas de investigación propias da filosofía e as aplicacións das tecnoloxías da información e da comunicación na materia; os outros catro bloques corresponden coas catro épocas máis relevantes da historia no relativo ao pensamento: Grecia Antiga, a Idade Media, a Modernidade e a Ilustración e a filosofía da Idade Contemporánea, que chega a ocuparse de autores/as e problemas actuais. Estes catro bloques están estruturados a través de autores/as salientables, dos/das que se sinala a súa terminoloxía, os textos máis representativos e as súas teorías características, e se contextualizan con outros/as autores/as ou épocas, resaltando á súa vez as súas contribucións á sociedade e á súa época

Bloque 1. Contidos transversais.

B1.1. Comentario de texto.

B1.2. Diálogo filosófico e argumentación.

B1.3. Ferramentas de aprendizaxe e investigación da filosofía.

B1.4. Aplicación das competencias de tecnoloxías da información e da comunicación á historia da filosofía.

Bloque 2. A filosofía na Grecia antiga

B2.1. Orixe da filosofía grega. Os presocráticos: resposta á orixe do cosmos. B2.2. Dialéctica socrática.

B2.3. Convencionalismo democrático e relativismo dos sofistas

B2.4. Platón: ontoloxía e coñecemento; concepción dualista do ser humano; dimensión antropolóxica e política da virtude; o autor e o seu contexto.

B2.5. A física de Demócrito.

B2.6. Problemas da filosofía antiga e solución de Aristóteles.

B2.7. Aristóteles: metafísica, física, coñecemento, ética eudemonista e política. Comparación coa filosofía platónica. O autor e o seu contexto.

B2.8. Doutrinas éticas helenísticas: Epicureísmo, Estoicismo e Escepticismo. B2.9. Científicos helenísticos.

B2.10. A Biblioteca de Alexandría.

Bloque 3. A filosofía medieval

B3.1. Cristianismo e filosofía. Agostiño de Hipona: teoría da iluminación, filosofía da historia, o problema da certeza e a defensa da liberdade.

B3.2. Escolástica medieval. Tomé de Aquino: relacións de razón e fe. Vías para a demostración da existencia de Deus. Lei moral. Relación coa filosofía antiga e coa agostiniana, a xudía e o nominalismo. O autor e o seu contexto.

B3.4. Crise da Escolástica no século XIV: nominalismo de Guillerme de Ockham. Relacións entre razón e fe. Novo pulo para a ciencia.

Bloque 4. A filosofía na Modernidade e na Ilustración

B4.1. A filosofía no Renacemento. Humanismo: novo concepto sobre a natureza humana.

B4.2. F. Bacon. Os prexuízos na investigación do coñecemento. B4.3. Implicacións da revolución científica.

B4.4. Realismo político de Maquiavelo.

B4.5. Descartes: O método, o "cogito" (coñecemento e realidade) e o dualismo antropolóxico.

B4.6. Comparación do autor coa filosofía antiga e medieval, e relación coa Moderna. O autor e o seu contexto.

B4.7. Hume: o coñecemento, crítica á causalidade e á substancia. Emotivismo moral. Comparación coa filosofía anterior. O autor e o seu contexto

B4.8. Locke: liberalismo político.

B4.9. A Ilustración francesa. Rousseau: a crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral.

B4.10. Idealismo transcendental. Kant: as facultades e límites do coñecemento.

B4.11. Lei Moral e paz perpetua.

B4.12. Relación do proxecto ilustrado de Rousseau coa filosofía Moderna e Kant.

B4.13. Comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna.

Bloque 5. A filosofía contemporánea

B5.1. Marx: o materialismo histórico, a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e a súa visión humanista do individuo.

B5.2. Relación de Marx cos problemas da filosofía contemporánea. O autor e o seu contexto.

B5.3. Nietzsche: crítica á metafísica, á moral e á ciencia; a verdade como metá- fora.

B5.4. O superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, e comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea. O autor e o seu contexto.

B5.5. A vontade en Schopenhauer.

B5.6. Filosofía española. Ortega y Gasset: a súa relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, e outras posturas filosóficas. O autor e o seu contexto.

B5.7. Filosofía crítica da escola de Frankfurt. A crítica a razón ilustrada e á idea de progreso.

B5.8. Racionalidade dialóxica de Habermas: os intereses do coñecemento e a acción comunicativa.

B5.9. Contribución de Habermas ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea.

B5.10. Pensamento posmoderno: principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexión sobre a súa vixencia actual.

5.6 TEMPORALIZACIÓN

A distribución de contidos por avaliacións quedará como sigue:

-Primeiro trimestre: Bloques 1e 2.

-Segundo trimestre: Bloques 3 e 4.

-Terceiro trimestre: Bloque 5.

5.7 CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 1. Contidos transversais							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comentario de texto. ▪ B1.2. Diálogo filosófico e argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Realizar a análise de fragmentos dos textos máis salientables da historia da filosofía, e ser capaz de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.1.1. Comprende o sentido global dos textos máis salientables dos/das autores/as estudados/as, recoñecendo a orde lóxica da argumentación e as formulacións que se defenden, e é quen de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 100 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Todo o curso 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado ▪ Exame
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.1.2. Analiza as ideas do texto, identificando a conclusión e os conceptos e as ideas relevantes, e recoñece a súa estrutura e a orde lóxica das súas ideas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 100 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Todo o curso 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado ▪ Exame
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.1.3. Argumenta a explicación das ideas presentes no texto, en relación coa filosofía do/da autor/a e os contidos estudados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 100 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Todo o curso 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado ▪ Exame
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Diálogo filosófico e argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Argumentar con claridade e capacidade crítica, oralmente e por escrito, as súas propias 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.2.1. Argumenta as súas propias opinións con claridade e coherencia, tanto oralmente como por 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> 100 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Todo o curso 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado ▪ Exame

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato

Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ c ▪ d ▪ e 		opiniões sobre os problemas fundamentais da filosofía, dialogando de xeito razoado con outras posicións diferentes.	<p>escrito.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.2.2. Utiliza o diálogo racional na defensa das súas opinións, e valora a diversidade de ideas e, á vez, apoiándose nos aspectos comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	100	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Todo o curso 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado ▪ Exame
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Ferramentas de aprendizaxe e investigación da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Aplicar adecuadamente as ferramentas e os procedementos do traballo intelectual á aprendizaxe da filosofía, realizando traballos de organización e investigación dos contidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.3.1. Sintetiza correctamente a filosofía de cada autor/a, mediante resumos dos seus contidos fundamentais, e clasifícaos nos núcleos temáticos que atravesan a historia da filosofía: realidade, coñecemento, ser humano, ética e política. ▪ HFB1.3.2. Elabora listaxes de vocabulario de conceptos, comprende o seu significado, organizaos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía do autor, e aplícaos con rigor. ▪ HFB1.3.3. Selecciona información de distintas fontes, bibliográficas e de internet, e recoñece as fontes fiables. ▪ HFB1.3.4. Realiza redaccións ou disertacións, traballos de investigación e proxectos que impliquen un esforzo creativo e unha valoración persoal dos problemas filosóficos formulados na historia da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 100 ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Todo o curso ▪ Todo o curso ▪ Todo o curso ▪ Todo o curso 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado ▪ Exame ▪ Produción alumnado ▪ Produción alumnado

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato

Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Aplicación das competencias de tecnoloxías da información e da comunicación á historia da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación na realización e na exposición dos traballos de investigación filosófica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.4.1. Utiliza as ferramentas informáticas e da web 2.0. (wikis, blogs, redes sociais, procesador de textos, presentación de diapositivas ou recursos multimedia, etc.) para o desenvolvemento dos traballos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Todo o curso 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.4.2. Realiza procuras avanzadas en internet sobre os contidos da investigación, e decide os conceptos adecuados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Todo o curso 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.4.3. Colabora en traballos colectivos de investigación sobre os contidos estudados utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Todo o curso 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado

Bloque 2. A filosofía na Grecia antiga

<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Orixe da filosofía grega. Os presocráticos: resposta á orixe do cosmos. ▪ B2.2. Dialéctica socrática. ▪ B2.3. Convencionalismo democrático e relativismo dos sofistas ▪ B2.4. Platón: ontoloxía e coñecemento; concepción dualista do ser humano; dimensión antropolóxica e política da virtude; o autor e o seu contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecer a orixe da filosofía en Grecia e comprender o primeiro gran sistema filosófico, o de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude, en relación coa filosofía presocrática e o xiro antropolóxico de Sócrates e os Sofistas, valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Grecia antiga, e apreciando criticamente o seu discurso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.1.1. Utiliza conceptos de Platón como idea, mundo sensible, mundo intelixible, ben, razón, doxa, episteme, universal, absoluto, dualismo, reminiscencia, transmigración, mímese, methexe, virtude e xustiza, entre outros, e aplícaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 50 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.1.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral como na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 50 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> HFB2.1.3. Distingue as respostas da corrente presocrática en relación á orixe do Cosmos, os conceptos fundamentais da dialéctica de Sócrates e o convencionalismo democrático e o relativismo moral dos sofistas, identificando os problemas da filosofía antiga, e relacionando esas respostas coas solucións achegadas por Platón. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> 50 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Exame
			<ul style="list-style-type: none"> HFB2.1.4. Respecta o esforzo da filosofía de Platón por contribuir ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Grecia antiga, valorando positivamente o diálogo como método filosófico, o nacemento das utopías sociais, o sentido do gobernante-filósofo ou a súa defensa da inclusión das mulleres na educación. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Produción alumnado
<ul style="list-style-type: none"> b d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B2.5. A física de Demócrito. B2.6. Problemas da filosofía antiga e solución de Aristóteles. B2.7. Aristóteles: metafísica, física, coñecemento, ética eudemonista e política. Comparación coa filosofía platónica. O autor e o seu contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Entender o sistema teleolóxico de Aristóteles, en relación co pensamento de Platón e a física de Demócrito, e valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e cos cambios socioculturais da Grecia antiga. 	<ul style="list-style-type: none"> HFB2.2.1. Utiliza con rigor conceptos do marco do pensamento de Aristóteles, como substancia, ciencia, metafísica, materia, forma, potencia, acto, causa, efecto, teleoloxía, lugar natural, indución, dedución, abstracción, alma, monismo, felicidade e virtude, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> 50 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Exame
			<ul style="list-style-type: none"> HFB2.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Aristóteles, examinando a súa concepción da metafísica e da física, o coñecemento, a ética eudemonista e a política, en comparación coas teorías de Platón. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> 50 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Exame

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato

Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> HFB2.2.3. Describe as respostas da física de Demócrito, identificando os problemas da filosofía antiga, e relaciona esas respostas coas solucións achagadas por Aristóteles. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> 50 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Exame
			<ul style="list-style-type: none"> HFB2.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Aristóteles por contribuír ao desenvolvemento do pensamento occidental, valorando positivamente a formulación científica das cuestións. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCC T 	<ul style="list-style-type: none"> Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Produción alumnado
<ul style="list-style-type: none"> d e h l 	<ul style="list-style-type: none"> B2.8. Doutrinas éticas helenísticas: Epicureísmo, Estoicismo e Escepticismo. B2.9. Científicos helenísticos. B2.10. A Biblioteca de Alexandría. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.3. Coñecer as escolas éticas xurdidas no helenismo, como o Epicureísmo, o Estoicismo e o Escepticismo, valorar o seu papel no contexto socio-histórico e cultural da época, e recoñecer a repercusión dos grandes científicos helenísticos, apreciando a gran importancia para occidente da Biblioteca de Alexandría. 	<ul style="list-style-type: none"> HFB2.3.1. Describe as respostas das doutrinas éticas helenísticas, e identifica algúns dos grandes logros da ciencia alexandrina. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCC T 	<ul style="list-style-type: none"> Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> 1º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Produción alumnado
Bloque 3. A filosofía medieval							
<ul style="list-style-type: none"> b c d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Cristianismo e filosofía. Agostiño de Hipona: teoría da iluminación, filosofía da historia, o problema da certeza e a defensa da liberdade. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Explicar a orixe do pensamento cristián e o seu encontro coa filosofía a través das ideas fundamentais de Agostiño de Hipona, apreciando a súa defensa da liberdade, da verdade e do coñecemento interior ou a historia. 	<ul style="list-style-type: none"> HFB3.1.1. Explica o encontro da filosofía e a relixión cristiá nas súas orixes, a través das teses centrais do pensamento de Agostiño de Hipona. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> 50 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Exame
<ul style="list-style-type: none"> d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Escolástica medieval. Tomé de Aquino: relacións de razón e fe. Vías para a demostración da existencia de Deus. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Coñecer a síntese de Tomé de Aquino, en relación co agostinismo, a filosofía árabe e xudía, e o nominalismo, e valorar a súa influencia 	<ul style="list-style-type: none"> HFB3.2.1. Define conceptos de Tomé de Aquino, como razón, fe, verdade, deus, esencia, existencia, creación, inmortalidade, lei natural, 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> 50 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Exame

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	Lei moral. Relación coa filosofía antiga e coa agostiniana, a xudía e o nominalismo. O autor e o seu contexto.	no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Media.	lei positiva e precepto, entre outros, e aplícaa con rigor.				
			<ul style="list-style-type: none"> HFB3.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Tomé de Aquino, distinguindo a relación entre fe e razón, as vías de demostración da existencia de Deus, e a lei moral, en comparación coas teorías da filosofía Antiga. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> 50 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Exame
			<ul style="list-style-type: none"> HFB3.2.3. Discrimina as respostas do agostinismo, a filosofía árabe e xudía, e o nominalismo, identificando os problemas da filosofía medieval, en relación coas solucións achegadas por Tomé de Aquino. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> 50 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Exame
			<ul style="list-style-type: none"> HFB3.2.4. Valora o esforzo da filosofía de Tomé de Aquino por contribuír ao desenvolvemento das ideas e os cambios sociais da Idade Media, xulgando positivamente a universalidade da lei moral. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Produción alumnado
<ul style="list-style-type: none"> d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Crise da Escolástica no século XIV: nominalismo de Guillerme de Ockham. Relacións entre razón e fe. Novo pulo para a ciencia. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Coñecer algunha das teorías centrais do pensamento de Guillerme de Ockham, cuxa reflexión crítica supuxo a separación entre razón e fe, a independencia da filosofía e o novo pulo para a ciencia. 	<ul style="list-style-type: none"> HFB3.3.1. Coñece as teses centrais do nominalismo de Guillerme de Ockham e a súa importancia para a entrada na modernidade. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> 2º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Produción alumnado
Bloque 4. A filosofía na Modernidade e na Ilustración							

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato

Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. A filosofía no Renacemento. Humanismo: novo concepto sobre a natureza humana. ▪ B4.2. F. Bacon. Os prexuízos na investigación do coñecemento. ▪ B4.3. Implicacións da revolución científica. ▪ B4.4. Realismo político de Maquiavelo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Comprender a importancia do xiro do pensamento occidental que se deu no Renacemento e que anticipa a modernidade, valorando o novo humanismo que enxalza a "dignitas hominis", a investigación dos prexuízos do coñecemento de F. Bacon e as implicacións da Revolución Científica, e coñecer as teses fundamentais do realismo político de N. Maquiavelo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.1.1. Comprende a importancia intelectual do xiro do pensamento científico que se deu no Renacemento, e describe as respostas da filosofía humanista sobre a natureza humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCC T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.1.2. Explica as ideas ético-políticas fundamentais de N. Maquiavelo e compáraas cos sistemas ético-políticos anteriores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Descartes: O método, o "<i>cogito</i>" (coñecemento e realidade) e o dualismo antropolóxico. ▪ B4.6. Comparación do autor coa filosofía antiga e medieval, e relación coa Moderna. O autor e o seu contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Entender o racionalismo de Descartes, distinguíndoo e relacionándoo coa filosofía humanista e o monismo panteísta de Spinoza, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.2.1. Identifica conceptos de Descartes como razón, certeza, método, dúbida, hipótese, "<i>cogito</i>", idea, substancia e subxectivismo, entre outros, e aplicaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 50 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Descartes, analizando o método e a relación entre coñecemento e realidade a partir do "<i>cogito</i>" e o dualismo no ser humano, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 50 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.2.3. Identifica os problemas da filosofía moderna e relaciónaos coas solucións aportadas por Descartes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Descartes por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato

Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			socioculturais da Idade Moderna, e valora a universalidade da razón cartesiana.				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.7. Hume: o coñecemento, crítica á causalidade e á substancia. Emotivismo moral. Comparación coa filosofía anterior. O autor e o seu contexto ▪ B4.8. Locke: liberalismo político. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Coñecer o empirismo de Hume en relación co liberalismo político de Locke, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.3.1. Utiliza conceptos de Hume como escepticismo, crítica, experiencia, percepción, inmanencia, asociación, impresións, ideas, hábito, contradición, causa, crenza, sentimento, mérito, utilidade, felicidade, contrato social, liberdade e deber, entre outros, e úsaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 100 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.3.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Hume, distinguindo os principios e os elementos do coñecemento respecto á verdade, a crítica á causalidade e á substancia, e o emotivismo moral, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval, e co racionalismo moderno. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCC T 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.3.3. Coñece e explica as ideas centrais do liberalismo político de Locke, identificando os problemas da filosofía moderna, e relaciónaas coas solucións aportadas por Hume. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 50 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.3.4. Valora o esforzo da filosofía de Hume por contribuir ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, xulgando positivamente a procura da felicidade colectiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato

Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.9. A Ilustración francesa. Rousseau: a crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Coñecer os principais ideais dos ilustrados franceses, afondando no pensamento de J.J. Rousseau, e valorar a importancia do seu pensamento para o xurdimento da democracia mediante unha orde social acorde coa natureza humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.4.1. Comprende os ideais que impulsaron os ilustrados franceses, e explica o sentido e transcendencia do pensamento de Rousseau, a súa crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.10. Idealismo transcendental. Kant: as facultades e límites do coñecemento. ▪ B4.11. Lei Moral e paz perpetua. ▪ B4.12. Relación do proxecto ilustrado de Rousseau coa filosofía Moderna e Kant. ▪ B4.13. Comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Comprender o idealismo crítico de Kant, en relación co racionalismo de Descartes, o empirismo de Hume e a filosofía ilustrada de Rousseau, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.5.1. Aplica conceptos de Kant como sensibilidade, entendemento, razón, crítica, transcendental, ciencia, innato, xuízo, a priori, a posteriori, facultade, intuición, categoría, ilusión transcendental, idea, lei, fenómeno, nónimo, vontade, deber, imperativo categórico, autonomía, postulado, liberdade, dignidade, persoa, paz e pacto, entre outros, e utilízalos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 50 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.5.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Kant, analizando as facultades e os límites do coñecemento, a lei moral e a paz perpetua, comparándoas coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 50 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.5.3. Describe a teoría política de Rousseau, identificando os problemas da filosofía moderna e relacionándoa coas solucións achegadas por Kant. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato

Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> HFB4.5.4. Respecta e razoa o esforzo da filosofía de Kant por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a dignidade e a procura da paz entre as nacións 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Produción do alumno
Bloque 5. A filosofía contemporánea							
<ul style="list-style-type: none"> b c d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Marx: o materialismo histórico, a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e a súa visión humanista do individuo. B5.2. Relación de Marx cos problemas da filosofía contemporánea. O autor e o seu contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Entender o materialismo histórico de Marx, en relación co idealismo de Hegel e con Feuerbach, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> HFB5.1.1. Identifica conceptos de Marx como dialéctica, materialismo histórico, praxe, alienación, infraestrutura, superestruturas, forzas produtivas, medios de produción, loita de clases, traballo, plusvalor e humanismo, entre outros, e utilízalos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> 50 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Exame
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.1.2. Coñece e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Marx, examinando o materialismo histórico e a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e expón a súa visión humanista do individuo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> 50 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Exame
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.1.3. Identifica os problemas da filosofía contemporánea en relación coas solucións achegadas por Marx. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Produción alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.1.4. Valora o esforzo da filosofía de Marx por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, xulgando positivamente a defensa da igualdade social. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Produción do alumno

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato

Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Nietzsche: crítica á metafísica, á moral e á ciencia; a verdade como metáfora. ▪ B5.4. O superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, e comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea. O autor e o seu contexto. ▪ B5.5. A vontade en Schopenhauer. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Comprender o vitalismo de Nietzsche en relación co vitalismo de Schopenhauer, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.2.1. Define conceptos de Nietzsche como crítica, traxedia, intuición, metáfora, convención, perspectiva, xenealoxía, transvaloración, nihilismo, superhome, vontade de poder, e eterno retorno, entre outros, e aplicaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 50 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Nietzsche, considerando a crítica á metafísica, á moral e á ciencia, a verdade como metáfora, e a afirmación do superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, en comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 50 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.2.3. Distingue as respostas de Schopenhauer na súa afirmación da vontade e identifica os problemas da filosofía contemporánea, en relación coas solucións achegadas por Nietzsche. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.2.4. Estima o esforzo da filosofía de Nietzsche por contribuir ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora a defensa da verdade e da liberdade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.6. Filosofía española. Ortega y Gasset: a súa relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, e outras posturas filosóficas. O autor e o seu contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Entender o raciovitalismo de Ortega y Gasset en relación con figuras da filosofía española, como Unamuno, e do pensamento europeo, e valorar as influencias que recibe e a repercusión do seu pensamento no desenvolvemento das ideas e a rexeneración social, cultural e política de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.3.1. Utiliza conceptos de Ortega y Gasset e aplicaos con rigor, como obxectivismo, ciencia, europeización, filosofía, mundo, circunstancia, perspectiva, razón vital, raciovitalismo, vida, categoría, liberdade, idea, crenza, historia, razón histórica, xeración, home-masa e home selecto, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 50 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.3.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía e da análise social de Ortega y Gasset, en relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.3.3. Respecta o esforzo da filosofía de Ortega y Gasset por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais e culturais da Idade Contemporánea española, e valorao seu compromiso coa defensa da cultura e da democracia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produción alumnado
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.7. Filosofía crítica da escola de Frankfurt. A crítica a razón ilustrada e á idea de progreso. ▪ B5.8. Racionalidade dialóxica de Habermas: os intereses do coñecemento e a acción comunicativa. ▪ B5.9. Contribución de Habermas ao 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Coñecer as teses fundamentais da crítica da Escola de Frankfurt, analizando a racionalidade dialóxica de Habermas, relacionándoo coa filosofía crítica da Escola de Frankfurt, e valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.4.1. Identifica conceptos de Habermas, como coñecemento, interese, consenso, verdade, enunciado, comunicación, desigualdade, ou mundo da vida, e conceptos da filosofía posmoderna, como deconstrución, diferenza, cultura, texto, arte, e comunicación, entre outros, aplicándoos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 50 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato

Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	<p>desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea.</p> <ul style="list-style-type: none"> B5.10. Pensamento posmoderno: principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexión sobre a súa vivencia actual. 	<p>Coñecer as teses máis definitivas do pensamento posmoderno, identificando as teses fundamentais de Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e valorar criticamente a súa repercusión no pensamento filosófico a partir de finais do século XX.</p>	<ul style="list-style-type: none"> HFB5.4.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías da filosofía de Habermas, distinguindo os intereses do coñecemento e a acción comunicativa, e as teorías fundamentais da posmodernidade, analizando a deconstrución da modernidade desde a multiplicidade da sociedade da comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Produción alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.4.3. Identifica as respostas da filosofía crítica da escola de Frankfurt e reflexiona sobre elas, identificando os problemas da filosofía contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Exame
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.4.4. Estima o esforzo da filosofía de Habermas e do pensamento posmoderno por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora o seu esforzo na defensa do diálogo racional e o respecto á diferenza. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Produción alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.4.5. Coñece as teses características do pensamento posmoderno, como a crítica á razón ilustrada, á idea de progreso, ao pensamento totalizador e á trivialización da existencia, o crepúsculo do deber, ou a perda do suxeito fronte á cultura de masas, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Produción alumnado
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.4.6. Explica e argumenta sobre as principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 	<ul style="list-style-type: none"> 3º trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> Produción alumnado

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			Baudrillard, e reflexiona sobre a súa vixencia.				

5.9 AVALIACIÓN

Os criterios de avaliación para a materia de Historia da Filosofía de 2º de BAC veñen establecidos no Decreto 86/2015 polo que se establece o currículo para o Bacharelato en Galicia e como desenvolvemento da Lei Orgánica 8/2013 para a mellora da calidade educativa.

O proceso de avaliación establecerá obxectivamente o grao de consecución dos obxectivos fixados e o grao de desenvolvemento e adquisición das competencias clave.

5.9.1 PROCEDEMENTOS INSTRUMENTOS E PONDERACIÓN

A constatación de que o alumno acada os distintos estándares realizarase por medio de tres procedementos de avaliación:

1. PROBAS ESCRITAS
2. EXERCICIOS e/ou TRABALLOS
3. OBSERVACIÓN directa do alumno.

PONDERACIÓN

-O 85 % da cualificación corresponde ás probas obxectivas individuais.

A superación destas probas esixirá o dominio dos contidos e a adquisición dos obxectivos específicos das unidades implicadas en ditas probas e expresados nos estándares de aprendizaxe recollidos no apartado 7 desta Programación. Tamén se valorará a presentación, redacción, e corrección ortográfica. A súa ponderación será do 10 % da nota.

-O 10 % da cualificación corresponde aos exercicios e traballos realizados polo alumno.

Valorarase fundamentalmente a realización das tarefas encomendadas diariamente, os traballos de investigación e a súa exposición en clase, así como as contestacións ás cuestións

que se lle vaian plantexando. Non se recollerán exercicios ou traballos fóra do prazo marcado.

-O 5 % restante da cualificación corresponde á observación directa do alumno.

Valorarase a participación na clase, a asistencia, a puntualidade, a colaboración na aula e nas actividades, a actitude e boa disposición, a atención, a presentación e realización das tarefas no tempo estipulado, a contribución ao desenvolvemento de debates, así como a capacidade de diálogo e tolerancia amosada neles.

PROCEDEMENTO	MÍNIMO	PONDERACIÓN	INSTRUMENTO
Cuestionario (1/2 por av.)	5 puntos sobre 10	85 %	Exame
Exercicios e traballos.	Nivel C na rúbrica de avaliación de traballos.	10 %	Rúbrica
Observación directa do alumno	Asistencia, puntualidade e participación regulares	5 %	Observación diaria por parte do profesorado.

Para acadar o nivel de suficiencia (5 puntos) nunha avaliación compre acadar polo menos o nivel de suficiencia (metade da puntuación) no apartado 1 (exame), correspondente Á PUNTUACIÓN MÍNIMA REQUIRIDA. De non obterse o nivel de suficiencia neste apartado a cualificación máxima que se poderá obter será de 4 puntos.

Aprobar a avaliación implica acadar un mínimo de 5 puntos tras aplicar estas porcentaxes.

Unha vez aprobadas as tres avaliacións, a **cualificación final** do curso será a media aritmética das tres. Si ao longo do curso existe un progreso nas cualificacións, terase en conta para mellorar a media aritmética.

*** A falta de asistencia aos exames non é recuperable, salvo en caso de xustificación documental médica (en caso de enfermidade) ou de institución oficial (no caso de non asistencia por requirimento para exames ou por causa persoal ineludible). A recuperación

dos exames aos que se faltou por causa xustificada farase antes da avaliación, de ser posible, ou posteriormente e farase constar a avaliación no caderno do profesor.

*** Non se pode asistir aos exames con móbiles, ou calquera outro tipo de aparellos. Si o profesorado localiza no exame algún destes aparello ou “chuletas” poderá invalidar a proba ó alumno/a o que suporá suspender a avaliación .

5.9.2 ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN

A recuperación das avaliacións parciais durante o curso consistirá na realización dun exame que permita demostrar que se ten acadado o nivel prescrito. Este exame terá a mesma forma e contidos que o exame proposto para as avaliación ordinarias. Non se contempla a recuperación dos traballos ou exercicios de aula fora do prazo proposto.

5.9.3 AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Aqueles alumnos que non acaden a cualificación de 5 puntos no cálculo da media das tres avaliacións deberán presentarse a un exame final de todos os estándares de aprendizaxe do curso de características similares aos realizados durante o mesmo. A cualificación do exame establecerase sobre 10 puntos e o alumno deberá acadar cando menos 5 para superar a materia.

5.9.4 RÚBRICAS

TRABALLO ESCRITO	Nivel D	Nivel C (mínimo aceptable)	Nivel B	Nivel A
ESTRUTURA	O traballo contén todas as partes que debe ter a súa estrutura (portada, índice, introdución, corpo, conclusión, bibliografía...).	Falta algunha das partes da estrutura do traballo.	Faltan varias partes da estrutura do traballo.	O traballo só consta dunha ou dúas partes da estrutura.
ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN	A presentación das ideas está organizada e segue unha secuencia lóxica que facilita a lectura. A estrutura está ben secuenciada.	A presentación das ideas está organizada e segue unha secuencia lóxica que facilita a lectura. A estrutura ten algún erro de secuenciación.	A presentación das ideas non sempre está organizada nin segue unha secuencia lóxica, o que dificulta a lectura. A estrutura ten varios erros de secuenciación.	A presentación das ideas está desorganizada e non segue unha secuencia lóxica, o que dificulta a lectura. A estrutura carece de secuenciación.

CONTIDO	O texto mostra un excelente coñecemento do tema, un desenvolvemento completo dos seus diversos aspectos e das ideas, unha elaboración propia da información e mencións ás fontes.	O texto mostra un bo coñecemento do tema, un desenvolvemento bo dos seus diversos aspectos e das ideas, e unha razoable elaboración propia da información, aínda que sen mencións ás fontes de onde se obtivo.	O texto mostra un regular coñecemento do tema, un desenvolvemento limitado dos seus diversos aspectos e das ideas, unha presentación da información literal, sen elaboración propia, e sen mencións ás fontes de onde se obtivo.	O texto mostra un pobre coñecemento do tema e un desenvolvemento inadecuado dos diversos aspectos e das ideas, que non fan referencia ao tema proposto.
VOCABULARIO	Utilízase un vocabulario xeral preciso, adecuado e variado, e faise uso dun vocabulario específico do tema tratado.	Utilízase case sempre un vocabulario xeral preciso, adecuado e variado, e un vocabulario específico do tema tratado, pero cométese algún erro.	Utilízase un vocabulario xeral adecuado, pero moi básico, e faise un uso moi limitado do vocabulario específico do tema tratado.	O vocabulario xeral é inadecuado e pobre, e non se fai uso dun vocabulario específico do tema tratado.
GRAMÁTICA	Obsérvase un uso variado e adecuado de estruturas gramaticais complexas, sen erros.	Obsérvase un uso variado e adecuado de estruturas gramaticais complexas, pero aprécianse algúns erros.	Non se fai uso de estruturas gramaticais complexas, senón simples, e aprécianse algúns erros.	Faise un uso incorrecto das estruturas gramaticais e aprécianse moitos erros.
ORTOGRAFÍA	Non comete ningún erro ortográfico.	Comete un ou dous erros ortográficos.	Comete entre tres e cinco erros ortográficos.	Comete máis de cinco erros ortográficos.

EXPOSICIÓN ORAL	NIVEL D	NIVEL C	NIVEL B	NIVEL A
EXPRESIÓN	<p>Fala coa velocidade adecuada e fai as pausas convenientes durante a intervención.</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade ao longo de toda a súa intervención.</p> <p>Exprésase con fluidez verbal, modula a voz e utiliza un volume adecuado.</p> <p>Mantén o contacto visual coa audiencia durante a exposición, mostrando seguridade e confianza.</p>	<p>Fala coa velocidade adecuada, pero non fai todas as pausas convenientes</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade en case toda a súa intervención</p> <p>Exprésase con fluidez verbal e modula a voz, pero non sempre utiliza un volume adecuado</p> <p>Mantén o contacto visual coa audiencia, aínda que, nalgunha ocasión, só mira a unha sección, mostrando unha lixeira inseguridade e falta de confianza</p>	<p>Fala coa velocidade adecuada en xeral, aínda que demasiado rápido ás veces, e non fai as pausas convenientes.</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade só nalgúns momentos da súa intervención</p> <p>Exprésase con fluidez verbal en ocasións, pero non modula a voz nin utiliza un volume adecuado</p> <p>Mantén o contacto visual só cunha pequena parte da audiencia, dando frecuentes mostras de inseguridade e de falta de confianza.</p>	<p>Fala demasiado rápido e non fai ningunha pausa durante a intervención.</p> <p>Non vocaliza nin pronuncia correctamente, non se entende o que di.</p> <p>Non se expresa con fluidez verbal, nin utiliza un volume adecuado.</p> <p>Non mantén o contacto visual coa audiencia mostrando unha absoluta falta de seguridade e de confianza.</p>
CONTIDO	<p>Demostra que está ben documentado sobre o tema, achegando información e datos, e ofrecendo explicacións ampliadas propias e interesantes.</p>	<p>Demostra estar documentado sobre o tema, do que achega bastantes datos e explicacións</p>	<p>Demostra que ten algún coñecemento do tema, achegando algúns datos e explicacións</p>	<p>Demostra non ter ningún coñecemento sobre o tema e non achega datos nin explicacións.</p>
VOCABULARIO	<p>Usa un vocabulario rico e adecuado durante toda a exposición.</p>	<p>Usa un vocabulario rico e adecuado en case toda a exposición..</p>	<p>Usa un vocabulario básico adecuado en case toda a exposición</p>	<p>Usa un vocabulario pobre e non adecuado durante toda a exposición.</p>
ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN	<p>Presenta a información de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.</p>	<p>Presenta case toda a información de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.</p>	<p>Presenta só algunha parte da exposición de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.</p>	<p>Presenta a información de xeito desorganizado e sen unha secuenciación lóxica</p>
INTERACCIÓN	<p>Interacciona e empatiza coa audiencia, mantendo a súa atención co uso de diferentes técnicas (fai preguntas e bromas, achega experiencias, emprega estratexias...) ao longo de toda a exposición.</p>	<p>Interacciona coa audiencia, mantendo a súa atención co uso de diferentes técnicas na maior parte da exposición</p>	<p>Interacciona esporadicamente coa audiencia, utilizando en raras ocasións algunha técnica, ao longo da exposición</p>	<p>Non interacciona coa audiencia en ningún momento da exposición.</p>
TEMPO	<p>Realiza a exposición no tempo previsto, cunha adecuada distribución do tempo.</p>	<p>Realiza a exposición no tempo previsto, pero precipita o seu final ou atrásao para axustar a distribución do tempo</p>	<p>Non realiza a exposición no tempo previsto, ben por exceso ou ben por defecto, cunha distribución do tempo pouco adecuada.</p>	<p>Non realiza a exposición no tempo previsto, ben por exceso ou ben por defecto, cunha distribución do tempo totalmente inadecuada.</p>
MATERIAIS DE	<p>. Enriquece toda a exposición con diferentes recursos visuais (fotos,</p>	<p>Enriquece unha gran parte da exposición con diferentes recursos visuais</p>	<p>Enriquece algunha parte da exposición con algún recurso visual ou</p>	<p>Non utiliza ningún recurso visual nin tecnolóxico no</p>

APOIO	diagramas, mapas, debuxos...) e tecnolóxicos.	(fotos, diagramas, mapas, debuxos...) e tecnolóxicos	tecnolóxico	desenvolvemento da exposición.
LINGUAXE XESTUAL E CORPORAL	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma adecuada e necesaria, para apoiar e reforzar a presentación.	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma case sempre adecuada, aínda que, nalgũa ocasión, innecesaria.	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma adecuada só nalgúns momentos e, a miúdo, de forma innecesaria.	Non fai uso da linguaxe xestual e corporal

PRESENTACIÓN MULTIMEDIA	NIVEL D	NIVEL C	NIVEL B	NIVEL A
FONDO / EQUIPOS	En toda a presentación usa fondos de diapositivas orixinais propios, en lugar de equipos xa deseñados	En case toda a presentación usa fondos de diapositivas orixinais propios; nalgunhas utiliza equipos xa deseñados.	Nalgunhas diapositivas usa fondos de diapositivas orixinais propios; nalgunhas utiliza equipos xa deseñados.	Sempre utiliza equipos xa deseñados para os fondos de diapositivas
FONTE	Ao longo da presentación utiliza un tipo de fonte lexible e un tamaño de letra adecuado.	Nalgunha diapositiva utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou un tamaño de letra inadecuado	Na maior parte das diapositivas utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou un tamaño de letra inadecuado.	Ao longo da presentación utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou un tamaño de letra inadecuado
COR	Utiliza fondos que contrasten co texto (escuro-claro). Fai unha boa combinación de cores ao longo de toda a presentación, acorde coa temática que se estea a tratar	Non utiliza, nalgunha diapositiva, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.	Non utiliza, en varias diapositivas, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.	Non utiliza, en moitas diapositivas, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.
ELEMENTOS MULTIMEDIA	Utiliza, ao longo de toda a presentación, diversidade de imaxes, animacións, vídeos e audios, todos eles relacionados coa temática.	Utiliza, en case toda a presentación, diversidade de imaxes, animacións, vídeos ou audios; nalgunhas diapositivas, non se relacionan coa temática	Utiliza, nalgunhas diapositivas da presentación, imaxes, animacións, vídeos ou audios; algúns destes elementos están repetidos ou non se relacionan coa temática..	Non utiliza imaxes, animacións, vídeos ou audios na presentación
CONTIDO	O contido presentado expón o tema proposto de forma profunda e ampliada, e cun tratamento variado	O contido presentado expón o tema proposto de forma profunda e ampliada, e cun tratamento variado; nalgunha ocasión, hai algún erro ou falta algunha información relevante.	Gran parte do contido presentado é pobre; hai erros ou faltan informacións relevantes.	O contido presentado é pobre e non expón correctamente o tema proposto.
ORGANIZACIÓN DA INFORMACIÓN	Toda a información está organizada de xeito claro e lóxico.	A maior parte da información está organizada de forma clara e lóxica; algunha diapositiva parece fóra de lugar.	Só ocasionalmente a información está organizada de forma clara e lóxica	A información aparece dispersa e sen organización.
	As diapositivas non	Algunha diapositiva está	Case todas as diapositivas	As diapositivas están

CANTIDADE DE INFORMACIÓN	están saturadas de información	saturada de información.	están saturadas de información	saturadas de información
---------------------------------	--------------------------------	--------------------------	--------------------------------	--------------------------

5.10 MEDIDAS ATENCIÓN DIVERSIDADE

É preciso ter en conta os estilos diferentes de aprendizaxe dos alumnos e alumnas e adoptar as medidas oportunas para afrontar esta diversidade. Hai estudantes reflexivos (detéñense na análise dun problema) e estudantes impulsivos (responden moi rapidamente); estudantes analíticos (pasan lentamente das partes ao todo) e estudantes sintéticos (abordan o tema desde a globalidade); uns traballan durante períodos longos e outros necesitan descansos; algúns necesitan ser reforzados continuamente e outros non; hainos que prefiren traballar sós e hainos que prefiren traballar en pequeno ou gran grupo.

Como actividades de **detección de coñecementos previos** empregaranse as seguintes estratexias:

- Debate e actividade pregunta-resposta sobre o tema introducido polo profesorado, co fin de facilitar unha idea precisa sobre de onde se parte.
- Repaso das nocións xa vistas con anterioridade e consideradas necesarias para a comprensión da unidade, tomando nota das lagoas ou dificultades detectadas.
- Introducción de cada aspecto teórico aténdose ao seu contexto e á súa importancia para temas actuais e cotiáns, sempre que iso sexa posible.

Como actividades **de consolidación** aplicarase:

- Realización de exercicios apropiados e variados co fin de afianzar os contidos teóricos, culturais e léxicos que se vaian traballando na unidade.
- Traballo cos textos e motivos complementarios de cada unidade para asentarse e consolidar os coñecementos adquiridos.

Coas actividades de recuperación e tamén con actividades de ampliación atenderase non só ao alumnado que presenta problemas no proceso de aprendizaxe, senón tamén aqueles que alcanzaron no tempo previsto os obxectivos propostos.

As distintas formas de agrupamento do alumnado e a súa distribución na aula inflúen, sen

dúbida, en todo o proceso. Entendendo o proceso educativo como un desenvolvemento comunicativo, é de grande importancia ter en conta o traballo en grupo, recurso que se aplicará en función das actividades que se vaian realizar concretamente, por exemplo, nos debates, exposicións e comentarios de textos, xa que a posta en común de conceptos e ideas individuais xera unha dinámica creativa e de interese no alumnado.

Concederáselle grande importancia ás actividades de traballo persoal e individual; en concreto, actividades de síntese/resumo e nas de consolidación dos conceptos teóricos, así como nas de recuperación e ampliación.

Teremos que acometer, pois, o tratamento da diversidade no Bacharelato desde dúas vías:

1. A atención á diversidade na programación dos contidos, presentándoos en dúas fases: unha de información xeral e outra de fixación da información básica, que se tratará mediante esquemas, resumos, cadros conceptuais...
2. A atención á diversidade na programación das actividades, como instrumento de atención ás diferenzas individuais dos alumnos e alumnas. A variedade de actividades con distinto nivel de dificultade permiten a adaptación ás diversas capacidades, intereses e motivacións.

5.11 RECURSOS DIDÁCTICOS

- O alumnado utilizará como recurso básico os apuntamentos de clase, aínda que se recomendará algún libro de texto como apoio e fotocopias dos contidos máis importantes.
- Páxina web de recursos de filosofía do MEC:<http://encina.pntic.mec.es/>
- Recursos audiovisuais en distintos soportes para informar, realizar actividades comentario de texto e debate: Internet, películas, documentais, artigos de prensa.
- Selección de textos dos autores contemplados no programa
- Proposta de lectura a escoller entre diferentes títulos

6. PROGRAMACIÓN DE PSICOLOXÍA

DE

2º CURSO DE BACHARELATO

índice

- 6.1 Introducción. Contextualización e xustificación da materia.
- 6.2 Obxectivos xerais do bacharelato
- 6.3 Obxectivos xerais da materia.
- 6.4 Competencias básicas
- 6.5 Contidos
- 6.6 Temporalización.
- 6.7 Concreción para cada estándar de aprendizaxe
- 6.8 Metodoloxía didáctica.
- 6.9 Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.
  - 6.9.1 Procedementos de avaliación.
  - 6.9.2 Criterios de cualificación.
  - 6.9.3 Actividades de recuperación
  - 6.9.4 Rúbricas
- 6.10 Atención á diversidade
- 6.11 materiais e recursos didácticos

6.1 INTRODUCION

A psicoloxía é unha rama do saber cuxa finalidade esencial é tanto a comprensión da propia individualidade como das condutas sociais e a súa interrelación. Desde uns antecedentes históricos afastados, moi ligados ao desenvolvemento do saber filosófico, a psicoloxía evolucionou cun cariz, en certo xeito, bifronte. Por unha banda, ten unha indubidable filiación humanística; por outra parte, a súa temática busca regularidades e explicacións científicas. Con estas características distintivas, polo seu obxecto de estudo e a súa metodoloxía, a psicoloxía pode considerarse unha disciplina moi interesante para o alumnado de segundo de bacharelato, cunha indubidable vertente práctica, na medida en que lle axudará a coñecerse mellor como individuo e a desenvolverse como persoa e, ao tempo, a afrontar os diversos problemas e retos que a convivencia suscita.

6.2 OBXECTIVOS XERAIS DO BACHARELATO

Ver apartado 5.2 da presente programación

6.3 OBXECTIVOS XERAIS DA MATERIA

- a) Comprender mellor o seu propio funcionamento psicolóxico e o dos demais, fomentando o metacoñecemento e evitando o etnocentrismo.
- b) Desenvolver a intelixencia emocional ensaiando actitudes máis comprensivas e tolerantes con respecto á conduta e ás ideas dos demais, especialmente de aqueles que, por razóns sociais ou culturais, diferéncianse máis do propio alumno.
- c) Adquirir estratexias máis efectivas para a análise dos seus propios problemas de aprendizaxe, relación social e control emocional, que lles proporcionen un maior control sobre a súa conduta e as súas consecuencias nos demais.
- d) Aplicar algúns dos coñecementos e técnicas adquiridos para acadar un óptimo aproveitamento e rentabilidade do seu proceso de aprendizaxe.
- e) Comprender como os principios e métodos da psicoloxía, poden utilizarse para describir, explicar, predecir e cambiar hábitos.

- f) Promover e valorar aquelas respostas no alumnado cuxo contido sexa lograr unha mellor calidade de vida, evitando factores de risco para un modo de vida saludable.
- g) Promover o descentramento cognitivo para poder adoptar un xuízo moral fundamentado na cooperación entre iguais.

6.4 COMO CONTRBÚE A MATERIA Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Tal e como se describe na LOMCE todas as áreas ou materias do currículo deben participar no desenvolvemento das distintas competencias do alumnado. Tales competencias, dacordo coas especificacións da Lei (Orden ECD/65/2015) son as seguintes:

1. Competencia comunicación lingüística. (CCL)
2. Competencia matemática e en ciencia e tecnoloxía (CMCT).
3. Competencia dixital (CD).
4. Competencia aprender a aprender (CAA).
5. Competencias sociais e cívicas (CSC).
6. Competencia sentido da iniciativa e espírito emprendedor (CSIE).
7. Competencia conciencia e expresión culturais (CEC).

Na presente Programación de Psicoloxía para 2.º curso de Bacharelato potenciamos o desenvolvemento das competencias de comunicación lingüística, conciencia e expresión culturais así como as competencias sociais e cívicas. Igualmente, o resto das competencias tamén son consideradas, particularmente o fomento da aprendizaxe autónoma (aprender a aprender).

1. Comunicación lingüística (CCL).

A competencia lingüística é, naturalmente, outra das capacidades que ten que desenvolver no alumnado o estudo da Psicoloxía. A comprensión con rigor conceptual dos textos que debe estudar así como a expresión das ideas asimiladas e a procura de información noutras fontes, sexan libros ou artigos de revistas científicas ou nas novas tecnoloxías, esíxenlles e ao

mesmo tempo os capacitan para o desenvolvemento desta competencia.

2. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT).

A competencia matemática e a competencia clave en ciencia e tecnoloxía non son alleas ao estudo da Psicoloxía. Se ben non son empregadas do mesmo xeito en todos os ámbitos estudados na materia, resultan imprescindibles para a comprensión dos estudos psicométricos nos ámbitos nos que se aplican: a intelixencia factorial, teorías da personalidade, teorías da aprendizaxe, etc.

3. Competencia dixital (CD).

A competencia dixital é igualmente requerida na procura de información que pode resultar esencial especialmente polo carácter innovador que levan consigo as investigacións psicolóxicas actuais coa conseguinte abundancia de información e de recursos audiovisuais. Estes recursos poden complementar de modo sustancial os textos e imaxes que ofrecen os libros de texto convencionais.

4. Aprender a aprender (CAA).

A competencia aprender a aprender facilita ao alumnado comprender e controlar os mecanismos psíquicos implicados, precisamente, nos procesos cognitivos da aprendizaxe, de xeito que poda interactuar con estes procesos corrixindo e obtendo un maior rendimento e aproveitamento dos seus recursos cognitivos.

5. Competencias sociais e cívicas (CSC).

As competencias sociais e cívicas son tamén propiciadas de modo esencial polo estudo da Psicoloxía por canto esta ciencia ilumina dun xeito decisivo os numerosos matices que subxacen nas relacións sociais. Unha psique madura implica unha sociabilidade máis eficiente ao mesmo tempo que é garantía de superación de conflitos interpersoais.

6. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIE).

Hemos de sinalar que unha das competencias que facilita o estudo da Psicoloxía de xeito máis relevante é o sentido de iniciativa e espírito emprendedor, por canto esta competencia implica a capacidade de transformar as ideas en actos. Isto significa adquirir conciencia da situación a intervir ou resolver e saber elixir, planificar e xestionar os coñecementos, destrezas ou habilidades e actitudes necesarios con criterio propio, co fin de acadar o obxectivo previsto.

7. Conciencia e expresións culturais (CEC).

Finalmente a competencia de conciencia e expresións culturais tampouco está excluída no estudo da Psicoloxía por canto que os condicionamentos sociais resultan esenciais na configuración do psiquismo. Deste xeito a asignatura contribúe significativamente ao desenvolvemento destas competencias facilitando unha comprensión e actitude tolerante cos diferentes modos culturais que explican aspectos esenciais do carácter das persoas.

6.5 CONTIDOS

BLOQUE I: A psicoloxía como ciencia

BLOQUE II: Fundamentos biolóxicos da conduta

BLOQUE III: Os procesos cognitivos básicos: percepción, atención e memoria

BLOQUE IV: Procesos cognitivos superiores: aprendizaxe, intelixencia e pensamento

BLOQUE V: A construción do ser humano. Motivación, personalidade e afectividade

BLOQUE VI: Psicoloxía social e das organizacións

6.6 TEMPORIZACIÓN

A distribución de contidos por avaliacións quedará como sigue:

-Primeiro trimestre: Bloques 1, 2 e 3

-Segundo trimestre: Bloques 4 e 5

-Terceiro trimestre: Bloque 6

6.7 CONCRECIÓN PARA CADA ESTANDAR DE APRENDIZAXE

Psicología. 2º de bacharelato							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 1. A psicología como ciencia							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. A psicología desde as súas orixes en Grecia ata o século XIX. ▪ B1.2. Constitución da psicología como saber autónomo: Wundt, Watson, James e Freud. ▪ B1.3. Diversidade de acepcións do termo psicología ao longo da súa evolución. ▪ B1.4. Obxecto propio da psicología. A psicología e outros saberes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Entender e apreciar a especificidade e a importancia do coñecemento psicolóxico, como ciencia que trata da conduta e os procesos mentais do individuo, valorando que se trata dun saber e unha actitude que estimula a crítica, a autonomía, a investigación e a innovación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB1.1.1. Explica e constrúe un marco de referencia global da psicología, desde as súas orixes en Grecia (nas filosofías de Platón e Aristóteles), ata o seu recoñecemento como saber independente da man de Wundt, Watson, James e Freud, definindo as acepcións do termo psicología ao longo da súa evolución, desde o etimolóxico, como "ciencia da alma", aos achegados polas correntes actuais: condutismo, cognitivismo, psicanálise, humanismo ou Gestalt. 	CAA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> PSB1.1.2. Recoñece e valora as cuestións e os problemas que investiga a psicología desde os seus inicios, distinguindo a súa perspectiva das proporcionadas por outros saberes. 	CMCCT	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> 1. B1.5. Obxectivos que caracterizan a psicología. 2. B1.6. Facetas teórica e práctica da psicología, e ámbitos de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Identificar a dimensión teórica e práctica da psicología, os seus obxectivos, as súas características e as 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB1.2.1. Explica e estima a importancia dos obxectivos que caracterizan a psicología: describir, explicar, predicir e modificar. 	CMCCT	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicoloxía. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	<p>aplicación.</p> <p>3. B1.7. Metodoloxías da investigación psicolóxica: métodos e obxectivos.</p>	<p>súas ramas e técnicas de investigación, relacionándoas, como ciencia multidisciplinar, con outras ciencias cuxo fin é a comprensión dos fenómenos humanos, como a filosofía, a bioloxía, a antropoloxía, a economía, etc.</p>	<ul style="list-style-type: none"> PSB1.2.2. Distingue e relaciona as facetas teórica e práctica da psicoloxía, e identifica as ramas en que se desenvolven (clínica e da saúde, da arte, das actividades físico-deportivas, da educación, forense, da intervención social, ambiental, etc.), investigando e valorando a súa aplicación nos ámbitos de atención na comunidade, como na familia e na infancia, na terceira idade, en minusvalías, muller, xuventude, minorías sociais e inmigrantes, cooperación para o desenvolvemento, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> PSB1.2.3. Describe e aprecia a utilidade das técnicas e das metodoloxías de investigación psicolóxica, explicando as características de cada unha, como son os métodos comprensivos (introspección, fenomenoloxía, hermenéutica, test, entrevista persoal, dinámica de grupos, etc.) e os seus obxectivos (observación, descrición, experimentación, explicación, estudos de casos, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.8. Achegas máis importantes da psicoloxía na comprensión dos fenómenos humanos. Problemas tratados e conclusións ofrecidas. ▪ B1.9. Teorías psicolóxicas: psicanálise, condutismo, teoría Gestalt, humanismo e psicobioloxía. ▪ B1.10. Textos de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Recoñecer e expresar as achegas máis importantes da psicoloxía, desde os seus inicios ata a actualidade, identificando os principais problemas formulados e as solucións achegadas polas correntes psicolóxicas contemporáneas, e realizando unha análise crítica de textos significativos e breves de contido psicolóxico, identificando as problemáticas formuladas e relacionándoas co estudado na unidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB1.3.1. Explica e recoñece a importancia das achegas que a psicolóxica realizou na comprensión dos fenómenos humanos, identificando os problemas específicos dos que se ocupa e as conclusións achegadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr : Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre		
			<ul style="list-style-type: none"> 1. PSB1 3.2. Utiliza a súa capacidade de aprender a aprender, realizando os seus propios mapas conceptuais, utilizando medios informáticos, acerca das seguintes teorías: psicanálise, condutismo, teoría Gestalt, humanismo e psicobioloxía. 	CAA					
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB1.3.3. Analiza e valora criticamente textos sobre os problemas, as funcións e as aplicacións da Psicoloxía de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr : Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre		
<ul style="list-style-type: none"> 1. PSB1.3.4. Utiliza a súa iniciativa para expor as súas conclusións argumentadamente, mediante presentacións gráficas, en medios audiovisuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr : Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre					
<p>Bloque 2. Fundamentos biolóxicos da conduta</p>									

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ h ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Anatomía do encéfalo humano. Comparativa co doutros animais. ▪ B2.2. Filoxénese da evolución do cerebro humano e relación coa conduta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Explicar a evolución do cerebro humano desde un enfoque antropolóxico, distinguindo as súas características específicas das doutros animais, co fin de apreciar a importancia do desenvolvemento neurolóxico e as consecuencias que delas se derivan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.1.1. Identifica, contrasta e valora a nivel anatómico diferentes tipos de encéfalos animais en comparación co humano, valéndose de medios documentais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.1.2. Investiga a través de internet a filoxénese humana e a evolución do cerebro, explicando e apreciando a relación directa que mantén co desenvolvemento da conduta humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Morfoloxía da neurona. Sinapse, impulso nervioso e neurotransmisores. ▪ B2.4. Áreas do cerebro e as funcións que executan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Analizar e apreciar a importancia da organización do sistema nervioso central, fundamentalmente do encéfalo humano, distinguindo as localizacións e as funcións que determinan a conduta dos individuos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.2.1. Realiza unha presentación, con medios informáticos, en colaboración grupal, sobre a morfoloxía neuronal e a sinapse, describindo o proceso de transmisión sináptica e os factores que a determinan, o impulso nervioso e os neurotransmisores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.2.2. Investiga e explica a organización das áreas cerebrais e as súas funcións, e localiza nun debuxo as devanditas áreas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ h ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Técnicas de investigación da actividade cerebral: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Entender e valorar as técnicas actuais de investigación do cerebro e o seu impacto no avance científico acerca da 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.3.1. Describe e compara as técnicas científicas de investigación do cerebro: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	<ul style="list-style-type: none"> B2.6. Impulso que deron as técnicas de investigación do cerebro para o estudo do comportamento e a solución dalgunhas patoloxías. 	<p>explicación da conduta e na superación dalgúns trastornos e dalgunhas doenzas mentais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> PSB2.3.2. Analiza e aprecia o impulso que estas técnicas de investigación cerebral lle deron ao coñecemento do comportamento humano e á solución dalgunhas patoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr : Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
<ul style="list-style-type: none"> a c e g i 	<ul style="list-style-type: none"> B2.7. Bases xenéticas da diferenza entre a conduta feminina e a masculina. B2.8. Doenzas causadas por alteracións xenéticas. Anomalía na conduta. Síndromes. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.4. Comprender e recoñecer algunhas das bases xenéticas que determinan a conduta humana, apreciando a relación de causa e efecto que pode existir entre ambas as dúas e destacando a orixe dalgunhas doenzas producidas por alteracións xenéticas. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB2.4.1. Explica a influencia dos compoñentes xenéticos que interveñen na conduta, e investiga e valora se estes teñen efectos distintivos entre a conduta feminina e a masculina. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr : Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> PSB2.4.2. Relaciona e aprecia a importancia das alteracións xenéticas coas doenzas que producen modificacións e anomalías na conduta, utilizando o vocabulario técnico preciso: mutación, trisomía, monosomía, delección, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr : Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> PSB2.4.3. Localiza e selecciona información en internet acerca de distintos tipos de doenzas causadas por alteracións xenéticas, tales como a síndrome de Down, a síndrome de Turner, a síndrome do miño de gato ou a síndrome de Klinefelter, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr : Nivel 3 Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.9. Sistema endócrino. Glándulas e hormonas, e influencia na conduta. Influencia na diferenza entre a conduta feminina e a masculina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Investigar e resumir a influencia do sistema endócrino sobre o cerebro e os comportamentos derivados diso, co fin de valorar a importancia da relación entre ambos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2. 5.1. Realiza, en colaboración grupal, un mapa conceptual do sistema endócrino, apreciando a súa influencia na conduta humana e os seus trastornos, por exemplo: hipófise e depresión, tiroide e ansiedade, paratiroide e astenia, suprarrenais e delirios, páncreas e depresión, sexuais e climaterio, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.5.2. Investiga as diferenzas endocrinolóxicas entre homes e mulleres, e os seus efectos na conduta, valorando o coñecemento destas diferenzas como un instrumento que permite un entendemento e unha comprensión mellores entre as persoas de diferente sexo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	1º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
Bloque 3. Os procesos cognitivos básicos: percepción, atención e memoria							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Percepción: elementos e fases do proceso. ▪ B3.2. Teorías sobre a percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicología. ▪ B3.3. Leis da percepción da Gestalt. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Comprender a percepción humana como un proceso construtivo eminentemente subxectivo e limitado, no cal ten a súa orixe o coñecemento sobre a realidade, valorando o ser humano como un procesador de información. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.1. Distingue e relaciona os elementos que interveñen no fenómeno da percepción (estímulo, sentido, sensación e limiares de percepción), recoñecéndoo dentro das fases do proceso perceptivo (excitación, transducción, transmisión e recepción). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Ilusións ópticas e trastornos perceptivos. B3.5. Algúns fenómenos perceptivos: constancia perceptiva, percepción subliminar e extrasensorial, membro fantasma e percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle), etc. 		<ul style="list-style-type: none"> PSB3.1.2. Compara e valora as achegas das principais teorías acerca da percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicología. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> PSB3.1.3. Elabora unha presentación con medios audiovisuais e en colaboración grupal, desenvolvendo a súa iniciativa persoal e as leis gestálticas da percepción, valorando a súa achega conceptual e identificando exemplos concretos de como actúan (por exemplo, a través de obras pictóricas ou fotografías). 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> PSB3.1.4. Procura e selecciona información, utilizando páxinas web, acerca dalgúns tipos de ilusións ópticas, diferenciándoas dos trastornos perceptivos como as alucinacións e a agnosia. 	<ul style="list-style-type: none"> CD 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> PSB3.1.5. Comenta e aprecia algúns fenómenos perceptivos, como a constancia perceptiva, a percepción subliminar e extrasensorial, o membro fantasma e a percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle) entre outros, e expón as súas conclusións a través de soportes de presentación informáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> CD 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Factores individuais e sociais que inflúen na percepción. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Explicar e apreciar a relevancia das influencias individuais e sociais no fenómeno da percepción, valorando criticamente tanto os seus aspectos positivos como os negativos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.2.1. Discirne e elabora conclusións, en colaboración grupal, sobre a influencia dos factores individuais (motivación, actitudes e intereses) e sociais (cultura e hábitat) no fenómeno da percepción, utilizando, por exemplo, os experimentos sobre prexuízos realizados por Allport e Kramer. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. A memoria. Atención e concentración. ▪ B3.8. Tipos de atención. ▪ B3.9. Alteracións da atención. ▪ B3.10. Tipos de memoria. Relación entre eles e utilidade que teñen na aprendizaxe humana. ▪ B3.11. Esquecemento: causas. ▪ B3.12. A memoria e os efectos producidos nela por desuso, interferencia, falta de motivación, etc. ▪ B3.13. Distorsións e alteracións da memoria. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Coñecer e analizar a estrutura, os tipos e o funcionamento da memoria humana, investigando as achegas dalgunhas teorías actuais, co fin de entender a orixe e os factores que inflúen no desenvolvemento desta capacidade no ser humano, e utilizar as súas achegas na súa propia aprendizaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.3.1. Relaciona os conceptos de atención e concentración como puntos de partida da memoria, distinguindo os tipos de atención e os tipos de alteración que poden sufrir. ▪ PSB3.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para deseñar e elaborar, con medios informáticos, un cadro comparativo sobre diferentes tipos de memoria (sensorial, MCP e MLP), analizando a correspondencia entre elas e valorando a utilidade que teñen na aprendizaxe humana. ▪ PSB3.3.3. Procura e selecciona información en páxinas web e libros especializados, acerca das principais causas do esquecemento, tales como as fisiolóxicas, as producidas por lesións, por represión, por falta de procesamento, por contexto inadecuado, etc., e elabora conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE ▪ CAA ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 ▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	2º Trim 2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> PSB3.3.4. Analiza e valora a importancia dalgúns dos efectos producidos na memoria por desuso, interferencia, falta de motivación, etc., e expón as súas consecuencias de xeito argumentado. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr : Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> PSB3.3.5. Exemplifica, a través de medios audiovisuais, algunhas distorsións ou alteracións da memoria, como a amnesia, a hipermnesia, a paramnesia e os falsos recordos, desenvolvendo a súa capacidade emprendedora. 	<ul style="list-style-type: none"> CD 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr : Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Bloque 4. Procesos cognitivos superiores: aprendizaxe, intelixencia e pensamento

<ul style="list-style-type: none"> b d e g h m 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico; aprendizaxe por ensaio-erro; condicionamento instrumental; teoría cognitiva; aprendizaxe social. B4.2. Técnicas de condicionamento na publicidade. B4.3. Factores que inflúen na aprendizaxe: coñecementos previos 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Explicar as principais teorías sobre a aprendizaxe, identificando os factores que cada unha delas considera determinantes neste proceso, co obxecto de iniciarse na comprensión deste fenómeno e das súas aplicacións no campo social, e utilizar os seus coñecementos para mellorar a súa propia aprendizaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB4.1.1. Utiliza a súa iniciativa persoal para confeccionar, utilizando medios informáticos, un cadro comparativo das teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico (Pavlov e Watson); aprendizaxe por ensaio-erro (Thorndike); condicionamento instrumental (Skinner); teoría cognitiva (Piaget); Gestalt (Khöler); aprendizaxe social ou vicaria (Bandura), etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr : Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
--	---	--	---	---	---	---------	--

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	adquiridos, capacidades, personalidade, estilos cognitivos, motivación, actitudes e valores.		<ul style="list-style-type: none"> PSB4.1.2. Analiza e aprecia os resultados da aplicación das técnicas de condicionamento na publicidade, mediante a localización destas últimas en exemplos de casos concretos, utilizados nos medios de comunicación audiovisual. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CD 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> PSB4.1.3. Describe e valora a importancia dos factores que inflúen na aprendizaxe, como por exemplo os coñecementos previos adquiridos, as capacidades, a personalidade, os estilos cognitivos, a motivación, as actitudes e os valores. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
<ul style="list-style-type: none"> b d e g m 	<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Teorías actuais sobre a intelixencia: teoría factorial de Spearman, multifactorial de Thurstone, e teorías de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc. B4.5. Fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget. B4.6. O CI e os problemas da medición da intelixencia. B4.7. Procesos cognitivos superiores: pensamento, razoamento e creatividade. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Comprender os procesos cognitivos superiores do ser humano, como a intelixencia e o pensamento, mediante o coñecemento dalgunhas teorías explicativas da súa natureza e o seu desenvolvemento, distinguindo os factores que inflúen nel e investigando a eficacia das técnicas de medición utilizadas e o concepto de CI, co fin de entender esta capacidade humana. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB4.2.1. Elabora mapas conceptuais dalgunhas das actuais teorías sobre a intelixencia, valorando as achegas que no seu estudo tivo cada unha delas, como por exemplo a teoría factorial de Spearman, a multifactorial de Thurstone e as de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc. PSB4.2.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para elaborar un esquema explicativo sobre as fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget, valorando a importancia das influencias xenéticas e do medio neste proceso. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
					<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> PSB4.2.3. Investiga, en páxinas de internet, o que é o CI e a escala de Stanford-Binet, que clasifica estes valores desde a deficiencia profunda ata a superdotación, apreciando a obxectividade real dos seus resultados e examinando criticamente algunhas técnicas de medición da intelixencia. 	<ul style="list-style-type: none"> CD 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> PSB4.2.4. Analiza o que é o pensamento, apreciando a validez tanto do razoamento como da creatividade na resolución de problemas e na toma de decisións. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
<ul style="list-style-type: none"> b h 	<ul style="list-style-type: none"> B4.8. A intelixencia emocional e as súas competencias. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Recoñecer e valorar a importancia da intelixencia emocional no desenvolvemento psíquico da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB4 3.1. Valora a importancia das teorías de Gardner e Goleman, realizando un esquema das competencias da intelixencia emocional e a súa importancia no éxito persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
<ul style="list-style-type: none"> a b h m 	<ul style="list-style-type: none"> B4.9. Posibilidades, alcance, límites e perigos da intelixencia artificial. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Reflexionar sobre as posibilidades da intelixencia artificial e vulgar criticamente os seus alcances e os seus límites, co fin de evitar a equivocada humanización das máquinas pensantes e a deshumanización das persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB4.4.1. Avalía, en traballo grupal, as vertentes positivas e negativas das aplicacións da intelixencia artificial, así como os perigos que pode representar pola súa capacidade para o control do ser humano, invadindo a súa intimidade e a súa liberdade. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	2º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
<p>Bloque 5. A construción do ser humano. Motivación, personalidade e afectividade.</p>							

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Teorías sobre a motivación: das momeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas. ▪ B5.2. Causas da frustración. Clasificación dos conflitos de Lewin. ▪ B5.3. Alternativas á frustración: agresión, logro indirecto, evasión, depresión ou aceptación. ▪ B5.4. Motivación e consecución de logros no ámbito laboral e no educativo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Explicar e valorar a importancia da motivación, a súa clasificación e a súa relación con outros procesos cognitivos, desenvolvendo os supostos teóricos que a explican e analizando as deficiencias e os conflitos que no seu desenvolvemento conducen á frustración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.1.1. Utiliza e selecciona información acerca das teorías da motivación (homeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas), utilizando mapas conceptuais, e elabora conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr : Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	3º Trim	Exame T.E.indiv. T.E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.1.2. Recorre á súa iniciativa para realizar unha presentación, con medios informáticos, acerca das causas da frustración, partindo da clasificación dos conflitos de Lewin e valorando as respostas alternativas a esta, como a agresión, o logro indirecto, a evasión, a depresión ou a súa aceptación (tolerancia á frustración). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr : Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trim 	Exame T.E.indiv. T.E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.1.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre a importancia da motivación no ámbito laboral e educativo, analizando a relación entre motivación e consecución de logros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr : Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trim 	Exame T.E.indiv. T.E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Teorías da personalidade ▪ B5.6. Fases do desenvolvemento da personalidade ▪ B5.7. Métodos de avaliación da personalidade e as súas limitacións. ▪ B5.8. Relación entre a conciencia e os 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Comprender o que é a personalidade, analizando as influencias xenéticas, ambientais e culturais sobre as que se edifica, as teorías que a estudan e os factores motivacionais, afectivos e cognitivos necesarios para a súa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.2.1. Describe, establecendo semellanzas e diferenzas, as teorías da personalidade, como as provenientes da psicanálise, o humanismo, as tipoloxías, o cognitivismo e o condutismo, valorando as achegas que cada unha delas realizou no coñecemento da natureza humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr : Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trim 	Exame T.E.indiv. T.E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	procesos inconscientes. ▪ B5.9. Drogas; alteracións de conciencia e de personalidade. ▪ B5.10. Identidade e autoestima.	axeitada evolución, en cada fase do seu desenvolvemento.	▪ PSB5.2.2. Recorre á súa iniciativa persoal para realizar unha presentación, a través de medios audiovisuais, sobre as fases do desenvolvemento da personalidade, por exemplo segundo a teoría psicanalista, e elaborar conclusións sobre os cambios que se producen en cada unha delas.	▪ CSIEE	▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5	▪ 3º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			▪ PSB5.2.3. Analiza, valorando criticamente, as limitacións dalgúns métodos e estratexias para a avaliación da personalidade, como son as probas proxectivas (test de Rorschach, TAT, test da frustración de Rosenzweig, etc.), as probas non proxectivas (16 FP, NEO-PI-R e MMPI) e as técnicas fisiolóxicas (tomografías, etc.).	▪ CMCCT	▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5	▪ 3º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			▪ PSB5.2.4. Diserta sobre a complexa relación entre a función da conciencia e os procesos inconscientes, analizando algúns fenómenos inconscientes, como os soños ou a hipnose.	▪ CCL	▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5	▪ 3º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			▪ PSB5.2.5. Investiga, en traballo grupal, sobre os estados alterados de conciencia provocados polas drogas, valorando criticamente a súa influencia nas alteracións da personalidade, e presenta as súas conclusións de maneira argumentada.	▪ CSC	▪ Rúbr :Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5	▪ 3º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<ul style="list-style-type: none"> PSB5. 2.6. Indaga sobre a relación entre identidade e autoestima, valorando criticamente a importancia do concepto de si mesmo/a e as repercusións que iso ten no desenvolvemento persoal e vital. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr : Nivel 3 Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º Trim 	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
<ul style="list-style-type: none"> b c e g 	<ul style="list-style-type: none"> B5.11. Perspectivas, modelos de estudo e métodos usados para tratar as psicopatoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Entender e reflexionar sobre a complexidade que implica definir o que é un trastorno mental, describindo algúns 	<ul style="list-style-type: none"> PSB5.3.1. Describe perspectivas e modelos de estudo da psicopatoloxía, e reflexiona sobre os métodos utilizados por cada unha delas. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr : Nivel 3 Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º Trim 	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.12. Trastornos en relación ás necesidades biolóxicas e ás adicións. ▪ B5.13. Trastornos en relación ás emocións. ▪ B5.14. Trastornos en relación a elementos corporais. ▪ B5.15. Trastornos en relación á personalidade. ▪ B5.16. Trastornos en relación ao desenvolvemento evolutivo. 	<p>dos factores xenéticos, ambientais e evolutivos implicados, co fin de comprender as perspectivas psicopatolóxicas e os seus métodos de estudo.</p>	<p>PSB5.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para realizar un cadro esquemático, en colaboración grupal e utilizando medios informáticos, acerca das características relativas a algúns tipos de trastornos, por exemplo os asociados ás necesidades biolóxicas e ás adicións (sexuais, alimentarias, drogodependencias, etc.), ás emocións (ansiedade e depresión), a elementos corporais (psicosomáticos, somatomorfos e disociativos), á personalidade (esquizoide, paranoide, limitrofe, dependente, narcisista, antisocial, etc.), ao desenvolvemento evolutivo (autismo, atraso mental, déficit de atención e hiperactividade, da aprendizaxe, asociados á velez), etc.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr : Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trim 	<p>Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.17. Compoñentes hereditarios e aprendidos dos afectos. ▪ B5.18. Relación entre emoción e cognición. ▪ B5.19. Emocións primarias, secundarias 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Recoñecer e valorar os tipos de afectos, así como a orixe dalgúns trastornos emocionais, co obxecto de espertar o seu interese polo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.4.1. Explica os tipos de afectos (sentimento, emoción e paixón), especificando os seus determinantes hereditarios e aprendidos, e analizando a relación entre emoción e cognición. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr : Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trim 	<p>Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre</p>

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Craterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	<p>e autoconscientes.</p> <ul style="list-style-type: none"> B5.20. Teorías sobre a emoción, como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico. A psicoafectividade e o equilibrio da persoa. B5.21. Trastornos e problemas emocionais. 	desenvolvemento persoal desta capacidade.	<ul style="list-style-type: none"> PSB5.4.2. Describe as emocións primarias (medo, noxo, alegría, tristura, ira, sorpresa, etc.) e secundarias (ansiedade, hostilidade, humor, felicidade, amor, etc.), distinguíndoas das emocións autoconscientes (culpa, vergoña, orgullo, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º Trim 	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> PSB5.4.3. Realiza un cadro comparativo sobre as teorías sobre a emoción, por exemplo como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico, valorando a importancia da psicoafectividade no equilibrio da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º Trim 	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> PSB5.4.4. Investiga, a través de internet, algúns trastornos emocionais (indiferenza emocional, dependencia afectiva, trastorno maniaco-depresivo, descontrol emotivo, etc.) e problemas emocionais (medo, fobias, ansiedade, estrés, depresión, etc.), exemplificando a través dalgún soporte audiovisual, e elabora as súas conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> CD 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º Trim 	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
▪ b ▪ e ▪ m	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.22. Importancia da afectividade e da sexualidade na maduración da persoa. Psicología da sexualidade. ▪ B5.23. Comunicación emocional: linguaxe verbal e non verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Coñecer a importancia que na maduración da persoa teñen as relacións afectivas e sexuais, analizando criticamente os seus aspectos fundamentais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.5.1. Identifica e aprecia a importancia que, no desenvolvemento e na maduración da persoa, teñen a afectividade e a sexualidade, como dimensións esenciais do ser humano, e describe os aspectos fundamentais da psicología da sexualidade: fisioloxía da resposta sexual, conduta sexual, etc. 	▪ CSC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr : Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	▪ 3º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.5.2. Diserta sobre a importancia da linguaxe verbal e non verbal como medios de comunicación emocional na nosa vida cotiá, e expón de xeito claro e argumentado as súas conclusións. 	▪ CCL	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr : Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	▪ 3º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Bloque 6. Psicología social e das organización

▪ a ▪ b ▪ c ▪ g	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Impacto das diferenzas culturais no comportamento individual: a súa influencia nos esquemas cognitivos, na personalidade e na vida afectiva. ▪ B6.2. Proceso de socialización. Influencia no desenvolvemento persoal dos grupos, os papeis e os status sociais. ▪ B6.3. Orixe social das actitudes persoais. Influencia en condutas violentas en distintos ámbitos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Comprender e apreciar a dimensión social do ser humano, e entender o proceso de socialización como a interiorización das normas e valores sociais, apreciando a súa influencia na personalidade e na conduta das persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.1.1. Analiza e valora as diferenzas culturais e o seu impacto no comportamento das persoas ao exercer a súa influencia nos esquemas cognitivos, a personalidade e a vida afectiva do ser humano. 	▪ CSC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr : Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	▪ 3º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.1.2. Realiza unha presentación, colaborando en grupo e utilizando medios informáticos, sobre o proceso de socialización humana e a influencia dos grupos, os papeis e os status sociais no desenvolvemento da persoa. 	▪ CD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbr : Nivel 3 ▪ Cuestionario: 5 	▪ 3º Trim	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	<ul style="list-style-type: none"> B6.4. Roles sociais de xénero e as súas consecuencias no pensamento e na conduta do home e da muller 		<ul style="list-style-type: none"> PSB6.1.3. Investiga acerca da orixe social das actitudes persoais, valorando a súa utilidade para a predición da conduta humana e a súa influencia en condutas de violencia escolar, laboral, doméstica e de xénero, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr : Nivel 3 Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º Trim 	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
<ul style="list-style-type: none"> a b c d e g h m 	<ul style="list-style-type: none"> B6.5. Procesos psicolóxicos de masas: impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubilidade e falta de capacidade crítica. B6.6. Estudo psicolóxico das masas de Gustav Le Bon. Contaxio de sentimentos e emocións, e perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa. B6.7. Psicología de Erikson e a súa explicación das condutas radicais e irracionais nalgúns grupos. B6.8. Medidas para 	<ul style="list-style-type: none"> B6. 2. Coñecer e valorar os procesos psicolóxicos das masas, a súa natureza, as características e as pautas de comportamento, co fin de evitar as situacións de vulnerabilidade en que da persoa poida perder o control sobre os seus propios actos. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB6.2.1. Procura e selecciona información en internet acerca das características da conduta do individuo inmerso na masa, tales como impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubilidade e falta de capacidade crítica, entre outras. PSB6.2.2. Utiliza e selecciona información acerca do estudo psicolóxico das masas, realizado por Gustav Le Bon, e elabora conclusións acerca do poder da persuasión, o contaxio de sentimentos e emocións que se produce nas masas e os seus efectos na perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr : Nivel 3 Cuestionario: 5 Rúbr : Nivel 3 Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º Trim 3º Trim 	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	prever a conversión das persoas en masa.		<ul style="list-style-type: none"> PSB6.2.3. Indaga na psicología de Erikson e destaca algunhas das causas psicolóxicas explicativas que sinala acerca dos actos terroristas ou do pensamento radical e irracional que se pon de manifesto en seguidores/as de equipos deportivos, artistas, grupos políticos, relixiosos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º Trim 	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
			<ul style="list-style-type: none"> PSB6.2.4. Elabora conclusións, en colaboración grupal, e formula pautas de conduta preventivas co fin de evitar que as persoas se convertan en parte da masa, perdendo o control da súa conduta, dos seus pensamentos e dos seus sentimentos. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º Trim 	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre
<ul style="list-style-type: none"> b e h m 	<ul style="list-style-type: none"> B6.9. Aplicación da Psicología no mundo laboral. Recursos humanos: selección de persoal, integración na empresa, e evolución persoal e profesional. B6.10. Aplicación da psicología no mundo laboral. Factores psicolóxicos e desenvolvemento laboral: adaptación, innovación, traballo 	<ul style="list-style-type: none"> B6.3. Entender e describir a importancia da psicología no campo laboral e o desenvolvemento das organizacións, reflexionando sobre a importancia do liderado como condición necesaria para a xestión das empresas, reflexionando sobre os erros psicolóxicos 	<ul style="list-style-type: none"> PSB6.3.1. Comenta e aprecia a importancia da aplicación da psicología no mundo laboral, en temas tales como os aspectos psicolóxicos que inflúen na produtividade e no desenvolvemento empresarial, a importancia dos métodos e das técnicas psicolóxicas para a selección de persoal segundo os perfís laborais e a resolución de conflitos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º Trim 	Exame T.E.indiv. T:E.Coop. Pr.Oral Txt Cre

Psicología. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	<p>colaborador, xestión de coñecementos, creatividade, autoestima, proposición de retos, motivación, fomento da participación, autonomía e xeración de ambientes creativos.</p> <ul style="list-style-type: none"> B6.11. Aplicación da psicología no mundo laboral. Riscos da saúde psicolóxica laboral. 	<p>que se producen na súa xestión e procurando os recursos axeitados para afrontar os problemas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> PSB6.3.2. Procura e selecciona información sobre recursos humanos: selección de persoal e desenvolvemento de programas profesionais favorecedores da integración do persoal traballador na empresa, e a súa evolución persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º Trim 	<p>Exame</p> <p>T.E.indiv.</p> <p>T:E.Coop.</p> <p>Pr.Oral</p> <p>Txt Cre</p>
			<ul style="list-style-type: none"> PSB6.3.3. Describe a importancia dos factores psicolóxicos que inflúen no desenvolvemento laboral, como a adaptación, a innovación, o traballo colaborador, a xestión de coñecementos, a creatividade e a autoestima, identificando factores fundamentais, como a proposición de retos, a motivación, o fomento da participación, a autonomía e a xeración de ambientes creativos, mediante exemplos de casos concretos e reflexionando criticamente sobre a súa aplicación en diversos ámbitos de traballo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º Trim 	<p>Exame</p> <p>T.E.indiv.</p> <p>T:E.Coop.</p> <p>Pr.Oral</p> <p>Txt Cre</p>
			<ul style="list-style-type: none"> PSB6.3.4. Investiga, en páxinas de internet, acerca dos principais riscos da saúde laboral, como son o estrés, a ansiedade, o mobbing e a síndrome de Burnout. 	<ul style="list-style-type: none"> CD 	<ul style="list-style-type: none"> Rúbr :Nivel 3 Cuestionario: 5 	<ul style="list-style-type: none"> 3º Trim 	<p>Exame</p> <p>T.E.indiv.</p> <p>T:E.Coop.</p> <p>Pr.Oral</p> <p>Txt Cre</p>

6.8 METODOLOXÍA DIDÁCTICA

A metodoloxía didáctica está baseada na utilización adecuada de diferentes procedementos que permitan desenvolver competencias clave, nun eficaz aproveitamento da aprendizaxe como medio de desenvolvemento persoal, fomento da autoestima e desenrolo da intelixencia emocional. Dado o dobre carácter humanístico e científico desta disciplina, cremos que debe desenvolverse desde un punto de vista eminentemente transversal e práctico. A fin de proporcionarlle ao alumnado un contexto en función dos seus intereses académicos e persoais, os traballos propostos terán un desenvolvemento transversal que permita, por unha parte, adquirir os coñecementos disciplinares e, por outra banda, aplicarlos a contextos culturais, sociais ou disciplinares do seu interese.

Esta metodoloxía pasa pola xeración de tarefas ou situacións-problema que o alumnado deberá resolver facendo un uso axeitado dos coñecementos disciplinares e integrando diferentes competencias. Inclúe prácticas de traballo individual e cooperativo.

Coa finalidade de comprobar uns mínimos nos coñecementos da materia por parte do alumnado, recoméndase realizar cuestionarios de aplicación de coñecementos por cada unidade didáctica. Estes cuestionarios serán pechados co fin de garantir a súa obxectividade.

En consecuencia, propoñemos unha metodoloxía orientada na seguinte dirección:

- Mostrar a pluralidade xestionada pola multiplicidade e complexidade dos procesos humanos e que supón relacionar os seus elementos cos da socioloxía, economía, filosofía, psiquiatría, etc.
- Seleccionar tempos para o debate, onde se poden ensaiar as argumentacións que permitan ao alumnado irse afianzando no desenvolvemento de habilidades comunicativas, controlando impulsos de descalificación total cara ao outro, xestionando a súa labilidade afectiva.
- Permitir ao alumnado contrastar as diferentes posturas explicativas sobre un mesmo fenómeno psíquico conductual e aprender a diferenciar entre o saber científico e os prexuízos y falsas crenzas.

Na medida das disponibilidades de tempo e horario, o profesorado debería aproveitar calquera resposta do alumnado que considere significativa para enriquecer as actividades e reorientar os debates. Ante a multiplicidade de respostas, se poderá constatar que o aula é un

microcosmos xerador de reaccións, que se poden converter en foro de debate, ensaio e discusión.

Resulta imprescindible expor os principais sistemas teóricos e unha variedade de problemas ou casos para estudar, analizando as solucións desde diversas perspectivas.

Sería interesante para o alumnado que se tiveran en conta, nas actividades de reflexión sobre o seu propio proceso de evolución persoal, cantas manifestacións impliquen aos educandos en formas de vida saludable.

6.9 AVALIACIÓN

6.9.1. PROCEDEMENTOS INSTRUMENTOS E PONDERACIÓN

A constatación de que o alumno acada os distintos estándares realizarase por medio de tres procedementos de avaliación:

4. PROBAS ESCRITAS
5. EXERCICIOS e/ou TRABALLOS
6. OBSERVACIÓN directa do alumno.

PONDERACIÓN

-O 60% da cualificación corresponde ás probas obxectivas individuais.

A superación destas probas esixirá o dominio dos contidos e a adquisición dos obxectivos específicos das unidades implicadas en ditas probas e expresados nos estándares de aprendizaxe recollidos no apartado 7 desta Programación. Tamén se valorará a presentación, redacción, e corrección ortográfica. A súa ponderación será do 10% da nota.

-O 30% da cualificación corresponde aos exercicios e traballos realizados polo alumno.

Valorarase fundamentalmente a realización das tarefas encomendadas diariamente, os traballos de investigación e a súa exposición en clase, así como as contestacións ás cuestións que se lle vaian plantexando. Non se recollerán exercicios ou traballos fóra do prazo marcado.

-O 10% restante da cualificación corresponde á observación directa do alumno.

Valorarase a participación na clase, a asistencia, a puntualidade, a colaboración na aula e nas actividades, a actitude e boa disposición, a atención, a presentación e realización das tarefas no tempo estipulado, a contribución ao desenvolvemento de debates, así como a capacidade de diálogo e tolerancia amosada neles.

PROCEDEMENTO	MÍNIMO	PONDERACIÓN	INSTRUMENTO
Cuestionario (1/2 por av.)	5 puntos sobre 10	60 %	Exame
Exercicios e traballos.	Nivel C na rúbrica de avaliación de traballos.	30 %	Rúbrica
Observación directa do alumno	Asistencia, puntualidade e participación regulares	10%	Observación diaria por parte do profesorado.

Para acadar o nivel de suficiencia (5 puntos) nunha avaliación cómpre acadar polo menos o nivel de suficiencia (metade da puntuación) no apartado 1 (exame), correspondente Á PUNTUACIÓN MÍNIMA REQUIRIDA. De non obterse o nivel de suficiencia neste apartado a cualificación máxima que se poderá obter será de 4 puntos.

*** A falta de asistencia aos exames non é recuperable, salvo en caso de xustificación documental médica (en caso de enfermidade) ou de institución oficial (no caso de non asistencia por requirimento para exames ou por causa persoal ineludible). A recuperación dos exames aos que se faltou por causa xustificada farase antes da avaliación, de ser posible, ou posteriormente e farase constar a avaliación no caderno do profesor.

*** Non se pode asistir aos exames con móbiles, ou calquera outro tipo de aparellos. Si o profesorado localiza no exame algún destes aparello ou “chuletas” poderá invalidar a proba ó alumno/a o que suporá suspender a avaliación .

Aprobar a avaliación implica acadar un mínimo de 5 puntos tras aplicar estas porcentaxes.

Unha vez aprobadas as tres avaliacións, a **cualificación final** do curso será a media aritmética das tres. Si ao longo do curso existe un progreso nas cualificacións, terase en conta para mellorar a media aritmética.

6.9.2 ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN

A recuperación das avaliacións parciais durante o curso consistirá na repetición e entrega dos traballos non realizados ou cualificados negativamente e/ou a repetición dos cuestionarios (segundo as dificultades que teña que superar o alumno/a). Para a súa corrección terase en conta a mesma ponderación que na avaliación ordinaria.

6.9.3 AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Aqueles alumnos que non acaden a cualificación de 5 puntos no cálculo da media das tres avaliacións deberán presentarse a un exame final de todos os estándares de aprendizaxe do curso de características similares aos realizados durante o mesmo. A cualificación do exame establecerase sobre 10 puntos e o alumno deberá acadar cando menos 5 para superar a materia.

6.9.4 RÚBRICAS

TRABALLO ESCRITO	Nivel D	Nivel C (mínimo aceptable)	Nivel B	Nivel A
ESTRUTURA	O traballo contén todas as partes que debe ter a súa estrutura (portada, índice, introdución, corpo, conclusión, bibliografía...).	Falta algunha das partes da estrutura do traballo.	Faltan varias partes da estrutura do traballo.	O traballo só consta dunha ou dúas partes da estrutura.
ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN	A presentación das ideas está organizada e segue unha secuencia lóxica que facilita a lectura. A estrutura está ben secuenciada.	A presentación das ideas está organizada e segue unha secuencia lóxica que facilita a lectura. A estrutura ten algún erro de secuenciación.	A presentación das ideas non sempre está organizada nin segue unha secuencia lóxica, o que dificulta a lectura. A estrutura ten varios erros de secuenciación.	A presentación das ideas está desorganizada e non segue unha secuencia lóxica, o que dificulta a lectura. A estrutura carece de secuenciación.

CONTIDO	O texto mostra un excelente coñecemento do tema, un desenvolvemento completo dos seus diversos aspectos e das ideas, unha elaboración propia da información e mencións ás fontes.	O texto mostra un bo coñecemento do tema, un desenvolvemento bo dos seus diversos aspectos e das ideas, e unha razoable elaboración propia da información, aínda que sen mencións ás fontes de onde se obtivo.	O texto mostra un regular coñecemento do tema, un desenvolvemento limitado dos seus diversos aspectos e das ideas, unha presentación da información literal, sen elaboración propia, e sen mencións ás fontes de onde se obtivo.	O texto mostra un pobre coñecemento do tema e un desenvolvemento inadecuado dos diversos aspectos e das ideas, que non fan referencia ao tema proposto.
VOCABULARIO	Utilízase un vocabulario xeral preciso, adecuado e variado, e faise uso dun vocabulario específico do tema tratado.	Utilízase case sempre un vocabulario xeral preciso, adecuado e variado, e un vocabulario específico do tema tratado, pero cométese algún erro.	Utilízase un vocabulario xeral adecuado, pero moi básico, e faise un uso moi limitado do vocabulario específico do tema tratado.	O vocabulario xeral é inadecuado e pobre, e non se fai uso dun vocabulario específico do tema tratado.
GRAMÁTICA	Obsérvase un uso variado e adecuado de estruturas gramaticais complexas, sen erros.	Obsérvase un uso variado e adecuado de estruturas gramaticais complexas, pero aprécianse algúns erros.	Non se fai uso de estruturas gramaticais complexas, senón simples, e aprécianse algúns erros.	Faise un uso incorrecto das estruturas gramaticais e aprécianse moitos erros.
ORTOGRAFÍA	Non comete ningún erro ortográfico.	Comete un ou dous erros ortográficos.	Comete entre tres e cinco erros ortográficos.	Comete máis de cinco erros ortográficos.

EXPOSICIÓN ORAL

	NIVEL D	NIVEL C	NIVEL B	NIVEL A
EXPRESIÓN	<p>Fala coa velocidade adecuada e fai as pausas convenientes durante a intervención.</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade ao longo de toda a súa intervención.</p> <p>Exprésase con fluidez verbal, modula a voz e utiliza un volume adecuado.</p>	<p>Fala coa velocidade adecuada, pero non fai todas as pausas convenientes</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade en case toda a súa intervención</p> <p>Exprésase con fluidez verbal e modula a voz, pero non sempre utiliza un volume adecuado</p>	<p>Fala coa velocidade adecuada en xeral, aínda que demasiado rápido ás veces, e non fai as pausas convenientes.</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade só nalgúns momentos da súa intervención</p> <p>Exprésase con fluidez verbal en ocasións, pero non modula a voz nin utiliza un volume adecuado</p>	<p>Fala demasiado rápido e non fai ningunha pausa durante a intervención.</p> <p>Non vocaliza nin pronuncia correctamente, non se entende o que di. Non se expresa con fluidez verbal, nin utiliza un volume</p>

	Mantén o contacto visual coa audiencia durante a exposición, mostrando seguridade e confianza.	Mantén o contacto visual coa audiencia, aínda que, nalgũa ocasión, só mira a unha sección, mostrando unha lixeira inseguridade e falta de confianza	Mantén o contacto visual só cunha pequena parte da audiencia, dando frecuentes mostras de inseguridade e de falta de confianza.	adequado. Non mantén o contacto visual coa audiencia mostrando unha absoluta falta de seguridade e de confianza.
CONTIDO	Demostra que está ben documentado sobre o tema, achegando información e datos, e ofrecendo explicacións ampliadas propias e interesantes.	Demostra estar documentado sobre o tema, do que achega bastantes datos e explicacións	Demostra que ten algún coñecemento do tema, achegando algúns datos e explicacións	Demostra non ter ningún coñecemento sobre o tema e non achega datos nin explicacións.
VOCABULARIO	Usa un vocabulario rico e adecuado durante toda a exposición.	Usa un vocabulario rico e adecuado en case toda a exposición..	Usa un vocabulario básico adecuado en case toda a exposición	Usa un vocabulario pobre e non adecuado durante toda a exposición.
ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN	Presenta a información de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.	Presenta case toda a información de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.	Presenta só algunha parte da exposición de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.	Presenta a información de xeito desorganizado e sen unha secuenciación lóxica
INTERACCIÓN	Interacciona e empatiza coa audiencia, mantendo a súa atención co uso de diferentes técnicas (fai preguntas e bromas, achega experiencias, emprega estratexias...) ao longo de toda a exposición.	Interacciona coa audiencia, mantendo a súa atención co uso de diferentes técnicas na maior parte da exposición	Interacciona esporadicamente coa audiencia, utilizando en raras ocasións algunha técnica, ao longo da exposición	Non interacciona coa audiencia en ningún momento da exposición.
TEMPO	Realiza a exposición no tempo previsto, cunha adecuada distribución do tempo.	Realiza a exposición no tempo previsto, pero precipita o seu final ou atrásao para axustar a distribución do tempo	Non realiza a exposición no tempo previsto, ben por exceso ou ben por defecto, cunha distribución do tempo pouco adecuada.	Non realiza a exposición no tempo previsto, ben por exceso ou ben por defecto, cunha distribución do tempo totalmente inadecuada.
MATERIAIS DE APOIO	. Enriquece toda a exposición con diferentes recursos visuais (fotos, diagramas, mapas, debuxos...) e tecnolóxicos.	Enriquece unha gran parte da exposición con diferentes recursos visuais (fotos, diagramas, mapas, debuxos...) e tecnolóxicos	Enriquece algunha parte da exposición con algún recurso visual ou tecnolóxico	Non utiliza ningún recurso visual nin tecnolóxico no desenvolvemento da exposición.
LINGUAXE XESTUAL E CORPORAL	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma adecuada e necesaria, para apoiar e reforzar a presentación.	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma case sempre adecuada, aínda que, nalgũa ocasión, innecesaria.	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma adecuada só nalgúns momentos e, a miúdo, de forma innecesaria.	Non fai uso da linguaxe xestual e corporal

PRESENTACIÓN MULTIMEDIA	NIVEL D	NIVEL C	NIVEL B	NIVEL A
FONDO / EQUIPOS	En toda a presentación usa fondos de diapositivas orixinais propios, en lugar de equipos xa deseñados	En case toda a presentación usa fondos de diapositivas orixinais propios; nalgunhas utiliza equipos xa deseñados.	Nalgunhas diapositivas usa fondos de diapositivas orixinais propios; nalgunhas utiliza equipos xa deseñados.	Sempre utiliza equipos xa deseñados para os fondos de diapositivas
FONTE	Ao longo da presentación utiliza un tipo de fonte lexible e un tamaño de letra adecuado.	Nalgunha diapositiva utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou un tamaño de letra inadecuado	Na maior parte das diapositivas utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou un tamaño de letra inadecuado.	Ao longo da presentación utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou un tamaño de letra inadecuado
COR	Utiliza fondos que contrasten co texto (escuro-claro). Fai unha boa combinación de cores ao longo de toda a presentación, acorde coa temática que se estea a tratar	Non utiliza, nalgunha diapositiva, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.	Non utiliza, en varias diapositivas, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.	Non utiliza, en moitas diapositivas, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.
ELEMENTOS MULTIMEDIA	Utiliza, ao longo de toda a presentación, diversidade de imaxes, animacións, vídeos e audios, todos eles relacionados coa temática.	Utiliza, en case toda a presentación, diversidade de imaxes, animacións, vídeos ou audios; nalgunhas diapositivas, non se relacionan coa temática	Utiliza, nalgunhas diapositivas da presentación, imaxes, animacións, vídeos ou audios; algúns destes elementos están repetidos ou non se relacionan coa temática..	Non utiliza imaxes, animacións, vídeos ou audios na presentación
CONTIDO	O contido presentado expón o tema proposto de forma profunda e ampliada, e cun tratamento variado	O contido presentado expón o tema proposto de forma profunda e ampliada, e cun tratamento variado; nalgunha ocasión, hai algún erro ou falta algunha información relevante.	Gran parte do contido presentado é pobre; hai erros ou faltan informacións relevantes.	O contido presentado é pobre e non expón correctamente o tema proposto.
ORGANIZACIÓN DA INFORMACIÓN	Toda a información está organizada de xeito claro e lóxico.	A maior parte da información está organizada de forma clara e lóxica; algunha diapositiva parece fóra de lugar.	Só ocasionalmente a información está organizada de forma clara e lóxica	A información aparece dispersa e sen organización.
CANTIDADE DE INFORMACIÓN	As diapositivas non están saturadas de información	Algunha diapositiva está saturada de información.	Case todas as diapositivas están saturadas de información	As diapositivas están saturadas de información

6.10 MEDIDAS ATENCIÓN DIVERSIDADE

En función dos intereses e as capacidades do alumnado poderán realizarse modificacións na proposta de traballos que tratarán de responder a calquera falla de adecuación que se observe entre as necesidades e as capacidades do alumnado e os

contidos da materia. Teranse en conta as posibilidades do alumnado para acceder aos distintos medios e soportes analóxicos e dixitais. Tamén poderán modificarse os tempos elementos das probas extraordinarias, sempre contando cun informe previo de ditas necesidades avalado polo Departamento de Orientación.

6.11 RECURSOS DIDÁCTICOS

- O alumnado utilizará como recurso básico os apuntamentos de clase, aínda que se recomendará algún libro de texto como apoio e fotocopias dos contidos máis importantes.
- Páxina web de recursos de filosofía do MEC: <http://encina.pntic.mec.es/>
- Recursos audiovisuais en distintos soportes para informar, realizar actividades comentario de texto e debate: Internet, películas, documentais, artigos de prensa.
- Selección de textos dos autores contemplados no programa
- Proposta de lectura a escoller entre diferentes títulos

7. PROGRAMACIÓN

ÉTICA E FILOSOFÍA DO DEREITO

DE

2º CURSO DE BACHARELATO

7.1 Introducción. Contextualización e xustificación da materia.

7.2 Obxectivos xerais do bacharelato

7.3 Obxectivos xerais da materia.

7.4 Competencias básicas

7.5 Contidos

7.6 Temporalización.

7.7 Concreción para cada estándar de aprendizaxe

7.8 Metodoloxía didáctica.

7.9 Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

7.9.1 Procedementos de avaliación.

7.9.2 Criterios de cualificación.

7.9.3 Actividades de recuperación

7.9.4 Rúbricas

7.10 Atención á diversidade

7.11 Materiais e recursos didácticos

7.1 INTRODUCCIÓN. CONTEXTUALIZACIÓN E XUSTIFICACIÓN DA MATERIA

A presenza no currículo de Bacharelato da materia optativa de Ética e Filosofía do Dereito pretende dotar ao alumnado da rama de Humanidades e Ciencias Sociais dos instrumentos de análise que lle permitan abordar dun xeito máis consciente e racional os distintos niveis de códigos normativos que conforman e regulan a convivencia nas sociedades contemporáneas, complexas e plurais no moral e no ideolóxico. Estes instrumentos inclúen as teses e os conceptos básicos legados polos principais teóricos que reflexionaron sobre o feito moral e acerca das normas xurídicas.

No que atinxe á Ética, a materia debe contribuír ao desenvolvemento da conciencia crítica do alumnado e da súa capacidade para elaborar racional e autonomamente principios e normas universais.

Polo que se refire á Filosofía do Dereito, tamén se pretende ofrecerlle ao alumnado de bacharelato interesado nas ciencias xurídicas unha primeira aproximación ao mundo do Dereito, no que atinxe tanto á súa caracterización, e á súa estrutura, como á problemática da súa validez, do seu sentido e da súa xustificación.

Por último, a materia pretende que o alumnado reflexione sobre os ámbitos da xustiza, a democracia e os dereitos humanos, como espazos ideais de contacto entre o xurídico, o político e o moral, que deben funcionar como metas e patróns de todo proxecto práctico.

7.2 OBXECTIVOS XERAIS DO BACHARELATO

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa.
- b) Consolidar unha madurez persoal e social que lles permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Prever e resolver pacificamente os conflitos

persoais, familiares e sociais.

- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades existentes e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas con discapacidade.
- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe, e como medio de desenvolvemento persoal.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como escrita, a lingua castelá e, no seu caso, a lingua cooficial da súa comunidade autónoma.
- f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
- g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e a comunicación.
- h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de forma solidaria no desenvolvemento e a mellora do seu medio social.
- i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
- j) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e a tecnoloxía no cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio.
- k) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
- l) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
- m) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- n) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

7.3 OBXECTIVOS DA MATERIA

1. Analizar, contrastar e interpretar informacións diversas sobre os diferentes aspectos das condutas e códigos morais e da súa teorización ética, realizando actividades de documentación e de indagación, e incorporando a expresión persoal, tanto oral coma escrita, o correspondente vocabulario específico.
2. Comprender as raíces da estrutura moral do ser humano e a xénese históri- co-cultural dos códigos morais, analizando criticamente as súas diferentes for- mas de lexitimación e de reprodución.
3. Caracterizar e avaliar os diferentes tipos e niveis de conciencia moral valo- rando especialmente aquelas modalidades que comportan o desenvolvemento dunha racionalidade crítica e autónoma.
4. Analizar a funcionalidade dos códigos morais e as frecuentes pretensións etnocéntricas dos mesmos así como o grao de conciencia de dita funcionalidade, tendo en conta a posibilidade dunha dobre perspectiva de interpretación, interna e acrítica ou externa e crítica.
5. Desenvolver formas de racionalidade dialóxica adoptando as actitudes de empatía, respecto e tolerancia que as fan posibles.
6. Coñecer –fundamentalmente ó traveso da análise de textos– as diferentes interpretacións que do ben moral fan as diversas teorías éticas e apreciar as súas propostas como aportacións valiosas para o desenvolvemento moral tanto persoal como da sociedade contemporánea.
7. Analizar e comprender as relacións entre moral e dereito dende a perspectiva da xustiza, como ideal de imparcialidade, e valorar as posturas de desobediencia civil lexítima – fronte a outros tipos de desobediencia ao Dereito– como manifestacións e esixencias de actitudes morais críticas e orientadas a promover un ordenamento legal máis xusto.

8. Comprender e valorar o significado e alcance da formulación e da proclamación moderna dos dereitos humanos e a problemática da súa implantación práctica, adoptando actitudes de solidariedade e de compromiso consecuentes.
9. Comprender que a dignidade humana ten a súa base na liberdade e autonomía moral do individuo, asumindo, en consecuencia, a primacía da función práctica ou moral da razón como guía última de todo esforzo de emancipación, tanto individual como colectiva.

7.4 CÓMO CONTRIBÚE A MATERIA A ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

No que respecta ás competencias asociadas aos estándares de aprendizaxe, o obxectivo da materia é implicar ao alumnado en procesos que permitan mellorar as súas competencias clave e, malia estaren presentes as **competencias sociais e cívicas**, e a de **comunicación lingüística** en case a totalidade dos estándares, debido á especificidade desta materia, moitos deses procesos afondan na súa **competencia dixital** e no fomento da creatividade e do **sentido da iniciativa**. A **competencia de aprender a aprender** é unha constante nas materias de índole filosófica; a de **conciencia e expresións culturais** trabállase non só no que respecta ao patrimonio cultural filosófico, senón tamén na comparación dos sistemas normativos occidentais cos doutras culturas. Por outra banda, aínda que os contidos desta materia estean bastante afastados dos que resultan máis afíns ás **competencias matemáticas e científico-tecnolóxicas**, tentárase promover as actitudes de rigor no uso de conceptos, de respecto polos datos e de solidez argumental, ademais de valorar os intentos metodolóxicos das teorías do Dereito, para establecer as bases dunha verdadeira ciencia xurídica.

7.5 CONTIDOS

A materia está estruturada en **catro bloques**. O primeiro trata os temas clásicos da ética

descriptiva e a metaética. O segundo, dedicado á ética prescritiva, presenta as teorías sobre o ben moral dos pensadores e das pensadoras máis salientables da historia da filosofía. O terceiro refírese ao tema do Dereito, tanto de xeito descriptivo, expondo o máis básico dunha teoría do dereito, como de xeito fundacional, presentando as posturas que se dan sobre a validez e o sentido das normas xurídicas. Por último, o cuarto bloque está dirixido á reflexión sobre a xustiza, a democracia e os dereitos humanos como ideais morais e xurídicos para a cidadanía do século XXI.

Bloque 1. A Ética como reflexión filosófica sobre o feito moral.

B1.1. Ética e moral.

B1.2. Especificidade do feito moral.

B1.3. Liberdade e racionalidade humana como condicións da responsabilidade moral.

B1.4. Determinismos.

B1.5. Autonomía moral segundo Kant: autoimposición de normas B1.6. Características das normas morais.

B1.7. Normas morais e outros códigos normativos.

B1.8. Historicidade e variedade social dos códigos morais.

B1.9. Riscos do etnocentrismo na fundamentación intersubxectivista das normas morais.

B1.10. Perda de validez e sentido das normas morais nas posicións relativistas.

B1.11. Límites da fundamentación subxectivista das normas morais.

B1.12. Fundamentación obxectivista das normas morais. Problema da realidade dos valores.

B1.13. Falacia naturalista.

Bloque 2. A ética prescritiva. O problema do ben moral.

B2.1. Ética prescritiva e morais de segundo nivel.

B2.2. Pequenos fragmentos de textos referidos ao ben moral de autores como Platón, Aristóteles, Epicuro, autores estoicos, Tomé de Aquino, Kant ou Stuart Mill, entre outros.

B2.3. O ben moral como felicidade e virtude na Antigüidade e no Medievo: Platón, Aristóteles, epicureísmo, estoicismo e Tomé de Aquino.

B2.4. O utilitarismo, entre o ben moral como felicidade e o consecuencialismo contemporáneo.

B2.5. Ética formal kantiana. O ben moral como deber

B2.6. Deontoloxía, consecuencialismo e éticas da virtude na reflexión ética con- temporánea.

B2.7. Éticas da virtude nas tradicións non occidentais.

B2.8. O material e o formal-procedemental como bases da análise ética.

B2.9. O ben común como maior ben na tradición das éticas da felicidade.

B2.10. Principio e lei universal do dereito en Kant.

B2.11. Tránsito das normas morais derivadas das éticas prescritivas ás normas xurídicas.

Bloque 3. O Dereito.

B3.1. Características esenciais distintivas das normas xurídicas.

B3.2. Comparativa das normas xurídicas fronte ás normas morais. Semellanza, diferenzas e relación dialéctica.

B3.3. Conflito entre legalidade e moralidade.

B3.4. Noción e características do ordenamento xurídico.

B3.5. Lagoas xurídicas e solucións a estas.

B3.6. Ramas do Dereito

B3.7. Suxeitos e obxectos para o Dereito

B3.8. Obriga xurídica e dereitos subxectivos. Dereitos reais e dereitos persoais.

- B3.9. Feito xurídico, acción xurídica, delito e sanción. Carácter coercitivo do Dereito.
- B3.10. Xeración de normas. Órganos xurídicos e competencias.
- B3.11. Aplicación do Dereito. Procedemento xudicial.
- B3.12. Diferenzas entre o Dereito de casos e o Dereito de código.
- B3.13. Características do Dereito de casos anglosaxón.
- B3.14. O Dereito Romano nas compilacións e na codificación de Xustiniano como base do Dereito de códigos.
- B3.15. O código civil napoleónico como modelo das codificacións noutros países.
- B3.16. Dereito de casos anglosaxón.
- B3.17. Tradicións xurídicas non occidentais.
- B3.18. A lexitimación do Dereito nas cosmovisións mítico-relixiosas.
- B3.19. Primeiros intentos de fundamentar filosoficamente o Dereito. Debate entre nomos e physis na sofística grega.
- B3.20. Iusnaturalismo
- B3.21. Posturas de Platón, o estoicismo e Cicerón ao respecto da lei natural.
- B3.22. A lei natural na escolástica de Tomé de Aquino.
- B3.23. O iusnaturalismo na modernidade en filosofía do dereito e en filosofía política.
- B3.24. Positivismo xurídico ou iuspositivismo
- B3.25. Obra de Kelsen. Intento dunha teoría pura do Dereito.
- B3.26. Límites do iuspositivismo
- Bloque 4. A xustiza, a democracia e os dereitos humanos como puntos de encontro da ética, a filosofía do dereito e a filosofía política.
- B4.1. A xustiza como ponte entre o Dereito e a moral.

B4.2. A xustiza como finalidade do Dereito.

B4.3. Xustiza distributiva e os outros tipos de xustiza.

B4.4. Criterios para a xustiza distributiva: necesidade, mérito e igualdade.

B4.5. A xustiza como imparcialidade de Rawls: situación orixinaria e principios da xustiza.

B4.6. Democracia: carácter específico da súa lexitimidade.

B4.7. Léxico xurídico-político asociado ao concepto de democracia.

B4.8. Valores democráticos: liberdade, igualdade, solidariedade e pluralismo político.

B4.9. Problema para os dereitos humanos de que o Dereito se identifique co Estado. O Dereito universal como problema e como necesidade.

B4.10. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos como norma fundante dos ordenamentos xurídicos orientados á xustiza global.

B4.11. Situación dos dereitos humanos no mundo do século XXI.

7.6 TEMPORALIZACIÓN

A materia de Ética e Filosofía do Dereito está dotada dunha carga horaria de dúas horas semanais.

A distribución de contidos por avaliacións quedará como sigue:

-Primeiro trimestre: Bloques 1 e 2

-Segundo trimestre: Bloque 3

-Terceiro trimestre: Bloque 4

7.7 CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 1. A ética como reflexión filosófica sobre o feito moral							
b d e h	B1.1. Ética e moral. B1.2. Especificidade do feito moral.	B1.1. Entender e apreciar a especificidade do ámbito da moral, valorando a reflexión ética sobre ese campo como camiño para obter unha visión máis racional dunha serie de experiencias constitutivas da persoa, por sérennos obrigadas e por definírmonos ao afrontalas.	EFDB1.1.1. Discirne entre os conceptos de "ética" e "moral", e valora a necesidade da reflexión racional sobre a moralidade como xeito de dar sentido e entender mellor un ámbito ineludible da experiencia de todas as persoas.	CCL CAA	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB1.1.2. Define "feito moral" e explica con rigor conceptual as características que distinguen os feitos morais doutras facetas da realidade humana, salientando a construción da propia persoa en cada un dos feitos morais dos que somos suxeitos.	CCL CSC CSIEE	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
a b d e g h	B1.3. Liberdade e racionalidade humana como condicións da responsabilidade moral. B1.4. Determinismos. B1.5. Autonomía moral segundo Kant: autoimposición de normas	B1.2. Explicar e apreciar o papel da liberdade e a racionalidade na constitución do suxeito como responsable moral e autónomo, recoñecendo como os argumentos dos distintos determinismos poñen límites a esa autonomía, e identificando a defensa que dela fai Kant como condición básica do feito moral.	EFDB1.2.1. Elabora, usando a súa iniciativa persoal e empregando ferramentas informáticas, unha presentación na que se recollan situacións en que, ben por falta de liberdade, ben por limitacións da racionalidade, non se lle poida atribuír responsabilidade moral ao suxeito.	CD CSIEE	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB1.2.2. Investiga, en colaboración grupal, procurando e seleccionando información en internet, acerca de cales son os argumentos empregados polas escolas deterministas, e razoa sobre a incidencia deses argumentos en conceptos morais asociados ao de responsabilidade, como os de mérito e culpa.	CD CAA CCL	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB1.2.3. Identifica nalgún texto de Kant a súa concepción sobre a persoa como suxeito autónomo capaz de ditar as súas propias normas morais, apreciando o valor máximo e innegociable que teñen as persoas segundo esta tese.	CCL CSC	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
b d e	B1.6. Características das normas morais. B1.7. Normas morais e outros códigos normativos.	B1.3. Recoñecer a especificidade das normas morais, distinguíndoas doutros códigos normativos que tamén regulan a conduta humana.	EFDB1.3.1. Enumera e explica con rigor conceptual os caracteres que fan que unha norma poida ser considerada como norma moral.	CCL	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB1.3.2. Elabora un cadro comparativo de distintos tipos de códigos normativos que regulan a conduta humana, incluíndo o moral, reflexionando sobre a claridade ou a vaguidade dos	CAA CSIEE	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat

Ética e Filosofía do Dereito. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			límites entre os diferentes códigos.				
a b d e g h	<p>B1.8. Historicidade e variedade social dos códigos morais.</p> <p>B1.9. Riscos do etnocentrismo na fundamentación intersubxectivista das normas morais.</p> <p>B1.10. Perda de validez e sentido das normas morais nas posicións relativistas.</p>	<p>B1.4. Manexar e analizar información, procedente de distintos ámbitos, referida ás producións morais humanas (normas e valores), pondo de relevo os aspectos que teñen relación cos contextos históricos e culturais nos que xorden e operan, e valorando criticamente os riscos enfrontados do etnocentrismo e o relativismo.</p>	<p>EFDB1.4.1. Recoñece e valora criticamente o carácter histórico-cultural dos códigos morais, pondo exemplos deste carácter buscados e seleccionados en internet, e identificando os procesos de reprodución e transmisión deses códigos nos distintos contextos históricos e culturais onde xurdiron e operan.</p>	<p>CCEC CD CSC</p>	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	<p>T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat</p>
			<p>EFDB1.4.2. Recoñece os caracteres do etnocentrismo, identificando lexitimacións históricas de imposicións etnocéntricas de normas e valores morais, e amosando especial coidado por evitar esa actitude cando se axuizan valores e normas de culturas alleas.</p>	<p>CCL CSC</p>	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	<p>T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat</p>
			<p>EFDB1.4.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre os riscos de entender que a validez e o sentido das normas morais depende por completo do contexto social en que esas normas xurdiron e operan, para o que propón exemplos obtidos en internet e valora a posibilidade de progreso moral nos códigos, perfilando un camiño que nos puidera apartar á vez dos riscos do etnocentrismo e do relativismo extremo.</p>	<p>CAA CD CSC CCL</p>	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	<p>T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat</p>
b e g h	<p>B1.11. Límites da fundamentación subxectivista das normas morais.</p> <p>B1.12. Fundamentación obxectivista das normas morais. Problema da realidade dos valores.</p> <p>B1.13. Falacia naturalista.</p>	<p>B1.5. Comparar as fortalezas e as debilidades respectivas das posicións subxectivistas e obxectivistas ao respecto da fundamentación das normas morais.</p>	<p>EFDB1.5.1. Explica e valora a necesidade de que a norma sexa interior ao suxeito para que poida ser considerada como moral, expondo ao mesmo tempo o problema da existencia doutros suxeitos igualmente lexitimados para emitir normas propias, e valorando criticamente o perspectivismo moral ao que nos conduciría unha postura estritamente subxectivista.</p>	<p>CCL CSC</p>	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	<p>T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat</p>
			<p>EFDB1.5.2. Valora criticamente o intento de fundamentar a validez das normas morais na realidade obxectiva, en forma de entidades ou calidades morais, localizando en internet e describindo algún exemplo dese tipo de fundamentación, e reflexionando sobre a dificultade de establecer</p>	<p>CD CSC CAA CMCCT</p>	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	<p>T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat</p>

Ética e Filosofía do Dereito. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			<p>criterios para aceptar tanto a realidade desas entidades ou calidades morais como a validez dos coñecementos que puidésemos ter delas.</p> <p>EFDB1.5.3. Le textos de Hume e/ou outros/as autores/as nos que se expoñía a falacia naturalista, e deseña desde a súa iniciativa argumentos a favor e en contra desa tese.</p>				
				CAA CCL CSIEE	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
Bloque 2. A ética prescritiva. O problema do ben moral.							
b d e	B2.1. Ética prescritiva e morais de segundo nivel.	B2.1. Explicar a dimensión prescritiva da ética como base para as morais de segundo nivel, e apreciar a aposta pola racionalidade destes códigos morais	EFDB2.1.1. Expón a dimensión prescritiva da ética e a súa utilidade para fundamentar códigos morais racionalmente baseados, disertando por escrito sobre as consecuencias que para a racionalidade supón a variedade destes códigos.	CCL CAA	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
b e h	B2.2. Pequenos fragmentos de textos referidos ao ben moral de autores como Platón, Aristóteles, Epicuro, autores estoicos, Tomé de Aquino, Kant ou Stuart Mill, entre outros.	B2.2. Analizar textos filosóficos pertencentes ás principais teorías éticas, así como calquera outro que presente un claro contido moral caracterizando as súas interpretacións do ben moral.	EFDB2.2.1. Utiliza o rigor e a precisión conceptual e terminolóxica para analizar criticamente textos filosóficos de autores que se ocuparon de definir o ben moral, como Platón, Aristóteles, Epicuro, autores estoicos, Tomé de Aquino, Kant ou Stuart Mill e outros, e identifica neles os trazos máis salientables das súas teorías éticas.	CCL CSC	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
b d e g h m	B2.3. O ben moral como felicidade e virtude na Antigüidade e no Medioevo: Platón, Aristóteles, epicureísmo, estoicismo e Tomé de Aquino. B2.4. O utilitarismo, entre o ben moral como felicidade e o consecuencialismo contemporáneo.	B2.3. Examinar o desenvolvemento da idea de ben moral como felicidade, desde a conexión entre felicidade e virtude na Grecia clásica e no cristianismo medieval, ata o xiro cara ao consecuencialismo que lle dan os autores utilitaristas ingleses no século XIX.	EFDB2.3.1. Utiliza ferramentas informáticas para elaborar unha liña de tempo que recolla os principais autores da Antigüidade e do Medioevo que relacionaron ben moral e felicidade, sinalando en cada un deles os trazos máis característicos da súa reflexión.	CD CAA CSIEE	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB2.3.2. Identifica os trazos básicos do utilitarismo, amosando tanto o que o une á tradición clásica das éticas da felicidade como o que o separa delas, por esquecerse da virtude do axente e pór nas consecuencias medibles todo o peso do xuízo moral.	CCL	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
b e h	B2.5. Ética formal kantiana. O ben moral como deber	B2.4. Distinguir as principais características da ética formal kantiana e apreciar nela tanto o rigor analítico que o leva á defensa do	EFDB2.4.1. Comenta e explica as tres formulacións do imperativo categórico kantiano, pondo de relevo como cada unha delas (universalidade, persoa	CCL CSC	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat

Ética e Filosofía do Dereito. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		actuar só por deber, como o innegable valor que lle dá Kant á persoa como suxeito autónomo do moral.	como ben en si e autonomía da vontade) contribúe á pura formalidade, e valorando a esixencia de rigor analítico que termina por plasmarse no amor ao deber como norma básica e máxima de acción.				
b d e g h m n	<p>B2.6. Deontoloxía, consecuencialismo e éticas da virtude na reflexión ética contemporánea.</p> <p>B2.7. Éticas da virtude nas tradicións non occidentais.</p> <p>B2.8. O material e o formal-procedemental como bases da análise ética.</p>	B2.5. Identificar as grandes correntes na reflexión ética contemporánea, incorporando na paisaxe de teorías éticas as reflexións sobre a virtude de tradicións non occidentais, e transferir á análise ética de problemáticas actuais os conceptos e os principios éticos adquiridos.	EFDB2.5.1. Elabora, con axuda de ferramentas informáticas, un mapa conceptual explicativo das diferenzas entre as tres grandes correntes éticas actuais (a deontoloxía, o consecuencialismo e as éticas da virtude), imaxinando situacións onde se manifesten as diferenzas entre as análises.	CD CAA CSIEE	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB2.5.2. Procura información sobre o tratamento da virtude en distintas tradicións non occidentais, e compón un pequeno relato en que o/a protagonista se enfrente a unha situación onde ten que escoller entre cumprir cunha virtude e alcanzar outros fins.	CCL CD CCEC CSIEE	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB2.5.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre problemáticas éticas contemporáneas, identificando as posicións que sobre eses problemas manteñen as teorías éticas, e incorporando na súa análise moral tanto o plano material como o formal-procedemental das normas, transferindo a situacións concretas os conceptos e os principios éticos adquiridos.	CCL CAA CSC	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat
a b d e g h	<p>B2.9. O ben común como maior ben na tradición das éticas da felicidade.</p> <p>B2.10. Principio e lei universal do dereito en Kant.</p> <p>B2.11. Tránsito das normas morais derivadas das éticas prescritivas ás normas xurídicas.</p>	B2.6. Explicar o papel central da idea de ben común nas éticas da felicidade, e relacionar o principio e a lei universal do dereito de Kant coa súa ética do deber, valorando como en ambos os casos as éticas prescritivas apuntan á necesidade dunha norma xurídica externa que conxugue a convivencia social coa realización das normas éticas.	EFDB2.6.1. Analiza textos de Aristóteles e de Stuart Mill onde se poña de relevo o carácter supremo do ben común.	CCL CSC	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB2.6.2. Explica o principio universal do dereito e a lei universal do dereito, expondo como se formula con eles a reconciliación entre o respecto máximo ao individuo como libre e ben supremo e a harmonización necesaria entre distintas vontades autónomas obrigadas a convivir.	CCL	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat

Ética e Filosofía do Dereito. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			EFDB2.6.3. Participa nun foro nalgunha plataforma informática onde se debata se a ética precisa do dereito para a súa realización plena, ou se poderíamos vivir só con normas morais, argumentando a súa posición con rigor terminolóxico e conceptual, amosando respecto cara ao resto de participantes e tolerancia cara ás súas preferencias e os seus puntos de vista, e tendo como guía de debate a racionalidade, a orde e a solidez dos argumentos empregados.	CCL CSC CAA CSIEE CD CMCCT	Rúbrica Nivel 3	1º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
Bloque 3. O dereito							
a b e n	B3.1. Características esenciais distintivas das normas xurídicas. B3.2. Comparativa das normas xurídicas fronte ás normas morais. Semellanza, diferenzas e relación dialéctica. B3.3. Conflito entre legalidade e moralidade.	B3.1. Identificar as características esenciais que distinguen as normas xurídicas doutros sistemas normativos, e comprender a problemática relación que ten o dereito coas normas morais, que se plasma nos casos de conflito entre legalidade e moralidade.	EFDB3.1.1. Distingue as características propias das normas xurídicas, pondo exemplos propios de como outros códigos normativos non reúnen todos eses trazos.	CCL CSIEE	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB3.1.2. Explica e caracteriza con precisión a noción de dereito e a súa conexión cos principios básicos da moralidade, salientando as posibles semellanzas, diferenzas e relacións dialécticas entre as normas morais e as legais.	CCL CSC	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB3.1.3. Procura información sobre a traxedia de Antígona e, tomándoa como referencia, analiza outros casos, reais ou ficticios (literarios ou cinematográficos) de dilemas e conflitos entre moralidade e legalidade.	CCL CSC CCEC	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
a b d e g l m n	B3.4. Noción e características do ordenamento xurídico. B3.5. Lagoas xurídicas e solucións a estas. B3.6. Ramas do dereito	B3.2. Define o ordenamento xurídico en relación coa comunidade política, e valora a pretensión de que o ordenamento sexa completo e consistente, reflexionando sobre os problemas xerados pola presenza de lagoas ou baleiros xurídicos, e recoñecendo as ramas do dereito incluídas no ordenamento.	EFDB3.2.1. Expón con rigor conceptual a noción de ordenamento xurídico, referíndoo á comunidade política en que impera e indicando que características presenta a súa estruturación das normas, con aprecio á racionalidade intrínseca no feito de que os ordenamentos aspiren a ser ordenados, completos e consistentes.	CCL CSC CMCCT	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB3.2.2. Investiga casos de lagoas xurídicas, usando distintas fontes, e utiliza a súa iniciativa persoal para imaxinar unha situación de lagoa xurídica e expor argumentadamente o problema que supón para o	CD CSIEE CCL	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat

Ética e Filosofía do Dereito. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			ordenamento e suxerir unha posible solución.				
			EFDB3.2.3. Utiliza, en colaboración grupal, a técnica de brainstorming para recoller un abano moi variado de normas, e logo procura e selecciona información de distintas fontes e xera, coa axuda de medios informáticos, un mapa conceptual das ramas do dereito, define o obxecto propio de cada unha delas e sinala en que rama se situaría cada unha das normas antes recollidas.	CAA CD CSC CCL	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
a b e g	B3.7. Suxeitos e obxectos para o dereito B3.8. Obriga xurídica e dereitos subxectivos. Dereitos reais e dereitos persoais. B3.9. Feito xurídico, acción xurídica, delito e sanción. Carácter coercitivo do dereito.	B3.3. Coñecer e utilizar con rigor os conceptos básicos do dereito (persoa, suxeito activo, suxeito pasivo, ben, propiedade, obriga, prestación, dereito real, dereito persoal, acción xurídica, delito, sanción, suposto xurídico, carácter coercitivo do dereito, etc.).	EFDB3.3.1. Realiza, usando ferramentas informáticas, un glosario cos conceptos básicos do dereito que inclúa termos como persoa, suxeito activo, suxeito pasivo, ben, propiedade, obriga, prestación, dereito real, dereito persoal, acción xurídica, delito, sanción, suposto xurídico, carácter coercitivo do dereito, etc., e fai un uso rigoroso deses termos en preferencias tanto orais como escritas.	CAA CD CCL	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
b d e g m	B3.10. Xeración de normas. Órganos xurídicos e competencias. B3.11. Aplicación do dereito. Procedemento xudicial.	B3.4. Recoñecer o carácter dinámico do dereito, tanto na súa vertente de xeración de novas normas por parte de órganos xurídicos competentes, como na vertente da aplicación das normas vixentes nos procedementos xudiciais, e usar con precisión e fluidez o léxico propio destes dous procesos xurídicos.	EFDB3.4.1. Presenta nunha composición escrita distintos procedementos de creación de normas por parte de órganos xurídicos competentes que se dan no ordenamento español, reflexionando argumentadamente sobre o motivo que pon en marcha o proceso, os posibles problemas de competencias entre órganos que poden aparecer, e os problemas de coherencia e xerarquía entre normas derivados do encaixe da nova norma co ordenamento vixente.	CCL CSC	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB3.4.2. En colaboración grupal, procura e selecciona información en distintas fontes sobre o procedemento xudicial, e usa esa información para realizar unha presentación en soporte informático dun caso penal hipotético, que inclúa unha liña do tempo desde a comisión do delito ata a resolución do caso na xustiza penal, describindo con precisión o papel que xogan os axentes xurídicos en cada	CD CSC CCL CSIEE CCEC	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat

Ética e Filosofía do Dereito. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			momento do procedemento.				
b d e g h m n	<p>B3.12. Diferenzas entre o dereito de casos e o dereito de código.</p> <p>B3.13. Características do dereito de casos anglosaxón.</p> <p>B3.14. O dereito romano nas compilacións e na codificación de Xustiniano como base do dereito de códigos.</p> <p>B3.15. O código civil napoleónico como modelo das codificacións noutros países.</p> <p>B3.16. Dereito de casos anglosaxón.</p> <p>B3.17. Tradicións xurídicas non occidentais.</p>	<p>B3.5. Expor as diferenzas entre as tradicións xurídicas do dereito de casos anglosaxón e o dereito de código continental, valorando os fitos históricos que para este último supuxeron a elaboración dunha compilación e codificación do dereito romano emprendida polo emperador Xustiniano e o código civil napoleónico, así como recoñecer e valorar outras tradicións xurídicas de corte non occidental.</p>	<p>EFDB3.5.1. Define xurisprudencia e distingue, a partir do papel xogado por esta figura, as tradicións do dereito de casos ("common law") e o dereito de código ("civil law"), sinalando vantaxes e inconvenientes que atope en cada tradición.</p>	CCL CSC	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat
			<p>EFDB3.5.2. Identifica as características do dereito anglosaxón de casos, usando a súa iniciativa para as exemplificar con referentes literarios ou da cultura popular audiovisual.</p>	CCEC CSIEE	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat
			<p>EFDB3.5.3. Procura e selecciona información en internet, e realiza, en colaboración grupal, unha wiki na que os contidos destaquen o mantemento nos códigos civís actuais de categorías, institucións, conceptos e normas do dereito romano tal e como foi compilado polo emperador Xustiniano.</p>	CD CAA CSC	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat
			<p>EFDB3.5.4. Elabora un pequeno traballo de investigación sobre a orixe e o sentido do código civil napoleónico no contexto da Revolución Francesa, e a súa enorme influencia na lexislación doutros moitos países que manteñen un dereito de código.</p>	CAA CCL	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat
			<p>EFDB3.5.5. Utiliza a súa iniciativa para atopar información sobre algunha tradición xurídica de corte non occidental, como as do oriente asiático, a hindú, a musulmá, etc., e diserta argumentadamente sobre os seus trazos esenciais, analizándoa nos seus logros e nas súas carencias, e comparándoa co dereito de códigos continental e o dereito de casos anglosaxón.</p>	CD CSIEE CCEC CSC	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat
d h	B3.18. A lexitimación do dereito nas cosmovisións mítico-relixiosas.	B3.6. Describir o papel xogado polos discursos lexitimadores do dereito, e recoñecer algunha das primeiras xustificacións,	EFDB3.6.1. Le algún texto de carácter mítico-relixioso no que se faga referencia á orixe e ao valor dos códigos xurídicos, e analízao e coméntao á luz do	CCL CSC CCEC	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat

Ética e Filosofía do Dereito. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		producidas en sociedades onde imperaban as cosmovisións mítico-relixiosas	fragmento do Eutifrón platónico, onde se discute a fundamentación relixiosa da xustiza.				
b d e h	B3.19. Primeiros intentos de fundamentar filosoficamente o dereito. Debate entre <i>nomos</i> e <i>physis</i> na sofística grega.	B3.7. Explicar e valorar o papel dos pensadores sofistas ao debater sobre o criterio de validez das normas da pole, diferenciándoas claramente das leis naturais, e recoñecer algunha das posturas máis salientables neste debate.	EFDB3.7.1. Procura e selecciona información sobre a figura e o pensamento de autores sofistas como Protágoras, Critias, Antífonte, Gorgias, Hipias, Trasímaco, Calicles e outros, e, en colaboración grupal, realiza un cadro esquemático coas posturas máis salientables de cada un ao respecto da validez da norma social ou <i>nomos</i> .	CD CSC CCL	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
b d e g h	B3.20. Iusnaturalismo B3.21. Posturas de Platón, o estoicismo e Cicerón ao respecto da lei natural. B3.22. A lei natural na escolástica de Tomé de Aquino. B3.23. O iusnaturalismo na modernidade en filosofía do dereito e en filosofía política.	B3.8. Recoñecer os fitos máis importantes do iusnaturalismo, desde as posturas de Platón, o estoicismo e Cicerón na antigüidade clásica, pasando pola reflexión sobre a lei natural en Tomé de Aquino, e identificar as características do iusnaturalismo na modernidade, comparando o iusnaturalismo en filosofía política co que se dá en filosofía do dereito.	EFDB3.8.1. Define a posición iusnaturalista e analiza textos clásicos de Platón, Cicerón e autores estoicos onde se evidencie a existencia desa lei natural que pode ser coñecida polos seres humanos.	CCL CSC	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB3.8.2. Expón a posición da lei natural no contexto da teoría da lei de Tomé de Aquino, identificando os ámbitos da acción humana nos que se manifesta, e argumentando a posición subsidiaria en que queda a lexislación positiva sobre eses ámbitos.	CCL	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB3.8.3. Procura información en internet sobre o xurdimento do iusnaturalismo na modernidade nas obras de Grocio, Pufendorf ou Tomasio, e elabora un mapa conceptual onde se recollan tanto as características dese movemento que o diferencian do iusnaturalismo clásico, como as relacións de semellanza e distinción que gardan as escolas iusnaturalistas en filosofía do dereito e filosofía política.	CD CCL CSC CAA	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
315. c 316. e 317. g 318. h 319. l 320. n	321. B3.24. Positivismo xurídico ou iuspositivismo 322. B3.25. Obra de Kelsen. Intento dunha teoría pura do dereito. 323. B3.26. Límites do iuspositivismo	324. B3.9. Definir o positivismo xurídico ou iuspositivismo, comprendendo como e por que quen defende esta corrente, en especial o pensador HansKelsen, presenta unha	EFDB3.9.1. Diserta sobre os problemas que formulan as fundamentacións iusnaturalistas do dereito, relacionándoos cos que se lles presentaban ás posicións obxectivistas en ética, e expón con rigor as teses básicas do iuspositivismo.	CCL CSC	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat

Ética e Filosofía do Dereito. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
		separación radical entre moral e dereito como necesaria para a formulación dunha teoría pura do dereito, estimando o intento de facer do dereito un ámbito de estudo estritamente científico, pero sendo conscientes dos límites desta posición e avaliando criticamente un dereito que se pretenda completamente amoral.	EFDB3.9.2. Procura e selecciona información en distintas fontes sobre o libro "Teoría pura do dereito", de Hans Kelsen, e elabora, en colaboración grupal, un esquema dos temas máis importantes tratados nel, facendo especial incidencia na separación entre dereito e moral, a concepción do dereito como unha árbore xerárquica baseada na norma fundante, ou o carácter coercitivo das normas, que apuntan ao exercicio do poder, e valorando o intento de "purificar" o coñecemento xurídico para o converter nun discurso estritamente científico.	CD CCL CAA CMCCT	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB3.9.3. Participa nun debate en grupo sobre os riscos contrarios de naturalizar ou positivizar completamente o dereito, expondo de xeito argumentado as súas propias conclusións sobre as limitacións de ambos os enfoques, e amosando respecto e tolerancia polas razóns achegadas por outras persoas que poidan disentir.	CCL CSC CSIEE	Rúbrica Nivel 3	2º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
Bloque 4. A xustiza, a democracia e os dereitos humanos como puntos de encontro da ética, a filosofía do dereito e a filosofía política							
a b c d e	B4.1. A xustiza como ponte entre o dereito e a moral. B4.2. A xustiza como finalidade do dereito.	B4.1. Recoñecer a dimensión intersubxectiva da xustiza como elemento que lle permite funcionar como nexa entre a moral e o dereito, comprendendo o seu papel como finalidade dos ordenamentos xurídicos.	EFDB4.1.1. Identifica no concepto de xustiza a referencia á intersubxectividade e aos criterios para repartir bens, dereitos, obrigas e cargas entre os membros dun grupo, e explica como estes trazos permiten que sirva coma ponte entre o ámbito da moral e o do dereito, podendo ser tomada como a finalidade última dos ordenamentos xurídicos.	CSC CCL	Rúbrica Nivel 3	3º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
a b c d e g m n	B4.3. Xustiza distributiva e os outros tipos de xustiza. B4.4. Criterios para a xustiza distributiva: necesidade, mérito e igualdade. B4.5. A xustiza como imparcialidade de Rawls: situación orixinaria e principios da xustiza.	B4.2. Definir os tipos de xustiza e distinguir os criterios que poden orientar a xustiza distributiva, valorando a teoría da xustiza como imparcialidade de John Rawls ao respecto, e distinguindo as teses básicas desta teoría	EFDB4.2.1. Explica o concepto de xustiza distributiva, comparándoa cos outros tipos de xustiza. EFDB4.2.2. Usando a técnica de brainstorming en colaboración grupal, identifica as vantaxes e os inconvenientes que presenta cada un dos principais criterios de aplicación da xustiza distributiva (necesidade, igualdade e mérito), argumenta de xeito rotatorio a favor de cada un dos criterios e extrae as súas	CCL CCL CAA CSC CSIEE	Rúbrica Nivel 3 Rúbrica Nivel 3	3º trimestre 3º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat

Ética e Filosofía do Dereito. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
			propias conclusións.				
			EFDB4.2.3. Realiza, en colaboración grupal e usando a súa creatividade, unha presentación audiovisual onde se presenten as teses básicas da teoría da xustiza de John Rawls, a da posición orixinal e os dous principios da xustiza, como criterios para comprobar a xustiza de determinadas situacións ou accións.	CSC CSIEE CD CAA CCEC	Rúbrica Nivel 3	3º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat
a b c d e g h m n	B4.6. Democracia: carácter específico da súa lexitimidade. B4.7. Léxico xurídico-político asociado ao concepto de democracia. B4.8. Valores democráticos: liberdade, igualdade, solidariedade e pluralismo político.	B4.3. Describir e valorar o carácter específico da lexitimidade democrática, usar con rigor o léxico xurídico-político asociado a este concepto, e distinguir na liberdade, a igualdade, a solidariedade e o pluralismo político os valores irrenunciáveis que inspiran os sistemas democráticos.	EFDB4.3.1. Explica como a democracia é a forma de goberno que máis se adecúa ao ideal de xustiza, comprendendo e valorando o carácter específico da lexitimidade democrática fronte a outras modalidades de lexitimación.	CCL CSC	Rúbrica Nivel 3	3º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB4.3.2. Procura e selecciona información en internet e realiza, en colaboración grupal, unha wiki sobre a democracia, onde se recollan, polo menos, os seguintes ítems: as formas de goberno alternativas, as regras básicas do xogo democrático, as súas dimensións social e liberal, os seus tipos con respecto á distribución territorial da soberanía, a representatividade, os tipos de elección, os poderes, etc.	CD CCL CSC CAA CSIEE	Rúbrica Nivel 3	3º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB4.3.3. Identifica e define con rigor os valores esenciais dos sistemas democráticos (liberdade, igualdade, solidariedade e pluralismo político) e, en colaboración grupal, elabora a presentación dunha distopía onde un deses valores desaparecera.	CCL CSC CSIEE CCEC	Rúbrica Nivel 3	3º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat
a b c d e g h	B4.9. Problema para os dereitos humanos de que o dereito se identifique co Estado. O dereito universal como problema e como necesidade. B4.10. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos como norma	B4.4. Recoñecer os problemas que para a realización dos ideais de xustiza, democracia e dereitos humanos supón o feito de que haxa tantos ordenamentos xurídicos como estados, valorar os movementos a favor dunha internacionalización cada	EFDB4.4.1. Explica as limitacións aos ideais de democracia, xustiza e dereitos humanos derivadas do feito de que os ordenamentos xurídicos sexan estatais, reflexiona sobre a problemática do dereito internacional, e formula as súas propias conclusións ao respecto dos medios para facer real unha	CCL CSC	Rúbrica Nivel 3	3º trimestre	T.E.indiv. T.E.Coop. Pres.oral Texto creat

Ética e Filosofía do Dereito. 2º de bacharelato

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Temporalización	Procedementos e instrumentos de avaliación
	fundante dos ordenamentos xurídicos orientados á xustiza global. B4.11. Situación dos dereitos humanos no mundo do século XXI.	vez maior dos dereitos, e usar a Declaración Universal dos Dereitos Humanos como base xurídica de todos os dereitos internacionais, e ideal desde onde analizar ética e xuridicamente os acontecementos máis salientables da actualidade.	xustiza global, valorando a contribución das institucións internacionais nese sentido.				
			EFDB4.4.2. Analiza os artigos da Declaración e valóraos como posible norma fundante (no sentido de Kelsen) dos ordenamentos xurídicos xustos.	CCL CSC	Rúbrica Nivel 3	3º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat
			EFDB4.4.3. Selecciona e integra fontes de información diferentes, e transfere conceptos desenvolvidos ao longo do proceso de aprendizaxe a situacións e acontecementos salientables da actualidade (discriminación, tortura, terrorismo, fundamentalismo, ausencia de liberdades, etc.), examinándoos á luz da Declaración Universal dos Dereitos Humanos e argumentando sobre eles, amosando tolerancia e respecto cara ás opinión das demais persoas, pero guiándose polo rigor, a coherencia e a solidez dos argumentos empregados.	CD CCL CSC CMCCT	Rúbrica Nivel 3	3º trimestre	T.E.indiv. T:E.Coop. Pres.oral Texto creat

7.8 METODOLOXÍA DIDÁCTICA

Ademáis dos principios e estratexias que sinalamos con carácter xeral para todas as materias na Programación do Departamento, a materia optativa de Ética e Filosofía do Dereito organizarase de acordo cos criterios metodolóxicos seguintes:

- Adaptación ás características do alumnado de Bacharelato, ofrecendo actividades diversificadas de acordo coas capacidades intelectuais propias da etapa.
- Autonomía: facilitar a capacidade do alumnado para aprender por si mesmo.
- Actividade: fomentar a participación do alumnado na dinámica xeral da aula, combinando

estratexias que propicien a individualización con outras que fomenten a socialización.

- Motivación: procurar despertar o interese do alumnado pola aprendizaxe que se lle propón.
- Integración e interdisciplinarietàade: presentar os contidos cunha estrutura clara, mostrando as relacións entre os contidos desta materia e os doutras disciplinas doutras áreas.
- Rigor e desenvolvemento de capacidades intelectuais de certo nivel (analíticas, explicativas e interpretativas).
- Variedade na metodoloxía, dado que o alumnado aprende a partir de fórmulas moi diversas.

7.9 CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

7.9.1 PROCEDEMENTOS, INSTRUMENTOS E PONDERACIÓN

A constatación de que o alumnado acada os distintos estándares de aprendizaxe realizarase por medio dos seguintes procedementos de avaliación: CUESTIONARIOS, presentación de TRABALLOS propostos e realización das tarefas encomendadas no CADERNO DE CLASE e OBSERVACIÓN directa do alumno.

Estes procedementos están dirixidos a avaliar o logro de estándares de aprendizaxe actitudinais, procedementais e conceptuais.

Observarase durante a realización das diferentes tarefas de aprendizaxe (debate, toma de notas no caderno, fluxo de opinión compartida, etc.):

- A capacidade de argumentación e razoamento.
- A atención, o interese e o esforzo.
- A actitude de tolerancia e respecto no trato cos demais.
- A actitude dialogante e de saber escoitar aos demais.

- A capacidade para traballar en equipo.
- A capacidade de analizar e criticar razoadamente as opinións e valores alleos.
- A capacidade autocrítica e de rectificación.
- A creatividade.

Tentarase obter datos sobre o logro de estándares de aprendizaxe procedimentais e conceptuais a través das seguintes probas:

- Cuestionario de comprensión e razoamento.
- Disertacións.
- Comentarios de textos (os textos poderán ser filosóficos, científicos, literarios ou xornalísticos).
- Traballos de investigación individuais e cooperativos.
- Exposición orais.
- Realización de actividades periódicas no caderno de clase.
- Textos de creación filosófico-literaria.

A nota final de cada avaliación será o resultado da valoración dos apartados anteriores atendendo aos seguintes porcentaxes:

- 70% da cualificación corresponde aos traballos realizados polo alumno, cuestionarios e actividades no caderno de clase.

Valorarase fundamentalmente a realización das tarefas encomendadas diariamente, os traballos de investigación e a súa exposición en clase, así como as contestacións ás cuestións que se lle vaian plantexando.

- 30 % restante da cualificación corresponde á observación directa do alumno.

Valorarase a participación na clase, a asistencia, a puntualidade, a colaboración na aula e nas actividades, a actitude e boa disposición, a atención, a presentación e realización das tarefas no tempo estipulado, a contribución ao desenvolvemento de

debates, así como a capacidade de diálogo e tolerancia amosada neles.

	MÍNIMO	PONDERACIÓN	INSTRUMENTO
Traballos, exposicións, caderno de clase.	Nivel C nas rúbricas de avaliación	70 %	Rúbricas
Observación directa do alumno	Asistencia, puntualidade, participación, comportamento	30 %	Observación diaria por parte do profesorado.

Aprobar a avaliación implica acadar un mínimo de 5 puntos tras aplicar estas porcentaxes.

Unha vez aprobadas as tres avaliacións, a cualificación final do curso será a media aritmética das tres. Se ao longo do curso existe un progreso nas cualificacións, terase en conta para mellorar a media aritmética.

7.9.2 ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN

A recuperación das avaliacións parciais durante o curso consistirá na repetición e entrega dos traballos ou actividades do caderno de clase non realizados ou avaliados negativamente. Para a súa corrección empregaremos a mesma ponderación que na avaliación ordinaria. Baixo esta condición non poderá obterse máis ca unha nota relativa de 5 puntos.

7.9.3 AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Proba escrita de todos os estándares de aprendizaxe do curso. A cualificación do exame

establecerase sobre 10 puntos e o alumnado deberá acadar cando menos 5 para superar a materia.

7.9.4 RÚBRICAS

TRABALLO ESCRITO	Nivel D	Nivel C (mínimo aceptable)	Nivel B	Nivel A
ESTRUTURA	O traballo contén todas as partes que debe ter a súa estrutura (portada, índice, introdución, corpo, conclusión, bibliografía...).	Falta algunha das partes da estrutura do traballo.	Faltan varias partes da estrutura do traballo.	O traballo só consta dunha ou dúas partes da estrutura.
ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN	A presentación das ideas está organizada e segue unha secuencia lóxica que facilita a lectura. A estrutura está ben secuenciada.	A presentación das ideas está organizada e segue unha secuencia lóxica que facilita a lectura. A estrutura ten algún erro de secuenciación.	A presentación das ideas non sempre está organizada nin segue unha secuencia lóxica, o que dificulta a lectura. A estrutura ten varios erros de secuenciación.	A presentación das ideas está desorganizada e non segue unha secuencia lóxica, o que dificulta a lectura. A estrutura carece de secuenciación.
CONTIDO	O texto mostra un excelente coñecemento do tema, un desenvolvemento completo dos seus diversos aspectos e das ideas, unha elaboración propia da información e mencións ás fontes.	O texto mostra un bo coñecemento do tema, un desenvolvemento bo dos seus diversos aspectos e das ideas, e unha razoable elaboración propia da información, aínda que sen mencións ás fontes de onde se obtivo.	O texto mostra un regular coñecemento do tema, un desenvolvemento limitado dos seus diversos aspectos e das ideas, unha presentación da información literal, sen elaboración propia, e sen mencións ás fontes de onde se obtivo.	O texto mostra un pobre coñecemento do tema e un desenvolvemento inadecuado dos diversos aspectos e das ideas, que non fan referencia ao tema proposto.
VOCABULARIO	Utilízase un vocabulario xeral preciso, adecuado e variado, e faise uso dun vocabulario específico do tema tratado.	Utilízase case sempre un vocabulario xeral preciso, adecuado e variado, e un vocabulario específico do tema tratado, pero cométese algún erro.	Utilízase un vocabulario xeral adecuado, pero moi básico, e faise un uso moi limitado do vocabulario específico do tema tratado.	O vocabulario xeral é inadecuado e pobre, e non se fai uso dun vocabulario específico do tema tratado.

GRAMÁTICA	Obsérvase un uso variado e adecuado de estruturas gramaticais complexas, sen erros.	Obsérvase un uso variado e adecuado de estruturas gramaticais complexas, pero aprécianse algúns erros.	Non se fai uso de estruturas gramaticais complexas, senón simples, e aprécianse algúns erros.	Faise un uso incorrec- to das estruturas gra- maticais e aprécianse moitos erros.
ORTOGRAFÍA	Non comete ningún erro or- tográfico.	Comete un ou dous erros ortográficos.	Comete entre tres e cinco erros ortográfi- cos.	Comete máis de cinco erros ortográficos.

EXPOSICIÓN ORAL

	NIVEL D	NIVEL C	NIVEL B	NIVEL A
EXPRESIÓN	<p>Fala coa velocidade adecuada e fai as pausas convenientes durante a intervención.</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade ao longo de toda a súa intervención.</p> <p>Exprésase con fluidez verbal, modula a voz e utiliza un volume adecuado.</p> <p>Mantén o contacto visual coa audiencia durante a exposición, mostrando seguridade e confianza.</p>	<p>Fala coa velocidade adecuada, pero non fai todas as pausas convenientes</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade en case toda a súa intervención</p> <p>Exprésase con fluidez verbal e modula a voz, pero non sempre utiliza un volume adecuado Mantén o contacto visual coa audiencia, aínda que, nalgunha ocasión, só mira a unha sección, mostrando unha lixeira inseguridade e falta de confianza</p>	<p>Fala coa velocidade adecuada en xeral, aínda que demasiado rápido ás veces, e non fai as pausas convenientes.</p> <p>Vocaliza e pronuncia con claridade só nalgúns momentos da súa intervención Exprésase con fluidez verbal en ocasións, pero non modula a voz nin utiliza un volume adecuado Mantén o contacto visual só cunha pequena parte da audiencia, dando frecuentes mostras de inseguridade e de falta de confianza.</p>	<p>Fala demasiado rápido e non fai ningunha pausa durante a intervención.</p> <p>Non vocaliza nin pronuncia correctamente, non se entende o que di. Non se expresa con fluidez verbal, nin utiliza un volume adecuado. Non mantén o contacto visual coa audiencia mostrando unha absoluta falta de seguridade e de confianza.</p>
CONTIDO	Demostra que está ben documentado sobre o tema, achegando información e datos, e ofrecendo explicacións ampliadas propias e interesantes.	Demostra estar documentado sobre o tema, do que achega bastantes datos e explicacións	Demostra que ten algún coñecemento do tema, achegando algúns datos e explicacións	Demostra non ter ningún coñecemento sobre o tema e non achega datos nin explicacións.
VOCABULARIO	Usa un vocabulario rico e adecuado durante toda a exposición.	Usa un vocabulario rico e adecuado en case toda a exposición..	Usa un vocabulario básico adecuado en case toda a exposición	Usa un vocabulario pobre e non adecuado durante toda a exposición.
ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN	Presenta a información de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.	Presenta case toda a información de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.	Presenta só algunha parte da exposición de xeito organizado e secuenciada de forma lóxica.	Presenta a información de xeito desorganizado e sen unha secuenciación lóxica
	Interacciona e empatiza coa audiencia, mantendo a	Interacciona coa audiencia, mantendo a súa atención	Interacciona esporadicamente coa	Non interacciona coa audiencia en ningún

INTERACCIÓN	súa atención co uso de diferentes técnicas (fai preguntas e bromas, achega experiencias, emprega estratexias...) ao longo de toda a exposición.	co uso de diferentes técnicas na maior parte da exposición	audiencia, utilizando en raras ocasións algunha técnica, ao longo da exposición	momento da exposición.
TEMPO	Realiza a exposición no tempo previsto, cunha adecuada distribución do tempo.	Realiza a exposición no tempo previsto, pero precipita o seu final ou atrasa para axustar a distribución do tempo	Non realiza a exposición no tempo previsto, ben por exceso ou ben por defecto, cunha distribución do tempo pouco adecuada.	Non realiza a exposición no tempo previsto, ben por exceso ou ben por defecto, cunha distribución do tempo totalmente inadecuada.
MATERIAIS DE APOIO	. Enriquece toda a exposición con diferentes recursos visuais (fotos, diagramas, mapas, debuxos...) e tecnolóxicos.	Enriquece unha gran parte da exposición con diferentes recursos visuais (fotos, diagramas, mapas, debuxos...) e tecnolóxicos	Enriquece algunha parte da exposición con algún recurso visual ou tecnolóxico	Non utiliza ningún recurso visual nin tecnolóxico no desenvolvemento da exposición.
LINGUAXE XESTUAL E CORPORAL	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma adecuada e necesaria, para apoiar e reforzar a presentación.	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma case sempre adecuada, aínda que, nalgunha ocasión, innecesaria.	Fai uso da linguaxe xestual e corporal de forma adecuada só nalgúns momentos e, a miúdo, de forma innecesaria.	Non fai uso da linguaxe xestual e corporal

PRESENTACIÓN MULTIMEDIA	NIVEL D	NIVEL C	NIVEL B	NIVEL A
FONDO / EQUIPOS	En toda a presentación usa fondos de diapositivas orixinais propios, en lugar de equipos xa deseñados	En case toda a presentación usa fondos de diapositivas orixinais propios; nalgunhas utiliza equipos xa deseñados.	Nalgunhas diapositivas usa fondos de diapositivas orixinais propios; nalgunhas utiliza equipos xa deseñados.	Sempre utiliza equipos xa deseñados para os fondos de diapositivas
FONTE	Ao longo da presentación utiliza un tipo de fonte lexible e un tamaño de letra adecuado.	Nalgunha diapositiva utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou un tamaño de letra inadecuado	Na maior parte das diapositivas utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou un tamaño de letra inadecuado.	Ao longo da presentación utiliza un tipo de fonte pouco lexible ou un tamaño de letra inadecuado
COR	Utiliza fondos que contrasten co texto (escuro-claro). Fai unha boa combinación de cores ao longo de toda a presentación, acorde coa temática que se estea a tratar	Non utiliza, nalgunha diapositiva, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.	Non utiliza, en varias diapositivas, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.	Non utiliza, en moitas diapositivas, fondos que contrasten co texto, dificultando a lexibilidade, ou non fai unha boa combinación de cores, ou estes non se relacionan coa temática que se estea a tratar.
ELEMENTOS MULTIMEDIA	Utiliza, ao longo de toda a presentación, diversidade de imaxes, animacións, vídeos e audios, todos eles relacionados coa temática.	Utiliza, en case toda a presentación, diversidade de imaxes, animacións, vídeos ou audios; nalgunhas diapositivas, non se relacionan coa temática	Utiliza, nalgunhas diapositivas da presentación, imaxes, animacións, vídeos ou audios; algúns destes elementos están repetidos ou non se relacionan coa temática..	Non utiliza imaxes, animacións, vídeos ou audios na presentación

CONTIDO	O contido presentado expón o tema proposto de forma profunda e ampliada, e cun tratamento variado	O contido presentado expón o tema proposto de forma profunda e ampliada, e cun tratamento variado; nalgunha ocasión, hai algún erro ou falta algunha información relevante.	Gran parte do contido presentado é pobre; hai erros ou faltan informacións relevantes.	O contido presentado é pobre e non expón correctamente o tema proposto.
ORGANIZACIÓN DA INFORMACIÓN	Toda a información está organizada de xeito claro e lóxico.	A maior parte da información está organizada de forma clara e lóxica; algunha diapositiva parece fóra de lugar.	Só ocasionalmente a información está organizada de forma clara e lóxica	A información aparece dispersa e sen organización.
CANTIDADE DE INFORMACIÓN	As diapositivas non están saturadas de información	Algunha diapositiva está saturada de información.	Case todas as diapositivas están saturadas de información	As diapositivas están saturadas de información

7.10 ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

En función dos intereses e as capacidades do alumnado poderán realizarse modificacións na proposta de traballos que tratarán de responder a calquera falla de adecuación que se observe entre as necesidades e as capacidades do alumnado e os contidos da materia. Teranse en conta as posibilidades do alumnado para acceder aos dintintos medios e soportes analóxicos e dixitais. Tamén poderán modificarse os tempos elementos das probas extraordinarias, sempre contando cun informe previo de ditas necesidades avalado polo Departamento de Orientación.

7.11 RECURSOS DIDÁCTICOS

- O alumnado utilizará como recurso básico os apuntamentos de clase, aínda que se recomendará algún libro de texto como apoio e fotocopias dos contidos máis importantes.
- Páxina web de recursos de filosofía do MEC: <http://encina.pntic.mec.es/>
- Recursos audiovisuais en distintos soportes para informar, realizar actividades comentario de texto e debate: Internet, películas, documentais, artigos de prensa.
- Selección de textos dos autores contemplados no programa

- Proposta de lectura a escoller entre diferentes títulos

8. PROCEDEMENTOS PARA A REALIZACIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL (NA ESO).

O Departamento de Filosofía ten ao seu cargo a docencia nos catro cursos desta etapa educativa, encargándose das seguintes materias:

-Valores éticos de 1º, 2º, 3º e 4º curso de ESO.

Posto que a de Valores Éticos se trata dunha materia que fomenta sobre todo actitudes relacionadas coa conduta moral, social e cidadá (Razón práctica), o Departamento non conta cun procedemento de avaliación inicial, que entendemos máis dirixido aos coñecementos (Razón teórica), aínda que se pode detectar a súa madurez como persoas e cidadáns a través da observación sistemática das actitudes do alumnado (respeto, tolerancia,...). Non obstante, e co propósito de poder dispor dun diagnóstico sobre as competencias procedimentais (expresión escrita, lectura comprensiva e valoración crítica), o profesor realizará na aula un exercicio inicial consistente nunha lectura de textos, resumo e redacción sobre a temática proposta no texto.

9. PLANS DE TRABALLO PARA A SUPERACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES E PROCEDEMENTO PARA A SUPERACIÓN DAS MESMAS (NA ESO).

O Departamento non ten alumnado pendente para o presente curso académico

10. PROGRAMAS ESPECIFICOS PARA O ALUMNADO REPETIDOR (ESO)

Xiran ao redor da motivación e da falta dela coas suas consecuencias. Entendemos que en moitos casos a repetición é una oportunidade que se lle da aos alumnos para fortalecer e madurar aspectos do proceso de ensino-aprendizaxe que dalgún xeito non tiñan superados. Así é que calquera programa partirá sempre da observación na clase dos procesos de aprendizaxe significativa. A recompensa será de vital importancia para ir acadando os obxectivos.

11. PROCEDEMENTOS PARA A SUPERACIÓN DA MATERIA DE FILOSOFÍA PENDENTE DE PRIMEIRO CURSO DE BACHARELATO.

O Departamento non ten neste curso académico alumnado coa materia de Filosofía de 1º curso de Bacharelato pendente

12. METODOLOXÍA DIDÁCTICA XERAL DO DEPARTAMENTO.

Ademais das consideracións específicas para cada materia que aparecen incluídas na Programación didáctica de cada unha delas, este Departamento adoptará con carácter xeral os principios metodolóxicos que aparecen a continuación.

O modelo pedagóxico que subxace a esta programación é o constructivismo ou concepción constructivista da aprendizaxe. O constructivismo é un paradigma que agrupa distintas teorías que comparten uns postulados sobre o proceso de aprendizaxe. O termo fundamental é "aprendizaxe significativa", que se refire á posibilidade de establecer vínculos substantivos e non arbitrarios entre o novo contido a aprender e o que xa se sabe, presente na estrutura cognitiva do suxeito.

Para acadar esta aprendizaxe significativa deben seguirse uns principios básicos: partir dos coñecementos previos do alumno e do seu nivel de desenvolvemento real e establecer o nivel de dificultade das actividades dentro do que Vigotsky denomina "zona de desenvolvemento próximo". Ademais destes principios básicos a aprendizaxe significativa debe cumprir uns requisitos: o novo contido debe ter significatividade lóxica (coherencia interna) e psicolóxica (que permita establecer conexións cos coñecementos previos); o novo contido debe ser funcional (que poida ser utilizado cando o alumno o precise); o profesor motivará ao alumno para que teña unha actitude favorable ante o novo contido. O alumno/a realizará unha actividade mental para reestructurar un novo esquema de coñecementos superando o desequilibrio; o alumnado utilizará unha memorización comprensiva para a posterior recuperación de contidos en situacións diferentes. Ademais do sinalado anteriormente utilizaranse na programación metodoloxías máis especificamente relacionadas co traballo filosófico. Pártese do paradigma problematizador

da Filosofía que toma os problemas para pensar a partir deles e que se apoia en respostas clásicas só como guía para o propio desenvolvemento da resposta. Relacionado con este paradigma do ensino da filosofía poñerase en práctica o método socrático, que pretende que o alumno, coa axuda do guía (o profesorado) poida ir construíndo por si mesmo os coñecementos nunha fase inicial. En consecuencia, o traballo docente basearase nos seguintes

a) Presupostos metodolóxicos:

-Educación orientada á adquisición de destrezas cognitivas e de hábitos de reflexión crítica que preparen a persoas ilustradas.

-Deberá ofrecer ós individuos unha formación que permita orientar a súa acción cotiá e dar respostas (ou ampliar as preguntas) aos problemas persoais e colectivos.

-Favorecerá a construción dunha concepción libre e autónoma do home e do cidadán fronte ao modelo unidimensional propiciado polas novas tecnoloxías e ideoloxías.

-Deberá axudar a romper o estreito círculo do particularismo individual, social, temporal e fomentar a apertura a unha sociedade mundial, que soamente será libre se conta con individuos capaces de pensar con autonomía e comprender e actuar solidariamente cos demais.

-Deberá ter en conta as aportacións das áreas de Ciencias Sociais, formais e naturais, e reflexionar criticamente sobre elas e as posibilidades e límites do coñecemento humano.

-Proporcionará instrumentos críticos sobre a conduta e valores da nosa sociedade para potenciar unha conduta individual racionalmente fundamentada.

Obxectivos xerais:

-Cuestionar as informacións e conductas asimiladas acriticamente como se fosen verdades evidentes ou conductas naturais.

-Analizar e cuestionar as bases do coñecemento e da acción humanas.

-Propoñer e formular preguntas radicais sobre si mesmo e sobre o mundo que se vive.

-Recoñecer a diversidade de saberes, conductas e valores presentes na sociedade.

-Desenvolver un estilo persoal de pensar e a capacidade de exprésalo oralmente e por

escrito.

- Coñecer as respostas anteriores ó longo da historia e o seu uso como ferramentas para o seu propio pensar actual.
- Descubrir a relación entre a ética e a filosofía, a ciencia, a política, a relixión, a economía, a arte, etc.
- Exercitar e adquirir un “aparello conceptual” suficiente que capacite ao alumnado para a análise e a reflexión crítica.
- Colaborar no desenvolvemento da clase e asumir o labor colectivo como exemplo de vida social.
- Participar nos debates, respectando as opinións alleas e argumentando con rigor as propias.
- Identificar as liñas características das diversas correntes e pensadores.
- Explicar o desenvolvemento da problemática ético-filosófica ó longo da historia.
- Asimilar os conceptos fundamentais das correntes e pensadores.
- Aplicación do aprendido a novos contextos.
- Modificación de actitudes e hábitos.

b) Metodoloxía didáctica:

O esquema metodolóxico aplicable ós distintos temas da área consta de tres fases:

-Fase de sensibilización

Nela trátase de conseguir que os alumnos cheguen a ser conscientes da problemática que subxace no tema, que descubran a súa relación con datos e feitos da vida ordinaria ou con algúns dos seus coñecementos previos, que lles provoquen dilemas ou conflitos cognitivos que dean orixe a preguntas ou interrogantes. Tamén se pretende conseguir nesta fase que o profesor coñeza e valore a situación da que parten os seus alumnos, de xeito que con esta avaliación inicial poida adecuar o desenvolvemento do tema á súa situación real. A motivación que se consiga nesta fase será fundamental para o logro dos obxectivos propostos. Como técnicas motivadoras empréganse a lectura de textos (periodísticos, literarios, filosóficos, ...), o uso de medios audiovisuais, etc.

-Fase de información

Nesta fase combinaranse as técnicas de exposición e de indagación. É o momento da aprendizaxe na a que o alumno recibe a información académica. Convén que as fontes de información (por exposición ou indagación) sexan varias ou xerarquizadas -o profesor indicará os textos de lectura obrigatoria e os opcionais para quen desexe profundizar nalgún aspecto concreto. A información reunida polo alumno deberá quedar ordenada en torno a:

- as diversas teses expostas.
- os conceptos básicos utilizados.
- as fundamentacións e probas aportadas.
- algúns autores significativos que as defenden.
- algunhas das manifestacións socio-culturais nas que se reflicten.
- as críticas e reflexións que esas teorías suscitaron nos alumnos.

O labor de guía do profesor nesta fase é máis importante que en ningunha outra xa que é neste momento cando o alumno deberá mellorar ou adecuara súas técnicas de traballo ás necesidades da materia.

-Fase de exercicios e actividades de aplicación:

Este é o momento máis decisivo e máis longo en número de clases. Nel o alumno, mediante o uso persoal e reiterado dos coñecementos adquiridos, deberá integrar no seu saber persoal o saber académico recibido. As actividades e exercicios poden ser moi variados: resposta oral e escrita a preguntas formuladas polo profesor, exercicios de aplicación e transferencia do aprendido a casos concretos reais ou ficticios, realizacións audiovisuais, síntesis persoais sobre determinados aspectos, dicionarios persoais que recollan os conceptos fundamentais estudados, agrupación dos conceptos por familias, categorizacións, contrastación de ideas iniciais coas adquiridas na fase de información.

A) MATERIAIS AUDIOVISUAIS

Estamos convencidos de que o traballo con películas é unha estratexia didáctica que pode

resultar extraordinariamente efectiva en relación cos obxectivos de todas as materias impartidas polo profesorado do Departamento de Filosofía, pero moi especialmente na ESO, nas materias de Valores Éticos e na Optativa de Filosofía de 4º curso.

Por iso nos libros do alumno hai unha variada e ampla selección de filmes. Nalgúns casos, aínda que non sempre, as películas —acompañadas de cadan súas fichas técnicas— complétanse cun cuestionario no que procuramos avanzar do seguinte modo: intentamos formular, en primeiro lugar, preguntas de comprensión daquilo que a película relata; preguntas que requiren unha atención por parte do alumno durante o pase do filme. Neste sentido convén considerar os cuestionarios antes de ver a película, para estimular xustamente unha actitude activa e interrogativa ben diferente da actitude ás veces desatenta con que os adolescentes se enfrontan aos medios audiovisuais. Debe notarse, ademais, que frecuentemente a comprensión dunha película require que o alumno/a vaia máis aló do que conta a película e realice algunhas consultas, de carácter histórico ou sociolóxico, que lle permitan comprender máis cabalmente aquilo que se lle relatou. Pero comprender non é —ou non soamente é— o obxectivo que perseguimos. E de aquí un segundo aspecto no tratamento que facemos das películas. As que seleccionamos suscitan dilemas morais cuxa resposta non é fácil e que, en todo caso, require afinar na valoración ética. Os alumnos e as alumnas deben argumentar e debater para lles dar resposta a eses dilemas morais. E esa é, desde o noso punto de vista, a mellor xustificación do traballo con películas. Estas presentan historias concretas nun medio a que os alumnos están habituados. Pero o concreto de cada historia pon en xogo a necesidade da reflexión valorativa desde os principios da ética cidadá que cada alumno e alumna debe ir construíndo. En cada unidade hai máis películas das que se dan visto nun curso. cada profesor decidirá pasar a película enteira e limitarse a algunhas secuencias que considere de especial interese, confiando ao traballo na casa o acabar de ver o filme na súa totalidade.

B) OS XOGOS

Outro elemento característico da proposta de actividades que facemos é a recompilación

de xogos colectivos.

Para presentar cuestións complexas, nas cales se esixe a valoración ética argumentada, é conveniente situar os alumnos en primeiro lugar en contextos lúdicos nos que se escenifique dalgún xeito a cuestión que se está a traballar. Esa primeira etapa, por suposto, debe prepararse e realizarse con atención. Un xogo non debería ser nunca unha actividade improvisada, senón todo o contrario. Hai que se dar tempo. Cómpre avisar os alumnos de cando se van a realizar os xogos e distribuír os roles que cada un terá que representar. Nalgúns casos fai falta un atrezzo ao cal tamén se lle debe prestar a atención debida. Dito doutro xeito, en primeira instancia o xogo ha de resultar valioso en por si: non é un medio polo que hai que pasar o máis rápido posible, senón unha actividade colectiva que pide o esforzo de todos. Só dese xeito o xogo pode cumprir a súa función de os alumnos e as alumnas interiorizaren os dilemas morais implicados en cada proposta lúdica. E só a partir desa interiorización, fundamentada no principio de poñerse en lugar doutro vai ser logo posible abrir o debatee a reflexión sobre as cuestións máis conceptuais que se representaron en cada xogo.

C) ANÁLISES DE TEXTOS

As posibilidades que ofrece o traballo a partir de textos son múltiples. Por medio da súa lectura comprensiva, guiados en ocasións por preguntas, os alumnos e as alumnas poderán adquirir un vocabulario específico sobre o tema desenvolvido, aprender a captar a estrutura dos fragmentos ou a comparar as súas teses principais coas doutros fragmentos xa traballados. A primeira tarefa que debe considerarse en relación aos textos é, xa que logo, a de análise e comprensión. Mais calquera fragmento sobre o cal se propoñan exercicios non é máis ca o punto de partida para un traballo posterior que, alén da análise, esixe dos alumnos un debate razoado sobre o tema en consideración ou ben un proceso de valoración, reflexión e investigación persoal. Os textos non son, pois, valiosos soamente en por si, senón tamén como catalizadores de actividades de debate e de valoración que, en definitiva, constitúen o principal obxectivo, ao noso entender, da materia de Valores

Éticos.

D) TRABALLOS DE DOCUMENTACIÓN E INVESTIGACIÓN

En moitas ocasións, as actividades levarán aos alumnos e as alumnas a efectuar pequenos traballos de documentación e de investigación. Ás veces tal investigación partirá dun simple acto de observación crítica da súa propia realidade persoal e do seu contorno; noutros momentos deberán investigar a partir dos recursos dixitais dispoñibles en internet, a partir de enciclopedias e bibliotecas ou de novelas e películas. Cremos que este tipo de traballos en que os estudantes teñen que aprender por si mesmos buscar solucións e recursos intelectuais favorecen o pensamento crítico e autónomo e os familiarizan, ademais, cuns procedementos que son básicos para calquera cidadán que queira entender a realidade social. Así mesmo estes procesos de investigación —que en función das súas características ou da elección dos profesores poderán levarse a cabo en grupo ou de forma individual— poden compartirse posteriormente co resto dos compañeiros mediante a exposición e o debate na aula.

E) DISERTACIÓNS

As disertacións son un tipo de composición, oral ou escrita, que tanto polo seu interese coma pola súa dificultade requiren unha especial atención. De entrada, hai que pensar que é un tipo de actividade que os alumnos posiblemente realicen por primeira vez, aínda que deberían ir avanzando ao longo dos cursos da Secundaria Obrigatoria en adquirir a competencia necesaria que lles permita realizar ese tipo de exercicio correctamente. Pódeseles pedir aos alumnos que constrúan unha disertación á propósito dun texto (por exemplo, a partir dalgún artigo da Declaración Universal dos Dereitos Humanos) ou ben para tratar de responder unha pregunta xeral (por exemplo, de que modo os medios de comunicación configuran o comportamento dos individuos dunha sociedade?). En esencia este tipo de traballo, por moito que varíe a súa forma, sempre consistirá en realizara

defensa máis sólida posible dunha argumentación propia. Para ese fin os alumnos e as alumnas deberán ter en conta que:

1. Non se trata dun exercicio memorístico nin temático. O obxectivo dunha disertación non é reproducir determinados contidos relacionados coa materia, senón mostrar que, partindo deles, se é capaz de elaborar unha reflexión crítica sobre determinadas cuestións.
2. Hai que intentar construír un texto con cabeza, corpo e extremidades, tanto desde o punto de vista gramatical coma lóxico e retórico. Isto supón organizar unha exposición ben ordenada nas súas partes —introdución, desenvolvemento e conclusión—, na cal os razoamentos estean correctamente trabados entre si e non conteñan falacias argumentativas co propósito de convencer a un hipotético auditorio.
3. No desenvolvemento, é dicir, na parte central do exercicio, a exposición razoada do propio punto de vista axústase normalmente a un esquema, xa clásico, de tres partes: tese, antítese e síntese. Na tese e na antítese deberá mostrarse o coñecemento de varios puntos de vista opostos en relación co asunto considerado, así como das súas respectivas implicacións. Na síntese, previa á conclusión, retomarase a modo de resumo o tema proposto desde o enfoque que resulte máis convincente e argumentarase ao respecto. A dificultade deste tipo de exercicio resulta evidente. A disertación é unha técnica de expresión que esixe dispoñer de coñecementos teóricos e saber utilizalos en defensa das propias opinións. Esixe, pois, que os alumnos e as alumnas dispoñan da información necesaria respecto dos pasos a seguir, así como dunha boa capacidade para a análise e para a síntese, de certa madurez reflexiva e, por suposto, tamén dunha determinada competencia lingüística. Trátase dun traballo moi útil, se o que se pretende é mellorar o rendemento do alumnado en calquera das capacidades antes mencionadas, aínda que só por medio da súa proposta reiterada se pode conseguir que o nivel na súa elaboración sexa razoablemente satisfactorio.

F) VALORACIÓNS CRÍTICAS E OUTRAS PROPOSTAS CREATIVAS

Todos os procedementos que poden utilizarse nas materias do Bacharelato implican, dun

modo ou outro, a creatividade do alumnado na medida en que cada un deles obriga a lle aplicar o propio pensamento, partindo dunha información teórica, á resolución dalgún tipo de problema. O caso da disertación, que considerabamos no apartado anterior, resulta modélico neste sentido. A valoración persoal e crítica é outra proposta de traballo creativo. Pode pedirse á propósito dun fragmento que previamente sexa analizado nas súas ideas principais. Tamén é posible efectualala partindo dun libro ou dunha película que ilustre aspectos da explicación dada polo profesor, dunha situación observable ou incluso como parte obrigada de toda disertación. Sen chegar ao grao de complexidade técnica e expositiva deste último exercicio, a valoración esixe dos alumnos e alumnas una toma de postura razoada e por regra xeral non moi extensa a propósito dalgún tema. É importante, daquela, que ante un exercicio deste estilo se entenda que:

1. Non se trata simplemente de expresar unha opinión ou uns gustos persoais; dito doutra forma, non se trata de opinar de forma acrítica, senón de procurar unhas bases ou premisas sobre as cales establecer un punto de vista.
2. Ás veces, aínda que poidan xerarse situacións provisionalmente molestas na aula, resulta interesante para os alumnos evidenciar, desde unha perspectiva de ética cidadá, a falta de bases racionais ou os prexuízos que pode haber detrás de calquera valoración.

G) IMPULSO DA AUTONOMÍA PERSOAL

As medidas propostas nos apartados A) ao F) deberán contribuír a undesenvolvemento da autonomía persoal do alumnado favorecendo a súa capacidade de busca crítica de documentación, ferramentas e métodos que lle permitan a consecución dunha madurez intelectual orientada ao logro dos obxectivos e a planificación consciente do seu traballo persoal, á marxe da dependencia do profesor.

13. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O tratamento da diversidade do alumnado con carácter xeral, farase atendendo aos diferentes ritmos de aprendizaxe que desenvolve cada alumna ou alumno na aula. Así,

dependendo de cada caso, farase una distinción de niveis. Nun primeiro nivel proporanse as ideas xerais e básicas sobre o tema concreto, para pasar, nun segundo nivel de profundización, ao estudo de temas máis concretos. O primeiro nivel deberá ser asimilado por tódolos alumnos, en tanto que os contidos do segundo nivel poden ser traballados máis ou menos profundamente segundo as capacidades de cada alumno en concreto. Para iso realizaranse un conxunto de Actividades de Reforzo e de Actividades de Ampliación en función do nivel, que teñen por obxectivo facilitar que todo o alumnado poida alcanzar o máximo desenvolvemento das competencias básicas e os obxectivos da etapa. As actividades de cada nivel tamén deberán reflectir esa diversidade. Unha serie de actividades servirán para comprobar o grao de comprensión dos contidos básicos por parte do alumnado e corrixir os contidos deficientemente aprendidos. Outra serie de actividades para comprobar a capacidade de xuízo crítico e de análise de problemas por parte do alumnado.

14. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Nunha concepción integral da educación, a educación en valores é fundamental para procurar que o alumnado adquira comportamentos responsables na sociedade.

Estes temas –chamados elementos transversais porque non corresponden de modo exclusivo a unha única área educativa, senón que están presentes de maneira global nos obxectivos e contidos de todas elas– contribuirán a que a educación dos estudantes se leve a cabo cunha maior unidade de criterio entre todas as materias. Dita unidade pode conseguirse prestando atención, no momento no que se planifican as diversas materias, a aqueles contidos que posúen carácter interdisciplinar. No caso das materias correspondentes ao Departamento de Filosofía resulta evidente que a educación en valores cobra capital importancia, xa que o núcleo central da Ética como disciplina filosófica consiste precisamente na valoración axiolóxica, é dicir, na toma de decisións morais fundamentada na conciencia moral (acto moral). De seguido tomaremos en conta aqueles aspectos que cobran especial relevancia

dentro da programación do Departamento de Filosofía:

1 Educación para o consumo (especialmente na ESO)

-Adquirir esquemas de decisión que consideren todas as alternativas e os efectos individuais e sociais do consumo (ESO)

-Desenvolver o coñecemento dos mecanismos do mercado, así como dos dereitos do consumidor (ESO e Bacharelato)

-Crear una conciencia crítica ante el consumo (ESO)

2. Educación para a saúde

-Desenvolver hábitos hixiénicos e saudables (ESO)

3. Educación para os dereitos humanos e a paz

-Preferir a solución dialogada e consensuada antes que o conflito (ESO eBAC)

4. Educación ambiental (ESO e BAC)

-Concienciar acerca do deterioro do medio ambiente e das causas que o producen

-Influír nas actitudes que favorecen a conservación do medio ambiente

5. Educación multicultural (ESO e BAC)

-Despertar o interese por coñecer outras culturas diferentes

-Desenvolver actitudes de respecto e colaboración con outras culturas

6. Educación vial (ESO) Propón dous obxectivos fundamentais:

-Desenvolver conductas e hábitos que melloren a seguridade vial

-Sensibilizar ante os accidentes de tráfico e as súas repercusións

7. Educación para a convivencia (ESO e BAC) Pretende educar no pluralismo, en dúas direccións:

-Favorecer o diálogo como forma de solucionar as discrepancias entre os individuos e os grupos

-Respectar a autonomía, as formas de pensar e os comportamentos dos demais

8. Educación sexual (ESO e BAC) Os seus obxectivos son:

-Consolidar actitudes de naturalidade no tratamento de temas relacionados coa sexualidade

-Adquirir información suficiente e científica de todos os aspectos relativos á sexualidade

9. Educación para a igualdade entre homes e mulleres (ESO e BAC) Ten como obxectivos:

- Consolidar hábitos non discriminatorios
- Desenvolver a autoestima e a concepción do propio corpo como expresión da personalidade
- Analizar críticamente a realidade e corrixir xuízos sexistas

15.MATERIAIS E RECURSOS DIDACTICOS

Na Programación didáctica específica para cada materia sinalamos os recursos que se empregarán na docencia de cada unha delas. Ademais dos materiais subministrados, o alumnado realizará lecturas de textos e doutros materiais escritos que o profesorado lle entregará oportunamente e en relación con cada unidade didáctica.

-Directorio de revistas, dicionarios e asociacións de filosofía en España:

<http://www.filosofia.net/>

-Páxinas de recursos elaboradas por docentes de filosofía:

<http://www.filopolis.net/>

<http://www.webdianoia.com/index.html>

<http://www.lacavernadeplaton.com/>

<http://www.asociaciondoutorcastro.org/>

<http://jacgmur.blogspot.com.es/>

<http://www.rafaelrobles.com/wiki/index.php?title=Portada>

-Aplicación didáctica da película Matrix á filosofía

<http://www.telecable.es/personales/filomatrix/>

-Páxina de filosofía con videos e enlaces interesantes

<http://dolphin.blogia.com/>

Outros recursos didácticos: películas, vídeos sobre filósofos, crucigramas filosóficos, presentacións en Power Point (Platón, Aristóteles), etc.

Outras páxinas web: www.naya.org.ar

www.facebook.com/note.php%3Fnote_id%3D16136634575

www.educared.org/wikiEducared/La_antropolog%25C3%25ADa_filos%25C3%25A0
www.ucm.es/info/america2/publica.htm

16. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Dadas as circunstancias excepcionais nas que nos atopamos non hai prevista ningunha actividade complementaria ou extraescolar.

17. PROCEDEMENTOS PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN

Empregaranse unha serie de instrumentos que permitan avaliar a programación tanto no desenvolvemento do curso como tamén en función dos resultados académicos finais. Terase en conta unha memoria de resultados nos anteriores cursos.

Xunto coas preceptivas valoracións nas xuntanzas de Departamento teranse en consideración por parte do profesorado indicadores de logro que permitan avaliar a practica docente, co fin de propoñer procesos de mellora, relativos a:

- planificación; co fin de avaliar a adecuación aos estándares de aprendizaxe e a coordinación co diferente profesorado.
- motivación do alumnado.
- desenvolvemento da ensinanza.
- seguimento e avaliación do proceso de ensino-aprendizaxe sobre as prácticas e actividades desenvolvidas.

Dos catro ámbitos farase unha valoración de resultados e propostas de mellora. Teranse tamén en conta as sesións de avaliación, o contacto coas persoas titoras dos grupos dos distintos niveis e os criterios do propio alumnado.

18. CONCRECIÓN DAS APRENDIZAXES IMPRESCINDIBLES NON CONQUERIDAS O CURSO ANTERIOR

As materias do Departamento de Filosofía non son de continuidade obrigatoria para o alumnado polo que non procede a recuperación directa de contidos máis alá da interdisciplinariedade que caracteriza o labor docente, moi especialmente no ámbito da filosofía.

19. PREVISIÓN DO DESENVOLVEMENTO DA PROGRAMACIÓN NOS ESCENARIOS DE ACTIVIDADE LECTIVA PRESENCIAL, SEMIPRESENCIAL E/OU NON PRESENCIAL

Dada a situación de incerteza debido a pandemia, nesta programación contémpanse as medidas a tomar no caso dunha situación de non presencialidade ou semipresencialidade, que consistirán basicamente no seguimento do alumnado a través das diversas plataformas (abalar, aula virtual, correo electrónico). Os posibles escenarios serán os seguintes:

ACTIVIDADE LECTIVA PRESENCIAL: O escenario de actividade lectiva presencial é a que se recolle ao longo desta programación.

ACTIVIDADE LECTIVA SEMIPRESENCIAL: Neste centro non se contempla a semipresencialidade como medida organizativa.

Podería estar motivada de forma puntual polo confinamento ou illamento temporal dun alumno/a ou dun grupo completo.

Se afecta a un grupo completo se procederá da mesma forma que en caso de actividade non presencial mentres se manteña a situación.

No caso de confinamento puntual de algún alumno/a recibirá reforzo e recuperación do traballo que se fai presencialmente e establecerase contacto a través do email “iespobra”, ou da aula virtual. Unha vez que volte ao centro seguirá o curso, realizando as probas presenciais de ser o caso. No caso de darse esta situación, sempre se manteñen as probas con carácter presencial e o resto das tarefas a través da Aula Virtual.

ACTIVIDADE LECTIVA NON PRESENCIAL: Seguirá os mesmos criterios e a ponderación establecida na programación nas diferentes materias do Departamento, a docencia centrarase no procedemento telemático.

Cada materia de cada nivel terá un curso na aula virtual. Os contidos iranse presentando ao alumnado en función da evolución do curso. Na plataforma irán incluídos materiais, enlaces, actividades, tarefas, videos... Farase seguimento telemático do alumnado.

As tarefas deberán cumprir dúas condicións: que sexan entregadas en tempo e forma e que sexan realizadas de maneira lícita pola persoa a que se lle encarga. En caso de dúbida sobre a lexitimidade da tarefa o profesor/a resérvase a posibilidade de avaliar esa tarefa oralmente. As probas de avaliación se realizarán no centro sempre que sexa posible.

Os posibles problemas e incidencias serán postos en coñecemento da Xefatura de Estudos e as respectivas titorias dos grupos.

Pobra 02/11/2020

Xefa de Departamento

Carmen Calvo Tarela

Membro do Departamento

David Moreiras Ares